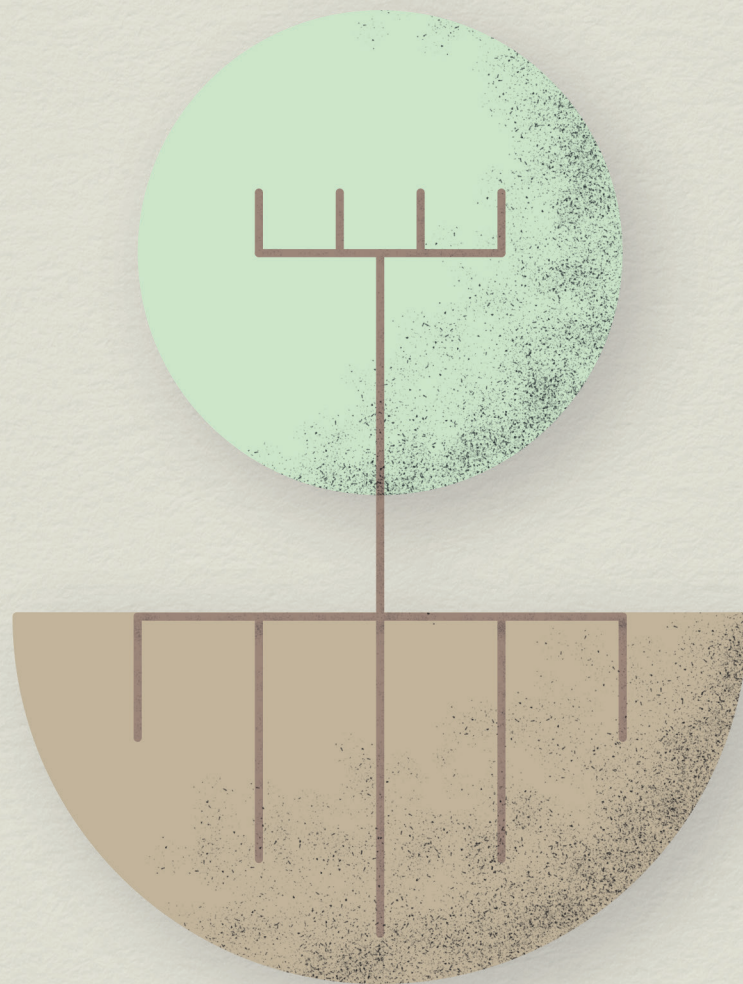

T R E S O R S

A C F A L L A P O R T A L D E V A L L D I G N A / 2 0 2 5

TREASORS

Depòsit legal

A69-2011

Maquetació

Yogur de Fresa

Impressió

Blauverd Impressors

Justificació de tirada

500 exemplars

<https://llibretportal.fpgrafic.es/>

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2025.

El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis per a la promoció de l'ús del valencià de l'Ajuntament de Tavernes de la Valligna.

La part infantil d'aquest llibret ha participat al Premi Santa Anna convocat per l'AC Falla Santa Anna de Sagunt.

La AC Falla Portal de Valligna és membre de la Federació Lletres Falleres.

Aquest llibret participa en la concessió de la Subvenció per part de la Diputació.

Aquest llibret ha estat imprés en un paper respectuós amb el medi ambient.

La delegació de llibret no es fa responsable de les opinions i comentaris realitzats pels diferents autors i autores en les seues aportacions literàries.

La comissió del llibret faller de l'Associació Cultural de la Falla Portal de Valldigna aposta per crear un entorn accessible i inclusiu per a la diversitat i enguany continuem la tendència a promoure i afavorir la integració de les persones amb dificultat visual i auditiva. Accedeix al llibret mitjançant el següent codi QR. A més, teniu disponible el llibret amb difusió il·limitada en valencià

INTRODUCCIÓ

Tresor _____ **010**
L'Equip de Libret

ENTRE TRESORS NARRATIUS

El tresor d'un poble _____ **014**
Feli Mafé i Durà

El tresor de Laura _____ **018**
Fran Lledó

Una història
d'amor i d'amors _____ **022**
Amparo Albacete Cremades

Roser, La Intrèpida _____ **026**
Maite Grau Pedraza

Cofre roig _____ **030**
Anna Grau Vercher

Les emocions a color,
el tresor de la vida _____ **032**
Lucia Diaz Escrihuela

Arrels _____ **038**
Pilar Mayans Roca

ÍNDIX

Més que un tresor _____	040
Feli Mafé Durà	
El bon present _____	044
Xavi Iturbe	
El tresor de les falles _____	046
Mariam Talens Artigues	
Ella, la pirata Joana _____	052
Gemma Altur Alonso	
El Misteri del Tresor Perdut _____	056
Noelia Grau Pons	
El món vist per Atrix _____	060
Andrea Carbó Grau	
Torre de la Vall _____	064
Raquel Donet Climent	

ENTRE TRESORS DE PARAULES

Jo tinc un tresor _____	070
Enric Borràs i Chofre	
El valencià com un tresor _____	072
Paula Cuñat Sales	
I quin millor tresor que els nostres valors humans... _____	076
Pepi Barber Pons	
A la recerca del tresor _____	080
Diego L. Fernández Vilaplana	
L'arca de les Tres Claus _____	086
Jaume Talens	
De pendons, pàtria i llengua _____	092
Paloma Ferrer	
Ets un tresor _____	096
Pep Ortiz	

Música, pólvora i un bon esmorzar _____ **100**

Bàrbara Torres

La comunicació, el llenguatge,
un tresor invaluable que molt
sovint subestimem _____ **102**

Gertru Grau

No calia buscar tan lluny _____ **108**

Josep Antoni Alberola Verdú

La vida és un tresor de tresors _____ **112**

Maria del Carmen Canet i Mollà

El llibret faller,
el meu gran tresor _____ **118**

Noelia Grau Pons

L'educació pública i de qualitat:
bastió contra els pirates
de la societat actual _____ **122**

María José Grau Pons

Celebrar, un gran tresor _____ **126**

Gemma Altur Alonso

Els tresors de dins _____ **130**

Amparo Ciscar

El tresor de nàixer
on hem nascut... _____ **132**

Maria Giner Albiach

Som el tresor faller _____ **134**

Sylvie Andrés

El tresor de la paraula _____ **138**

Sílvia Borràs i Chofre

Els tresors de la meua gent _____ **142**

Lucia Romero Segura

Persones que ajuden a persones.
El poble salva al poble _____ **146**

Aldeivit

La joventut, el nostre tresor _____	148
Encar Mifsud Estruch	
El clauer de la memòria _____	152
Jordina Gascó i Borràs	
El tresor de la senzillesa _____	156
Hèctor Vercher i Mompó	
Llibrets, memòria escrita de la nostra festa i tradicions _____	160
Tomàs Palomares	
A casa nostra _____	164
Anabel Llopis	
Tresors _____	166
María Guadaña	
Riquesa musical valenciana _____	168
Manolo Torró	
Un tresor molt particular _____	172
Vicent Sala	

LES LLETRES D'OR SÓN UN TRESOR

De soca-rel _____	178
Amparo Albacete Cremades	
Adeu, tresors de seda i fil de colors _____	184
Mª José Grau Pons	

ENTRE JOVES TRESORS

Si et parle del meu tresor _____	190
Ainara Mafé Mifsud	
El tresor de les rimes _____	192
Batiste Garcia Grau	
No em lleves el meu tresor! _____	194
Carme Carbó Grau	
El meu tresor _____	196
Irene Estruch Albacete	

Joies amigues _____ **198**

Joana Talens i Mafé

L'art de la festa fallera _____ **200**

Pau Tarín Sifres

Israel ataca dos hospitals
en Gaza i mor el 4t bebé
per hipotèrmia _____ **202**

Ona Bosch Bononad

El tresor de Gal·la _____ **204**

Gal·la Blasco Escrihuela

El tresor de la solidaritat _____ **206**

Raquel Barber Donet

El castell dels somnis
i els drets dels infants _____ **208**

Yasmina Romero Chaveli

TRESOR DE LA FALLA

Recordatori dels representants
de l'any 2024 _____ **212**

Marta, Gal·la, Arturo i Ferran

Salutació
del Regidor de Festes _____ **226**

Carlos Torres

Salutació
de la Regidora de Cultura _____ **228**

Encar Mifsud

Fallera Major
de Tavernes de la Valldigna _____ **232**

La teua família del portal

Salutació del President _____ **234**

Arturo Alario Vidal

Vida del president _____ **237**

A la Fallera Major _____ **246**

Sheila Romero Chaveli

Vida de la Fallera Major _____ **248**

Salutació del President Infantil _____ **254**

Marc Grau Pons

Vida del President Infantil _____ **256**

A la Fallera Major Infantil _____ **262**

Ainara Mafé Mifsud

Vida de la Fallera Major Infantil _____ **264**

Regines, acompanyants i vicepresidents _____	270
Comissió major _____	272
Comissió Infantil _____	274
Fallers i falleres _____	276
Falleretes i fallerets _____	284
Nous nadons _____	288
Recompenses _____	289
Programació setmana fallera _____	290
Falla Gran _____	292
La vida, el nostre tresor _____	301
Falla Infantil _____	302
Som notícia _____	306
XVIII Mostra de Llibrets a Gandia _____	311
L'Equip de Llibret	
De La Vall al Postiguet _____	314
Premi Portal de Valldigna _____	318
Cada festa, una causa _____	320
8k Falla Portalde Valldigna _____	324
Guanyadors concursos _____	325

TRESORS DELS MENUTS

Llibret Infantil _____	330
Àngela Magraner Mifsud	
Marta Pallàs Martínez	
Paula Solanes Andrés	

EL TRESOR DE LA PUBLICITAT

Comerços col·laboradors _____	356
-------------------------------	------------

INTRODUCCIÓ

TRESOR

L'EQUIP DE LLIBRET

Fa molts, molts anys per les mars d'arreu del món podíem trobar-nos pirates, perquè els pirates són tan antics com els vaixells. De fet, el mot «pirata» ve del llatí *pirāta*, i este del grec *πειρατής* (*peiratés*), derivat de *πειρᾶν* (*peirân*), que significa «atacar, assaltar».

Però els pirates no sols atacaven i assaltaven, sinó que entre els grecs clàssics trobem bons pirates, com Jason que va navegar amb els seus Argonautes o com Ulises que, segons ens conta Homer, en la seua tornada a Ítaca, va cometre diversos actes de pirateria. Malgrat que és ben cert que la majoria de pirates eren persones despiadades, assassins sanguinaris i lladres i, per a acabar-ho d'adobar, al seu món no s'admetien dones.

La nostra falla este any ens parla de **pirates** i trenca els esquemes, perquè nosaltres sí que hem volgut que hi haguera una dona pirata. A més, el nostre llibret enguany, d'una banda, parlarà de pirates bons que tenen **tresors** com la llengua més dolça que la mel, els paisatges que envolten la nostra terreta o els valors tan necessaris per a seguir sent persones, per a seguir sent humans; d'altra banda, ens trobarem amb els pirates i els tresors no tan bons, eixos que es diuen polítics, però que no treballen pel poble, sinó per omplir-se les butxaques de tresors materials.

No podeu perdre detall, entreu i llegiu, coneixereu un munt de pirates i un bon grapat de tresors.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Introducció

010

ENTRE TRESORS NARRATIUS

ENTRE TRESORS NARRATIUS

EL TRESOR D'UN POBLE

FELI MAFÉ I DURÀ

En un xicotet poble de la costa valenciana, en una casa de pedra blanca amb geranis a les finestres, vivia la iaia Maria. Cada matí, quan el sol començava a despuntar, es posava a la seua cadira de boga a l'ombra de la parra i començava a contar històries als nets i als fills del veïnat. La iaia Maria tenia una veu suau i càlida, que embolcallava a tots els qui l'escoltaven amb un sentiment de pau i benestar. Aquelles històries, contades en valencià, eren més que simples relats: eren fragments de la vida i la cultura del seu poble, transmissors d'una saviesa ancestral que es mantenia viva en cada paraula.

Un dia, arribà al poble una jove parella de turistes, estrangers a la llengua i les costums del lloc. Es deien Sophie i Mark, i estaven fascinats per la bellesa i la tranquil·litat del poble. Tot passejant pels carrers estrets i empedrats, sentiren

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

014

una veu dolça que els va aturar: era la iaia Maria, narradora de les històries més boniques que mai havien escoltat. Encara que no entenien les paraules, els turistes van sentir una connexió profunda amb aquella veu. La curiositat els va portar fins a la casa de l'anciana, i es van asseure entre els menuts i adults que l'escoltaven amb atenció.

Quan la iaia acabà una de les seues històries, Sophie va intentar parlar amb ella. Amb un somriure, Maria va entendre el desig de la jove i va començar a parlar lentament, usant gestos per ajudar a comunicar-se. A poc a poc, Sophie i Mark van començar a aprendre algunes paraules en valencià, guiats per la paciència i la tendresa de la iaia Maria.

Una vesprada, mentre el sol es ponía, la iaia Maria va començar a contar una història que portava gravada en el cor des de la seua infància. Va explicar com, de menudeta, corria pels camps amb els seus germans, jugant a jocs tradicionals i cantant cançons que les seues àvies els havien ensenyat. «A la nit,» deia amb un somriure nostàlgic, «ens reuníem tots al voltant del foc i escoltàvem les rondalles del meu pare. Era màgic.»

Però després, la seua veu es va tornar una mica més seriosa mentre recordava l'època de repressió en temps difícils. Tot i això, Maria no es va deixar vèncer per la por. Recordava les paraules del seu avi: «La nostra llengua és la nostra ànima. Sense ella, perdem qui som». Amb aquesta convicció, Maria va continuar mantenint viva la flama de la seua identitat i va ensenyar als seus fills a estimar-la i respectar-la. I ara, com a iaia, compartia aquesta mateixa passió amb els seus nets i amb tots els joves que venien a escoltar les seues històries.

Una nit, mentre tots s'asseien al voltant del foc, la iaia Maria va començar a narrar una llegenda antiga sobre pirates.

«En el cor del Mar Mediterrani,» va començar la iaia Maria, «una nau pirata navegava amb la intenció de trobar un tresor que, tot i que desconegut, havia estat tema de rumors i llegendes entre els mariners. La fama d'aquest tresor era tal que fins i tot els pirates més terribles del mar havien sentit parlar d'ell. La llegenda deia que el tresor estava protegit per un poble que el guardava amb una cura gairebé màgica, que era un tresor que no brillava en la foscor ni feia xo-

car les monedes, sinó que consistia en alguna cosa etèria i immaterial, un objecte de gran poder però invisible a l'ull nu.

Guiats per mapes vells i llegendes antigues, els pirates van arribar finalment al poble que amagava el tresor. Des de la primera mirada, el poble semblava tranquil i senzill, no hi havia riqueses visibles, ni construccions esplèndides, només cases de pedra, camps fèrtils i persones que es movien amb una calma única mentre realitzaven les seues activitats quotidianes. Els pirates, desconcertats, no sabien per on començar la cerca del tresor.

Els pirates, amb el seu llenguatge brut i els seus mètodes agressius, intentaven interrogar els habitants sobre el tresor, però cada resposta era com una peça d'un puzzle que els pirates no podien resoldre. Les paraules que utilitzaven eren com una capa protectora que amagava el veritable tresor.

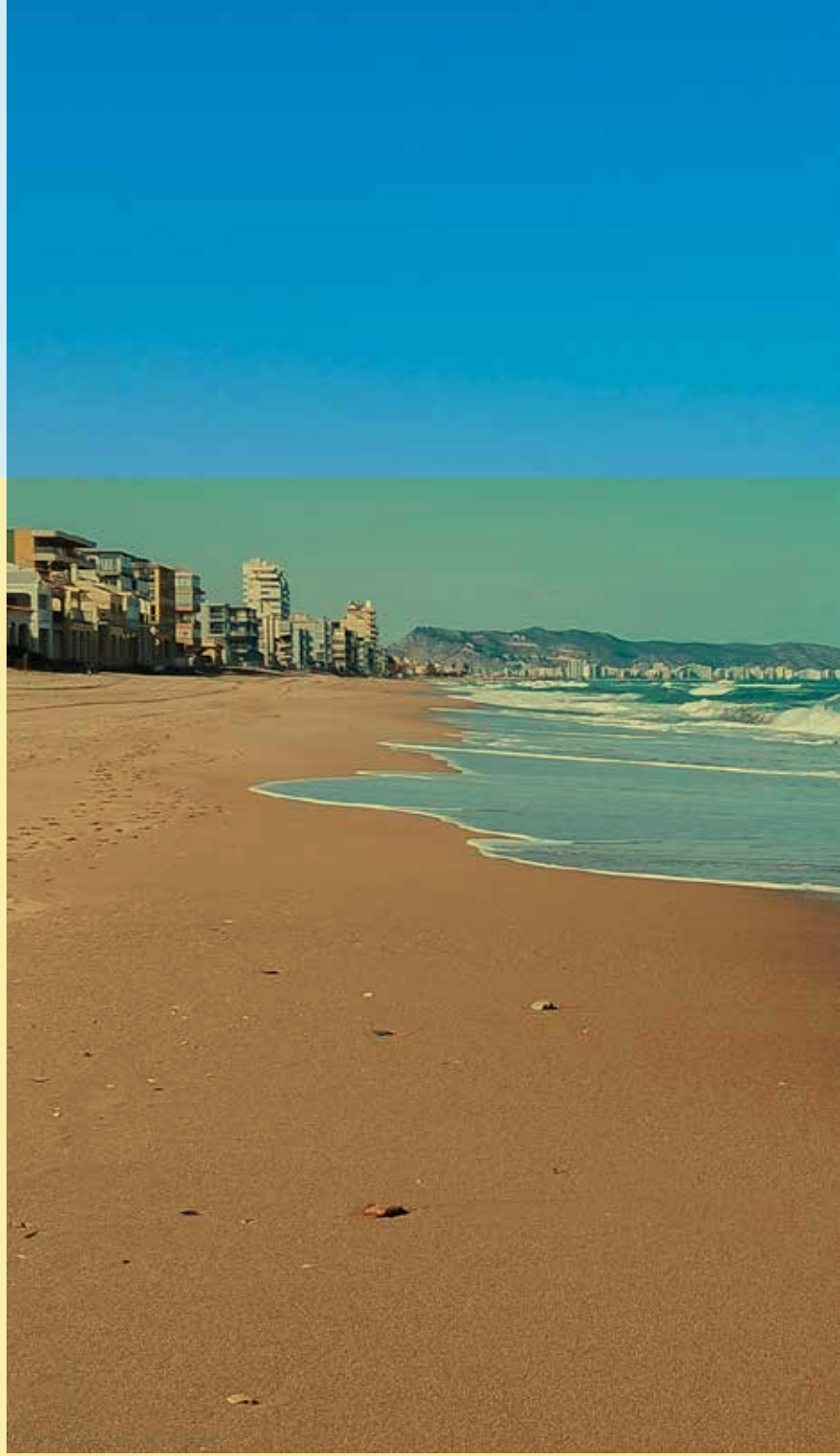
«Aquesta gent no parla un idioma que puga entendre,» va dir amb un rugit de frustració el capità. «No podem trobar el que no podem entendre. On està aquest tresor?»

Un dels pirates més joves,

amb una curiositat insaciable, va començar a parlar amb els habitants i va veure com aquests, amb el seu llenguatge ric i ple d'històries, compartien xicotetes pistes sobre la veritable naturalesa del tresor. El tresor era la llengua mateixa, el vehicle de la seua cultura i la seua història, i compregué que l'única manera de descobrir-lo realment era adoptar i estimar aquest tresor com ho feien els habitants del poble.

Els pirates, finalment, encara que no havien trobat or ni joies, havien descobert que el veritable tresor d'un poble es troba en la seua capacitat de viure i transmetre la seua pròpia identitat a través del temps.

La iaia Maria va acabar la seua història amb un somriure. «El valencià no és només una llengua per a nosaltres, sinó per a descobrir els tresors amagats de la nostra identitat, les nostres arrels i la nostra força».

ENTRE TRESORS NARRATIUS

EL TRESOR DE LAURA

FRAN LLEDÓ

Jo soc pirata, la més valenta, la més terrible. Tinc al cos cicatrius que et farien tremolar, i que són el record i signatura de les aventures que he viscut tots aquests anys. No patiu si vegeu que duc l'ull tapat amb un «parxe», el vaig perdre lluitant al Carib. He creuat mil mars fins arribar ací, a Tavernes, on he ancorat el meu vaixell per buscar el tresor més gran que ningú mai ha pogut somiar. El mapa m'ha adreçat ací, a una muntanya en la qual hi ha tres misterioses creus que vigilen la ciutat, i que estan custodiades per un drac despietat. Aquest drac té atemorida tota la població, diuen que no hi ha ningú que intente eixir de casa quan es fa fosc.

Ara no puc fer cap soroll, sent l'alè del drac a la meua esquena, qualsevol moviment descobriria el meu amagatall, només tinc una opció; fer ús

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

018

del meu comunicador màgic i adreçar-lo al mig del seu cor amb un tir decidit. Sense dubtar el llance amb totes les meues forces mentre el drac obri el pit per atacar-me amb ferocitat, deixant la pitança al descobert i permetent-me partir-li el cor en dos amb el comunicador.

El drac cau a terra bramant, fent un soroll terrible i deixant al descobert, justament darrere d'ell, la lluentor del tresor que ara seria meu. No puc evitar acostar-me ràpidament al tresor i agafar entre les mans el miler de monedes d'or que conté el cofre deixant-les relliscar entre les meues mans com si foren una font d'aigua freda i fer un somriure de satisfacció infinita...

La mare escalfava la llet al microones mentre el pare obria la porta de la cambra de Laura. Era hora de preparar-se per anar a la falla.

-On està la roba que he de posar-li? - va cridar en entrar al dormitori de la xiqueta. La mare li va contestar des de la cuina amb to de paciència infinita:

-Te l'he deixada tota arreglada damunt de la cadira, com sempre.

-Ah sí, val.

-Bon dia, Laura! - Laura no va respondre.

-No trobe el comunicador, està en la cuina?- Va cridar de nou el pare.

-No! Estava damunt de la presatgeria al costat de la motxilla.

-Ara no està. Ja l'he buscat per tota la casa!

-Ara pujaré jo - Va concloure ella amb to de resignació.

Tots dos al dormitori de Laura miraven la seua filla amb una tendresa infinita. Havien passat els temps de la culpabilitat, dels malentesos, de l'angoixa. Malgrat això no podien esborrar el record d'aquell dia en el qual la pediatra els va donar la notícia. Ells ja pressentien que alguna cosa estranya li passava, que no es comportava com la resta. Després ja van entendre que ella no era com la resta, que ella era especial, que ella no parlava, però podia dir mil coses amb una mirada, amb un gest. Que no era ella qui no sabia dir res, sinó més bé nosaltres que no sabíem entendre-la. Que el seu món era realment seu, i nosaltres havíem d'aprendre a interpretar-lo. Que eixos moviments tan estranys formaven part del seu misteri i havíem de deixar-la ser. Que al seu cap, més que paraules, hi havia imatges, i és per això que havíem començat a utilitzar una tauleta digital com a comunicador. Que els dibuixos i pictogrames del comunicador s'havien convertit en el seu llenguatge, i en el nostre. Que amb els picto-

grames i l'aparell comunicador havíem aconseguit acostar-nos al seu món.

-Mira que bonica és la nostra filla! Ahir va reconèixer al comunicador el pictograma d'un tresor, un drac i d'un pirata, està avançant moltíssim, estic molt orgullós d'ella. La mestra diu que amb el comunicador de pictogrames està progressant molt ràpidament, que hem de fer-ne ús a casa sempre.

- Encara que no parla, ens ho diu tot amb la seua mirada, amb eixos ulls enormes on estaria mirant-me cada dia.

-Això de l'autisme és un misteri, m'agradaria saber que passa pel seu cap, perquè passa hores mirant per la finestra a la muntanya de les Creus amb un somriure de satisfacció, estic segura que veu alguna cosa que la fa feliç, i si ella està feliç nosaltres també ho estem.

-Fa uns dies ha agafat el costum de tapar-se amb la mà l'ull esquerre com si fora una pirata, és molt divertit.

-M'encanta veure com riu mentre fa eixe moviment tant gràcies amb les mans, com si fera relliscar aigua entre elles.

-Ara avancem! Se'ns fa tard, la gent de la falla estarà espe-

rant-nos a la cavalcada del ninot, tothom vol veure-la disfressada de pirata, tothom la coneix i l'estima, i això m'ompli de satisfacció. Està tan emocionada que ningú diria que no és realment una pirata.

-La veritat que tenim un tresor, esta xiqueta ens regala felicitat cada dia, i no puc desitjar res més que veure-la feliç.

-Eixe és el nostre tresor, el tresor de Laura.

-Per cert, has trobat el comunicador?....

A Núria, i a aquells que dediquen la seua vida a buscar el tresor en cada persona i fer-lo brillar...

ENTRE TRESORS NARRATIUS

UNA HISTÒRIA D'AMOR I D'AMORS

AMPARO ALBACETE CREMADES

«**C**om et brillen els ulls quan parles d'ella...»
És veritat... parle d'ella i se m'ompli l'ànima.

Ella, la història d'amor i d'amors més bonica que he sentit i viscut mai. La que m'ha ensenyat el significat de l'amor, eixe incondicional que trenca barreres i es construeix a foc lent, però amb uns fonaments indestructibles.

M'ha ensenyat que estimar és il·lusió. Eixa sensació que fa alçar-te de matí en un bot perquè hui és dia de «xurra» i la veuràs a ella, la xiqueta dels ulls blaus. Tens 18 anys i vas a ballar a la pista amb els teus amics. Ella sols en té 8 i estarà jugant a boletes amb una amiga a la porta del carrer però, sols per eixos minuts d'observar-la sense que ella se n'adone, paga la pena anar a la pista. M'ha ensenyat que estimar és esperança, perquè diuen que és l'últim que es perd, i malgrat que siga sols una xiqueta,

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

022

esperes que, quan cresca, es fixe en tu i pugueu viure una bonica història junts.

M'ha ensenyat que estimar és servir. Haver de deixar el teu somni d'estudiar per ser mestra perquè quan tenies sols 8 anys, ta mare va dir adeu a este món i et vas haver de fer càrrec de la casa i de la teua germana.

M'ha ensenyat que estimar és tindre vocació. Malgrat no haver pogut estudiar, no perds cap oportunitat per dedicar el teu temps a ensenyar fent substitucions a les escoles o al catecisme a la parròquia, perquè això és el que t'ompli i et fa feliç.

M'ha ensenyat que estimar és ser constant. Veure com eixa xiqueta d'ulls blaus ara és una jove es-

velta que festeja amb el fill del notari que vol ser director de cinema, i passa molt de temps a Madrid. I tu, aprofites, i comences a apropar-te al seu rogle d'amistats i familiars per rondar-li i raonar. A poc a poc vas formant part d'eixes tertúlies en sa casa i eixes partides de cartes on fas quatre bromes, li busques la cadira més propera a la teua i li omplis el davantal d'ametles que has guanyat.

M'ha ensenyat que estimar és donar. Malgrat treballar en una fàbrica, els teus germans són llauradors i a ta casa no falten mai les hortalisses, quan vas a la tertúlia li portes al pare de la xica dels ulls blaus un garbell d'all's tendres o qualsevol hortalissa acabadeta de collir.

M'ha ensenyat que estimar és respectar. Passa el temps i cada vegada estàs més enamorat d'ella, però ella continua un festeig que no té cap futur, que tothom li diu que eixa relació no arribarà a cap lloc, però ella no entra en raó i tu respectes la seua decisió mentre fas de l'espera un camí constant de rondes i apropaments.

M'ha ensenyat que estimar és fortalesa. T'arriba el torn d'anar a la guerra. Amb impotència i tristor has d'acomiar-te d'ella. Vius mesos de penúries, fam i misèria, però sobretot de por per no tornar a veure-la. L'estima que sents cap a ella et fa fort per poder continuar, per sobreviure! I fas tot el possible per tornar a casa.

M'ha ensenyat que estimar és paciència. Esperar més de 20 anys. Una nit de revetlla, enmig de tota la folga, la traus a ballar, la mires fixament i ella t'aguanta la mirada. Els seus ulls blaus brillen més que mai. L'emoció es palpa entre vosaltres. Sembla que esteu ballant enmig d'una bombolla que us aïlla de la resta de la gent. Sols se senten els batecs dels vostres cors que ja no poden deixar de bategar al mateix ritme. Ho has aconseguit! Ella s'ha adonat que està enamorada de tu!

M'ha ensenyat que estimar és sentit de família. Després d'un any de festeig decidiu consolidar amb el matrimoni, tu ja tens 40 i ella quasi 30. Al cap d'un any, fruit de la gran estima que us teniu, naix un xiquet ros i d'ulls blaus com el cel que recorda a la seua mare, i en 3 anys una xiqueta moreneta d'ulls negres igualeta que son pare. Us sentiu orgullosos i satisfets de la família tan bonica que heu format!

M'ha ensenyat que estimar és sacrifici. Heu de pagar l'empedrat del carrer. El teu home treballa a la fàbrica i tu, mare de família, decideixes emigrar a França un any per guanyar diners. Fas de mestressa de casa en un dels barris més rics per poder enviar el suport necessari per a criar els teus fills de la millor manera possible. Les llàgrimes et brollen dels ulls blaus com el cel i el teu cor es parteix per haver d'acomiar-te d'allò que més estimes: el teu marit i els teus 2 fills. I amb una pena que et desfà per dins, parteixes.

M'ha ensenyat que estimar és sentir-te feliç quan a qui estimes ho és. Et sents orgullosa i feliç en veure la teua neta créixer entre llibres, pintures i llumetes i saber que ha nascut per ser mestra,

que per circumstàncies tu no has pogut fer carrera, però ella sí que ho aconseguirà i ho farà per tu i per ella.

M'ha ensenyat que estimar és compromís. Tens 88 anys, estàs fort i sa. Finals del mes de setembre i estàs a l'apartament de la platja. Compartiu habitatge, amb la teua filla, el teu gendre i la teua neta. La xiqueta dels teus ulls, que ara té 78 anys, diabetis i problemes de cor, continua tenint eixos ulls blaus que et tornen boig. Són les 2 de la matinada. Ella no es troba bé. Té taquicàrdia i se l'emporten a urgències. Et quedes a casa amb la teua neta de 16 anys. Estàs nerviós, preocupat, maliciós, impotent, pegues colps a la barana de la terrassa, no pares de caminar per l'apartament, la teua neta va darrere intentant calmar-te. Tens un sentiment tan gran de compromís que sents que has d'estar al seu costat sí o sí. No hi ha telèfons i no saps res d'ella, és necessari anar a buscar-la. Ixes disparat per la porta, la teua neta darrere de tu, són les 5 de la matinada i la platja està solitària. Aneu els 2 agafats del braç caminant fins al centre de salut que, com t'havia dit la teua neta, està tancat i t'esperes en la parada de l'auto-

bús a l'auto per anar a l'hospital a Gandia. La teua neta, a dures penes, et convenç que no pots fer res i torneu cap a casa. Et mantens en vetla fins a les 7 del matí que entra el teu gendre per la porta i t'informa que està controlat, però que es queda ingressada. Li posaran un marcapassos.

M'ha ensenyat que estimar és no poder viure sense l'altra persona. Estaves delicada de salut i no vas poder suportar més dels 80 anys. Ara, l'observes des d'altra dimensió. Està molt ben cuidat, ja té 94 anys, sa com un peix, però sense tu, la seua vida no té sentit i tu no pots viure sense ell. Ha arribat el moment, has d'anar a buscar-lo. Entres en els somnis de la teua neta, la que t'has criat i amb qui tens un lligam especial. T'acomia des d'ella amb una abraçada i continues el camí fins que te l'emportes amb tu. I des d'allà on es trobeu ara, feliços per tornar a estar junts, veieu amb un somriure ple d'orgull com la vostra neta escriu sobre la vostra història. Una història d'amor i d'amors que ensenya l'amor incondicional, però sobretot el gran tresor que comporta saber estimar.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

ROSER, LA INTRÈPIDA

MAITE GRAU PEDRAZA

Això diu que era la pirata més valenta que mai havia existit. Vivia en un món on els mapes digitals es trobaven a Google Maps i els tresors es buscaven més en somnis que en cofres soterrats. El seu nom era Roser «La Intrèpida», una pirata moderna amb ànima de navegant i cor d'aventurera. El seu vaixell no mesurava 50 metres, ni era de fusta antiga, ni del segle XVI; sinó que es tractava d'un elegant veler que tallava les mars com talla una tisora a través de la seda de la tela de fallera. Roser navegava amb un objectiu que la feia diferent dels pirates d'antany: no buscava ni or ni joies, per contra cercava el tresor més valuós per a ella, un lloc al qual anomenar llar, on la cultura i la bellesa s'uniren en perfecta harmonia. Des de ben menuda, havia tingut clar que aquest lloc, la seua benvolguda llar, estaria a una gran ciutat. Niza, Miami Beach, Santa Mò-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

026

nica, Sidney, etc. havien sigut algunes de les seues visites.

Després d'explorar els freds fiords escandinaus, les costes rocoses d'Irlanda i les illes del Carib, Roser va posar rumb al cor del Mediterrani. Li havien parlat de Cartagena, Alacant, Benidorm, València, Benicàssim, Barcelona..., cadascuna d'aquestes ciutats tenien el que sempre havia buscat: bellesa, cultura, vida i festa; però en totes i cadascuna d'elles, la nostra pirata intrèpida trobava a faltar alguna cosa, el seu tresor no estava complet. En viatjar des de Benidorm a València, es va fixar en un racó entre Gandia i Cullera que prometia una mica més que simple bellesa; un lloc on el temps semblava detindre's i l'ànima podia respirar tranquil·la.

A trenc d'alba, quan el sol va començar a banyar la coberta del seu veler, Roser va albirar la platja de Tavernes. L'arena daurada i el rumor seré de les ones la van convidar a desembarcar. En xafar terra ferma, alguna cosa en l'aire li va fer sentir que havia arribat a un lloc especial. La tranquil·litat de la platja era un contrast absolut amb les bullidores ciutats que havia visitat en la seua travessia.

Roser va començar a explorar la Valldigna, eixa vall que semblava treta d'un preciós quadre. Va voler conèixer cada racó: el bonic monestir de Santa Maria de la Valldigna situat a Simat, que amb tan sols observar-lo des de la Font Gran semblava que li murmurava secrets de temps antics; les fonts naturals

que brollaven entre les muntanyes, mentre pujava des de les Arcades fins a la Font del Cirer i d'allí per les Malladetes fins a Penyalba per a tot seguit arribar a la Font Nova de les Foies; o els camins que serpentejaven entre tarongers, com el camí Herrera, el del motor del Tollo o el de l'Ombria, on es va trobar amb la cova del Bolomor. Cada dia descobria una cosa nova que l'omplia de pau i alegria.

Amb el pas del temps, Roser va entendre que no necessitava una gran ciutat per a associar la seua set de cultura i emocions. En Tavernes, la tranquil·litat s'havia convertit en el seu tresor més preuat. Les nits estrelades, el murmurí de la mar i la calidesa de la seua gent li van oferir el que ni les urbs més cosmopolites ni les mars més vastes havien pogut donar-li: una llar.

Així, Roser decidia cada dia quedar-se un poc més. El seu veler seguia ancorat en la riba, però el seu cor ja havia tirat arrels en aquell xicotet paradís. Perquè a vegades, el tresor més valuós no està on un espera, sinó on l'ànima troba pau.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

COFRE ROIG

ANNA GRAU VERCHER

Aigua salada, de les llàgrimes o de la platja. D'una illa Balear, o d'una altra a Alacant aproximada, però, al capdavant i realment sense adonar-me'n, sempre envoltada d'aigua salada. Perquè no hi havia res dolç en aquell mar. Perquè, finalment, tot amarg va resultar. Perquè des de l'inici fins al final, havia d'haver sabut que, el fet de nadar amb sal, sols em permetria flotar; i, quan finalment tot s'eixugués, únicament m'anava a enfonsar.

Quatre d'agost d'un estiu massa calent, d'un estiu diferent de l'adés del vint-i-tres; on el dia torna a repetir-se tot un any després.

Quatre del huit, i ja en són cinc sense tu. I amb el rumb perdut, ja no concep quant de temps ha corregut, des que no t'he escrit, des que no hi estic, des que m'he convençut.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

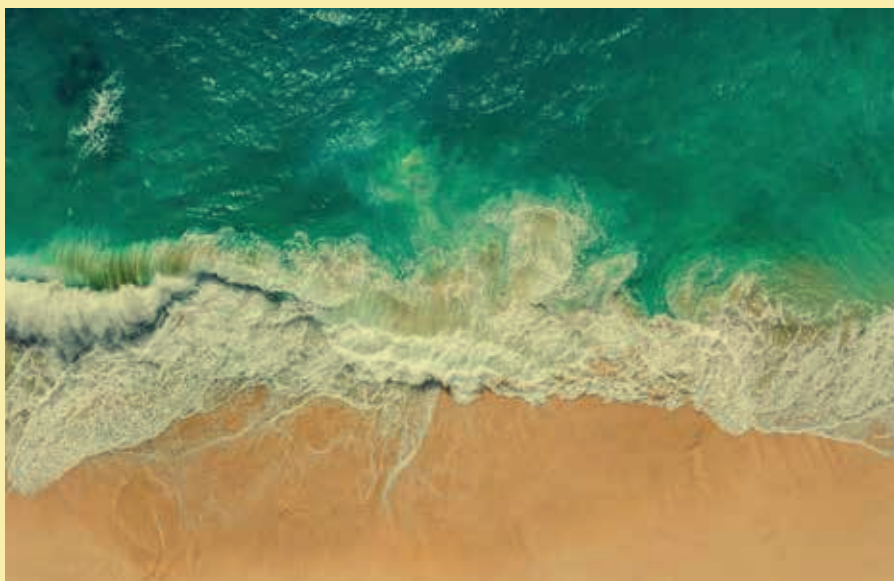
030

Envege la teua facilitat per canviar d'oceans creient-te per ells estimat; per seguir, de les onades, el seu corrent constant, deixant-te per elles ser arrossegat. T'enyore de vegades a tu, a la mateixa vegada que t'odie. T'odie a sovint mentre desitge alhora que tot hagués sigut distint. I aleshores navegue, cercant nous rumbos, sobrevivint. I respire; inhale i exhale, adonant-me'n dia a dia que res del teu fons marí ara tampoc és bonic, i que, pel que fa a mi, encara queden infinits corals de colors per anar descobrint.

Llavors, embarque de nou i timonege repartint el tresor que jo tinc: el recull d'estima i empatia replegat durant tota una vida, que tan bé guarde al meu cofre roig

i fornit. I que entregue una vegada més, i més, i més..., incansable; esperant que, aquesta vegada sí, allò que reba a canvi em faça goig per fi.

Perquè renuncie a creure que, no haver trobat amb tu fortuna signifiqui que no en meresca mai ninguna per a mi. Perquè, després de la tempesta he après per fi, que allí on les aigües es tornen tórboles sense sentit, no paga la pena arriscar, per exòtiques monedes, el tresor més gran que jo ja posseïsc... siga per una o per mil; siguen de coure, d'argent o de l'or més fi.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

LES EMOCIONS A COLOR, EL TRESOR DE LA VIDA

LUCIA DIAZ ESCRIBUELA

Des del primer plor al sospir final, la vida és un viatge emocional. Un recorregut ple de matisos, llums i colors, que ens modela i ens transforma dia a dia. Alguna vegada t'has preguntat quines emocions ens acompanyen en cada etapa d'aquest fascinant camí? Què sentim en nàixer, en créixer, en estimar o en perdre?

Imagina un llenç en blanc on cada pinzellada és una emoció i cada color una etapa de la vida, de la teua vida, de les nostres vides. Vull endinsar-me dins de la nostra pròpia reflexió, on a través dels colors i les emocions, li donarem sentit a la vida.

Recordes l'alegria desbordant dels teus primers passos? I la incertesa de l'adolescència, quan el món s'obria davant teu ple de possibilitats? Has experimentat l'amor en la seua màxima expressió i la desolació d'una pèrdua? Cada

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

032

sensació serà un espill que reflectirà un fragment de la teua vida, un ressò de les nostres pròpies emocions i cada color un sentiment expressat dins de la nostra pròpia història.

Estàs llest per a aquest viatge emocional? Tanca els ulls i deixa't portar pel que sents en cada moment i pel color; perquè la vida, en definitiva, és una paleta de colors acompanyada d'una simfonia d'emocions.

Acabe d'arribar a aquest món màgic i colorit. Tot és nou i emocionant. Sent tanta alegria, és com si el meu cor fora un xicotet sol groc, brillant molt fort.

Veus aquest color? El groc és el color de la felicitat! És com si estiguera volant en un núvol

de cotó de sucre, tan suau i tan dolç! Vols jugar amb mi? T'ensenyaré tot el que he descobert fins ara! El món és un lloc meravellós i ple de sorpreses!

Imagina un camp de gira-sols, sota un cel blau intens. Cada flor gira cap al sol, buscant la seua llum i la seua calor, així és l'alegria en la infància: una força vital que ens orienta cap a la felicitat. El groc, el color de la llum i de l'optimisme, ens embolica en una aura de positivitat i d'alegria.

Recordes eixa sensació de sorpresa quan eres xicotet o xicoteta? Quan tot era nou i emocionant, com descobrir un tresor amagat? Jo em passe les hores explorant el meu món, i és gegant! Alguna vegada has

mirat cap amunt i t'has preguntat per què el cel és tan blau? O has intentat comptar totes les estrelles? Jo ho faig tot el temps. El blau és el meu color preferit, em recorda la mar, els rius, el cel, totes les coses grans i misterioses!

I tu, quin era el teu color preferit quan eres menut o menuda? A mi m'encanta amagar-me davall de la taula i fingir que és una cova secreta. Cada dia és una aventura. Descobrisc noves coses, faig nous amics i aprenc una cosa nova. Recordes eixa sensació de curiositat que t'impulsava a explorar cada racó de la teua llar, del teu barri, del món? És com si tinguera mil preguntes dins de mi. Per què les flors tenen diferents colors? Per què els ocells canten? Per què una ploma és tan suau? Vull saber-ho tot! I així, dia a dia, vaig construint el meu propi món, ple d'imaginació i de somnis.

Ui, quina por!, quan estic sola a la meua habitació i apague el llum, sent com si alguna cosa m'estiguera mirant des de les ombres. Què hi ha ací? És com si els monstres dels contes s'hagueren colat al meu armari. El morat és el color de la nit, veritat? I les nits són quan més por tinc. Alguna vegada has sentit que el cor et batega tan ràpid que creus

que va a eixir-se'n del teu pit? A mi em passa, sobretot quan pense en coses que m'espanten.

Però, també hi ha coses que em fan sentir valenta, com quan jugue amb els meus amics o quan descobrisc una cosa nova. És com si tinguera dos parts dins de mi: una que té por i una altra que em fa sentir valenta. I si no tinguérem por, què faríem?

En aquests moments, sent que la sang em bull per dins. Vull cridar al món que soc diferent, que no encaixe. De vegades em rebel·le contra tot i contra tots, només pel gust de fer-ho. És com si dins de mi hi haguera un volcà a punt d'explotar. Alguna vegada has sentit eixa necessitat de trencar les regles? De fer les coses a la teua manera? Jo sí. És com si estiguera buscant la meua pròpia identitat, el meu propi camí.

No vull ser com els altres. Vull ser única, especial. Però de vegades em sent perduda, com si estiguera navegant en una mar de dubtes. Qui soc jo realment? Què vull ser de major? Estes preguntes em ronden el cap constantment, però no em penedisc de res.

La rebel·lia és part de la meua essència. És el que em fa sentir

viva. Roig. Eixe és el meu color. El color de la passió, de l'energia, de la rebel·lia.

Rosa i negre. Dos colors que descriuen perfectament aquest moment de la meua vida. El rosa, per l'emoció de l'enamorament, eixe sentiment que et fa volar i sentir papallones en l'estómac. Però també el negre, pel desamor, per eixes nits en les quals plores d'amagat sota els llençols. L'adolescència és una muntanya russa d'emocions. Un dia estàs en el cim del món, perquè t'ha mirat, i al següent estàs en el fons de la mar, perquè t'ha ignorat. El cor se t'accelera amb només vore'l, però també se't trenca en mil trossos quan et diu adeu. És com si visquera en una pel·lícula romàntica, però en la versió més intensa i real.

Alguna vegada has sentit eixe nus a la gola quan veus a eixa persona especial? O eixe buit en el pit quan s'allunya? Jo sí. I encara que de vegades siga dolorós, és part del que ens fa humans. És el que ens fa créixer i aprendre.

De sobte, em trobe en un territori inexplorat: la maduresa. Em sent adulta, és com si haguera canviat de llenç, i ara pinte amb colors més suaus, més profunds. La responsabilitat ha deixat de ser una paraula

per a convertir-se en una companya de viatge. Les decisions que prenc hui, modelen el meu futur, i això m'ompli d'una mescla d'emoció i responsabilitat. Però també sent una pau que abans desconeixia. L'experiència m'ha ensenyat a valorar les xicotetes coses, a gaudir del present i a confiar en la meua intuïció. És com si haguera trobat el meu centre, el meu equilibri. I encara que de vegades trobe a faltar la impulsivitat de la joventut, sé que esta nova etapa em portarà grans satisfaccions. Blanc. El color de la puresa, de la calma i dels nous començaments.

Diuen que el verd és el color de l'esperança, per a mi és el color de l'harmonia, de l'estabilitat. És el color que irradia la meua ànima en aquest moment de la meua vida. He deixat enrere la incertesa de l'adulesa primerenca, em trobe en un lloc de pau, de plenitud. L'amor per la meua família, eixe amor incondicional que creix amb els anys, és el meu major tresor. La saviesa, fruit de les experiències viscudes, em guia en cada decisió. I l'autorealització, eixe anhel profund de ser qui realment soc, s'ha convertit en el meu motor de vida. He construït una vida plena de significat, envoltada de per-

sones que estime i que m'estimen. I encara que els desafiaments segueixen presents, els enfronte amb una fortalesa que abans no coneixia. La vida, en esta etapa, és com un vi anyenc: més saborosa, més intensa, més meua.

El gris, dels cabells que es tornen canosos, l'argent, de les arrugues que contenen històries, i el daurat, dels records que amb tanta estima atreurem. En aquesta etapa de la meua vida, la nostàlgia és la meua companya inseparable. Recórrec els camins de la meua memòria, revivint moments feliços, amors perduts, somnis complits i altres que es van quedar en el camí. Però la nostàlgia no és tristesa, és una sensació dolça i melancòlica, que em connecta amb el meu passat i em permet apreciar el present. He après a acceptar el pas del temps, a valorar cada dia com un regal. La saviesa que he acumulat al llarg dels anys em permet mirar cap enrere amb gratitud i cap avant amb serenitat. I encara que de vegades sent l'absència dels éssers estimats, sé que el seu amor continua viu en el meu cor.

La vida és un viatge i jo he tingut la sort de recórrer un llarg camí.

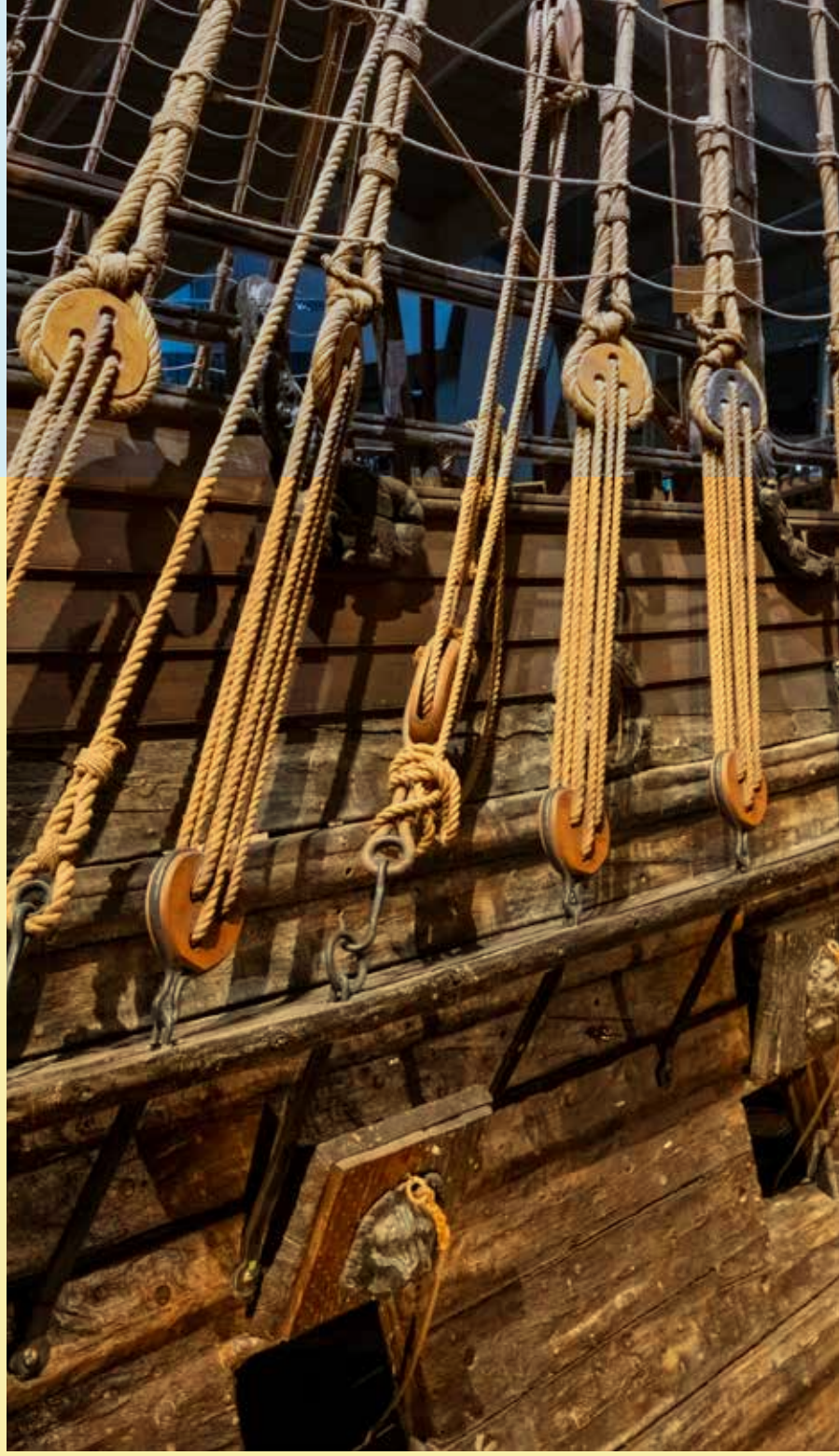
Hem caminat junts un llarg camí, no és així? Un camí ple de colors, emocions, d'ombres i de llums.

I ara, mirant enrere, podem apreciar la bellesa del nostre propi arc de Sant Martí. Cada color, cada experiència, ha modelat qui som hui. Hem riu, hem plorat, hem estimat, hem perdut. I a través de tot, hem crescut.

Us recordeu d'aquell moment en què...? O aquella sensació de...? Cada un de nosaltres té una història única, un conjunt d'experiències que ens fan qui som. I és precisament aquesta diversitat el que fa que la vida siga tan fascinant.

Som com un mosaic, compost per milions de peces menudes, cadascuna amb el seu propi color i forma. I, encara que cada peça siga única, totes contribueixen a crear una imatge preciosa.

Així que celebrem la nostra humanitat, la nostra capacitat de sentir, d'estimar, de patir. Celebrem els colors que ens fan únics, els colors que ens connecten els uns amb els altres. Perquè al final, tots som part d'un mateix llenç, un llenç que es pinta dia a dia amb els colors de les nostres emocions, amb els colors de la vida.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

ARRELS

PILAR MAYANS ROCA

S omnie que soc pirata. Navegue pels mars més llunyans, sempre amb nostàlgia de la meua terra. Sempre cercant els tresors més valuosos, mapa en mà, llarga vista i quadern de bitàcola.

És una tasca esgotadora, però també enriquidora. Si aconseguisc un fructuós botí, soc la reina dels mars...i també dels plaers més terrenals. Trobe amics per tot arreu, tots volen compartir les meues viandes. Tinc accés als millors capritxos que, sens dubte, tenen un límit i una data de caducitat. Ningú no voldria despertar d'eixe somni.

Però a un raconet de les meues entranyes sempre naix la força i l'anhel de tornar a la realitat i vore que ja s'ha fet de matí. Sorprenentment, és en eixe moment quan soc increïblement feliç!

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

038

Desperte en tots els matisos de la paraula. Mire al meu voltant i eixe és el veritable tresor: la meua família, els meus pobles, la meua tradició, la música que sempre està sonant als meus records i les meues vivències amb els amics. Sense oblidar la meua llengua, que sempre m'ha obert portes a ser qui soc.

Que ningú eclipse eixe sentir, eixa sort. Que ningú entrebanque el camí a trobar el que et dic i et promet. Estes paraules et recordaran que en algun moment has sigut molt feliç i que continuaràs sent-ho.

VIDA!!!... T'estime, t'estimo, t'estim.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

MÉS QUE UN TRESOR

FELI MAFÉ DURÀ

Si poguérem endinsar-nos de forma imperceptible al si de les llars, ens adonaríem que tots amaguen un gran i valuós tresor; un tresor present en totes i cadascuna d'elles, encara que siga desconegut o infravalorat per alguns.

Atrets per les rialles, que ens provoquen una alegria contagiosa, ens permetem accedir a la casa d'una família molt especial. Es tracta d'una família humil, però rica en tresors com deia el iaio Josep, el patriarca de la família. Per a ell tindre una família és com posseir un cofre ple d'or i gemmes precioses, ja que cada membre és una joia única i insubstituïble.

Josep recordava amb tendresa com va conèixer l'àvia Maria, en una festa del poble, quan encara eren joves. Els seus ulls blaus brillaven com safirs i, des del primer moment, va saber que havia trobat la seua ànima bessona. Junts

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

040

van construir una llar on la felicitat i l'amor eren les pedres angulars.

Quan van casar-se, Josep i Maria van decidir plantar un taronger en el pati del darrere de la seua nova casa. Cada primavera, el taronger floria amb una força renovada, com a símbol del seu amor creixent. Els fills van créixer jugant sota les seues branques, i el perfum de les flors del taronger sempre va omplir la llar amb una aroma dolça i reconfortant.

A mesura que els anys passaven, la família creixia amb l'arribada de fills i nets, cadascun amb la seua pròpia llum i encant. L'avi Josep veia en els ulls del seu fill gran, Jordi, el mateix esperit indomable que havia tingut ell de jove. Jordi era un home de fort caràcter

però amb un cor tendre, que sempre trobava temps per escoltar les històries del seu pare, per molt ocupat que estiguera amb la seua pròpia feina i família.

Un dia, Clara, la neta més jove, va preguntar al seu iaio sobre el significat de la paraula «família». Amb els ulls brillants i una veu càlida, ell va respondre:

—Clara, cada lletra de la paraula «família» amaga un tresor que ens sosté. La «F» és de força, la força que trobem en els braços dels qui ens estimen. La «A» és d'amor, l'amor incondicional que ens uneix. La «M» és de memòria, els records que construïm junts. La «I» és d'inspiració, la que trobem en els nostres pares i avis. La «L» és de lleialtat, la fidelitat

que mantenim entre nosaltres. La «I» és intimitat en els moments de complicitat. I la «A» final és d'acollida, perquè la nostra llar sempre té les portes obertes per a qui necessita un lloc on sentir-se estimat.

Clara va comprendre que el major desig de qualsevol persona és tindre i formar una família, perquè és en ella on trobem la nostra veritable riquesa.

En un altre moment, mentre la família es reunia per a celebrar l'aniversari de Maria, Clara va sentir curiositat pel passat dels seus avis i va preguntar:

—laia, com va ser el vostre primer Nadal junts?

Maria, amb els ulls plens de records, va somriure i va començar a contar:

—Aquell primer Nadal va ser màgic. Tot just ens havíem casat i vivíem en una caseta menuda, però plena d'amor. No teníem molts diners, però vam decorar la casa amb branques de pi i llums fetes a mà. Recorde que vaig preparar un guisat especial amb les poques provisions que teníem. Aquella nit, vam seure al voltant de la taula, agafats de les mans, i vam donar gràcies per tindre-nos l'un a l'altre. Va ser el Nadal més

especial de la nostra vida perquè el que més importava no eren els regals o el menjar, sinó l'amor que compartíem.

Els nets escoltaven amb atenció, fascinats per les històries del passat que semblaven tan llunyanes i, al mateix temps, tan properes. Entenien que els moments més importants de la vida no es mesuren en riqueses materials, sinó en els records i l'afecte compartit amb la família. Cada generació afegia una nova capa a aquest tresor, enriquint-lo amb noves experiències i records. I així, amb cada generació, el llegat de l'amor i la unió continuava brillant amb força, com un far que guia els navegants en la foscor de la nit.

Clara, amb el pas del temps, va trobar en els valors de la seua família la inspiració per a la seua pròpia vida. La tendresa de l'àvia Maria i la saviesa de l'avi Josep la van conduir a prendre una decisió important. Després de moltes reflexions, Clara va decidir dedicar-se a una professió on poguera ajudar els altres, compartir amor i inculcar la força i la lleialtat que li havien inculcat des de menuda. Va estudiar per a ser treballadora social, amb l'objectiu de proporcio-

nar suport a les famílies i persones que més ho necessitaven. La seua motivació era fer que altres persones sentiren el mateix amor i seguretat que ella havia trobat sempre en el si de la seua família.

En el present, cada sopar familiar era una celebració, on les històries es mesclaven amb el so de les rialles i els brindis. Per a ells, la família era l'origen de tot. De la família provenien les seues qualitats físiques, però també els gestos, el caràcter i els valors que els definien com a persones.

A mesura que els anys passaven, el taronger del pati seguia florint, un testimoni silenciós de l'amor que havia iniciat tot. I sota les seues branques, la família es reunia any rere any, celebrant la vida i els vincles que els unien. Perquè, al final, el veritable tresor no es troba ocult en cap cofre amagat, sinó en els cors de cadascun d'ells.

Les ensenyances dels avis i dels pares havien impregnat cada aspecte de les seues vides, i ara Clara i Jordi estaven decidits a transmetre-les a les generacions futures. Sabien que cap acte, paraula o gest podria trencar, entebolir o degradar aquest vincle in-

destructible que mou muntanyes i, com les arrels, fixa l'arbre a la terra perquè, malgrat les sacsejades del vent, continue creixent fort i ple de vida.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

EL BON PRESENT

XAVI ITURBE

Tots els tons del negre atzabeja de la vida
creuen l'ànima sense pietat,
buscant la por, esgarrifant el cor, matant l'esperança.

Busquem perpètuament eixir, agarrar fortament
la vida que un sempre ha anhelat,
transitar el camí, sentir la sendera per on respirar.

Sovint visitem el barquer, amb mans buides,
el cap cot i el cor esberlat,
volent desaparèixer com pols rere les petjades en la sorra.
Tresors amagats, expectants i a l'aguait
brollen com fonts sense temps ni mesura,
agarrant-te amb força, abraçant-te amb tendresa,

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

044

caminant sense basarda, guiant-te en la fosca,
respirant per tu, custodiant-te el cor hivernat,
escalfant, a poc a poc l'ànima morta.

Són tresors en forma d'ànimes germanes,
ànimes grogues, ànimes valentes,
aquelles que donen llum al sender,
tapen forats, aplanen rocs i allisen el sòl,
per a poder trepitjar, a poc a poc, i lentament,
aquell temps que et penses que és etern
buscant el demà que serà, de ben segur, el bon present.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

EL TRESOR DE LES FALLES

MARIAM TALENS ARTIGUES

«**X**ica, Carme tu saps aquesta vegada per què tanquen el carrer? Ja estic sentint el meu home dir-ne de tots colors quan haja de pegar voltes en el cotxe per buscar un lloc d'aparcament. En aquesta falla, entre naps i cols, sempre tenen una excusa per plantar el senyal de prohibit aparcar. Sempre estan de festa, com si no en tinguérem prou amb la setmana fallera!

Que dic una setmana... Un mes! A la fi s'ha convertit en un mes! Encara que pensant-ho bé... pràcticament és tot l'any. S'han inventat això de la Festa de Cloenda i paren l'activitat fallera a l'estiu. Ja veus! I al veïnat, això què? Si nosaltres també estiuem... I quan tornem a setembre, altra vegada! Nosaltres que venim amb ganes de reprendre la rutina i van i munten la Festa de Benvinguda. Nyas, si no vols caldo, dos tasses». «Xica, Vicenta, no t'ho prengues així, dona, això és que ens

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

046

la fan a nosaltres. Totes les falles no tenen tan bon veïnat, he, he».

«Mira, Carme. Ja tenen obert el casal altra vegada. Tu saps el que pagaran de llum? A tota hora veus entrar i eixir gent. He sentit que estan assajant els playbacks de la presentació. Tot el matí amb la musiqueta. Ara acaben uns i comencen altres. Jo no sé el temps que hauran invertit. Total, per a una estona que és... Tu saps quina faena és portar les pobres criatures tan xicotetes a la Casa de la Cultura vestides de falleres i després anar corrents cap a casa per a canviar-les per al musical on sols ixen deu minuts? Calla, calla». «Ai Vicenta, tu no has vist mai una presentació. Jo vaig anar quan va ser la neta de la meua ami-

ga i em vaig quedar bocabadada amb les projeccions i els decorats que muntaren. I el musical? Feren uns balls impressionants i portaven un vestuari de professionals... Tu saps quin mèrit té! Com no hi van a dedicar tant de temps? Hauries d'anar un dia a veure una presentació i canviaries d'opinió». «Calla, calla i estar en la porta del casal fent tantes hores de cua... ni pensar-ho. Ja podrien tindre eixe detall amb el veïnat i portar-nos una entrada a casa. Mira, això també ho proposaré».

«Veus, Carme? Ja estan altra vegada! No conec un casal més ben aprofitat que aquest! Ara acaba d'eixir una amb un cartó enorme i una bossa més gran que ella que a les nou del matí ja l'he vista jo

a la porta. Veges tu, que hui no fa dinar?». «Potser, va a ca la sogra. Ai, Vicenta. Què hi fa? Desvanida hauries d'estar de poder veure una Cavalcada del Ninot d'aquesta envergadura i sense moure't de casa. Ni la de Gandia deu tindre aquest nivell! Cada any se superen!»

«No em negaràs, Carme que el cap de setmana no et molesten. Mira'ls, ahí estan a la porta amb la cerveseta vinga la xarradeta mentre els xiquets juguen amb la pilota i mengen llepolies. No sé com, però sempre acaba algun paquetet a la meua porta. I eixos quatre ahí... al solet, jugant al truc: «Retruque! Envide! La falta!»... Des d'ací els sent. No puc ni escoltar bé la pel·lícula de la migdiada». «Mira Vicenta, estem tota la setmana tranquil·letes en casa mirant no sé quantes novel·les; a mi, un poc de gent sempre m'anima i, la xicalla, més encara. Que no has d'agranar la portalada igualment?».

«Ai Carme, estic morta! M'he passat la nit sense dormir. Tu saps a quina hora s'acabava la revetla? I és que, com aquestes cases velles no estan condicionades, entre els cristalls que titil·len i el so que entra per tots els racons, semblava que tenia l'orques-

tra dins de casa! Enguany els diré als de la comissió que el dia eixe que fan per al veïnat ens regalen uns bons taps per a les orelles». «Calla dona, jo preferisc que seguisquen convidant-nos al «putxeret» que està de primera». «És clar, Carme, a més d'això».

«Ja estan els xiquets tirant coets. Ostres, per què no se'n van a la vorera d'enfront? Clar, com aquesta és més ampla... Que no me'n puga anar jo ni a comprar...». «El millor moment per anar-hi és a primera hora, Vicenta que els jocs infantils no comencen fins a les deu i mitja». «No et referiràs a les huit del matí que comença la despertada? Perquè es posen a tirar coets, pim, pam i, de sobte un masclet que et fa botar de l'ensurt. És que una no pot ni descansar...» «No digues ximpleries, Vicenta si tu a les set del matí ja vas pel món... Doncs a mi em fan de despertador. M'encanta alçar-me amb eixe soroll i rebombori».

«Has vist, Vicenta quin monument més bonic han plantat enguany? He sentit que han canviat d'artista faller. Jo trobe que ha sigut un encert, no creus?» «Sí, sí cada any més gran i més inversió. Tu saps el dineral que s'hau-

ran gastat? Total, per a després cremar-lo. Això ho haurien d'esmerçar en altres coses. Quina pèrdua! Quin malbaratament!... Que no sobra amb un pilot de trastos vells com es muntaven les falles antigament i va que xuta?». «Xica Carme, per què no s'ha d'invertir en art? És una faena com una altra. Bo, com una altra no, que aquesta manté les tradicions valencianes i qualsevol no serveix... Tu saps el mèrit que tenen els artistes fallers de poder fer aquestes meravelles en tan poc temps? Més que els arquitectes! Aquests monuments són únics al món i, a més, són un reclam turístic!».

Sempre trobarem diferents opinions, diferents perspectives davant una situació. Sempre hi haurà gent negativa, que veja el got mig buit, que no aporte res, i que tot li sembla mal. Al món de les Falles ocorre el mateix; alguns les menyspreen, possiblement per desconeixement i les redueixen a un grup de gent que s'ajunta amb ganes de passar-ho bé, mentre que d'altres com tu, sí tu, faller, fallera, afí a aquesta festa, la vius amb una passió desbordant.

Estimes la festa fallera però, sobretot, la teua falla perquè

està la teua gent, aquella amb qui t'has criat de menut i d'altra que t'has anat trobant pel camí i amb qui, sense adonar-te'n, has creat uns forts lligams. Aquella amb qui passes hores preparant la paella i revisant la del costat que hui en som molts per a dinar. Aquella amb qui muntas cada any la carpa o debats com millorar la setmana fallera. Aquella amb la qual has compartit un muntó d'hores d'assaig i mil anècdotes dalt l'escenari on heu hagut d'improvisar. Aquella amb qui has compartit confidències i rialles, mentre maleïes les peces de la disfressa que no encaixaven. Aquella que cau al teu costat, siga qui siga, quan baixes a sopar. Aquella que baixa per primera vegada els seus fills a les activitats infantils i descobreix el bon ambient faller. Aquella per la qual passes hores pegat al mòbil estructurant l'escrit del llibret. Aquella que s'emociona, com tu, cada any a la Crida quan la Fallera Major dona per encetades unes noves falles. Aquella que exprimeix cada dia de les Festes Josefines al màxim, que no es perd la despertada, que és un feix de nervis quan donen els premis a la plaça, que balla a la cercavila encara que tinga els peus que pareixen dos botifar-

res, que dorm tota la nit amb el monyo de fallera per a poder arribar a la missa de Sant Josep, que pega cabotades l'últim dia mentre dina, que canta sense veu quan es baten en dol dos xarangues i que solta una llagrimeta quan la traca dona fi a l'efímera vida del monument que ràpidament esdevindrà cendra.

Les Falles són molt més que una festa. Són un sentiment, una forma d'estimar, d'expressar la nostra cultura i mantindre les tradicions valencianes. Són un dels motors de la societat. Però eixe motor no podria funcionar si no fora per eixa gran família que el fa arrancar, que sempre veu el got mig ple i que, a banda de passar-ho bé, està compromesa amb les causes socials, mostrant sempre que cal xicotets gestos de solidaritat. És un col·lectiu que defensa la llengua per damunt de tot, fent ús d'ella en tots els àmbits, que la promou i enriqueix, entre altres, a través de la crítica dels monuments i dels llibrets fallers, que són vertaderes joies. És eixa gent que fa de les Falles el seu estil de vida transcendent la setmana de març i mantenint-les vives tot l'any. El veritable tresor de les Falles és, sens dubte, la gent que les fa possible.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

ELLA, LA PIRATA JOANA

GEMMA ALTUR ALONSO

Temps era temps, en un món on els mars estaven dominats pels homes amb la fama de ser implacables i temibles, hi havia una dona que navegava amb una missió diferent. El seu nom era Joana i era una pirata, però no una pirata qualsevol perquè ella no buscava or. El tresor que ella cercava dia i nit era alguna cosa molt més valuosa: la llibertat i l'empoderament de les dones.

Joana venia d'una llarga línia de pirates. Les històries de la seua família estaven plenes de conflictes, abusos i submissió, però Joana que sempre havia estat una xiqueta diferent, s'havia jurat a ella mateixa que algun dia aconseguiria trencar aquest cicle.

Un dia, el seu rumb la va portar fins a Tavernes de la Vallidigna, just a l'inici de la festivitat de la setmana fallera. La ciutat destacava per les seues llums,

Tresors

Portal de Vallidigna
2025

Entre tresors narratius

052

la música i la festa, però també es podien trobar desigualtats invisibles. Joana, amb la seua tripulació formada exclusivament per dones valentes, va decidir infiltrar-se en el món faller per a portar el seu missatge.

Es va presentar com una visitant més, una dona misteriosa amb un gran mocador groc al cap i una mirada ferma. Joana va observar amb atenció les comissions falleres, a les quals encara es podien veure desigualtats i on l'equilibri entre fallers i falleres no s'havia assolit.

Un 14 de març, a l'envelat de la falla, va voler compartir la seua història:

Els meus avantpassats eren pirates temibles, però vivien

atrapats en un sistema on la força anava per damunt de l'empatia i el domini per dalt de la igualtat. Jo no vull això per a nosaltres. Les Falles són un símbol de renovació i foc, i aquest any podem encendre una flama que mai no s'apagarà: la flama del respecte i l'empoderament.

Joana va proposar que la figura de la dona fallera deixara de ser només un símbol de bellesa i es convertira en un símbol de força, lideratge i creativitat. Va animar les dones a liderar comissions, a escriure discursos i a denunciar les injustícies que havien patit.

Quan va arribar la nit de la cremà, Joana i la seua tripulació van participar en una falla especial, una falla diferent: representava

una dona poderosa, amb una espasa en una mà i una copa de vi en l'altra, envoltada de flames que simbolitzaven el canvi.

En el moment culminant, mentre la falla s'encenia, Joana va alçar la veu:

Aquest foc és el nostre crit de llibertat! No més silencis, no més submissió! Som iguals, som fortes i ningú mai més ens tornarà a apagar!

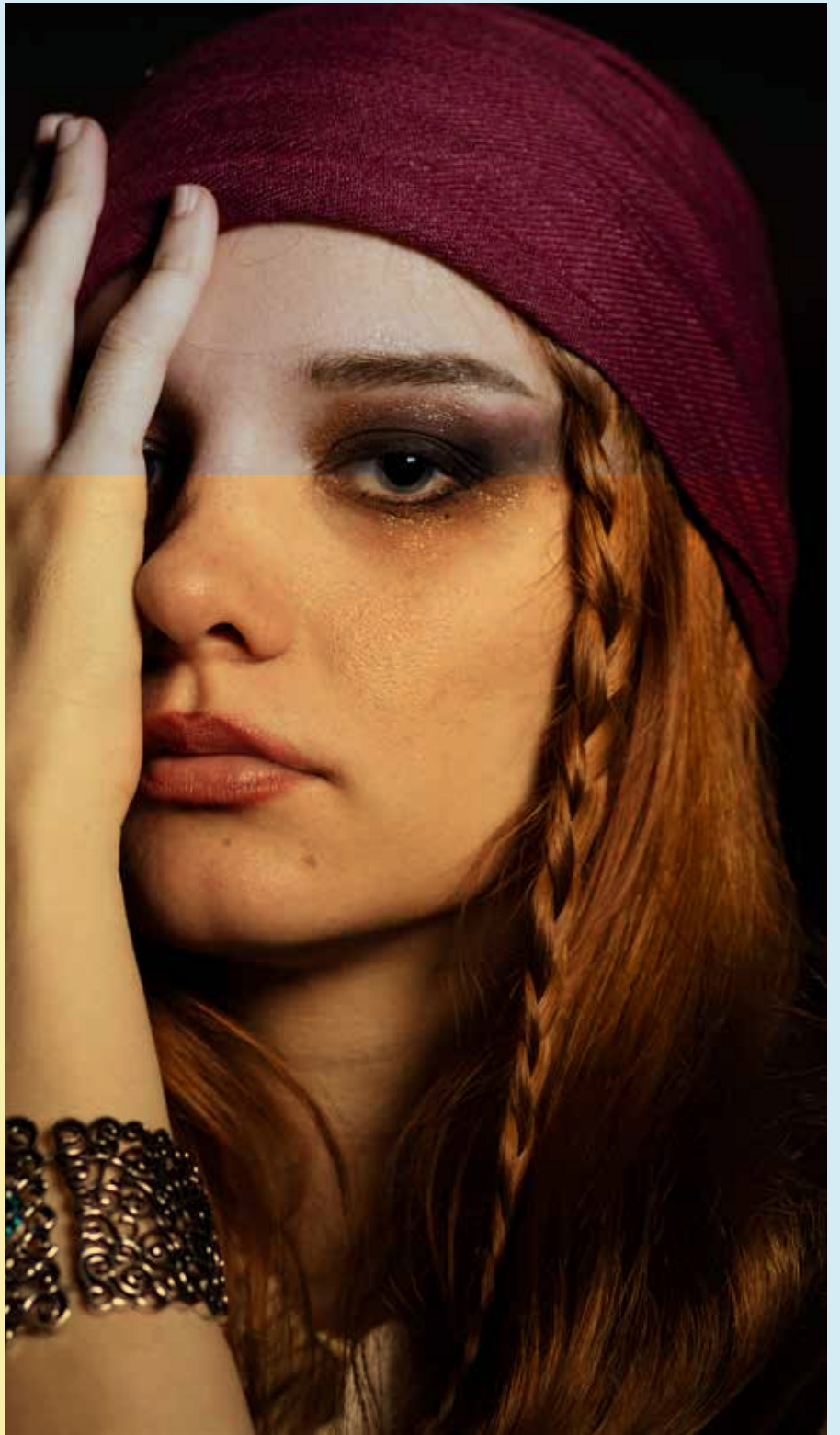
Joana va desaparèixer entre cendres, però el seu missatge va quedar gravat en els cors de totes aquelles dones que la van escoltar.

Des d'aquell any, les Falles no van tornar a ser iguals. Ara trobem equilibri, respecte, empatia i, sobretot, llibertat. Trobem dones amb càrrecs, liderant una comissió i al capdavant de molts actes.

La història de Joana també va servir per a posar en valor la figura de les dones pirates al llarg de la història. Des de Grace O'Malley fins a Anne Bonny i Mary Read, aquestes dones s'havien rebel·lat contra les normes imposades, navegant per mars hostils i trencant esquemes en societats dominades pels homes. Joana sols volia demostrar que el veritable tresor no es troba en cofres d'or, sinó en la igualtat, la llibertat

i la dignitat de totes les persones, especialment, aquelles que havien estat silenciades durant massa temps.

Les dones a la falla són un símbol a la nostra cultura valenciana. Tradicionalment, la dona ha estat vista com a referent d'elegància i amb el paper de representar la festa. Però, a més, aquesta visió s'ha dut a terme com a símbol de decoració, presentant-les com a ignorants en el treball, sense saber organitzar i poder dur endavant una falla. Hui en dia, les dones lluitem per tal que la veu s'escolte i per tenir un paper fonamental al món faller. Així, la figura de la dona fallera es transforma en un símbol de força, resiliència i empoderament, que queda reflectit no només en la riquesa cultural de les Falles, sinó també en el camí cap a una societat més igualitària i inclusiva.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

EL MISTERI DEL TRESOR PERDUT

NOELIA GRAU PONS

Era una nit tranquil·la quan Marc se'n va anar a dormir, amb la ment plena d'imatges d'aventures. En el seu somni, es trobava en una ciutat coneguda per les seues històries i llegendes, aquella en la qual es trobava «El Laberint d'Enigmes», l'Escape Room més famós de la regió. Aquest lloc no sols prometia aventures i desafiaments mentals, sinó que també es rumorejava que amagava un veritable tresor ocult, perdut fa segles per un pirata llegendari, el Capità Cor Negre.

Marc, acompanyat pels seus cosins i cosines: Adrián, Andrea, Júlia i Carme i, també per les seues germanes, Carla i Paula, que formaven tots junts un grup molt aventurer i divertit, van decidir provar sort en aquest Escape Room. L'emoció de trobar el tresor els omplia d'entusiasme. En entrar, van ser rebuts per un home mis-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

056

teriós, vestit amb robes d'un altre temps, qui els va lliurar una vella clau de ferro i un pergami amb aquest missatge: «Només els enginyosos veuran la llum del tresor.»

La primera sala era una biblioteca antiga, repleta de llibres polsosos i mapes marins. Ací, la clau estava a desxifrar una endevinalla que els portaria a la següent pista. Andrea, la més amant dels llibres, va trobar un tom que parlava de les estrelles i la seua influència en la navegació. Seguint les indicacions del llibre, van alinear les estrelles en un planetari de butxaca que estava en la prestatgeria, revelant una porta oculta.

La segona sala els va transportar a una cova submarina, on l'aigua brillava amb llums miste-

rioses, creant un espectacle hipnòtic. Carme, la més desinquieta del grup, va trobar un mapa marí en el sòl de la cova que, en seguir-lo, els va guiar a una porta segellada amb un trencaclosques d'aigua i llums. Adrián, amb la seua habilitat per als trencaclosques, va notar que els papers eren en realitat peces d'un mapa que, una vegada units, mostraven el camí a través de la sala fins a una caixa forta. Usant una vella brúixola i algunes altres pistes sobre direccions nàutiques, van aconseguir obrir la caixa, trobant una clau daurada i una altra pista: «El cor de la mar amaga el veritable camí».

En resoldre-ho, la porta s'obria, revelant una escala ascendent, on es trobava l'última sala,

que semblava el casc d'un vaixell enfonsat, amb aigua fins als turmells, i en el centre, un cofre assegurat per cadenes i cadenats. Carla, sempre la més observadora, va veure que cada cadenat tenia gravat un símbol que corresponia als elements descoberts a les sales anteriors. Amb la clau de ferro i els coneixements adquirits, van aconseguir obrir cada cadenat.

Quan l'últim cadenat va caure, el cofre es va obrir amb un cruixit, revelant no sols monedes d'or i joies, sinó una carta del Capità Cor Negre. En ella, els agraià haver resolt el seu llegat i els explicava que el veritable tresor era el coneixement i l'amistat que havien compartit durant l'aventura. No obstant això, com a prova de la seua gesta, el cofre contenia una petita clau de plata que, segons la carta, era el veritable tresor del Capità, una joia de valor incalculable.

En sortir de l'Escape Room, els cosins no sols s'emportaven un tresor físic, sinó també una experiència inoblidable, una història que contar i un vincle més fort. «El Laberint d'Enigmes» havia complert amb la seua promesa, i encara que el tresor era real, el més valuós va ser l'aventura i la saviesa guanyada en el camí.

Però era així o «el veritable tresor era el viatge que havien viscut?» En pensar en aquestes paraules, el somni va començar a esvaïr-se. Marc es va adonar que havia estat somiant tot el temps. No obstant això, en despertar-se, va trobar en la seua tauleta de nit una xicoteta clau de plata, idèntica a la del somni. Confós i curiós, Marc va reflexionar sobre el somni. Havia estat només un somni o l'Escape Room existia de veritat?

Va decidir preguntar-li a la seua germana Paula per «El Laberint dels Enigmes», però no semblava conèixer-lo. Finalment, es va adonar que el veritable tresor no era l'or ni les joies, sinó l'experiència compartida i el vincle format amb la seua família, encara que només fora en un somni. I així, Marc va guardar la clau de plata com un recordatori que els somnis poden ser tan reals com vulguem, i que en cada aventura, siga en el món real o siga en el dels somnis, el més valuós és el que aprenem i compartim amb els altres.

ENTRE TRESORS NARRATIUS

EL MÓN VIST PER ATRIX

ANDREA CARBÓ GRAU

En una petita galàxia envoltada de muntanyes rocoses, vivia una jove anomenada Atrix. Des de petita, Atrix sempre havia estat una xiqueta curiosa i amb un cor obert a conèixer i entendre la gent. La galàxia on vivia era coneguda per la seua diversitat, amb famílies de diferents orígens, cultures i maneres de viure, ja que tots i totes eren estrangers en eixa terra. Però, malgrat esta riquesa, hi havia qui no veia la bellesa en la diversitat i preferia mantenir les coses com sempre havien estat, el món liderat pels homes.

Un dia, en una assemblea de la galàxia, es va discutir sobre la construcció d'un nou jardí comunitari. Hi havia una gran discrepància: uns volien un jardí tradicional, mentre que d'altres volien que fora un espai que reflectira la diversitat del poble, amb zones accessibles per a tothom, incloent-hi aquells amb necessi-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

060

tats especials, i elements culturals de les diferents comunitats.

Atrix, observant el debat, va veure com alguns veïns eren molt ignorats o no estaven gaire representats. Amb el cor encongit, va decidir actuar. Va proposar una idea: organitzar un concurs de disseny de jardins on tothom, especialment els joves i menuts, pogueren participar. L'objectiu era que els participants consideraren la inclusió i la igualtat en els seus dissenys.

Atrix era coneguda per la seua intel·ligència. Però, malgrat el seu talent, algunes persones de la galàxia dubtaven que una noia poguera destacar en una àrea tradicionalment dominada per homes.

El concurs va ser tot un èxit. Dones, nens i joves de tota

la galàxia van treballar en diversos equips, aprenent els uns dels altres i descobrint que les idees més bones eixien de la col·laboració i el respecte per tot allò que és diferent. El disseny guanyador va ser el d'una jove de vint-i-tres anys i que les parts fonamentals eren la inclusió: rampes per a cadires de rodes, zones de jocs amb elements multisensorials, murals que representaven històries de totes les cultures del poble i una biblioteca a l'aire lliure amb llibres en diversos idiomes.

No obstant això, hi havia algunes persones que comentaven: «Algú l'ha ajudat, segurament un home.» Atrix que va sentir tots els mals comentaris, va decidir fer una cosa diferent. Va convidar a tots

els joves, especialment a les xiques, a unir-se a ella i a Geset (guanyadora del disseny del jardí) per a demostrar que la igualtat i el respecte es guanya amb el treball i la constància. Les joves van començar a ser reconegudes no només per la seua bellesa, sinó per la seua intel·ligència, caràcter i com no, per la seua innovació.

La construcció del jardí va unir a tots els membres de la galàxia, com mai havia passat. Els més grans van ajudar amb la seua experiència, mentre que els més joves aportaven energia i noves perspectives. A través d'aquest projecte, Atrix va veure com la unió de tots els feia vèncer qualsevol obstacle i que tothom, sent una única força, podrien aconseguir tindre una comunitat més forta i unida.

El dia de la inauguració del Jardí, Atrix va parlar davant de tots i cadascun, explicant com aquest lloc no només era un espai per a jugar, sinó un símbol de la igualtat i la inclusió que tota la gent hauria de practicar cada dia. «Cada ésser humà, té alguna cosa única i concreta per a oferir, i junts podem crear un món on tots tinguem lloc, vot i veu,» va dir ben orgullosa.

A partir d'aquell dia la galàxia lluïa més bonica que mai, el jardí es va convertir en un lloc de trobada on tot es podia celebrar i, on cada persona, independentment de la seua procedència o condició, sentia que formava part d'una mateixa comunitat que els acceptava i valorava.

Aquell dia fou el principi de moltes més celebracions que es convertiren en anuals on tothom podia mostrar els seus talents i somnis. Aquesta festa era especial perquè no només era un lloc de diversió, sinó també un escenari per demostrar el valor de la igualtat i el respecte.

Els governants de la galàxia parlaren amb Atrix i en Geset, i els van dir: «Heu ensenyat a tota la galàxia que el talent no té gènere, i que el respecte i la igualtat són essencials per una bona convivència. Gràcies a vosaltres, hem vist com el futur pot ser millor quan tot el món té l'oportunitat de brillar.»

ENTRE TRESORS NARRATIUS

TORRE DE LA VALL

RAQUEL DONET CLIMENT

Conta la llegenda (en realitat, no és cap llegenda, són tot fets històrics documentats, o quasi tot, però m'agrada començar així, fa com més misteriós) que el corsari turc Barbarossa tenia un temible almirall anomenat Turgut Reis, més conegut com a Dragut. Aquest almirall i la seua tripulació tenien atemorida tota la costa mediterrània, al llarg de la qual molts pobles eren atacats sovint.

La nit del 25 de maig de 1550, la flota de Dragut va desembarcar a Cullera, va saquejar el poble i es va emportar el més important que tenien: les persones. Gran part dels cullerans i culleranes foren assassinats i molts altres segrestats per ser venuts com a esclaus. La població va quedar arrasada després de l'atac, però sobretot va quedar destrossat un xicon, Pere, que es casava l'en-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors narratius

064

demà de l'atac i no va poder fer res per evitar que els pirates s'emportaren Maria, la seua promesa.

El batlle de Cullera va negociar l'alliberament d'alguns dels presoners, en la cova anomenada de Llopis es va produir l'intercanvi d'algunes de les persones benestants del poble a canvi de molts diners. Maria, però, no va ser una de les afortunades, per molt que Pere insistira i pregara perquè inclogueren la seua xicona en l'intercanvi, no va poder ser: les seues famílies no eren riques i, a més, Maria era la xica més bonica del poble, els pirates traïen molts diners d'ella en el mercat d'esclaus d'Istanbul.

Pere, igual que tot el poble, va quedar devastat: familiars, amics,

famílies senceres havien desaparegut per sempre més. Ara, tocava reconstruir el poble i seguir vivint amb la pena.

Tanmateix, només unes setmanes més tard, els pescadors albiraren una xicoteta embarcació, allà lluny a l'horitzó, amb dues persones. En acostar-se al port,quina fou la seua sorpresa quan veieren que eren Maria i un dels seus segrestadors, un otomà enorme anomenat Oruç. Aquell corsari havia nascut a terres cristianes, ell mateix havia sigut segrestat pels pirates turcs quan era xiquet, per això ara s'havia compartit de Maria i havia decidit fugir amb ella i tornar-la al seu poble. Imagineu l'alegria de Pere en saber la notícia, estava mort en vida

i tornava a la vida de nou gràcies a aquell musulmà.

Van voler compensar Oruç, però ell no va voler acceptar ni béns ni riqueses, només volia viure en pau, allunyat de la violència dels seus antics companys. Però clar, no deixava de ser un enemic a ulls de molts veïns, així que a Cullera no podia viure, però tampoc podia tornar amb Dragut perquè el matarien o el vendrien a ell mateix com a esclau. Què faria ara?

«M'agradaria viure en aquella illa que teniu ací davant del poble, jo sol», va demanar a les autoritats.

I li ho varen concedir, aquella illa xicoteta fou la seua llar des de llavors. Des de Cullera el veien moltes vegades mirant l'horitzó, pensarós, enyorant sa casa de l'altre costat de la mar, o potser només gaudint d'aquella pau a l'illa dels Pensaments, com la van batejar des d'aleshores.

Conte contat, i la meitat me l'he inventat.

En realitat, només van poder rescatar alguns dels captius, la majoria no va tornar mai. Ni Pere ni Maria ni el tal Oruç no van existir. Cullera va quedar despoblada durant anys. L'illa dels Pensaments, unida a la platja i tan construïda que ni se la reconeix. Els atacs

dels pirates continuaren i al llarg del segle XVI es construïren moltes torres de guaita al llarg de la costa valenciana per avisar la població amb una foguera en cas d'ataïllar alguna nau corsària a la mar.

La torre de guaita de Tavernes fou construïda en aquella època, un tresor que ens queda de l'època dels pirates. Encara continua ahí, forta i esvelta, la més alta de totes, orgullosa i amatent, contemplant la mar per protegir-nos, per protegir els vellers i valleres dels nostres enemics.

Han passat 500 anys, ja és hora que els vellers i valleres li tornem el favor, que la protegim dels pirates, els pirates de terra endins.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

ENTRE TRESORS DE PARAULES

JO TINC UN TRESOR

ENRIC BORRÀS I CHOFRE

Jo tinc un tresor que tothom anhela,
i per molt que vulguen no està en venda .
País per gaudir-lo amb els cinc sentits,
mai l'abandone, ací em pariren i ací estic.

Al meu tresor se l'escolta,
quan estic desvanit i tothom guaita.
País del bon dia, ausades, defici i trellat,
de la quimera, cap malícia i ben mudat.

Al meu tresor se'l tasta,
bressol de la dieta mediterrània.
País de mil arrossos, all i pebre i fideuà,
res com l'arnadí, l'esmorzaret i l'espencat.
Al meu tresor se'l reconeix,
partides de truc, raspall i bandes a tot arreu,
País de cadires de boga i marges de pedra seca,
llauradors amb espadenyes de careta.

Al meu tresor se'l canta,
cants d'Alabajos, Raimon i Botifarra.
País d'Al Tall, el monet i Obrint Pas,
i ara més amb Pupis, Diluvi i Maluks.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

070

Al meu tresor se'l gaudeix,
diades de 9 d'octubre i 25 d'abril.
País de música, balls, castells i foc,
de falles, fogueres, gaiates, moros i trons.

Al meu tresor se'l treballa,
conreus de raïm, olives i taronja.
País de feina des del bancal fins a la mar,
pesca de llobarro, clòtxina i tirar el rall.

Al meu tresor se'l viu.
Jugar a les birles, el sambori i al canut.
País de prendre la fresca i jugar al carrer,
d'això ho pague jo en qualsevol moment.

Al meu tresor se'l passeja,
pujar Aitana, Mondúber i Penyagolosa.
País de muntanyes, salines i marjals,
per l'Albufera, les Palmes i l'Espadà.

Al meu tresor se'l beu,
café licor i cremaet ben fort i calent.
Mistela i barrejat, paradís de la cassalla,
vins, cava, aigua de València i orxata.

Al meu tresor se'l llig,
poesia d'Hernández i Estellés.
País de Torrent, Guia i Fuster,
segle d'or amb Roig, March i Martorell.

Jo tinc un tresor que tothom anhela,
i per molt que vulguen no està en venda.
País per gaudir-lo amb els cinc sentits,
mai l'abandone, ací em pariren i acíestic.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

EL VALENCIÀ COM UN TRESOR

PAULA CUÑAT SALES

La llengua valenciana és un tresor cultural de gran valor per a la societat, ja que representa no sols una forma de comunicació, sinó també un vehicle de transmissió d'història, tradicions i identitat. Aquesta llengua, amb arrels que es remunten a segles enrere, és part fonamental de la riquesa lingüística i cultural de la Comunitat Valenciana, i el seu impacte s'estén més enllà de les fronteres geogràfiques.

En primer lloc, la llengua valenciana és un símbol d'identitat. Parlar en valencià no és només utilitzar una llengua; és mantindre viva una manera de ser i de viure que ha evolucionat al llarg dels segles. A través del valencià, es transmeten valors culturals propis d'una comunitat que ha sabut preservar les seues arrels malgrat les influències externes. Aquesta llengua forma part del patri-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

072

moni immaterial dels valencians, oferint una connexió directa amb el passat i amb les generacions que han conformat la història d'aquest territori.

A més, el valencià juga un paper essencial en la cohesió social. És una llengua que uneix les persones d'una mateixa comunitat, afavorint el sentiment de pertinença i de solidaritat. En un món globalitzat, on les llengües majoritàries solen dominar els àmbits públics, l'ús d'una llengua pròpia com el valencià en la vida quotidiana, en l'educació i en els mitjans de comunicació, fomenta la diversitat i evita la uniformització cultural. En aquest sentit, el valencià permet que els ciutadans puguen expressar-se en la seua llengua

materna i mantindre un diàleg intercultural que enriqueix la societat en conjunt.

Des del punt de vista cultural, la llengua valenciana és una finestra a la literatura i l'art. Al llarg de la història, escriptors, poetes i intel·lectuals valencians l'han utilitzada per a crear obres d'un alt valor literari i estètic. Autors com Joanot Martorell, amb la seua obra emblemàtica *Tirant lo Blanc*, han deixat una empremta indeleble en la literatura universal, convertint el valencià en un vehicle d'expressió artística reconegut internacionalment. Mantindre viva aquesta llengua permet continuar produint obres culturals en el context contemporani i, per tant, enriqueix el patrimoni col·lectiu.

D'altra banda, la llengua valenciana també té un paper clau en l'educació. Cada vegada són més els programes i les iniciatives educatives que promouen l'ensenyament en valencià, conscients que aprendre i parlar-la fomenta el plurilingüisme, cosa que té beneficis cognitius per als estudiants. A més, l'ús de la llengua valenciana en l'educació contribueix a la seua normalització en tots els àmbits de la societat, assegurant-ne la supervivència per a les futures generacions.

Finalment, la llengua valenciana és un element clau en la diversitat lingüística, no només dins d'Espanya, sinó també en l'àmbit europeu i mundial. La preservació i la promoció del valencià responen a la necessitat de protegir totes les llengües minoritàries, que són, al cap i a la fi, patrimoni de la humanitat. Cada llengua reflecteix una manera única d'entendre el món, i perdre una llengua suposa perdre una part d'aquesta riquesa col·lectiva.

En conclusió, la llengua valenciana és un tresor que aporta a la societat identitat, cohesió social, riquesa cultural i diversitat lingüística. Preservar i promoure l'ús del valencià no només és un acte

de resistència cultural, sinó també una manera de contribuir a un món més plural i inclusiu, on cada llengua i cada cultura siguen valorades pel seu paper insubstituïble en la història de la humanitat.

I QUIN MILLOR TRESOR QUE ELS NOSTRES VALORS HUMANS...

PEPI BARBER PONS

Els **valors** són fonamentals per al teixit de la nostra societat, actuant com autèntics tresors que guien les nostres accions i decisions. **Valors** com el respecte, l'honestat, la solidaritat i la tolerància, són essencials per al funcionament harmònic de la convivència humana.

En un món on la diversitat i les diferències són cada vegada més evidents, els **valors** proporcionen un marc comú que ens ajuda a viure en un clima de confiança i a entendre'ns i respectar-nos per a coexistir en pau.

Per això, és rellevant promoure aquestes virtuts en l'educació de les noves generacions. Si els ensenyem la importància de ser honestos, responsables i empàtics, els estem atorgant els instruments que els ajudaran a prendre decisions ètiques i els permetran enfrontar els desafiaments de la vida amb inte-

gritat i respecte pels altres. A més, els **valors** guiaran el futur dels joves, a mode de brúixola, en la cerca de les seues metes personals i professionals.

Nodrir el seu desenvolupament amb aquests principis morals és sinònim de dotar-los de les eines necessàries per a convertir-se en individus responsables, solidaris i compromesos amb la seua comunitat i el món.

Hem de lluitar doncs, per fer créixer **valors** humans en els nostres joves. És crucial fer-los veure la importància que tenen en la formació de la seua identitat i la seua personalitat, i que compreguen els **valors**, com un tresor fonamental, que pot marcar una diferència significativa en la seua vida.

Que els joves cresquen en **valors** implica que:

- Desenvolupen una personalitat justa i solidària.
- Resolguen conflictes de manera pacífica.
- Promoguen actituds favorables per una societat més inclusiva.
- Prenguen decisions responsables.
- Assimilen models de convivència contra la deshumanització i la violència.
- Prioritzen el benestar col·lectiu front l'egoisme.

És per això que, fomentar l'estima d'aquestes virtuts ètiques en la joventut és essencial per a construir un futur més brillant i sostenible. Si els ajudem a re-

conèixer els **valors** com un tresor, podem convertir-los en agents de canvi, inspirant a uns altres a seguir el seu exemple cap a una societat honesta.

Si busquem la definició de tresor trobem: *«Conjunt de béns, riqueses o elements valuosos que poden estar en forma material o immaterial. Els tresors immaterials són importants perquè contribueixen a la identitat i cohesió social de les comunitats i són fonamentals per a la diversitat cultural en el món».*

Aleshores, en tot allò que hem estat comentant anteriorment podem afirmar que realment els **valors** són un tresor important a la nostra societat doncs certament, *«contribueixen a la identitat i cohesió social»* i són una gran ferramenta que ens ajuda a treballar per un món més just i equitatiu. Sense ells, seria difícil imaginar un futur on pugui prevaldre la dignitat i el respecte pels drets humans.

En resum, els **valors** són un tresor perquè formen la base de les nostres interaccions, influeixen en les nostres decisions i modelen les nostres identitats. La seua transmissió i preservació a través del temps és essencial

per al desenvolupament de societats justes i harmonioses.

Com deia Mahatma Gandhi: *«Els teus hàbits es converteixen en els teus **valors**, els teus **valors** es converteixen en el teu destí»*, així que treballe per eixe destí que sume tots els **valors** que conformen el gran tresor de la nostra vida.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

A LA RECERCA DEL TRESOR

DIEGO L. FERNÁNDEZ VILAPLANA

Collectiu #Revolta1873

Als peus de les **Torres dels Serrans**, a la vora del riu Túria que ja no hi és, comença el nostre recorregut. La porta nord de la ciutat emmurallada de València ha vist passar la història des de les acaballes del segle XIV. Per aquest majestuós arc del triomf gòtic han creuat reis i lladres i, fins i tot, monarques bandits. Però els inquilins més distingits van romandre a la seua ombra quan ja havia perdut el llenç de pedra. Berruguete, el Bosco, el Greco, Goya, Murillo, Rafael, Rembrant, Ribera, Rubens, Tintoretto, Tiziano, Van Dyck, Velázquez, Veronés i Zurbarán, entre d'altres, van trobar al primer pis un espai segur on reposar. Ben protegits, sota una volta gruixuda de noranta centímetres de formigó, un metre de closques d'arròs i dos de terra.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

080

L'any 1936, les criminals bombes feixistes que queien sobre Madrid van fer témer també per les joies plàstiques del Museu del Prado i la Junta de Salvament del Patrimoni Artístic va encarregar al jove Josep Renau el seu trasllat. Finalment, 361 obres, juntament amb les d'altres pinacoteques, fins arribar a 2.000, van viatjar a la ciutat. A l'església del Patriarca i a la Porta de la comarca dels Serrens va dormir la cimera plàstica de l'art europeu. Qui ho diria! Però el viatge no havia fet més que començar. D'allà fins al castell de Sant Ferran de Figueres i, més endavant, a dos-cents cinquanta metres sota terra, a la mina de Negrín expropiada als Canta, a la Vajol, al bell mig dels Pirineus. Fins aca-

bar a la seu de la Societat de Nacionals a Ginebra, passant per Perpinyà. I tot, per tornar a Madrid, al mes de març de 1939, abans que acabés la maleïda guerra.

El Palau del Borja, símbol del poder renaixentista de l'aristocràcia valenciana que tan de papa va criar, va acollir el Govern de la República. D'entre tots, el més proletari, encapçalat per Largo Caballero, *el Lenin espanyol*. Socialistes, comunistes, anarquistes, republicans i nacionalistes bascos i catalans van fer pinya per fer-li front al totalitarisme. L'executiu va eludir el setge de Madrid i així és com, entre l'1 de novembre del 1936 i octubre del 1937, València va esdevenir capital de la República. Una democràcia amenaçada

per oligarques i generals i abandonada per les potències europees, temoroses de Hitler però també de la revolta social. Les parets de les actuals Corts Valencianes van ser testimoni del drama. Després vindria l'exili a França i la deportació al camp de concentració nazi de Sachsenhausen, amb setanta-dos anys, d'on va eixir només per sobreviure uns mesos.

En República, la Plaça va deixar de ser de l'Arquebisbat per a ser dels Treballadors, tota una declaració d'intencions. I, per arredonir-ho, al número 3, al **Palau del marquesat de Campo**, actual museu de la ciutat, es va instal·lar el Ministeri de Sanitat. Al seu capdavant estava la dona que parlava, Federica Montseny. Escriptora des dels quinze anys, àcrata com ella sola i filla de Teresa Mañé, la intel·lectual anarquista que signava Soledad Gustavo. Va acceptar el càrrec en circumstàncies excepcionals, d'altra manera mai no ho hauria fet, per convertir-se en la primera ministra de la història d'aquest país, i una de les pioneres a l'Europa occidental. No va estar al càrrec ni sis mesos, però va deixar empremta. D'aquesta manera, atzars de la història, la residència senyorial d'un mar-

qués monàrquic, colpista i negrer va esdevenir el lloc on es va redactar la primera llei d'avortament. I molt més, entre d'altres, menjadors per a embarassades, llars d'acollida per a infants, alliberadors per a les prostitutes, ocupacions per a les persones amb discapacitat, promoció de l'higienisme... Però el maig del 37 va fer descarriar un projecte de transformació radical i feminista que encara hui ens admira.

Per raons òbvies, a la **Torre del Micalet**, a la plaça de la Constitució, com va ser rebatejada la Verge, estava l'observatori antiaeri. El campanar gòtic de la Seu albergava una potent alarma per alertar dels bombardejos, perquè entre gener del 1937 i març del 1939 la ciutat va ser sistemàticament massacrada per atemorir la població civil. Entre 500 i 800 morts i 3.000 ferits, fonamentalment xiquets, dones i vells, va ser la macabra factura genocida. A tot el País Valencià vora 2.000 víctimes mortals i més de 7.000 al conjunt de l'Estat.

Dones Lliures hauria de ser un epítet però, malauradament, ni ho és ni ho era. Al número 29 del carrer la Pau estava la seu d'aquesta organització, llibertà-

ria i emancipadora, que va arribar a organitzar més de vint mil afiliades de cent setanta pobles i ciutats. Amb la dictadura, i de la nit al matí, les que lluitaren i les que no van deixar de ser ciutadanes per convertir-se en súbdites. Súbdites d'un Estat feixista, però també súbdites del seus marits i dels seus pares, del retors, dels caps i de qualsevol home que es creuaren a les seues vides. I no es tracta de cap personificació hiperbòlica, la legislació franquista dictada va ser especialment cruel amb elles.

L'**Hotel Palace**, al carrer la Pau 42, va ser reciclat com a Casa de la Cultura o, com li deien popularment, «dels Sabuts». Va ser també seu del II Congrés d'Escriptors i Intel·lectuals en Defensa de la Cultura. Per allà van passar León Felipe, Rafael Alberti, Antonio Machado, Rosa Chacel, María Teresa León, Octavio Paz, Nicolás Guillem, Alejo Carpentier i César Vallejo. I poc més enllà, en el número 19, al Café Ideal Room, podies trobar John Dos Passos, Miguel Hernández, Manuela Ballester o Sanchis Guarner.

En aquell moment era **ministre d'Educació i Belles Arts**, al carrer la Nau 2, el comunista Jesús Hernández. Portador

d'una d'aquelles biografies improbables. Després de guerra va ser enviat per Stalin a Mèxic per traure de la presó a l'assassí de Lev Trotski, Jacques Mornar, que va resultar ser el fill gran de la Caridad Mercader, en Ramon. Va ser posteriorment repudiat per l'estalinisme i fitxat per Josip Broz Tito al servei de Iugoslàvia. Abans, quan només era ministre d'aquella assetjada república, va impulsar les Milícies de la Cultura perquè, fins i tot en guerra, la viabilitat de la democràcia passava per l'alfabetització i la cultura.

A l'edifici de l'**Ajuntament** va residir la voluntat popular, poc més d'onze mesos. I en acabar la guerra van alçar al centre de la plaça una enorme estàtua eqüestre del dictador, per recordar que ja no hi havia més voluntat que la seua.

El tresor, finalment, no era als peus de cap monument, ni gòtic ni renaixentista ni eclesiàstic ni senyorial. Seguint-li el rastre a la democràcia vam arribar a **Paterna**. Allí, al seu cementeri, soterrada de qualsevol manera sota capes i capes de calç i terra, roman la memòria, esperant-nos des de fa dècades d'oblit i silencis. Vam haver de parar l'orella per escoltar

Joan Baptista Peset Aleixandre, enginyer químic i mecànic i doctor en Medicina, en Químiques i en Dret. Un eminent científic que va exercir de rector a la Universitat de València. Condemnat a mort i executat a trenc d'alba perquè, com deia aquell: «¡Mueran los intelectuales! ¡Viva la muerte!».

María Pérez Lacruz ens va explicar (perquè els ossos parlen), que va ser infermera al front i militant de les joventuts llibertàries; que els franquistes la van rapar i li van fer engolir oli de ricí; que van esperar que parira per robar-li el fill, abans d'afusellar-la.

El Secretari General de la CNT anarquista i ministre d'Indústria, Joan Peiró Belís, va ser detingut per la Gestapo nazi a la França col·laboracionista. Extraditat a València, va ser torturat i assassinat per no voler cooperar amb el règim.

L'editor, Vicente Miguel Carceller, i el dibuixant estrella de la revista *La Traca*, Carlos Gómez Carrera, *Bluff*, van ser ajusticiats senzillament per caricaturitzar Franco.

I l'escultor Alfredo Torán Olmos per protegir la cultura, concretament, les obres del Prado.

I podríem continuar així fins a arribar a completar 2.238 històri-

es de persones que van desaparèixer en «la llarga nit del seu poble».

Els crims van ser a Paterna, morts com Lorca a Granada, víctimes de la barbàrie:

*Se le vio, caminando entre fusiles,
por una calle larga,
salir al campo frío,
aún con estrellas de la madrugada.*

ENTRE TRESORS DE PARAULES

L'ARCA DE LES TRES CLAUS

JAUME TALENS

Col·lectiu #Revolta1873

(Dedicat a la cronista oficial **Encarna Sansaloni**)

«Buscar amb el desig de trobar, i trobar amb el desig de seguir buscant».

Sant Agustí.

L'ONCLE PERE

Les paraules del germà de mon pare, a son pare que reverenciaven tot el treball que va començar a fer l'avi.

– No seguiré cavant més pare.– portava tot un estiu cavant vora la Marina.

Cansat, Pere repetia el que el seu cos deia, que no continuaria tot i saber que no tenien indicis des que va començar el seu avi. Cansat, era el moment de deixar-ho. Donava arguments sòlids: que la Marina era una zona inundable que feia com un segon marge que aguantava l'aigua quan venia una plena. Un marenny fet a palades per llevar el salnitre i que cada plena inundava el seu treball. Treball de matalafer, fer i desfer per a tornar a fer. Tot i la marca que va veure el iaio d'una pedra volcànica rodejada de pedretes redones no podien trobar res més soterrat allí.

– Massa a la vista en un terreny descampat.- acompanyat amb un gest del fet que allí no es criava res, sols la típica brossa sense fulla dels marges.

La reflexió del pare per a aconseguir una troballa justificaria l'esforç de tots els familiars, no li valien per a seguir la tasca. L'oncle Pere s'havia documentat de com actuaven els militars que cercaven tresors. Sabia que els més eficaços eren els turcs pels segles que tingueren el seu imperi, per les dificultats de les rutes terrestres, i eixa vasta extensió del seu territori. Repetia que era qüestió de ciència. Existia l'Epigrafia. En ella se'ns demana que siguem observadors, pacients, esforçats però sobretot amb metodologia.

– No pare! Els tresors no estan apartats, ni lluny, sinó molt a prop de la rutina diària.- va demanar permís per a no seguir cavant. El pare hi va accedir.

Era per a continuar cavant?

L'ESCALA

M'agrada parlar amb la gent major, quantes històries perdem de no parlar-ne. Un dia parlant amb el senyor Julio Almiñana, que viu enfront de l'Església de Sant Pere, em va contar com va caure l'escala de l'església. Cap a finals del segle XIX l'escala frontal de l'església no va poder aguantar el pes dels llauradors que anaven a prendre «tanda». Quan i darrere de qui regaven. Solien seure a la mateixa escala, arribant sempre abans

del sequier del Monestir que venia de Simat amb una burreta que carregava una cadira i una tauleta. Se situava a l'altre costat del baranc que baixava pel costat oest de l'església. Per passar de la placea a la porta creuaven un pont (em recorda el nom encara avui de Miquel del Pont). En caure l'escala van veure que apareixia una cripta i molts ossos per terra. Quan feren les dos escalinates laterals en la part frontal on estava l'anterior escala deixaren una finestra amb doble reixa que dificultava mirar dins, però estava ben present i visible. Presidint una façana que molts obviaven en passar. No passava el mateix amb els passamans de marbre que remataven les dos escales i que tothom solia prendre com a tobogans quan no sabíem ni què era un tobogan. Relliscàvem gràcies a l'error de construcció?

L'ARCA

Gràcies a aquesta informació de Julio, acompanyada pel comentari de com havia avançat sa casa una mica més que la que tenia al costat est a raó de protegir de l'aire al Sequier i que no li volaren els papers i el tinter. Vaig llegir llibres per saber com i quan enterraven els morts antigament,

així com el paper d'aquella finestra. Però llegint em va interessar més una arca que tenia tres claus.

Ens remuntem a l'any 1783 quan se segreguen totes les esglésies del Monestir i de l'església del Ràfol. Era la més antiga i amb més poder entre els cristians, solien anar allí (avui sols resten les muralles del poblat que va fundar Jaume I posant al cap els Cruanyes per treballar la canya de sucre, actualment pastissers). El primer rector de Sant Pere va ser en Blas Ferrando Fullana, en arribar a prendre possessió els tres frares blancs deixaren de vindre.

Prompte es plantejaren les reclamacions jurídiques per part del rector en Blas contra el Convent, ja que sols cobrava de la paròquia 1.501 lliures i 14 sous enfront a les 10.000 lliures que cobraven els frares cistercencs. En la reclamació, el Monestir va objectar on estaven les 1000 lliures que havien deixat a l'església i el rector no donava fe, ni existència d'elles. La resolució del judici fou augmentar en 400 lliures més al senyor rector. Però estarien controlades per una arca amb tres claus. Tres claus que obririen al mateix temps l'arca. Responsables serien el rector, el batle i el fabricant o diputat. Es quedaren més

en el nom de fabriquer al ser la persona que controlava la fàbrica, l'arca.

Però el Monestir no permetia que la parròquia s'apropriara d'almoines del veïnat. Els feligresos no podien aportar a la cistella. Les almoines havien d'anar al senyor Abat, un autèntic senyor feudal. Tot i que el bisbe manava de les parròquies i no dels diners generats a la vall. Així es comprova que el mateix alcalde de Taverna, Mariano Meló, per agradar a l'Abat prohibí a la gent de Taverna donar almoines en una ordre municipal el 1791.

També anaren a litigi per la venda de 95 fanecades al costat de la mateixa església Sant Pere que eren per llogar als moriscos com una prebenda del rei V en el seu moment. El rector deia que no treia res d'aquests lloguers, que eren minsos i no aportaven res a la fàbrica, arca. Total que permeteren que entraren a l'arca unes 276 lliures, 19 sous i 4 diners. La fàbrica anava produint entrades. Tot estava a saber on estava l'arca de les tres claus. Molt amagada?

TIRAR SANT PERE

Els parroquians de sant Pere volien tirar de peu tota l'església, havien recollit informes d'enginyers de com estava l'edifici i dels materi-

als que havien usat en construir-la, tot ben informat cap al Consell de Castella, ja que no aconseguien el permís de l'Abat del Convent. Assoliren de l'organisme castellà el dret, però no era prou. Sols obtingueren finalment que l'arquitecte encarregat del centre religiós poguera arreglar allò més necessari. Des d'ací arrossegava el local les deficiències que feren caure l'escala i com vorem el propi paviment per on anaven a passar els feligresos. No interessava deixar els fonaments a l'aire?

EL VAS

Els soterraments eren a la mateixa església. Cada feligrés pertanyia a una capella, les que tenien sants en altarets al costat de les naus laterals del centre. Cada confrare anava al seu VAS, així s'anomenava l'habitable construït baix de cada capella. Tenien una escala per baixar i estaven separats uns dels altres. Als rectors els soterraven baix de l'altar major. Allí podem trobar al primer rector en Blas Ferrando i successors que moriren al municipi. El comú dels mortals, previ pagament, anaven a la sala central que rebia aquest mateix nom: VAS del comú dels mortals. La resta que no pagaven anirien al costat de l'es-

glésia de misericòrdia. Serà el comú dels mortals el que veuríem des de la finestra exterior de l'Església?

EL CEMENTERI

Així funcionava, cada Vas tenia el seu ornament d'ossos i alguna relíquia material que amagaven: allí podia estar l'arca de les tres claus. Fins que Carles III va obligar a construir cementeris airejats, cementeri que tampoc deixaren fer fins al nou segle XIX en oposar-se el Monestir i l'església de nou. Finalment, a començament mateix de segle s'ubicà al costat del Calvari, on està actualment el centre públic Divina Aurora. La pujada era l'autèntic acompanyament del difunt. L'any 1960, construïnt el centre escolar apareixen ossos. Ja que al nou segle XX ja soterraven al cementeri municipal del racó Joana.

Respecte al Calvari, va tornar a eixir una nova polèmica i enfrontament entre qui havia de quedar-se els diners de la venda de la fusta dels pins que havien talat. De nou uns diners i per a qui van. Estaran aquests diners encara a l'arca de les tres claus? Era molt difícil que els tres amos de la fàbrica es posaren d'acord. El bisbe de València anava prenent poder sobre la Parròquia, tanta com l'Abat

de santa Maria de la Valldigna (a hores d'ara no es podria baixar al Vas ni a les criptes sense permís del Bisbe Auxiliar de València. No és prou amb el permís del senyor Arxipreste Parroquial). Per on baixarien, per on baixariem?

BAIXAR LA CRIPTA

No deu ser tan difícil baixar a la cripta. El que resulta complicat és que ens done el permís l'única persona que actualment ens el pot donar, el bisbe de València. Cert, ni l'actual Arxipreste ens podria autoritzar. Per entrar hem de seguir l'anomenada «Navalla d'Ockham» (l'explicació més simple pot ser la més probable). Ja ens han dit que no hi ha una cripta oberta a totes les capelles, per tant, per a entrar fàcil per anar a cercar l'arca de VAS a VAS, difícil. Abans seria molt senzill des de cada capella. La cripta de l'interior, la més important, el Santa Santorum, i el VAS de baix de l'altar tenien les mateixes entrades. En la Guerra Civil entraren màquines dins de l'església i enfonsaren el pis de terra en molts llocs. Acabada la guerra referen tot el pis uniformant-lo amb molt de formigó, en conseqüència tancaren totes les baixades. (Ens conten que arreglant la Capella de la Comunió, al costat de l'altar, a metre

i mig aparegueren restes d'ossos en un dels treballs de fa uns vint anys). Però per entrar és tan simple com senzill, com a la navalla, llevar la reixa exterior que no tothom veu quan passa, i entrar per explorar les possibilitats d'arribar per dins on estan soterrats els rectors de l'església. Segurament on el fabriquer degué deixar el tresor. Amb molta facilitat per poder actuar constantment les tres persones: rector, batle, i ell mateix sense alçar sospites, amb molta proximitat, i la facilitat adequada per a tres persones majors. Com mana el manual d'Epigrafia. No, no hauria d'estar massa amagada, però està l'arca encara allí?

EL SANTA SANTORUM

Com diu Attali, economista i escriptor francès sobre els diners en: «Els jueus, el món i els diners». Les esglésies eren els santuaris on millor es guardaven els diners, l'or i les joies, abans que la banca. En el lloc on estaven les relíquies, l'or i els béns de l'església deixaven també els béns dels feligresos. Tot va funcionar així fins que es va perdre la confiança en els rectors, en aquest cas amb els rabins jueus. Cap a l'any 1666 va arribar a Constantinoble empresonat Sabbatai Seví, reconegut per tots els rabins

jueus com el profeta. Davant del visir i per ordre del sultà Mehmed IV (ja estem en els turcs i els tresors) van donar la possibilitat que renunciara a ser el profeta per a ser recompensat com a dirigent de la religió musulmana o clar, patir un calvari fins a la mort. Va preferir seguir vivint. Aquest detall va fer que els seguidors jueus desconfiaren de les sinagogues per a deixar els diners i cercaren persones riques que els cuidaren els seus béns. Desapareixia el Santa Santorum.

Per això, és un tresor trobar eixa arca Santa Santorum de Sant Pere que encara està i la tenim per descobrir. Allò que de segur no estaran seran les tres claus o sí? Sabem on hem de *buscar*? Tenim ganes de *trobar* un tresor?

COPIANT A SANTAGUSTÍ

«Buscar per trobar, i trobar per seguir buscant», eixe hauria de ser el nostre tresor... immaterial, com les falles. Així com ajudar els professionals de la investigació que viatgen envers els temps per espais remots com les biblioteques, les conferències i els documentals. Els llibres són eixe tresor on la publicació és l'arca i la lectura la clau d'un bé immaterial. Un exemple, aquest llibre de la Falla Portal.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

DE PENDONS, PÀTRIA I LLENGUA

PALOMA FERRER

Ama casa, la dels meus pares, sempre he sentit dir que les banderes mai no són bones, que el que fan és separar-nos, que quan es van inventar va ser per marcar la diferència entre uns i altres en conflictes bèl·lics. Per això, quan actualment hi ha gent a qui se li ompli la boca amb una paraula tan gran però amb un significat tant d'anar per casa com PÀTRIA i que, en la major part dels casos, porta una polsereta (del color que siga) a la monyica, el que vol fer és identificar-se com a membre d'un club al qual, molt probablement, tu no hi estigues convidat.

Perquè pàtria, i coincidint esta accepció en tots els diccionaris acadèmics, només significa «Lloc, ciutat o país en què s'ha nascut.» I dic només, perquè si el que volem és afegir connotacions de caràcter afectiu o històric, hauríem d'anar

a buscar un altre terme que és «nació». Però no ens endinsem en un carrer que no trau cap i centrem-nos en el mot que ens ocupa. Creieu que el simple fet d'haver nascut en un lloc o en un altre és suficient perquè considerem que és la nostra pàtria i que, ocórrega el que ocórrega, l'haurem de defensar?

Ja ho deia Bonaventura Carles Aribau al seu famós poema Oda a la pàtria escrit l'any 1833 en els primers brots de la Renaixença Valenciana, que tant fa el lloc on t'haja tocat nàixer si no pots sentir parlar la teua llengua.

*¿Què val que m'haja tret una enganyosa sort
a veure de més prop les torres de Castella
si el cant dels trobadors no sona en mon orella
ni desperta en mon pit un generós record?*

*En llemosí sonà lo meu primer vagit
quan del mugró matern la dolça llet bevia;
en llemosí al Senyor pregava cada dia
e càntics llemosins somiava cada nit.*

El vertader tresor que ens identifica, ens uneix, enriqueix l'ésser humà i que hem de protegir de manera ferma i incondicional és la diversitat lingüística, la qual implica una diversitat cultural i referencial pròpia, única. Però no comentem l'error d'atribuir-los uns colors o un escut que enarborar, al qual retre homenatge; perquè no és necessari, ja que les fronteres en el cas de les llengües es difuminen, es dilueixen i desapareixen, perquè mai no podrem traçar una línia al mapa que indiqui quan acaba una llengua («pàtria») i on en comença una altra.

Encara va ser més clar i directe Joan Fuster l'any 1983 en afirmar: «Encara que no m'agradi parlar de «pàtries», podem dir que, per a nosaltres, la nostra pàtria és la nostra llengua». A Fuster, sobretot li agradava definir-se com un escriptor d'idees i desmitificador alhora, ja que estava interessat a reflexionar sobre temes universals que preocupaven tothom (o no) i desmuntar prejudicis compartits que mai no es plantejava ningú perquè incomodaven o, simplement, perquè pensar o raonar no era cosa de tots. Ara per ara, desmitificar és una tasca ben difícil

quan els mites ja no venen ni de Grècia, ni de Roma, ni de cap altra època remota, sinó que venen del segle passat i, concretament, d'una època devastadora, nefasta.

Però, no puc acabar este escrit sense fer referència al nostre benvolgut poeta de Burjassot, Vicent Andrés Estellés, qui tenia ben clar quina era la seua pàtria. I, per a il·lustrar este sentiment compartit per molts, he triat uns quants versos d'un dels poemes del Llibre de meravelles, concretament el que li dedica a la ciutat de València, Cant de Vicent, on l'expressa amb «sí·l·la·bes de vidre».

*Els xiquets van a l'escola. S'escolta la campana
veïna de l'església. El treball, el tenaç
amor a les paraules que ara escrius i has dit sempre,
des que et varen parir un dia a Burjassot:
com mames la llet vares mamar l'idioma,
dit siga castament i amb perdó de la taula.*

ETS UN TRESOR

PEP ORTIZ

La paraula tresor sempre la imaginem amb un concepte de valor material. Solem associar-lo moltes vegades amb els pirates i personatges per l'estil. A objectes, joies o fins i tot obres d'art.

Però no és el mateix sentit que utilitzen els pares i mares, o altres familiars i amistats, quan es refereixen als fills i filles. Perquè, qui no ha sentit mai un pare o una mare dir-li a un fill o filla *Ets un tresor*.

Ja és de més majors que comprenem a què es referien quan ens ho deien.

Les persones tenim virtuts i defectes. I és a les primeres a què fan referència ells quan ens afalaguen. De defectes, encara que apareixeran en algun moment, en eixos instants, o no cal traure'ls o simplement se'ls obliden quan veuen qual-sevol gracieta o somriure nostre.

Podem dir que hi ha virtuts i defectes de tot tipus. Alguns els tractem més de manera individual mentre que altres els considerem col·lectius o també en podem dir socials.

La bondat, l'amistat, la franquesa, entre d'altres els posaríem entre els del primer grup, mentre que traïr, acollir, cooperar, estarien en el segon. Tanmateix, molts d'ells podrien pertànyer a ambdós grups.

Les virtuts i defectes no vénen amb el nostre genoma, no els portem a l'ADN, ahí només hi ha informació i herència biològica (física, química...). Les virtuts s'aconsegueixen treballant-les; així com els defectes podem dir que els adquirim per un mal ús de les nor-

mes socials i personals que transgredim en la nostra conducta habitual.

El nostre caràcter es conforma pel conjunt de virtuts i defectes que es barregen en la nostra vida.

Si volem continuar sent eixos tresors que definien els nostres majors, hem de tindre-ho en compte. Cap persona és igual a una altra. Tots tenim unes virtuts i unes defectes, encara que hi ha de les dues classes que es manifesten més o menys en el nostre tarannà.

Per a unes persones hi ha elements que els ajuden a conformar no solament el temperament, sinó la identitat en un sentit molt més ampli.

Aquests elements poden variar segons circumstàncies tempo-

erals, socials, polítiques, econòmiques o d'altres.

A dia d'avui, al País Valencià hi ha dos elements que, a més de conformar la nostra identitat com a persona i poble, ens ajuden a analitzar els motius d'haver arribat a certs moments de la nostra història, ja passada o actual. I són la llengua i la música.

Aquests elements són, al menys per a mi, irrenunciables i necessaris per continuar tenint una identitat pròpia davant d'intents polítics, socials o econòmics (nacionals i internacionals) d'immersionar-nos en altres obscurs i perillosos interessos.

Devem conèixer bé estos elements per seguir sent el que som.

L'evolució del llenguatge i la naturalesa humana estan molt estretament lligades. Alguns estudiosos consideren que la llengua i la música pogueren tindre un origen comú. Que hi havia un estadi on totes dues coincidrien, el *musillenguatge*. Encara que després se separaren. Ja Darwin apuntava en eixa direcció. Potser alguns humans hagueren utilitzat sons i entonacions diferents per a comunicar sentiments o desitjos imitant els sons d'alguns animals.

Malgrat això, pel temps sembla que el llenguatge transmet, sobretot, coneixements i desitjos, la música toca la part afectiva. Hi ha, però alguns estudiosos anglesos i alemanys que troben similituds en la llengua i música dels seus països fins i tot en el ritme en la parla i el musical, i entre les frases parlades o escrites i les musicals.

Una cosa a tenir en compte és com adquirim estes capacitats, perquè mentre les lingüístiques les adquirim naturalment des dels primers moments del naixement, les musicals anem adquirint-les amb el temps. Sense passar per alt el fet que observem en les reaccions dels nadons davant les cançons que les mares o els pares els canten per tranquil·litzar-los o dormir-los. Cosa que aconseguen.

És molt important hui també la introducció de la música a les escoles des dels primers anys d'escolarització. No s'ha d'abandonar, sinó ampliar a tots els nivells educatius.

I tornant al País Valencià, la música en la nostra llengua, en temps de la Decadència a penes existeix fora de l'àmbit rural i, sempre influïda pel castellà, com s'observa

a les cançons religioses de Nadal o *nadales*, on arriben a compartir espai en les lletres populars.

No és fins que arriba la Renaixença que comencen a recuperar-se i a introduir-ne de noves en l'ús popular de la música valenciana.

A finals de l'època dictatorial posterior a la Guerra Civil hi ha noves iniciatives molt interessants, comencen a aparèixer cantants que usen la llengua pròpia. Són cançons reivindicatives que a poc a poc van entrant en un sector social prou reduït però que a pocs anys es consolida. Els cantautors Raimon, Ovidi Montllor, i més tard el grup Al Tall recuperen ritme i cançons adaptant-les amb nous i clàssics instruments, musicant poetes o creant-ne de pròpies.

Vicent Torrent aconsegueix ajuntar un gran tresor amb la Fonoteca de Materials de la Generalitat Valenciana. Avui, un gran nombre de cantautors i grups del País, utilitzen el valencià com a llengua musical.

Lluís Miquel i els 4 Z, fa molts anys ja, Obrint Pas, que va ser el primer grup en utilitzar la dolçaina per fer música moderna, La Gossa sorda, La Fúmiga, actualment, entre molts altres destaquen i ajuden

a la recuperació de la nostra llengua en el camp musical.

Entre els cantants tenim Xavi Sarrià, Pau Alabajos, la Maria, Tita-na, Xavi Mo, Pep Gimeno «Botifarra» entre un gran nombre que seria difícil anomenar-los tots.

Voldria fer constància també de la gent que a la Valldigna ha contribuït a recuperar i gravar cançons populars perquè queden en la memòria de la gent. Cal destacar la llavor realitzada a Simat de la Valldigna per la mestra Rosa Ferrando, igual que a Tavernes el grup l'Ajunt de la Bóta. Els dos, magnetòfon o radiocasset en mà corregueren seca i meca per evitar que moltes cançons populars a la nostra comarca deixaren d'existir.

Observant la situació política a casa nostra, així com les perspectives que es preveuen per a un futur no massa llunyà, només queda demanar un enorme recolzament popular i institucional d'aquests dos elements del nostre patrimoni si no volem tornar a èpoques obscures.

BIBLIOGRAFIA

- *Llengua i música*. Isidor Marí
- *Música i llengua*. Josefina Carrera-Sabaté
- Internet

ENTRE TRESORS DE PARAULES

MÚSICA, PÓLVORA I UN BON ESMORZAR

BÀRBARA TORRES

E numerar què ens caracteritza a les valencianes i valencians és fer una llista interminable. Que ens estimem la música és tan cert com respirar, si més no som el territori amb més músics per metre quadrat. Qualsevol poble, per menut que siga, té una banda de música. No pot haver festa sense la xaranga, no pot existir processó sense instruments. Ens agrada el xivarri, el carrer, fer escama. Té igual si les Falles són patrimoni, les festes locals es viuen amb fervor i passió. Tots els mesos de l'any hi ha alguna festivitat, bé siga al nostre poble, al del costat o al de més enllà. Religió i paganisme van de la mà.

No pot haver festa sense castell, ni mascletà, ni despertà a les 6.30 del matí. Perquè som així. Nasquem amb un coet en el cul. Des que no alcem un pam de terra sabem el que és l'olor de la pólvora, el tremolar del cos amb les dispara-

des, la vibració amb el tro de bac. Diferenciem els xinos de les boletes i de les femelles. I ho fem, inconscientment.

Som amants de les tradicions, dels costums, del bon menjar. No debades tot s'inicia amb un bon esmorzar on no poden faltar els cacaus, els tramussos, les olives (si són xafades, millor), l'ensalada valenciana i l'entrepà ben farcit. I conversem de tot, dels preus de les taronges i els kakis, si este ha tret tantes arroves o si abans amb cinc fanecades podies viure i comprar-te una casa; resollem la política local dient-li lladre a l'alcalde, opinem de com deuria actuar el president del Govern i rematem la tertúlia amb un cafè (sobretot si és tocat o cremaet). Ens estimem tant l'esmorzar que li hem creat el cacau d'or i una ruta.

A fartar no ens guanya ningú. Perquè sí, no ens hem de deixar de costat l'arròs. Per festes, concursos de paella (té igual si de dia o de nit). El fem sec, melós i caldós; amb peix, carn i verdures. Nasquem amb l'olor de la pólvora al nas i amb l'habilitat de saber quan està apunt l'arròs. Amb un colp d'ull ens n'adonem si s'ha quedat sencer o si ha esclatat. Això sí, al cuiner o cuinera mai li direm si no està bo,

li farem algun que altre afalac entre cullerada i cullerada i durant l'elaboració de la paella li portarem picaeta i beguda perquè no es deshidrate.

Però si hi ha alguna cosa que ens fa ser com som és eixa llengua tan viva i potent i alhora tan contundent. Qui més pot utilitzar el menjar amb dobles sentits com ho fem nosaltres? Perquè si algú és fava li ho diem i punt; les carbasses te les poden donar o simplement ser-ho. Hi ha qui va ràpid pel món i altres xafant ous. D'altres que saben fer de tot i alguns que són aigua en cistella. I quan arriba l'estiu alcem la roba d'hivern, els llençols i les mantes.

I és que com he dit, enumerar què ens caracteritza a les valencianes i valencians és una llista interminable. De tresors n'he citat uns quants i més que me'n falten per dir. Hi ha mil detalls que ens fan ser singulars, car com nosaltres en són parits ben pocs!

LA COMUNICACIÓ, EL LLENGUATGE, UN TRESOR INVALUABLE QUE MOLT SOVINT SUBESTIMEM

GERTRU GRAU

La comunicació és el procés pel qual les persones intercanviem informació, ja siga a través de la parla, l'escriptura, senyals, expressions facials o gestos. Aquest procés de comunicació és essencial per establir relacions amb altres persones.

La comunicació consisteix a donar i rebre informació. Ens permet connectar amb els altres, expressar els nostres pensaments, sentiments, desitjos i construir relacions i també compartir informació, valors, emocions i experiències que enriqueixen les nostres interaccions. Sense ella la humanitat no haguera pogut evolucionar, hauria trobat enormes dificultats per desenvolupar-se.

La comunicació és considerada un gran tresor per diverses raons:

1 Transmissió de coneixements i comprensió.

La comunicació ha permès als éssers humans transmetre coneixements de generació en generació a través dels segles i evolucionar compartint informacions, idees i experiències, que han ajudat a entendre millor el món que ens envolta. Sense aquest intercanvi, la societat no hauria pogut avançar en ciència, tecnologia, art, cultura...

2 Col·laboració i treball en equip.

L'intercanvi d'idees i la coordinació d'esforços ha estat clau en la construcció de comunitats i en la realització de projectes col·lectius perquè la col·laboració entre persones d'idees diferents

poden donar lloc a propostes innovadores i solucions creatives.

3 Desenvolupament del llenguatge.

El llenguatge és una de les formes més sofisticades de comunicació. És el mitjà d'expressió i comunicació per excel·lència. Ha permès l'expressió de pensaments, emocions, i la creació de cultures diverses entre les persones.

4 Solució de problemes.

A través de la comunicació, les persones hem pogut i podem abordar i resoldre problemes, conflictes i malentesos. Quan les persones s'expressen obertament és més probable que arriben a acords i troben solucions conjuntes.

5 Relacions interpersonals.

La comunicació és la base de totes les relacions interpersonals: ens ajuda a connectar, relacionar-nos i construir comunitats, i també a establir i mantenir relacions, perquè no només implica l'intercanvi d'informació, sinó també l'expressió de sentiments, necessitats, desitjos i emocions, que permeten entendre les experiències i perspectives dels altres.

6 Identitat, cohesió i avançament social.

La comunicació ajuda a construir i mantenir la identitat cultural i social. Les llengües, les tradicions i les històries compartides fomenten un sentit de pertinença a les comunitats i han jugat un paper crucial en el canvi social i polític com es pot veure en els moviments que han lluitat pels drets humans, la justícia social i la igualtat.

HI HA DIFERENTS MODALITATS DE COMUNICACIÓ: EL LLENGUATGE VERBAL I EL NO VERBAL

El llenguatge verbal és el mitjà de comunicació per excel·lència. És una facultat humana quasi innata a nosaltres que ens diferencia d'altres espècies.

És un sistema complex de símbols i regles que ens permet expressar-nos i comunicar-nos de manera efectiva per a compartir informació, expressar emocions, aprendre, pensar, establir relacions i entendre el món que ens envolta.

El llenguatge inclou diferents components (fonologia, sintaxi...), diferents registres i variants segons el context, la cultura i la situació comunicativa. Per poder utilitzar el llenguatge són necessàries algunes capacitats cognitives i físiques bàsiques i també la comprensió de les convencions socials i culturals que governen el seu ús.

La llengua és la manifestació externa del llenguatge. Un codi que ens permet organitzar el nostre entorn, el món en què vivim. És un element fonamental de la cultura, la identitat i la comunicació. Una via per transmetre tradicions, coneixements i valors d'una comunitat, ja que cada llengua és única i reflecteix la història i les experiències del seu poble. Per tant, preservar i promoure la llengua és essencial per mantenir la riquesa cultural i fomentar el respecte cap a la diversitat lingüística del món.

Al parlar de llengua no podem obviar **la paraula**.

«La mès terrible de totes les armes és la paraula, que pot arruinar un vida sense deixar vestigs de sang i ferides sense cicatrius»

Una paraula bonica pot alegrar el dia.

Una paraula dura pot crear discòrdia.

Una paraula cruel pot crear odi.

Una paraula ofensiva pot colpejar.

Una paraula a temps pot salvar una vida.

Una paraula amb amor pot curar.

Però a part del llenguatge verbal també tenim el llenguatge no verbal que acompanya totes les nostres comunicacions.

El **llenguatge no verbal**, com ara l'escriptura, la llengua dels signes, els gestos, les imatges, els senyals... és també molt important. Cada tipus té els seus avantatges i desavantatges i la comunicació és possible a través de les diferents modalitats i la seua combinació. Quan parlem usem modalitats no-verbals per acompanyar el missatge oral, com l'entonació, els gestos, les expressions facials... que aporten molta informació. Ací en tenim uns exemples.

«en trobar-se s'endinsaren en una llarga i forta abraçada, seguida d'un bes llarg i dolç i es quedaren així una bona estona, abraçats amerant-se un de l'altre. Es besaren alleugerint les confuses emocions amb les carícies que acabaren amb milers de besets per totes dues cares i voltants. Estaven contents, eufòrics! Sobraven les paraules».

«...s'acomiadaren amb una llarga besada on notaren i assaboriren les llagrimetes salades que li regalimaven dels ulls cap a la boca, com gotes de pluja salada que invaïen el rostre. Ella obrí la boca per a protestar, però no feia falta cap paraula, ell l'entengué i agafant-li la cara amb les dues mans, li segellà la boca posant els seus llavis sobre els d'ella i de sobte la resignació s'instal·là a dintre seu...».

La comunicació, el llenguatge verbal i no verbal, els mitjans de comunicació, les noves tecnologies ens han fet avançar i evolucionar en pocs anys de manera vertiginosa, han experimentat una transformació espectacular. Alguns aspectes a destacar són:

1 Accés a la informació.

Internet ha revolucionat com accedim a la informació. Ara podem obtenir dades, notícies i coneixements en temps real, cosa que ha ampliat la nostra comprensió del món.

2 Mitjans de comunicació.

La ràdio, la televisió, les plataformes digitals i les xarxes socials han canviat la manera com es difon la informació. Aquestes permeten una comunicació immediata i global, facilitant l'intercanvi d'idees i cultures.

3 Interacció instantània.

Les noves tecnologies permeten una comunicació instantània entre persones de tot el món. Aplicacions de missatgeria, videoconferències i xarxes socials han retallat distàncies i creat una nova dinàmica en les relacions personals i professionals.

4 Comunicació visual.

L'augment de contingut visuals (vídeos i imatges) ha portat una nova forma d'expressió que sovint és més efectiva que el text. El llenguatge no verbal ha guanyat pes en aquest context, ja que les imatges i els gestos poden

transmetre emocions amb molta immediatesa.

5 Canvi en l'aprenentatge i l'educació.

Les noves tecnologies han fet possible l'aprenentatge en línia, canviant el tradicional model educatiu i permetent a moltes persones accedir a coneixements diversificats, encara que també ha portat la desinformació i la dependència excessiva de la tecnologia, però el seu impacte en la comunicació i en la societat en general és indiscutible.

La comunicació, verbal i no verbal, és fonamental per a la interacció humana i el desenvolupament de les societats. El llenguatge verbal ens permet expressar idees, emocions i coneixements, mentre que el no verbal amb gestos, expressions facials... complementa i reforça el missatge que volem transmetre, perquè sabem que allò important no és el que diem sinó com ho diem, i el llenguatge no verbal ens dóna més informació del que pensem.

Aquesta combinació ha estat essencial per a l'evolució de la humanitat, ja que ha facilitat la col·laboració, la construcció de relacions i l'intercanvi cultural. Sense

aquests recursos, la convivència i la transmissió del saber serien molt més difícils.

Així doncs, podem confluïr que **la comunicació és un gran tresor** perquè és i ha estat un fonament essencial per a la nostra evolució i per a la convivència harmònica en societat. Sense una comunicació efectiva, la humanitat no hauria pogut desenvolupar-se com ho ha fet i no hauria arribat on es avui. És un element clau en tots els aspectes de la vida humana **un gran tresor** que tothom ha d'apreciar i usar sàviament per a construir un futur millor.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

NO CALIA BUSCAR TAN LLUNY

JOSEP ANTONI ALBEROLA VERDÚ

El concepte de tresor ens és envoltat de mites que els hem d'interpretar de forma figurada. La paraula ve del grec θησαυρός, que significa edifici menut construït dins els santuaris, on els devots feien les seues ofrenes a les deïtats. Així que, des d'un bell antuvi, la paraula està lligada amb la sacralitat, els deus, la màgia. Amb el temps adquirí el significat d'acumulació de riqueses, i és en aquest sentit on ens detindrem. L'acumulació de tresors és motiu de prestigi social i poder, amb motivacions religioses, com vèiem en l'Antiga Grècia, o en temps moderns en el catolicisme amb relíquies i els seus valuosos contenidors; o civil, amb la riquesa pròpia d'un estat, que directament anomenem «tresor de l'estat». És senzill, qui controla i posseïx el tresor, té el poder. Tant en «L'anell dels Nibelungs» de Richard Wagner, com, més modernament «El se-

nyor dels anells» de J. R. R. Tolkien, queda perfectament representada aquesta idea.

Llavors, quin sentit té hui en dia, entre nosaltres mateix, aquest concepte de tresor i posseir-lo? El mateix que he comentat, qui el posseïx ostenta el poder. Però clar, caldrà saber de forma acurada quin és aquest tresor i què representa per a nosaltres.

En les narracions de la recerca dels tresors, un element central són els mapes. Aquests, sovint mostren com el tresor està molt més a prop nostre i a la vista que el que hom podria suposar. Les aventures i viatges, com per a Odisseu, serveixen per carregar-nos de saviesa i coneixença. I per adonar-nos, que el que real-

ment té valor, el tresor, no estava en terres llunyanes, ni en objectes estafolaris o valuosos.

Els valldignencs, i els valencians en general, hem fet un llarg recorregut, mapa en mà o a ull, a la recerca del tresor, que hem intuït, imaginat o creat mentre es perdia entre les nostres mans. Perquè el tresor que tenim som nosaltres mateixos i la nostra identitat. Ens hem perdut en esforços que no ens han fet ni entrellucar aquell tresor que ens van prometre. Mentrimentres, el coneixement popular dels nostres llauradors ha anat perdent-se en orris. Tot allò transmès de pares a fills, perquè així funcionava, amb l'herència medieval de la transmissió dels oficis dins l'entorn familiar, en po-

ques dècades sembla perdut. Segles de coneixements acumulats, de saber treballar aquesta terra que ha donat a menjar a totes les generacions que ens han precedit, on ha quedat?

Els nostres mites, les llegendes que els xiquets han escoltat per conformar-se un univers figurat des d'on explicar-se el seu món més immediat, no han tingut millor fortuna. D'una història tan tràgica, com la llegenda de la Reina Mora, ara se'n vol fer una festa de disbauxa i alegria. S'obvia la llegenda i es crea una festa, quan la primera representa els perills de l'odi i els sacrificis extrems i fanatitzats que porten a l'assassinat del fill i el propi suïcidi. La llegenda de la Reina Mora, avança l'assassinat dels fills i suïcidi del jerarca nazi Joseph Goebbels, per posar un dels exemples més coneguts. Algú em pot acusar d'agosarat, però la mort del xiquet de la llegenda, i la mort dels sis fills del cap de propaganda del III Reich són tots fruites del fanatisme. I, malgrat la distància entre les històries i la voluntat personal dels personatges, el final és el mateix. L'odi, la violència i el fanatisme només porta dolor i bogeria. Aleshores què ensenyem,

la llegenda o construïm un personatge sobre el qual anar de festa? La llegenda de la Reina Mora servia per educar-nos allunyats del fanatisme i la violència, i durant generacions aquesta havia sigut la seua funció, que a parer meu hauria de continuar. Però perquè així siga, cal transmetre-la i no utilitzar-la amb altres finalitats externes. El Moroti, també L'home del sac i la resta de contes i llegendes ens han educat per conformar-nos tal com som des de la infantesa. Però i amb la seua absència?

Podríem parlar també de la música popular, que necessita un treball en profunditat, o les expressions de religiositat popular. També de les festes, com ara la Pasqua, cada vegada més cercada per la voluntat no amagada d'unificar les vacances en la Setmana Santa, quan nosaltres tradicionalment hem celebrat i gaudit de dies de lleure en els tres dies de la Pasqua.

Però un factor central de la nostra identitat, perquè això és del que estem parlant, és la llengua. El valencià que parlem a la Valldigna. Poca gent diu ja «estar en talaia», per a dir estar atent, a l'aguait. Que aquesta frase estiga inclosa en diccionaris especialit-

zats en fraseologia, és una realitat que podríem considerar museística, perquè la manca d'ús significa la seua mort. La frase en retrotrau a una part de la nostra història, on calia vigilar des de les atalaies dels termes, com la Torre de Guaita de Tavernes, les diferents invasions dels pirates berberiscs. Podem dir «estar atents, estar a l'aguait», per descomptat, i no utilitzar «estar en talaia», i així perdre la nostra personalitat arrelada a una història. El mateix amb paraules com «dessiguidat» o el significat que li donem a «pudent» com a sinònim d'estar enfadat. O el nostre sistema fonètic, amb totes les seues peculiaritats.

Hem pegat moltes voltes per adonar-nos que el tresor som nosaltres, el mapa era molt més senzill d'interpretar del que ens pensàvem. Només cal conèixer-nos, no deixar perdre la nostra cultura popular i no popular, i no cercar en paradisos llunyans i cants de sirena afalagadors tresors fantàstics, perquè el tenim a la mà i se'ns perd. Si no tenim el tresor no tenim el poder, el poder de ser valldignencs, valencians.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

LA VIDA ÉS UN TRESOR DE TRESORS

MARIA DEL CARMEN CANET I MOLLÀ

Cada any, en ple estiu, ens escriu el meravellós i treballador Equip de Llibret de la Falla, tot just en el moment que estem gaudint d'un dels molts tresors que té la nostra Valldigna, en concret Tavernes, és com a nosaltres ens agrada dir, la mar, la platja més apropiadament, per dir-nos la temàtica de la falla i, en conseqüència, el tema sobre el qual versarà el llibret d'aquest any. El meu cap està en moltes coses, amb un horari molt ample i arriba el missatge dels col·laboradors literaris. Valga'm Déu! Quan podré pensar, quan ho faré..., com faré... Com deia ma mare, entre nit i dia no hi ha paret, la casualitat d'aquest estiu és que ja ho tenia tot cobert. Però tots i totes fem i aportem al El Tresor de la Falla, de l'amistat, per engrandir aquests i tants i tants tresors que tenim.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

112

Mira Pau!, mira Aina! Quin vaixell més gran que hi ha a la mar, al fons, allà a la ratlla del fons... juguem a «Què pot ser...» i la seua imaginació va dient. Sabeu la torre de guaita per a què servia? Per albirar els vaixells dels pirates que atacaven sovint les nostres costes, els barbarescos. Potser un creuer que van fel·lçons. O un vaixell de contenidors... quin tresor la infància on es mira la vida acabada d'estrenar on tot és bonic, grandíols.

Parlar de pirates és endinsar-nos en un món complex, amb molts prejudicis, amb moltes històries verídiques i cruentes algunes i amb molta imaginació, les històries que ens ha contat el cinema. El que sí que relacio-

nem amb els pirates és el lloro, la bandera amb la calavera, la cama de pal, el garfi i com no el tresor, els grans tresors, el mapa per trobar-los...

El pirata amb tota eixa història que l'envolta amb tots els pros i els contres, el que l'animava i de vegades exasperava era la vida, sobreviure en un món moltes vegades incert, amb una mar moltes vegades perillosa, amb penúries alimentàries. Així i tot, la vida pirata ens atrau.

La «vida pirata» evoca una imatge d'aventura, llibertat i la cerca de riqueses materials, sovint associada amb la rebel·lia i el menyspreu per les lleis establertes. En contrast, el «tresor de la vida» pot entendre's com

les experiències, valors i aprenentatges que considerem valuosos en el nostre viatge personal.

En relacionar tots dos conceptes, es poden trobar paral·lelismes interessants:

- **Cerca de llibertat:** Tant el tresor de la vida com la vida pirata representen un desig de llibertat. Els pirates busquen la llibertat de les restriccions socials i legals, mentre que el tresor de la vida pot ser vist com la cerca d'una vida plena i autònoma, on cada persona defineix què és valuós per a si mateixa.
- **Aventura i experiències enriquidores:** La vida pirata està plena d'aventures en alta mar, trobades i desafiaments. De manera similar, el tresor de la vida es troba en les experiències viscudes, a superar obstacles i en els ensenyaments que sorgeixen de cada aventura personal.
- **Riqueses no materials:** El tresor que els pirates busquen sovint és or i joies, però en la vida real, el veritable tresor pot ser l'amor, l'amistat, el coneixement i el creixement personal. Aquesta visió més àmplia de «tresor» pot sug-

gerir que, igual que els pirates busquen riqueses, tots busquem les nostres pròpies formes de tresor, que sovint són immaterials.

No obstant aquests paral·lelismes vull ressaltar el tresor de la vida:

La vida, en la seua complexitat i diversitat, s'assembla a una vasta terra plena de tresors ocults que esperen ser descoberts. Aquest tresor no es troba en riqueses materials, sinó en les experiències, relacions i aprenentatges que modelen el nostre ésser i ens connecten amb el món que ens envolta. A través de diferents perspectives, és possible entendre el que realment significa trobar eixe tresor: la possibilitat de viure plenament, apreciar el moment present i cultivar un sentit de propòsit.

Un dels aspectes més valuosos de la vida són les experiències que atreurem al llarg del nostre camí. Cada vivència, siga plaent o dolorosa, contribueix a la narrativa única del nostre ésser. Des dels primers passos en la infància fins als desafiaments que enfrontem en l'adulthood, aquestes experiències ens ensenyen lliçons invaluables. La resiliència es forma en l'adversitat, i la gratitud en els moments

d'alegria. Aprenem que el tresor de la vida no radica a evitar el sofriment, sinó en com enfrontem i trobem significat en ell.

En viatjar i conèixer diferents cultures, s'amplia la nostra comprensió del món. Les interaccions amb persones de diversos rerefons enriqueixen la nostra vida de maneres inimaginables. A través d'aquestes experiències, desenvolupem empatia i una apreciació més profunda de les similituds i diferències que ens fan humans. Així, cada nova trobada i cada aventura són peces del gran trencaclosques que constitueix el nostre tresor vital.

Les relacions interpersonals són un altre component fonamental del tresor de la vida. Des de la família i els amics fins a les connexions casuals que fem en el dia a dia, aquestes interaccions defineixen el nostre sentit de pertinença i suport. Una vida rica en relacions significatives no sols ens proporciona companyia, sinó que també ens ofereix un camp fèrtil per al creixement emocional i espiritual.

Les amistats autèntiques, aquelles que transcendeixen el temps i la distància, són joies invaluables que ens acompanyen al llarg de la nostra existèn-

cia. En moments de soledat o dificultat, són aquestes connexions les que ens ajuden a recordar que mai estem realment sols. En dedicar-nos a cultivar i nodrir aquestes relacions, no sols trobem suport, sinó que també creem un llegat d'amor i bondat que perdura a través de les generacions.

L'aprenentatge continu és un altre element que compon el tresor de la vida. A mesura que vivim, adquirim coneixements que van més enllà de l'acadèmic; es tracta de saviesa pràctica i personal. La curiositat i el desig de comprendre el món ens porten a explorar noves disciplines, qüestionar les nostres creences i expandir els nostres horitzons. Els llibres llegits, les habilitats apreses i els reptes superats ens brinden una riquesa interior que es tradueix en confiança i capacitat per a enfrontar el desconegut.

A més, l'acte d'ensenyar i compartir coneixements amb uns altres també enriqueix les nostres vides. La transferència de saviesa, ja siga a través d'una conversa senzilla o un acte de mentoria, crea una xarxa d'aprenentatge que s'estén i enforteix la nostra comunitat. En aquest sentit, el tresor de la vida es multiplica quan es comparteix.

Finalment, no es pot parlar del tresor de la vida sense esmentar la importància de tindre un propòsit. Aquest sentit de direcció, ja siga en l'àmbit personal, professional o social, ens motiva a alçar-nos cada dia i a buscar fer una diferència. Les metes que ens proposem i les passions que seguim són el nord que guia les nostres accions i decisions.

El propòsit no sempre és evident. Sovint, es revela a través de la reflexió i l'autoexploració. Pot trobar-se en la cerca de la creativitat, el servei als altres, o en la lluita per causes en les quals creem. En alinear-nos amb el nostre propòsit, no sols trobem satisfacció personal, sinó que també contribuïm al benestar dels qui ens envolten, enriquint així el tresor col·lectiu de la humanitat.

El tresor de la vida és profund i multifacètic. Es troba en les experiències viscudes, en les relacions que cultivem, en el coneixement que adquirim i en el propòsit que seguim. Comprendre i valorar aquests aspectes ens convida a viure de manera més conscient i plena. En lloc de buscar tresors efímers, aprenquem a apreciar el que realment importa: la riquesa que resideix en cadas-

cun de nosaltres i en la connexió amb els altres. Al final, el veritable tresor de la vida no es mesura en possessions materials, sinó en la profunditat de les nostres experiències i l'amor que compartim.

Siga aquest escrit un homenatge a les vides, en tots els seus aspectes, que s'han perdut per la recent DANA.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

EL LLIBRET FALLER, EL MEU GRAN TRESOR

NOELIA GRAU PONS

A les 9.28 h del matí, faig clic per quinze mil vegades a «refrescar» dins de la pàgina web de la GVA.

I de sobte, «no m'ho puc creure!».

El cor comença a bategar-me a mil per hora, les mans es mouen sense cap control i quasi no puc respirar. Note una suor gelada a l'esquena, que la boca em tremola i que les parets de l'oficina prenen moviment.

«Sembla un infart», comenta una companya; «deu ser un atac d'ansietat», comenta l'altra, i jo que no puc emitir ni una sola paraula, comence a plorar.

Al mateix moment comencen a brollar les preguntes de preocupació de les meues companyes de feina: estàs bé?, què et passa?, els ha passat alguna cosa a les xiquetes?

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

118

I jo, intente contestar, però de la meua boca no ix cap paraula, així que menege el cap per dir que no a totes les preguntes.

Torne a mirar la pantalla de l'ordinador, per comprovar que el que he vist és cert i, que no és fruit de la meua imaginació. I sí, és ben cert i està ben clar, **Primer Premi a la Promoció de l'Ús del Valencià en un llibret de falla per a la Falla Portal de Valldigna.**

Intente escriure per a donar la gran notícia a la comissió i, per descomptat, a este meravellós Equip de Llibret del qual en forme part i este és el resultat del meu missatge: «Prirrmersss en gva».

I comencen les respostes: «què dius?, és una broma?, va no inventes!»

Com que soc la més positiva de l'equip i sé que no em creuran, decidisc enviar una captura de pantalla de la pàgina web on apareix el premi i, ací comença la gran bogeria, missatges i més missatges, cridades de telèfon una darrere l'altra i jo continue plo-rant i, a mesura que puc, intente contestar a tots.

En eixe moment les meues companyes em miren amb cara d'enuig i em diuen: «eixa falla teua et farà morir d'un infart!»

I ho diuen amb molta raó perquè sempre em passa alguna cosa quan faig la sol·licitud d'inscripció al premi, doncs, per exemple, setmanes abans havia lluitat el que no està escrit per poder tenir tota la documentació correcta i po-

der fer la sol·licitud amb la finalitat de participar en aquest premi. Elles han estat testimonis de tota l'angoixa que vaig patir per tindre tots els documents. I, ara pense, que eixe esforç ha pagat la pena, perquè tenim **el millor llibret de tota la Comunitat Valenciana.**

I en eixe moment, en la meua imaginació m'aflorea un grandíssim sentiment d'alegria, i els dic a les meues companyes, «tranquilles estic bé» i és que ara sé com se senten les persones que els toca la grossa de Nadal. És una gran sensació d'alegria, nerviosisme i plena felicitat.

Sols vull donar les gràcies a este gran Equip de Llibret i, recordar-los que este premi, és la suma de molt d'esforç, molts moments divertits i altres no tant, de moltes reunions i anècdotes. Cada any ens superem i intentem aprendre de les nostres errades i sols vull dir-vos que a la fi ho hem aconseguit. Ja tenim el nostre Joanet!

Encara que, jo em quede amb la satisfacció que cada any fem un bon treball, i sempre acabem tenint **un tresor en forma de llibret faller.**

L'EDUCACIÓ PÚBLICA I DE QUALITAT: BASTIÓ CONTRA ELS PIRATES DE LA SOCIETAT ACTUAL

MARÍA JOSÉ GRAU PONS

L'educació és el vertader tresor d'una societat que, com un diamant rar, brilla enmig de les dificultats i les adversitats. És l'instrument més poderós per a la creació de persones crítiques, capaços de pensar pel seu compte, de construir una vida pròpia amb sentit i propòsit. Una societat que valora l'educació és, per tant, una societat que aposta pel futur, que reconeix la importància d'invertir en les noves generacions i en la seua capacitat per afrontar els reptes que venen.

L'educació pública i de qualitat ha estat sempre un fonament essencial en la construcció d'una societat justa, equitativa i solidària.

Però, com qualsevol tresor, l'educació també és un objecte de desig per aquells que ens volen manipular i controlar. I com a l'època de la pirateria,

en l'actualitat hi ha pirates moderns que no viatgen en vaixells ni tenen espases, sinó amb mitjans de comunicació, ideologies, interessos econòmics i polítics que volen definir què és i què no és important, què cal ensenyar i què cal amagar. Els pirates de l'educació són aquells que volen establir una versió única de la veritat que servisca als seus interessos.

Per això, l'educació no és només un dret, sinó un deure. És el mitjà que ens permet defensar-nos dels qui volen minvar la nostra capacitat de pensar i de decidir lliurement. Hem d'eleger entre tindre una societat que no valora el coneixement, així doncs, seria una societat vulnerable o, per altra banda, una societat

educada, forta, on el mateix pensament i la diversitat d'opinions siguin el fonament d'una convivència rica i plena.

El tresor de l'educació només es pot protegir si tots assumim la responsabilitat de conservar-lo. Hem de ser els seus guardians i defensors. Com a societat, hem de garantir que l'educació siga una font de llibertat de pensament i de justícia social.

Aquest tresor és valuós perquè permet a cada persona i a cada societat créixer, evolucionar i transformar-se. És el que ens fa més humans. Per això, hem d'estar sempre alerta davant els pirates que intenten saquejar-lo.

La societat actual sembla travessada per corrents contra-

posats. És ací on l'educació pública ha de fer-se forta. Quan l'ensenyament és lliure i accessible per a tothom, els valors es poden establir de manera sòlida i duradora. Les escoles públiques són més que simples institucions d'aprenentatge; són els espais on es construeix el futur de la societat; on un xiquet o una xiqueta pot aprendre a respectar les diferències, a ser crític i a compartir els seus coneixements amb els altres.

L'educació pública no és només un servei, és un dret fonamental que ha de ser preservat i cuidat com una joia en un bagul dels tresors. La responsabilitat de garantir aquest dret recau en tots nosaltres. És a través de l'educació que podem combatre els «pirates» de la societat actual, aquells que volen convertir el coneixement en mercaderia. Per tant, hem d'exigir un sistema educatiu que reconega i respecte a la diversitat de les persones, que forme ciutadans lliures, i amb una profunda consciència de la responsabilitat cap als altres.

Perquè, al capdavant, l'educació és la gran arma contra la desigualtat. Si volem una societat amb valors forts, hem d'invertir en un sistema educatiu que

no només ensenye matemàtiques o ciències, sinó que també ens ajude a comprendre qui som, què vol dir ser una comunitat i com podem viure en harmonia. I aquesta tasca és fonamentalment col·lectiva.

Els valors que necessitem per a un futur millor es troben en l'esforç de tothom, en la solidaritat i en la confiança mútua. Aquests pirates de la societat actual volen dividir-nos, però l'educació pública de qualitat, defensada per tots nosaltres, ens pot tornar la força, la comprensió i la confiança en un futur prometedor, no deixarem que s'apropien de cap cosa si actuem tots junts.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

CELEBRAR, UN GRAN TRESOR

GEMMA ALTUR ALONSO

Celebrar és un acte necessari per a tots nosaltres, ja que és com un reconeixement que ens fa sentir, somriure, plorar, unir, és un motiu per a compartir i per a poder donar les gràcies. Celebrar és un gran tresor que sempre ens recorda que, malgrat les dificultats, hi ha motius per a seguir endavant.

Per a mi és un tresor, ja que em permet fer una pausa a la meua vida, alçar la mirada i reconèixer allò que s'ha dut a terme. Allò que ha estat el motiu per a celebrar. Eixe èxit aconseguit després de molta feina; la manera de connectar amb el present i brindar pel camí recorregut.

Poder celebrar és un privilegi. Ens recorda que estem ací, davant totes les dificultats que ens posa el dia a dia. Celebrar és motiu de parar-nos, somriure, recordar, agrair i abraçar als qui tens més prop de tu.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

126

Però, què passa si no et deixen celebrar? Què passa si et diuen que has de mantindre les formes i no pots celebrar? Què passa si no pots compartir l'alegria per un fet o un gran resultat on has estat implicada d'ençà que tens noció del temps?

Celebrar és un acte humà on el reconeixement i l'alegria van per damunt de tot. Però quan aquest dret tan bàsic és negat; el pesar i la pena de no poder celebrar marca un silenci que pesa en el més profund de l'ànima.

Jo puc parlar d'aquest pesar i per això sense adonar-me considere que celebrar és un tresor. Poder reunir-me amb el meu grup de gent, abraçar-me, botar, riure, plorar... una barreja d'emocions que el 2024 es van vore trencades.

Cada una de les imposicions que silencien una celebració poden afectar de manera molt profunda els sentiments d'una persona. S'apaga l'alegria i es debilita la identitat pròpia. Per tant, el vertader tresor de la celebració es fa més ric quan ens impedeixen gaudir-lo. Eixa energia que no es pot alliberar, et recorda que celebrar no és solament una acció sinó que és un dret i un gran acte de llibertat.

Ser part d'una falla és molt més que formar part d'una associació

cultural. Entre tots i totes compartim una bonica identitat col·lectiva, a més d'una passió. Ja que darre d'una falla hi ha un gran esforç de persones que treballen no sols per la festa, sinó també per la nostra cultura. I ací parle del meu estimat LLIBRET.

Però, què passa quan aquesta alegria es veu trençada per la impossibilitat de celebrar-la? Va estar un sentiment estrany i molt frustrant. Les victòries, vinguen d'on vinguen, s'han de celebrar. Ja que per a mi, aquest primer premi va ser una victòria incompleta, perquè no vaig poder compartir eixa alegria tan esperada. Quan no es pot abraçar davant de la gent, cantar, ballar, riure, plorar... és com un triomf que no es pot completar. És com un buit, ja que les victòries en una falla són col·lectives. Són un conjunt d'esforços de cada un dels membres que formem un equip de treball a la nostra falla. Membres que des del més veterà al més jove s'involucren per a dur a terme una bona tasca. Per això, no poder celebrar-ho és com un buit. És sentir l'alegria, però respondre amb un simple silenci i un somriure on la llàgrima et roda a l'ull i t'esforces per tal que no isca.

Des d'aquell moment vaig entendre la gran importància de celebrar, el gran tresor que podem viure dia a dia.

Si una cosa tenim els fallers i les falleres és la resiliència. No celebrar un èxit tan important per a mi s'ha convertit en un recordatori. Un recordatori per tal que mai més deixe de botar, somriure, abraçar, cantar... mai més deixe de celebrar.

El dia que torne a celebrar aquest èxit, les emocions seran més intenses, perquè el tresor de celebrar no se li ha de negar a cap persona. I us ho dic, ho tornarem a celebrar.

Aquestes paraules les vull dedicar a un grup de persones que m'han fet veure la cultura llibretera amb una mirada molt dolça i bonica. A estimar més, si cap, la meua llengua dintre d'una festa. I que gràcies a eixes persones he pogut celebrar d'una manera diferent el Primer Premi a la Promoció i Ús del Valencià en un llibret de falla de la Comunitat Valenciana.

Gràcies per aquest gran tresor.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

ELS TRESORS DE DINS

AMPARO CISCAR

Sempre hem relacionat el concepte tresor amb el que és valuós, amagat i que sols es troba després d'una gran aventura, no exempta de grans perills i esdeveniments fantàstics. Això és el que hem après de la literatura i del cinema.

I no és així exactament!

Comencem, doncs, a desfer tòpics:

Valuós: sí; potser més que res del que tenim.

Amagat: en absolut! Sols hem de mirar en la direcció adient i, de cap manera, s'han de córrer perills ni grans aventures- això potser sí- segons com ho enfoquem per trobar-los.

Però sens dubte els tresors són un objecte mític que justifica aquestes grans aventures en la ficció, com també, en la fantasia èpica, en les històries d'un tresor pirata o en les de màgia. En aquests relats sovint l'important és la mateixa recer-

ca, que acaba sent un viatge d'autoconeixement. Per això, de vegades el tresor final és un símbol, que no riqueses materials.

Quan es descobrixen grans tresors culturals, és molt normal veure la notícia a les portades de tots els mitjans de comunicació. De vegades són troballes espectaculars obtingudes després de molts anys d'una àrdua recerca i la gran majoria dels objectes que s'hi troben acaben en museus o col·leccions privades perquè tenen un gran valor històric i artístic.

A més d'aquests tresors culturals, existixen uns altres que són molt més beneficiosos per a la nostra vida diària i, en definitiva, pel nostre benestar emocional. Són aquells que es relacionen amb el cor, amb el món interior. Evidentment, parlem dels **tresors personals**, aquells que trobem sols si els volem trobar. Només cal mirar dintre nostre. Perquè el significat de la paraula **tresor** ben bé el podem relacionar amb el fet de tindre valors a la vida, com ara l'amor, l'amistat, la sinceritat... i totes aquelles coses immaterials i intangibles que són importants per a nosaltres i que sempre hem de relacionar amb els sentiments i les emocions.

La capacitat i la voluntat de transmetre tots aquests valors, és a dir, l'educació, en si mateixa és un altre tresor. Un del que gaudim les mestres que hem pogut fer de la nostra vocació una forma de vida tan apassionada que podríem dir que, efectivament, sí que és tota una aventura el repte que suposa permetre que cadascú dels/ de les nostres alumnes desperte i incremente les seues possibilitats creatives, descobrint així el tresor amagat en cadascú.

En totes les persones, sols pel fet de ser persones, hi ha algun, i moltes vegades més d'un, tresor que, si bé no està amagat, és cert que no sabem que hi és, possiblement perquè mai hem necessitat buscar-lo, però està. És cosa nostra el fet de saber buscar allò que ens fa bé, sense por a trobar aspectes de la nostra forma de ser que, perquè no els coneixem, no ens agraden. Precisament per això és tan important anar a la recerca dels nostres tresors més íntims en nosaltres, cap la possibilitat de canviar a millor.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

EL TRESOR DE NÀIXER ON HEM NASCUT...

MARIA GINER ALBIACH

Com de diferent fos nàixer en altre lloc? Com de diferent seria viure en un conflicte constant? Només pensava amb eixes dos frases quan els meus peus xafaren València després de constatar amb les meues pròpies mans, el que era la pobresa.

Tot comença amb la il·lusió de visitar un país màgic però amb la intenció de no perpetuar la imatge de turista europea. Volíem anar més enllà, endinsar-nos en l'antiga civilització egípcia i mesopotàmica, descobrir la realitat de les pel·lícules que tant havíem visualitzat a casa nostra i entendre la religió com a part fonamental de la vida quotidiana. I així ho vam fer, vam conèixer un país preciós amb una història fascinant, però contradictòria a parts iguals quan mires als ulls a un xiquet de huit anys famolenc.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

132

La història s'esfondrava i jo amb ella.

Em vaig desmoralitzar quan vaig conèixer el Caleb i la seua família d'origen palestí, una família refugiada en Egipte pel conflicte israelià buscant un destí incert en un país que tampoc els assegurava absolutament res. Ho havien perdut tot: casa, escola, biblioteca, església... Havien perdut la seua quotidianitat i tan sols sentien paraules buides o silencis còmplices davant el genocidi d'aquella magnitud.

Parlant amb ell de com recordava les bombes esclatar a casa dels seus avis, vaig descobrir en els ulls d'aquell menut el que significava la paraula resiliència, eixa capacitat d'acceptar l'adversitat i transformar les males experiències en lliçons de la vida. Al cap i a la fi, quina culpa té aquest xiquet de nàixer on ha nascut? A cas no té el mateix dret que qualsevol altre xiquet a jugar al carrer, riure amb els companys de classe o ser feliç amb la seua mare? Doncs no. El destí o millor dit, la incompetència dels polítics, ha transformat la vida d'aquest nen, i com ell, milions, en una vida obscura, atemorida i violenta.

Però com de capritxós és el destí quan dos mesos més tard, una DANA deixa al poble valencià a soles, ple de fang i sense absolutament res. I torne a descobrir en els ulls d'un xiquet valencià la mateixa sensació que em va transmetre el xiquet palestí, però amb la diferència que aquesta DANA només ha passat una vegada, no és constant com les guerres als països africans i que hem après la lliçó.

I m'adone d'allò important, de la sort de nàixer on hem nascut, de poder comptar amb un estat democràtic que té la capacitat de fer renàixer de les cendres un poble valencià desolat, de nàixer en una terra que és conscient de les seues limitacions, però treballa cada dia per a superar-se, de nàixer en un país on la seguretat de les persones és més important que les decisions polítiques i me n'adone, per sort i per desgràcia d'altres, que el meu tresor és nàixer en un país europeu.

Encara continue esbrinant quin serà el tresor del xiquet palestí que vaig conèixer a Egipte...

SOM EL TRESOR FALLER

SYLVIE ANDRÉS

«**E**l Tresor Faller és un dels elements més emblemàtics i significatius de les festes falleres a la ciutat de València, Espanya. Esta celebració, que es du a terme cada mes de març, és una explosió de cultura, art i tradició que atrau milers de visitants. El Tresor Faller es referix a la suma de béns, patrimoni i costums que conformen l'essència d'esta festivitat.

En primer lloc, el Tresor Faller inclou la riquesa artística de les Falles, que són monuments efímers construïts amb cartó, fusta i altres materials. Estes obres mestres són creades per artistes fallers que empen la seua creativitat i habilitats per a plasmar crítiques socials, sàtires i escenes de la vida quotidiana. Al final de la festivitat, estes falles són cremades en una cerimònia coneguda com la «Cremà», simbolitzant la purificació i el fet de renàixer.

A més de l'art, el Tresor Faller abasta també la indumentària tradicional que llúixen els participants. El vestit típic de la fallera i el faller és un símbol d'orgull cultural i està compost per elaborats teixits, brodats i accessoris que representen l'herència valenciana.

Un altre aspecte important del Tresor Faller són les tradicions i costums que es mantenen viues a través dels anys. Entre elles es destaquen l'ofrena a la Verge dels Desemparats, on milers de fallers i falleres porten flors per a formar un impressionant mantell, i la celebració d'actes culturals i festius que fomenten la convivència i la identitat local.

En resum, el Tresor Faller no sols representa el patrimoni

material de les Falles, sinó també el llegat immaterial d'una cultura rica i vibrant que continua sent un punt de trobada per a la Comunitat Valenciana i els turistes que visiten la ciutat cada any. Les Falles són molt més que una mera festa; són una manifestació de la creativitat, la història i la passió d'un poble»¹.

Si busquen a internet o a qualsevol buscador el que significa tresor faller, i més concretament, si busquem a la intel·ligència artificial, ens fa referència a la cultura, el patrimoni, l'art, la tradició, la indumentària... tot el referent

1. Text: Google I.A.

a les falles com a festa. Però per a mi el tresor faller de les falles som les persones que les fem possibles, els fallers i les falleres.

Doncs d'aquest tresor m'agradaria parlar, de les persones que de manera desinteressada participem durant tot l'any per tal que la setmana fallera estiga preparada. Persones que no sols aquesta setmana, sinó que treballeu durant tot l'any des d'un 20 de març fins al 20 de març de l'any següent, per a organitzar i planificar tots tipus d'actes com presentació, llibret o cavalcada i una infinitat d'actes i moments.

Els fallers i les falleres som gent que ens sacrifiquem durant tot un any perquè tot isca el millor possible i que tots disfruten dels actes i activitats, en general, de la nostra festa.

Tots els fallers i les falleres així com els fallerets i falleretes som el TRESOR de les falles, sense nosaltres no hi hauria festa fallera, som la base fonamental per tal que aquesta festa valenciana no acabe mai.

Però com seria el tresor d'un faller o una fallera?

Eixe tresor és una tradició que ha estat passada de generació en generació en les famílies

valencianes, és més que un objecte material, és un símbol de passió i devoció que tenim tots els valencians i valencianes.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

EL TRESOR DE LA PARAULA

SÍLVIA BORRÀS I CHOFRE

Quan fem ús de la raó, pensem i, aquest és un acte que sols les persones fem. La passió per exemple no raona, però enceta la voluntat d'iniciar la comunicació.

Raonar és una capacitat exclusiva de les persones, una competència fonamental per gestionar conflictes i establir diàlegs constructius. Quan una persona no raona, siga per una condició personal o per decisió pròpia, dificulta de manera conscient o inconscient la resolució de problemes i es poden generar situacions de conflicte. En el cas de les persones que no poden raonar per causes de salut, la situació pot arribar a comprendre's i gestionar-se amb empatia, ja que la manca de raonament pot ser vista com una conseqüència d'una condició externa o aliena a la consciència de la persona. Però quan la decisió de no raonar prové d'una elecció cons-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

138

cient, sovint costa més d'enfrontar, pel fet que implica una voluntat de no buscar solucions, el que pot provocar frustració i malestar en les relacions. Així, el raonament és essencial no només per evitar malentesos, sinó també per mantindre la convivència i la comunicació efectiva entre les persones.

Raonem per inducció, per deducció, i es converteix en una competència interpersonal que requereix assumir i activar algunes de les moltes capacitats que tenim: hem de ser conscients que quan alguna persona no raona bé, pot ser causant d'algun conflicte comunicatiu i aleshores ha de ser capaç d'analitzar i descobrir la part responsable que causa el conflicte que correspon a un mateix i acceptar-ho sense sentir-se per això amenaçat. Molt important també és ser capaç de reconèixer l'errada davant de l'altra persona i disculpar-se, sense sentir per això amenaçada la seua dignitat personal, però sobretot reconèixer que les altres persones tenen ritmes diferents d'anàlisi i de reconeixement dels fets.

La valuosa competència comunicativa comporta: una actitud flexible i no enfocada a discutir, sinó disposada a con-

siderar solucions diferents sense imposar la pròpia, intentar resoldre els problemes i no discutir. Ha d'haver-hi una disposició a provar solucions diferents. Una acció conciliadora seria desitjable per a cercar una solució adient, tenint en compte que cada persona implicada espera que siga l'altra qui done el primer pas. L'inici de l'acció conciliadora el farà la persona que tinga una competència interpersonal més elevada, aquella que destaque per la seua assertivitat.

Amb tot açò descrivim les competències necessàries per a gestionar conflictes de manera efectiva, destacant la capacitat de raonament com a punt de partida per a passar de la confrontació a la col·laboració, amb l'objectiu de crear un entorn de comunicació obert i respectuós. Un cop iniciat aquest procés, es fa imprescindible l'assertivitat, una habilitat que no forma part de la personalitat, però que es pot aprendre.

L'assertivitat es defineix com l'expressió adequada de les emocions sense caure en ansietat o agressivitat, i té com a objectiu millorar la comunicació i facilitar acords respectuosos, especialment, quan els interessos són contraris. A més,

es comparen tres tipus de conductes comunicatives enfront dels conflictes:

- La conducta passiva (fugir), que evita afrontar el problema i genera frustració a llarg termini. - La conducta agressiva (lluitar), que utilitza la violència (física i/o verbal) i provoca odi.
- La conducta assertiva (raonar), que busca resoldre conflictes a través del diàleg i el respecte mutu, procurant el benestar i la preservació de l'autoestima. En conclusió, es reconeix que ningú és completament agressiu, passiu o assertiu i que allò que importa és tindre la flexibilitat per adaptar-se a diferents situacions.

Però què passa quan no raonem? Si no fem ús d'eixa capacitat d'expressar-nos i/o comunicar-nos mitjançant les paraules adequadament. Estem deixant perdre el tresor comunicatiu més valuós que tenim: la paraula. Quan no raonem i provoquem conflictes, sovint és perquè grans o menuts no tenim o perquè perdem el sentit de la importància de les coses, deixant que les emocions i les pre-

ocupacions superficials eclipsen la capacitat de valorar el que realment importa: la comunicació i la col·laboració.

En un moment de reflexió em trobe ofegada cercant una solució vàlida, pensant com contribuir i pal·liar eixa decisió que està fent créixer una barrera difícil de trencar quan la persona no és conscient del mal que està ocasionant al seu voltant. Compartir els meus pensaments, no em resulta fàcil, acostumada a escoltar, quan parla el silenci és complicat, tot i saber que l'única manera de brindar ajuda és saber quan la volen rebre. Però resulta complicat esperar i no actuar, quan saps que ho estan passant malament i no es deixen ajudar, ni volen que ho faces.

Una persona acostumada a ajudar, lidiar i mediar pot trobar-se amb la dificultat de superar un entrebanc quan s'enfronta a persones amb un caràcter tancat o resistent, ja que, malgrat la seua bona voluntat i habilitat per facilitar el diàleg, aquestes persones no es deixen ajudar ni obren espais per a la comunicació. En aquests casos, la dificultat no rau en la falta d'intenció de l'ajudant, sinó en la necessitat de trobar una manera d'acostar-se

a aquestes persones sense forçar-les, respectant els seus límits i permetent que la confiança pugui construir-se de manera natural.

I jau ací la meua reflexió: tradicionalment s'ha definit el tresor com una acumulació de béns de gran valor, o quan considerem com a valuosa una cosa o altra. Jo hui li done un valor fonamental a l'ús de la paraula com a mitjà de comunicació, una habilitat social necessària per a crear vincles positius al nostre voltant. Amb els anys trobem a faltar coses, persones, recordem amb malenconia com ens comunicàvem amb elles, la importància o no de moltes coses que amb el temps perden o guanyen valor. Sovint allò que pensem o recordem amb enyor pot haver minvat o guanyat valor, per això un tresor no té una única i vàlida definició i a més a més hem d'assumir el seu valor canviant al llarg del temps. Vull posar la nota important en la Salut Mental, ja que quan flaqueja ens posem a mercé dels fantasmes que inunden els nostres pensaments, que no ens deixen veure les coses amb claredat, que distorsionen la realitat i no deixen escoltar a qui ens vol acompanyar i això es converteix en una lluita difícil de guanyar.

Quan deixem d'utilitzar la paraula de manera assertiva i constructiva, perdrem un gran tresor: la capacitat de connectar, comprendre i resoldre conflictes de manera efectiva. La paraula, en la seua forma més noble, és una eina que permet a les persones acostar-se, ajudar-se i mediar, però quan la deixem de fer servir adequadament, especialment amb aquells que no es deixen ajudar fàcilment, perdem una oportunitat essencial per a establir ponts de comprensió. El tresor de la paraula és la seua força per transformar situacions, però només si som capaços de fer-la servir amb respecte i saviesa.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

ELS TRESORS DE LA MEUA GENT

LUCIA ROMERO SEGURA

Historiadora de l'Art i Professora

La paraula «Tresor» és definida al diccionari com a una «Gran quantitat de diners, valors o objectes preciosos, reunida i guardada» i com a «Riquesa natural», entre altres accepcions. Ara bé, si ens parem a reflexionar sobre aquest concepte que, a més a més, és molt ample, hom pot pensar en tot allò que l'envolta, en els valors que poden qualificar-se com a Tresor, i en la qualitat de les persones que ens envolten i que en certs moments han demostrat ser un gran Tresor per a la seua comunitat.

Des del meu punt de vista, un Tresor és poder anar a treballar cada dia i, com és el meu cas, trobar-me amb una aula plena de joves, que en major o menor grau, els interessa el Tresor de la nostra llengua, que és el que jo els ense- nye. No puc molestar-me perquè als tretze anys no vegem la gran importància

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

142

que suposa poder expressar-se en una llengua pròpia, jo tampoc ho veia, però perquè m'era natural parlar valencià, sincerament. Quan jo tenia la mateixa edat recorde una professora del meu institut, Empar, que ens contava que durant la Dictadura estava prohibit parlar en valencià i que es feia d'amagat, per mantindre'l viu i poder traspasar-lo a les futures generacions, en eixe moment vaig comprendre com era d'important cuidar-lo i la responsabilitat que jo havia adquirit amb la meua llengua. I hui a les meues classes els recite el poema del nostre estimat Vicent Andrés Estellés «La rosa de paper» i «Assumiràs la veu d'un poble», com si no entendran la importància de protegir el nostre Tresor?

I aquesta responsabilitat, de la qual us parle en primera persona, és la mateixa responsabilitat que hem vist entre els nostres joves quan s'han solidaritzat amb totes les localitats afectades per la Dana, joves que han demostrat ser un Tresor de la nostra Terra, joves que fins ara se'ls acusava de ser de fràgils i que eren la generació de cristall. Ells han demostrat ser empàtics, solidaris i de cristall cuirassat perquè són transparents, honestos i forts com una roca. M'enorgulleix veure dia a dia, i més després de la gran reacció que van tindre els nostres joves amb aquesta greu tragèdia, com ha evolucionat l'educació en la nostra societat. Parle del Tresor de l'Educació Emocional, de l'altra educa-

ció hi ha molt per a defensar, molt per a invertir i molt per a treballar. Com deia, les generacions més joves han demostrat una educació emocional superior a la de les generacions anteriors. Corren a ajudar a qui ho precise perquè estan educats en una intel·ligència emocional que als més grans ens falta, si no sols cal veure com són els Nadals per als adults, una angoixa constant per haver de suportar familiars incongruents o necis i, damunt, fent bona cara. No diré que la família és un tresor, perquè la família no s'escull i pot ser un tresor per a uns, i per a altres la càrrega més gran del món. Però el que sí que ha depés de nosaltres, a les nostres cases, és l'educació dels nostres joves, persones que lluitaran a la seua Terra per fer-la millor, envoltada de comprensió i complicitat, d'eleva la nostra economia sempre des d'un vessant humà i resilient. El futur de la nostra Terra brilla amb els nostres joves i les noves capacitats que ells fan valdre.

I per a qui no estiga d'acord amb mi, li parlaré del major Tresor que tenim i que ja he remarcat amb majúscula, la nostra Terra. Tenim la fortuna de viure en un Tresor natural excepcional, com;

la mar Mediterrània i un fons marí inigualable, les serres de l'interior amb les seues carrasques i pins, les millors festes reconegudes (no les enumeraré perquè no vull deixar-me res i causar un conflicte diplomàtic), les nostres bandes de música, els nostres artistes plàstics i audiovisuals, escriptors, autors de teatre, cinema, circ i un llarguíssim etcètera. Tot forma part del Tresor de la nostra Terra i de la meua Gent.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

PERSONES QUE AJUDEN A PERSONES. EL POBLE SALVA AL POBLE

ALDEIVIT

Repassant l'actualitat a les notícies, em trobe, com cada matí, el panorama en l'àmbit nacional i internacional: guerra a Gaza, guerra a Ucraïna, DANA, allau de migrants intentant arribar a terres europees, violència masclista... Polítics incapaços de buscar un front comú. Cadascú a la seua, uns contra altres. O estàs amb mi o contra mi. És com la guerra!

La majoria de les persones, per naturalesa, som ambiciosos, egòlatres, conqueridors, difícilment capaços de ser empàtics i sempre prioritzen les nostres necessitats.

Em pare a pensar en les coses que passen a gran escala, nacional i internacional, que realment ens afecten a tots. Són exactament les mateixes que, en altres contextos, ens passen en l'àmbit local. M'adone que en coses importants

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

146

LA JOVENTUT, EL NOSTRE TRESOR

ENCAR MIFSUD ESTRUCH

En un món en el qual massa vegades ens vegem enfrontats per reptes globals, la joventut es consolida com a eix central, no sols per la seua capacitat de somiar, sinó per la seua disposició a intervindre. Els joves de hui en dia, lluny de ser simples espectadors del canvi, s'han convertit en protagonistes actius, demostrant la seua vàlua tant en moments de celebració com en circumstàncies adverses.

Malgrat que moltes vegades es diu que els i les joves no mostren interès per res i que no tenen inquietuds, aquesta és una afirmació equivocada i no s'ha de generalitzar, perquè aquesta generació és molt més activa del que pensem. Aquesta generació és conscient dels desafiaments que defineixen la nostra època: el canvi climàtic, les desigualtats socials, les guer-

res, la transformació tecnològica i la necessitat de construir societats més justes i inclusives i lluny de rendir-se davant la magnitud d'aquests problemes, han sabut alçar-se com a agents de canvi, liderant moviments que reivindiquen la sostenibilitat, la igualtat i els drets humans.

Des dels carrers fins als espais digitals, els i les joves han trobat el seu espai i estan alçant la veu per qüestionar tot allò que els sembla malament, per exigir justícia i per construir un futur més equitatiu i sostenible i les seues iniciatives són prova que, amb determinació, és possible transformar el present i garantir un futur millor.

Però la força de la joventut no es limita a l'activisme. També brilla en moments d'alegria col·lectiva, on mostren que la cultura i la festa poden ser espais de convivència i responsabilitat. El Festi-vern, per exemple, és un clar reflex d'aquesta realitat: un festival on milers de joves celebren la música i la nostra identitat, amb civisme i respecte. És en aquests moments de celebració on es fa palés la capacitat de la joventut per gaudir del present, mentre construeix ponts cap al futur posant en valor tot allò que ens representa.

Tot i això, la seua vàlua es fa encara més evident en les circumstàncies adverses. Davant fenòmens com la DANA, que ha afectat tants pobles valencians, els i les joves han demostrat la seua solidaritat de manera exemplar. Han sigut les i els primers a mobilitzar-se, des d'organitzar accions d'ajuda fins a treballar braç a braç en la reconstrucció de les zones afectades, acompanyant als que més ho necessitaven i aportant esperança enmig de la devastació. Els i les joves han actuat com a autèntics referents d'empatia i compromís.

Aquest compromís demostra que no sols somien amb un món millor, sinó que treballen dia a dia per a aconseguir-lo.

La joventut és el nostre tresor més valuós, no només per allò que representa per al futur, sinó pel que ja està aportant al present. Hem d'invertir en ells, recolzar-los i confiar en les seues capacitats, perquè en les seues mans està la clau d'un món més just, solidari i ple d'oportunitats.

Però com tot tresor, no està exempt de perills. Els pirates maleïts, representats per la manipulació, la desgana i els sistemes que promouen l'immobilisme, volen robar la seua essència i silenciar

el seu potencial amagant-lo sota el vel de la uniformitat. Aquests pirates, descendents del temut pirata Barbanegra, pretenen tallar les ales del jovent amb cadenes d'inconformisme i condemnar-los a un mar d'indiferència. Amb discursos de desconfiança, por i dificultats, pretenen immobilitzar la força d'una generació que pot transformar-ho tot.

Però la joventut no és fàcil de capturar. Com un vaixell de vela impulsat pel vent de l'esperança, navega amb valentia, esquivant les trampes dels pirates amb intel·ligència, rebellia i solidaritat. Cada vegada que un jove alça la veu, crea, qüestiona o actua amb passió, allibera el seu tresor interior i l'ofereix al món.

El nostre deure com a societat és protegir aquest tresor. Hem de convertir-nos en guardians de la seua llibertat, impulsant una educació que fomente el pensament crític, creant oportunitats, perquè puguen desenvolupar-se i valorant les seues aportacions amb confiança i respecte. No podem permetre que els pirates de la resignació s'apoderen de les seues esperances ni que apaguem la flama que els impulsa a lluitar per un món millor.

Defensar la joventut és, en essència, defensar el futur. És garantir que les seues idees brillen com fars que guien el rumb de la societat cap a ports més justos, més solidaris i més humans. Aquest tresor no té preu, i la seua protecció és la missió més noble que podem assumir.

Així doncs, valorem-la, impulsem-la i acompanyem-la, perquè en les mans d'aquesta joventut valenta resideix la força per transformar el món i aconseguir un demà millor.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

EL CLAUER DE LA MEMÒRIA

JORDINA GASCÓ I BORRÀS

Diferents definicions de la paraula tresor:

- Quantitat de monedes o d'objectes preciosos reunida i guardada amb gran cura. Per extensió, gran quantitat de diners.
- HISTÒRIA: Lloc on són dipositats i conservats objectes de valor.
- DRET ADMINISTRATIU: Edifici del departament o ministeri del tresor.
- FIGURADAMENT: Tot allò que és considerat com a molt preciós.
- LINGÜÍSTICA: Nom donat a alguns reculls lexicogràfics o d'arqueologia, especialment a alguns diccionaris exhaustius d'una llengua.

...

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

152

En definitiva, un tresor és allò que cada persona considere el seu bé més preuat, jo pose en valor la memòria: facultat psíquica mitjançant la qual es reté i es recorda el passat. Però no tan sols acompleix aquesta funció, gràcies a ella som qui som, ens podem definir i podem donar sentit a la nostra existència.

A través dels records, som capaços de reviuire moments passats, comprendre les nostres decisions i entendre com aquestes han configurat el nostre present. La memòria és la nostra essència, el fil que uneix els episodis de la nostra vida i ens ajuda a construir la nostra identitat.

Només u mateix pot conèixer realment tot el que ha vis-

cut, les emocions que ha sentit, les decisions que ha pres i els camins que ha recorregut, però, el que potser no sempre som conscients és que, a mesura que vivim, deixem una empremta en les vides de les persones amb qui compartim aquests instants, i cada somriure, cada paraula, cada moment compartit es transforma en un record que queda gravat no només en nosaltres, sinó també en la resta.

Són als records compartits, on resideix la bellesa de la vida. Allò que vivim junts esdevé part d'una memòria col·lectiva, un fil invisible que ens uneix i les persones amb qui hem travessat camins guarden una part de nosaltres. Els moments compartits no desa-

pareixen, sinó que es transformen en records que revivim cada vegada que pensem en aquells instants, en aquelles persones.

A mesura que ens fem majors, la memòria és encara més valuosa i el pas del temps comença a esborrar la vitalitat dels nostres cossos, són els records els que ens mantenen vius, els que ens permeten reviure aquelles experiències que ens han fet créixer i aprendre. No obstant això, aquest tresor no està exempt d'amenaques i no tot és bonic, hi ha dimonis que es manifesten en forma de malalties i que ataquen la nostra memòria, desposseint-nos d'allò que ens fa únics i fent-nos perdre progressivament la nostra essència.

Hem de lluitar contra aquests dimonis, enemics invisibles, però devastadors, que prenen parts de nosaltres, erosionant el nostre tresor més preuat: els nostres records, fent malbé a la nostra memòria.

Són adversaris cruels que poden fer que oblidem: moments, persones, o fins i tot parts de qui som. Així i tot, en aquesta lluita, no estem sols, la força dels records compartits ens sosté, ens dona coratge per combatre aquests dimonis, perquè, tot i que s'intenta

esborrar una part de la nostra història, les experiències compartides viuen en la resta i cada persona amb qui hem compartit la nostra vida es converteix en un guardià del nostre record, mantenint viva la nostra essència, fins i tot quan la memòria ens pot fallar. Aquest intercanvi de records és allò que ens fa humans, el que ens connecta d'una manera única i especial.

Cada vivència compartida és un pont que ens uneix, una forma de connectar el nostre pas per la vida i en la dels altres i són als records comuns on es troba la veritable essència de l'existència: no només vivim per a nosaltres mateixos, sinó que vivim també en els records de tots aquells amb qui hem compartit una part del nostre camí. I així, fins i tot enfront dels dimonis més foscos, sabem que la nostra història perdura, guardada per aquells que ens estimen.

En moments tràgics com el que hem viscut recentment amb la DANA, la memòria adquireix una dimensió encara més important, quan es perd tot, els records es converteixen en el bé més preuat, l'única cosa que queda intacta dins de nosaltres. Per aquells que han vist com la natura arrasava

amb les seues possessions materials, la memòria és un refugi, una eina que els permet mantindre viva la seua història i la seua identitat.

La memòria no només serveix per a recordar el passat, sinó que és fonamental per a evitar que els errors es repeteixin, en fets com aquests, la memòria col·lectiva esdevé un instrument de solidaritat i responsabilitat. Recordar el que ha passat ens permet aprendre lliçons valuoses: la importància de la preparació, la resiliència de la comunitat i la necessitat d'enfortir els nostres sistemes de resposta davant desastres.

Mantindre viva la memòria és essencial per garantir que aquesta tragèdia no caiga en l'oblit. La memòria ens ajudarà a preservar el record de les víctimes, a reflexionar sobre les mancances en la gestió de la crisi i a fomentar una consciència col·lectiva que ens impulse a millorar com a societat.

Som qui som pel que pensem, pel que recordem i pel que fem; cada decisió, cada experiència, cada record, és un tros de nosaltres guardat en un clauer, que permet conservar aquestes peces i ens ajuda a explicar qui som, donant-nos la força per a continuar

endavant. En definitiva, la memòria no només és un tresor, sinó també una eina poderosa que hem de fer servir per a la transformació social i per a garantir que les lliçons del passat ens puguen conduir cap a un futur millor. Hem de cuidar-la i valorar-la, ja que és el que quedarà quan el temps passe, allò que podrem explicar i allò que ens farà eterns en la memòria dels altres.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

EL TRESOR DE LA SENZILLESA

HÈCTOR VERCHER I MOMPÓ

Des dels inicis del cinema se'ns presentava el segle XXI com un segle de canvis, on la societat seria diferent i on l'enginyeria robòtica estaria a l'abast de tothom per a fer-nos la vida més senzilla. Enguany el segle XXI complix un quart. Aquells qui visquérem el canvi de segle ho sentim com si fos ahir mateix, però no... ja fa vint-i-cinc anys. És cert que hem viscut molts canvis en estos anys: hem oblidat la pesseta, els vols barats han fet que conèixer món siga accessible; hem vist com els nostres veïns passaven a ser de llocs, cultures i religions diversos; fins i tot hem experimentat una pandèmia; i com no, l'era d'internet, que va començar a les estretors del segle XX, però fou a finals de la primera dècada dels 2000 on aparegueren les xarxes socials, impulsades per l'evolució del telèfon mòbil: el primer *iPhone*.

Tresors

Portal de Vallidigna
2025

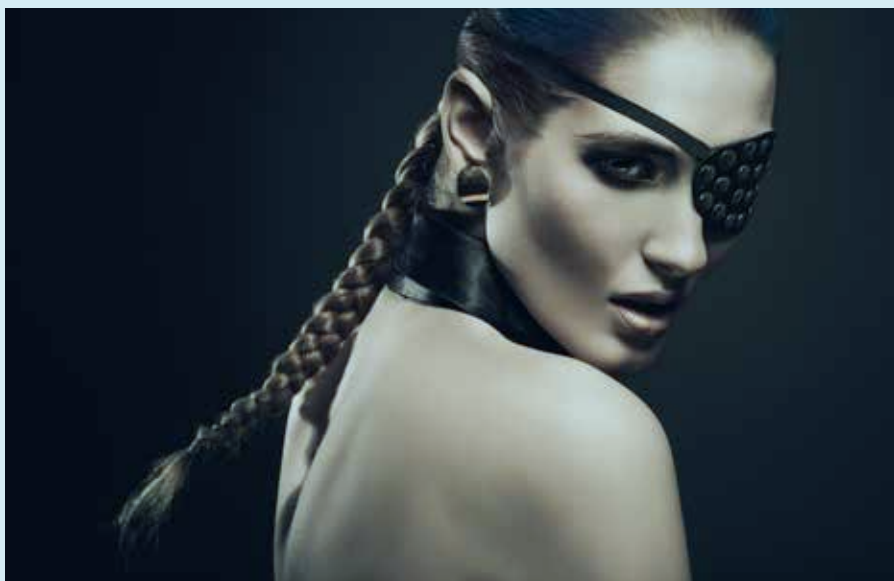
Entre tresors de paraules

156

A les pantalles de cinema i televisió se'ns presentava este segle amb una arquitectura digna de Calatrava, on els vehicles volaven. Cert és que tenim un trosset d'eixa arquitectura a València, però els cotxes continuen anant amb quatre rodes, i els elèctrics estan tardant a collar més del que es pensava. Tampoc han abundat els robots intel·ligents, si bé els robots aspiradors ben bé podrien formar part de la fantasia futurista de segles anteriors. Allò que sí que ha aconseguit fer-se indispensable, que tots ho duguem sempre damunt, han sigut els telèfons intel·ligents. Estos aparells ens han facilitat molt la vida, fent accessibles compres, gestions, comunicar-nos amb amics i fami-

liars que viuen lluny, etc. Esta comunicació ha sigut en gran manera gràcies a les xarxes socials, que si bé ens obrin una finestra al món i ens permeten comunicar-nos a l'instant; també han suposat una peça clau en el canvi actitudinal de la gent. I és que, si a priori, la immediatesa d'informació no és per si mateixa roïna, la lletra menuda d'estes aplicacions és precisament la dependència d'eixa immediatesa i la necessitat d'exposar-nos a una constant aprovació de l'exterior.

Les conseqüències d'estos canvis està fent que cada vegada tinguem menys capacitat d'atenció, que busquem les recompenses immediates amb menys esforç (o nul), de consumir més

experiències sense digerir-les. Per tant, augmenta la frustració, l'ansietat i altres problemes derivats. És per açò que cada vegada més la gent tracta de buscar un equilibri, una escapatòria d'esta complexitat.

D'ací naix la nova moda basada en la resurrecció o reinterpretació d'una branca de la filosofia tan antiga com l'estoïcisme. Així com la proliferació de tècniques basades en el *mindfulness*, o atenció plena. El denominador comú –grosso modo- d'estes dos tendències és el fet de centrar-se en el moment present i aprendre a valorar les coses que tenim davant dels nassos, així com potenciar el pensament crític i no deixar-se endur per la sobredosi d'informació i desinformació que ens arriba.

Personalment, crec que la filosofia és una ferramenta excepcional per aprendre a pensar per u mateix i, en concret, l'estoïcisme és molt interessant per donar-nos una visió de la vida molt diferent de l'actual. Tanmateix, el *mindfulness* –aplicat per professionals de la conducta de veritat- pot ser un exercici interessant. Estoïcisme i *mindfulness* poden ser vàlides solucions a la complexitat,

però que per elles mateixes també requereixen un nivell d'esforç i complexitat que moltes vegades no estem disposats a fer. Per això, de vegades un llibre, una cançó o una pel·lícula..., en definitiva, art, ens fan obrir una nova finestra al nostre interior.

PERFECT DAYS (2023), WIM WENDERS

Tornant al tema del cinema, podem garantir que l'actual cartellera està trufada d'obres on s'abusa dels efectes especials, potenciats per la IA. L'oferta actual es basa en històries de superherois i sagues d'estes. Pel·lícules concordes amb estos temps: plenes de colors, sorolls, flaixos, cossos impossibles, dinamisme extrem. No negaré que m'agraden, perquè sí, són divertides, ajuden a desconnectar una estoneta de la quotidianitat. Ara bé, no deixen de ser un bombardeig visual i, de vegades, trobar una obra tranquil·la, intimista, senzilla, ajuda a descobrir la necessitat de parar un poc. Una d'estes joies que et trobes és *Perfect days*, de Win Wenders.

És una pel·lícula lenta, molt lenta, sí. Té un guió senzill i pocs diàlegs, sí. El protagonista és a priori un home avorrit de vida poc inte-

ressant, sí. És una peli on no passa res, sí. Però és precisament que una peli així estiga feta amb tanta delicadesa, bon gust estètic, i una gran interpretació, que fa que no estigues incòmode. Podria resumir-se com un manual d'estoïcisme i *mindfulness* en 119 minuts.

Tot el film gira entorn de la rutina d'un home de vora seixanta anys que es dedica a netejar vàters a Tokyo. I sí, gran part del metratge es basa a veure com realitza la seua rutina. Vist així pareix poc motivador, cert. Tanmateix, podríem pensar que un personatge amb esta vida podria ser un home frustrat, pudent, enfadant amb el món, però és ací on rau la gràcia de la pel·lícula. Horayama (el protagonista) és un home tranquil, que gaudeix llegint bona literatura, escoltant cintes de casset, menjant i bevent, cuidant planters, contemplant paisatges... Aprecia les coses xicotetes que té al voltant.

Tal vegada pugua paréixer una «romantització de la pobresa», que tan de moda està, de fet jo ho vaig pensar al principi de veure-la, però a mesura que avança, Horayama deixa veure que també té ombres, que és imperfecte, i que no és conformista. Sols és un home feliç, no per la faena, ni per la seua

posició, sinó perquè sap què li agrada dins les seues possibilitats i no se'n priva.

Horayama és un antiheroi, dins una societat on el que importa és la immediatesa i el triomf superficial, ell és un home tranquil, que sap apreciar el ritme pausat, la introspecció i els xicotets detalls. Un home resilient i eixa és la base de la seua força.

Els xicotets detalls són un tresor que tenim davant els ulls i de vegades xafem sense adonar-nos-en, per culpa de tan de pressa com caminem: unes fotos velles, un llibre, l'olor de murta, parar en el Clot de la Font per escoltar l'aigua brollar..., l'olor de traca. Cadascú té els seus tresors. Només ens cal identificar-los i parar un poc de tant en tant.

Com va dir el filòsof i psiquiatre Viktor Frankl, qui va sobreviure l'holocaust:

«La nostra major llibertat és la llibertat de triar la nostra actitud».

ENTRE TRESORS DE PARAULES

LLIBRETS, MEMÒRIA ESCRITA DE LA NOSTRA FESTA I TRADICIONS

TOMÀS PALOMARES

Coordinador del llibret de la Falla Reis Catòlics i Cocreador del web www.llibretsdefalla.org

Segurament un dels tresors més grans que tenim els valencians i valencianes és la nostra llengua i, com no la seua literatura, els nostres llibrets. I una literatura molt tradicional, que any darrere any ens fa una imatge fidedigna de la societat contemporània, són els llibrets de falla.

Uns llibrets que reflecteixen el que fem durant tot l'any, les nostres preocupacions i les nostres inquietuds com a fallers i ciutadans, per això són tan importants. I per això és un vertader tresor el que puguem consultar-los, veure'ls i tindre'ls al nostre abast, sempre que vullguem.

Issuu havia sigut fins ara el lloc web on podíem tindre al nostre abast tots els llibrets, ja que era el lloc on la majoria de les falles apujàvem els nostres llibrets, fins que, en febrer de 2023, Issuu va cobrar per un servei que fins a eixe

moment havia sigut gratuït, de manera que, si no pagaves 28 € al mes, no es veien aquells llibrets que teníem publicats i que tenien més de 50 fulles. Això va ser un caos, ja que és en eixe període quan des del Servei de Promoció del Valencià de la Conselleria de Cultura es comprova que els llibrets estiguen publicats en internet per a afegir punts en la seua baremació del concurs. Aquesta situació va fer que moltes falles optaren per pagar eixa quota per a poder publicar el llibret; altres falles partiren el llibret en unitats de 49 pàgines perquè es poguera consultar; altres buscaren altres ferramentes en què apujar els llibrets, cada falla es va buscar la vida com va poder...

Aquesta situació ens dugué a l'equip de llibret de la nostra falla a una reflexió: no podem deixar la divulgació dels nostres llibrets, la nostra cultura, en mans d'una empresa americana que, quan menys ho esperes, tracta d'obtindre un benefici del contingut que hem estat creant nosaltres; per tant, calia buscar solucions i això és el que hem intentat, junt amb el nostre soci tecnològic, EveryCode S.L., fer amb la creació del nou portal www.llibretsdefalla.org.

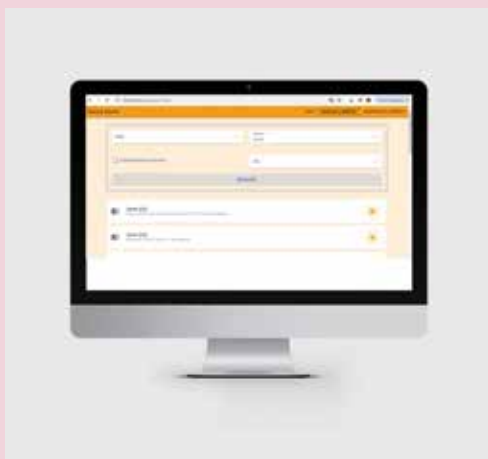
org. una nova ferramenta en línia, un nou portal que vol ser el repositori virtual dels llibrets de falla, ser un referent en el món dels llibrets de falla, segons ho és en món de les Falles el web de Cendra Digital, que siga el lloc on vages a buscar qualsevol llibret de qualsevol falla de qualsevol any i el trobes, i pugues consultar-lo i llegir-lo.

Vista últims llibrets publicats

www.llibretsdefalla.org s'ha posat en marxa recentment, però du gestant-se molt de temps, naix d'un full d'Excel que anàvem alimentant cada any des de l'any 2017 amb els enllaços a tots els llibrets que apareixien publicats en Issuu, de manera que, quan es creà el web, ja hi havia registrats més de 1.000 enllaços a llibrets publicats en Issuu. De fet, la idea original del web www.llibretsdefalla.org era que fora un recopilatori d'enllaços,

però, vist el que passà l'any passat, ens ha obligat a afegir la funcionalitat de repositori. De manera que les falles poden publicar el llibret en Issuu, o qualsevol altra plataforma que continga un visor de pdf, o en el mateix web de la falla, i registrar l'enllaç en el web de www.llibretsdefalla.org o bé publicar directament el llibret en el web, de manera que l'arxiu PDF queda emmagatzemat directament en els nostres servidors. Us podem assegurar que el nostre servei serà obert i gratuït per a totes les falles.

Buscador de llibrets

www.llibretsdefalla.org és molt recent, ens haguera agradat poder tindre-la operativa abans per a poder fer la difusió i promoció durant el passat any de manera que tots els llibrets de 2024 estigueren ja en la ferramenta, però no ha pogut ser, així que al llarg de l'any hem

anat fent difusió i promoció en diferents esdeveniments llibreteres, per a veure si, per a 2025, www.llibretsdefalla.org és el principal servei de publicació de llibrets.

www.llibretsdefalla.org també és una ferramenta de *Bussines Intelligence* en què tenim tota la informació dels premis de Conselleria, així que podem consultar els premis obtinguts durant tota la història del concurs i fer comparatives entre falles, veure els premis per població i moltes més curiositats que segur que les persones que els agrada el món llibreter apreciaran molt. Però això només és el principi, la primera pedra, volem cada any tractar de millorar la ferramenta i anar afegint-hi dades i funcionalitats, volem poder buscar i consultar articles dins dels llibrets, buscar per autors d'articles, afegir dades d'altres premis com Lletres Falleres i, fins i tot, ampliar l'àmbit als llibrets de la Magdalena o les Fogueres d'Alacant. Serà un dur treball, però estem en il·lusió d'afrontar-lo i aconseguir, com hem dit abans, que www.llibretsdefalla.org siga el referent indiscutible dels llibrets.

A hores d'ara www.llibretsdefalla.org és un projecte propi, que hem fet des de la Falla Reis Catò-

Part de *Bussines Intelligence*Comparativa de premis:
consulta històrica de premis

Comparativa de premis: evolució de premis

Comparativa de premis:
recompte de premis per població

lics, per a tot el món faller i llibreter, fins ara s'ha fet en molt de treball voluntari i altruista, i s'ha finançat amb recursos propis, i el que s'ha pogut en les ajudes a la promoció del valencià de Conselleria, unes ajudes, que són poques, per a tot el que voldríem fer i millorar el web, hem presentat el llibret a la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat, però ens digueren que no poden destinar-nos més ajudes, que a les que hem optat fins ara.

Aquest projecte està obert per a totes les entitats o persones que puguen col·laborar, ja siga econòmicament, per a poder millorar la web tècnicament, o amb voluntat i ganes de treballar per a augmentar les referències de llibrets de la base de dades. El que tenim és la base que nosaltres hem pogut fer, el brindem per a tots els que vulguen afegir-se. Si estem sols, creixerem a un ritme, i si s'uneixen més persones, o associacions podrem accelerar el ritme i arribar més lluny, així que www.llibretsdefalla.org, el nostre projecte, el vostre projecte, serà el que tots i totes vullguem, el nostre tresor.

Esperem poder contar-vos en els anys vinents que, realment, anem assolint els nostres objectius.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

A CASA NOSTRA

ANABEL LLOPIS

Hi ha una dita que és 100 % realitat: «Una persona no sap el que té, fins que ho perd». Moltíssimes vegades passem la vida buscant tresors, que mai arriben, sense adonar-nos que els grans tresors ja els tenim amb nosaltres.

Qui té una casa a vora mar, vol viure a la muntanya; qui viu a una gran ciutat, busca la tranquil·litat del poble. I és que l'ésser humà és inconformista.

I és una cosa que pot estar bé en certes circumstàncies, per exemple, per a fomentar la superació personal o la innovació, però moltes vegades fa que anem per la vida amb una bena que ens tapa els ulls.

Busquem grans tresors quan els tresors els tenim a casa nostra. De res val tindre un gran palau o el mobiliari d'última tendència, si a la nostra casa no es viu

amb harmonia. De res val tindre l'últim model de cotxe, quan no tenim temps per a viatjar.

Soc de pensar que el gran tresor el tenim sempre al nostre abast en xicotets racons o moments quotidians. Un tresor és poder dormir als nostres fills al braç, mentre li cantem la cançó de bressol que ja ens cantava la nostra iaia. Un tresor és passejar un matí de diumenge d'hivern a vora mar, per eixa mateixa platja on d'adolescent et feren el primer bes.

Tresor és tastar un cafenet, en el bar de sempre amb els amics de sempre. Aquells que vas conèixer en el pati del col·legi. Un tresor és fer un sincer bes de bona nit a eixa persona amb la qual decides compartir la vida.

Però són tresors que malauradament pot ser per tindre'ls cada dia, per formar part de la nostra rutina, ens passen desapercibuts. I sols quan ens falten, quan per qualsevol motiu ens toca anar a viure lluny de casa, és quan ens entra la nostàlgia per la nostra terra. Sols quan perdem alguna persona és quan t'adones de quant la trobes a faltar i quantes coses li hagueres dit.

Per este motiu soc de fer cada dia un tresor. Viure'l com si fora

l'últim, donar tots els besos que t'apeteixen, dir les coses que diries si fora l'última vegada que et trobares a eixa persona, fer el que t'apetisca cada dia en les poques hores lliures... En definitiva, quin tresor més bonic és la vida, sense necessitat de massa parafernàlia.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

TRESORS

MARÍA GUADAÑA

Pensa en la cosa més cara que tens. Pensa si la vas heretar, si te la van regalar o la vas comprar. Pensa si mataries per ella o si perdries la mà dreta per ella.

Pensa en el regal que mai tingueres, en allò que sempre demanaves en veu baixa a Déu, als Reis Mags, al Ratolinet Pérez o a Buda. Eixa cosa que no necessitava ser escrita ni demanada als pares, perquè el Dador era màgic.

No necessitava cartes ni transmissors. Ell sabia el que tu desitjaves i quantes vegades va arribar o no.

Últimament, he vist vídeos en les xarxes socials de fills que fan als seus pares regals que mai van poder tindre de xiquets, bé per la pobresa o bé perquè els seus avis no podien permetre's eixos preus. He vist a hòmens plorar en obrir

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

166

un cotxet de joguet. He vist a senyores emocionar-se per una nina vestida de rosa amb sabatetes de plàstic.

Jo tinc una caixeta de tresors. Conté entrades de concerts meravellosos, té també un floc de pèl de la meua gata Arika i un floc de pèl del meu gos Willy. Allà dintre està el mocador del nuvi del casament d'uns amics que estime molt. A la caixa conserve una carta escrita per la meua àvia, una boleta de vidre de quan mon pare era petit, la primera foto que vaig revelar. Hi ha una tovallola de paper amb un dibuix que férem entre vàries amigues. També tinc un cascavell que la iaia feia sonar en el meu bressol quan era bebé. No sé per què hi ha una palleta, no recorde de quina nit, però si està allà, preferisc no llançar-la. Penjat en la nevera tinc el dibuix gargotejat d'una xiqueta on es veu una ratlla, un cap, alguna cosa que sembla un micròfon, i escrit el nom de «María» amb ajuda de sa mare.

Algú em va dir que, quan som infants, no sabem que els Reis són els pares i que, quan ens fem grans, entenem que el regal són els pares. A hores d'ara, puc comprar quasi tot allò que necessite, puc trobar en moltes botigues el mateix

anell, el mateix perfum, el mateix quadre, el mateix llibre, el mateix cotxe, la mateixa bossa, les mateixes sabates... però sols la seua roba feia eixa olor tan especial, sols les mandonguilles de ma mare saben a les seues, sols l'abraçada del meu amor és el meu refugi, sols eixe amic aconseguix traure'm la riallada cada vegada que parlem, sols la meua caixeta de tresors sap qui soc en realitat.

No vaig a parlar de pluja, de fang, de riuades, de llot, d'angoixa, de plor, de cerca i d'esperança. Parlaran de tot això aquells que ho han viscut i, la resta és un remolí d'opinions egoistes amb els peus secs. Preguntem a aquells que ho han patit que és el que més els ha dolgut perdre. No parle de vides humanes ni animals. Pensa què és el que més et faria mal perdre de la nit al dia. Coincideix amb la primera resposta? Espere que no.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

RIQUESA MÚSICAL VALENCIANA

MANOLO TORRÓ

El País Valencià se'l coneix per moltes coses, entre elles les seues platges, la paella, les Falles, els Moros i Cristians, les Fogueres i, per descomptat, per la seua tradició musical. Tradició musical acompanyada per les bandes de música que no són només un llegat històric; sinó que són un símbol d'unió, identitat i cultura. Al cor d'aquesta rica herència cultural i tradicional, les bandes de música ocupen un lloc predilecte, sent un tresor que ha marcat generacions i que cal protegir.

Les nostres bandes de música tenen una història que es remunta al segle XIX.

Aquestes societats musicals van començar a formar-se com a agrupacions veïnals i rurals, sent la gran majoria de músics amateurs. Actualment, s'ha pro-

fessionalitzat aquest sector i hui en dia podem veure bandes que combinen músics professionals amb amateurs.

La tradició aviat es va institucionalitzar i, ara per ara, la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana està integrada per 546 societats musicals i els seus centres educatius, amb 47.000 músics, 60.000 alumnes i més de 200.000 socis, representant més del 50% de bandes de música de tot Espanya, cosa que representa una densitat única al món.

Aquestes societats musicals són un manifest representatiu del patrimoni cultural immaterial a Espanya. Aquesta declaració reconeix la tasca educativa, social i cultural, única al món, que representen les societats musicals de la Comunitat Valenciana, algunes centenàries i bicentenàries, que representen més del 50% del conjunt de societats musicals espanyoles i que ja van ser declarades Bé d'Interès Cultural Immaterial el 2018.

El paper de les bandes transcendeix el musical. A pobles i ciutats, les bandes són l'ànima de les festivitats locals. A més, són un vehicle essencial per mantenir vives les tradicions i crear un fort sentit d'identitat local.

Cada banda té el seu propi repertori i estil, però comparteixen una passió comuna per les composicions típiques de pasdobles (Paquito el Xocolater o Amparito Roca), marxes mores i cristianes (Creu Daurada o Marxa del centenari), arranjaments de xaranga, convertint-se en l'ànima de la festa i fent que tots els presents s'uneixen en balls i càntics.

Un dels aspectes més destacats d'aquesta tradició és la forta competència sana entre les bandes. Cada any, se celebren certàmens, concerts i actuacions musicals en què les agrupacions competeixen o mostren la seua excel·lència.

L'esforç de les bandes ha portat a crear una xarxa educativa sòlida fonamental per a la formació de nous talents. Aquestes escoles no només ensenyen a tocar instruments, sinó que també inculquen valors culturals i socials, assegurant que les bandes segueixin sent un referent en les generacions futures.

Les Falles, els Moros i els Cristians, les Fogueres..., festivitats emblemàtiques d'Espanya, que sens dubte no serien el mateix sense les bandes de música. Aquestes agrupacions són part essenci-

al de l'ànima de la festa, aportant ritme, color i energia a cada racó de la ciutat durant les celebracions. L'enllaç entre les associacions festeres i les bandes és una tradició profundament arrelada que fusiona música, art i cultura popular.

Les bandes de música són el batec sonor de totes les festes captivant a tots els que les viuen. Sense elles no serien les mateixes, i el seu paper assegura que la música continue essent un element essencial de la identitat valenciana i nacional.

Des dels 10 anys he format part de la Unió Musical Contestana, «la meua banda», allà m'he format i he fet els meus primers passos musicals com tants músics. Avui als meus 47 anys i després de fer infinitat d'actuacions tant en bandes, grups, concerts, certàmens, festes a diferents localitats puc treure'n alguna conclusió:

- Tota festa va acompanyada de música.
- L'entitat festera i el grup musical és un sol.
- A nivell de formació de músics i bandes, som únics al món.
- La música és dinàmica per la seua naturalesa. És una expressió viva que evolucio-

na, es transforma i s'adapta als temps i emocions dels qui la creen i l'escolten. Això en diverses festes pot arribar a desvirtuar actes a causa de la interpretació musical i perdent una mica la base de la festa.

També m'agradaria fer una crida a totes les entitats festeres perquè tinguen en compte contractar grups o bandes que estiguen federades. Optar per bandes federades no només enriqueix l'esdeveniment amb música de qualitat, sinó que també recolza i fomenta el desenvolupament del patrimoni musical i cultural ajudant-ne l'existència. Potser, en tot contracte, caldria exigir que la societat musical forme part de la federació de bandes musicals.

ENTRE TRESORS DE PARAULES

UN TRESOR MOLT PARTICULAR

VICENT SALA

Quan parlem de tresors, sovint ens referim a béns materials, tangibles, que es poden tocar, portar, xuclar o ficar, segons el tipus d'objecte i l'ús que se'n done. Tanmateix, en tenim d'altres, molts més íntims, que no es poden mostrar a les visites ni revendre per Ebay. Però que els apreciem i guardem amb tanta cura com qualsevol tresor físic. Per als escriptors amateurs com jo, els màxims tresors són el temps i l'espai per a escriure.

De fet, l'altre dia, un amic meu (a qui direm Pasqual), originari d'un poble de la Safor que no anomenaré per prudència i decència, i que comparteix la meua passió per l'escriptura, em comentava que últimament sols troba la inspiració a la casa dels seus difunts avis, fins al punt d'haver-la ocupat com a vivenda habitual. És una típica casa de poble, de 90 metres quadrats i diverses cam-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre tresors de paraules

172

bres, les quals va alternant segons el seu estat d'ànim i la higiene que hi trobe. Intrigat, li vaig demanar que me la mostrara, cosa que ell va acceptar sense dubtar, ja que justament havia acabat de fer neteja quasi general després de més de cinc mesos de negligència. Sense ànim d'exhaustivitat, us descriuré els diferents espais on Pasqual troba la inspiració:

El dormitori era bastant gran, però els mobles eren de l'any de la tos. Em comentava que havia d'admetre que, acabat d'endreçar, allò sí que feia goig: net, sense gairebé roba sobre el llit - em va reconèixer que n'havia acumulat tanta perquè així cada nit s'imaginava que una amant l'esperava ansiosa sota els llençols. Els lli-

bres, fins feia poc nòmades, descansaven als prestatges, classificats (més o menys) per temàtica; i el terra, impecable, sense boles de pols circulant com ratolins, tal com Pasqual es va encarregar d'indicar-me amb orgull. El meu amic estava molt content perquè se li havia acudit la primera premissa no ambientada a l'Oest americà des de feia molt temps. Intensament motivat pels efectes anímics i creatius que aquell *semiordre* li provocava, em va assegurar que s'havia proposat d'agranar tots els dies a partir d'aquell dia. O de l'endemà.

Pel que fa al menjador, era auster, amb una taula vella, un sofà de mitjana edat i cadires tirant a adolescents. En una cantonada,

una prestatgeria plena de pols, morta d'enveja per la sort dels seus germans del dormitori. D'ací a cinc mesos, potser li tocarà a ella.

Però per a Pasqual el millor tresor, sens dubte, és el lavabo; quan el còlon entona el crit de la selva, el meu amic condiciona ràpidament (però amb cura) el lloc de treball: agafa una cadira que tinga l'altura justa, ni massa alta ni massa baixa; la situa davant la tassa, i mentre apreta les dents per la necessitat, hi col·loca el portàtil, s'asseu amb cerimònia i parsimònia, i amb un sospir de descans es disposa a escriure. Llavors la inspiració ix igual per dalt que per baix; d'una manera tan senzilla es fonen en *sacroprosaica* comunió allò espiritual i allò material, allò noble i allò plebeu, allò sublim i allò sòrdid. I aleshores Pasqual recorda que som carn, i que la carn té sistema digestiu, retorçons, i expulsa ventositats i coses més sòlides; però de carn també és el cervell, i amb ell pot fugir volant de la seua cova sense necessitat que cap heroi mitològic el deslligue. Així, viatja pel temps i l'espai amb el Creador d'Estels; es pren una cervesa fresca en un bar de moda més enllà d'Orió; col·labora en la creació de la Terra Mitjana en sintonia

amb els Ainur (són coses de friquis, no en feu cas); fins i tot s'atreveix a dirigir una vaga de clons a l'Estrella de la Mort.

Però arriba un moment que un pessigolleig el retorna a la cova i al Pasqual se li acaben de dormir les cames, i llavors recorda que el cervell resideix en la seua pròpia cova, un cos fet de carn, amb una dolorosa predisposició a les hemorroides.

Em va suggerir provar-ho i us he de dir que m'ho estic pensant molt seriosament. Com podeu comprovar, els tresors poden trobar-se als llocs més inesperats.

LES LLETRES
D'OR SÓN
UN TRESOR

LES LLETRES D'OR SÓN UN TRESOR

DE SOCA-REL

AMPARO ALBACETE CREMADES

Aquest article ha participat en el Concurs Lletra d'Or de la FDF Junta Local Fallera de Tavernes

A mon pare li agrada la falla, la festa, formar part d'aquest equip de muntadors i cuiners, l'ambient que es respira a la carpa o al casal. Li encisa saludar, fer bromes i gaudir de la complicitat amb altres fallers i falleres que dediquen el seu temps a fer falla i a fer-la gran.

Em sent orgullosa quan el veig muntant escenaris, carpa, monument, quioscos... El meu germà i jo l'admirem i pensem: «Aquest és el nostre pare! Que important és!».

Això no obstant, he de confessar que, a mon pare no li brillen els ulls com a ma mare quan contempla el monument. En ells no es veu el reflex de la llum i el color d'un castell de focs artificials. Ell no els tanca i dibuixa un somriure mentre la xaranga toca *València* i se sent el soroll i l'olor de pólvora. No desfila tan orgullós pel carrer Major, no entra a la plaça amb la mirada plena de devoció

i no se li entelen els ulls quan observa les flames.

Ma mare és fallera de soca-rel. A la nostra família ella és la primera fallera. El seu sentiment no ha estat heretat, però el té i ben arrelat! Ella viu i sent les falles! Malgrat açò, mon pare és qui es vist de faller durant la setmana fallera. Ma mare sols ho fa per a l'Ofrena, perquè ella és la que porta la logística de casa. Diu que mon pare es vist més de pressa i té més facilitat de moviment en les cercaviles per atendre'ns. I ella, la fallera de soca-rel, va vestida amb brusa i mocador i carregada amb les mantes i el cabàs faller ple de rosquilles, galetes, aigua, ganxos, agulles... Als matins, ens prepara per a anar a la despertada i es queda a casa a posar ren-

tadores, traure la vestimenta regional, preparar el pentinat faller...

Quan entre a casa després de la despertà, les finestres estan obertes i l'olor de pólvora és tan forta que sembla que hagen tirat la traca dins del menjador. Imagine ma mare amb pijama i els ulls tancats pensant en veu alta «quina oloreta a falles fa!». De segur que, entre un quefer i altre, quan sent una xaranga, guaita i somriu mentre li venen al cap records de tantes despertades viscudes amb les amigues ballant i cantant, perquè això sí, ma mare no és de tirar coets, ella és de ballar i cantar amb la xaranga.

Enguany és un any molt especial, jo visc un somni faller i la meua família està per a tot, sobretot

ma mare. Diu que no es vestirà ni a l'Ofrena. No té el vestit a punt i diu que no pot solucionar-ho, que no ens preocupem, que així pot estar més pendent. Però, cada cop que ho diu, veig una mirada trista: el reflex del desig de vestir-se i no poder fer-ho.

L'altre dia, va passar un fet curiós i una mica misteriós. Ma mare estava a l'habitació i treia la funda del seu vestit de fallera de l'armari. Jo em vaig amagar per esco-drinyar i la vaig observar baixar la cremallera i traure la falda. La va acaronar amb delicadesa mentre deia alguna cosa, i una llagrimeta li va rodar per la galta. Va eixir d'allí prou afectada i va anar directa al seu despatxet on es va posar a escriure. Va passar uns minuts allí, bolígraf en mà i en soledat. En acabar, va doblegar el full i el va guardar al calaix.

Sé que fa molt de temps que no parlem... Els anys passen, però continue recordant-te cada dia. No ha plogut ni res! I quantes coses m'han passat! Haguera donat el que fora perquè tu, la meua millor amiga, les hagueres viscut al meu costat. Soc feliç, però et trobe molt a faltar! El món de les falles continua omplint-me

l'ànima; això no obstant, sense tu mai serà el mateix. Em consola sentir-me orgullosa d'haver transmés a la meua família aquest sentiment que la teua va fer nàixer en mi. Enguany tens la demostració més bonica amb la meua filla, que viurà un somni faller, aquest que tu i jo compartíem... T'escric esta carta amb el meu puny i lletra malgrat saber que cap carter té la podrà fer arribar, la guardaré al meu calaix on conserve les altres que t'he escrit, però necessite compartir amb tu el malestar que em produeix enguany no poder complir la meua promesa.

Recorde com si fora ahir, aquell fatídic dia. Amb les llàgrimes adolescents rodant, et vaig prometre que viuries les falles a través de mi i que no fallaria mai a cap Ofrena, perquè sé que era l'acte que més t'emocionava. Se t'illuminaven els ulls en recordar la primera vegada que passares per la plaça amb les teues germanes majors, que oferien a la Mare de Déu un cabasset ple de flors, i tu, amb 3 mesets de vida, gitadeta sobre les floretes amb un somriure innocent... de segur que la Maredeueta no ha rebut mai una ofrena més màgica que el teu somriure lluminós i especial. Saps

que fins ara no he fallat a cap Ofrena. Fins i tot embarassada he venerat la nostra volguda Geperudeta! Any rere any, he entrat a la plaça tremolant d'emoció observant-la amb la seua acollidora postura. M'he apropat a ella, clavant la mirada en la seua per descobrir el reflex d'eixe somriure màgic que tu li regalares en el seu moment i que jo reconec cada vegada que la mire. Per a mi és un dels moments més màgics de tot l'any, perquè és com si tu i jo ens retrobàrem en eixe mateix instant. No saps la impotència que sent d'enguany no poder desfilar. Malgrat que he d'acompanyar la meua filla a tot, haguera fet l'esforç per reviure un any més aquest moment tan màgic entre les dos, però ha sorgit un imprevist irreparable i no podrà ser. Vaig dur el vestit a netejar i a l'hora de planxar-lo, es va cremar la falda i es va fer un forat... Entre unes coses i altres m'ha sigut impossible arreglar-lo i buscar altre... Sé que et vaig fer la promesa, sols espere que pugues perdonar-me... Em compromet a l'any que ve no fallar... T'estime, amiga.

Hui, 18 de març, ha arribat un dels moments més es-

timats: l'Ofrena a la Mare de Déu dels Desemparats. A primera hora del matí, ma mare, com tots els dies de la setmana fallera, consultava l'horari dels actes al mòbil i ha llegit un missatge: «Em sobra un ram, si a algú li fa paper, que es pose en contacte amb mi». Per uns segons li ha tornat la il·lusió que prompte s'ha esfumat en dir «Que mal em sap no tindre el vestit a punt per a hui». Un sentiment d'angoixa m'ha recorregut, he anat a amagades a veure la seua falda. Pel corredor anava preguntant que no es notara massa eixa maleïda marca i que se la poguera posar. He baixat la cremallera de la funda lentament i m'he posat a buscar el forat, estava tan ofuscada que no he sentit ma mare i m'ha pillat amb el seu vestit entre mans.

Què fas ahí? - ha preguntat un poc exaltada.

Res, mirant la teua falda, a veure si no es nota massa i te la pots posar...

Deixa-ho, per favor, preparem-nos, no passa res...

Sí que passa! Ajuda'm a traure'l que vull veure-ho!

Està bé! Ara veuràs el forat i t'adonaràs que no pot ser! - ha contestat impotent.

Ma mare ha tret la falda i la po-

sada sobre el llit. Mentre l'analitzava de ben a prop, no parava de repetir «On està? No el trobe! No pot ser! Estava en este costat!». Estava capficada en la tela tornant-se boja i pegant-li mil i una voltes buscant. Jo observava confusa fins que mon pare ha aparegut i ens hem unit a la recerca del forat. Al cap d'uns minuts, hem desistit! Havia desaparegut! No hi havia cap rastre de cremada! La falda estava perfecta!

- No pot ser!- Cridava ma mare- És un miracle! Si estava ahí!

- Doncs ara ja no!- Li he contestat amb un somriure d'orella a orella.

Ha arribat l'hora de l'acte. El carrer s'ompli de perfum i colors. Tothom carregat amb les millors vestimentes falleres i amb els rams ben acolorits. Ja estem on ens correspon a la desfilada. Estic nerviosa i molt emocionada per viure este moment en un any tan especial, però sobretot per haver aconseguit que ma mare pugui desfilar.

Ja entre a la plaça. Vull observar eixa mirada de la Mare de Déu de la qual parla tant ma mare a la carta que he llegit en secret. La veig davant de mi i sols sent agraïment. Una de les dos ha sigut la que ha assolit el miracle, o pot-

ser, les dos juntes, però hui ma mare és una de les persones més felices del món!

Ara li arriba a ella el torn, la veig apropar-se i en cada llàgrima que l'acarana veig cada paraula dictada del seu cor. Ja estan cara a cara, ja té la mirada clavada amb la d'Ella i, en este mateix moment i durant uns segons, es du a terme l'esperat retrobament. La veig dibuixar un somriure, sé que acaba de veure el reflex del somriure innocent de la seua amiga, eixa estrelleta que, en secret, sé que la guia en el seu dia a dia.

LES LLETRES D'OR SÓN UN TRESOR

ADEU, TRESORS DE SEDA I FIL DE COLORS

Mª JOSÉ GRAU PONS

Aquest article ha participat en el Concurs Lletra d'Or de la FDF Junta Local Fallera de Tavernes

Em vaig despertar sobresaltada i quan pensava que la raó de la meua suor freda era un somni, un xicotet somriure es va perfilar al meu rostre, això no obstant, però, la realitat era altra. Un somni basat en fets reals, com a una pel·lícula d'un dissabte d'hivern al vespre. I el somriure es va esborrar en un tres i no res. Realitat implacable. Aquest malson s'iterava i interrompia el meu descans des de feia bastants dies.

La casa de la meua iaia Encarna havia estat arrasada per la DANA, este fenomen meteorològic que a hores d'ara encara està en boca de tothom, i espere que a ningú se li oblide, perquè la nostra terreta necessita l'ajuda de tots. Aquest desastre natural perdurarà a la nostra memòria fins al dia del judici final i anhele que tard o d'hora els responsables assumisquen la seua culpa

i es penedisquen del que hagueren pogut fer i no van ser capaços d'evitar.

Després de dos mesos intentant netejar amb l'ajuda de familiars i voluntariat, i fent que la caseta pareguera una llar, era molt difícil per a tots nosaltres mantindre l'enteresa cada dia quan ens trobàvem amb la iaia per dur-li les viandes i l'aigua que ella no podia anar a comprar, pel fet que el xicotet comerç de la seua veïna Empar, tres cases més enllà de la seua, havia desaparegut i només quedaven les parets enfangades i l'empremta de fins on havia arribat l'aigua. Empar no tornaria a obrir l'establiment, estava a punt de jubilar-se i no tenia cap desig de tornar a alçar-hi la persiana.

Malgrat no haver patit cap pèrdua al si de la nostra família, quasi tot s'havia esvaït eixa vesprada de tardor del 29 d'octubre. I per a nosaltres, les seues netes, especialment recordances familiars i els nostres grans tresors de seda i fils de colors. Ja feia anys que guardàvem tota la indumentària fallera a un armari rober d'una de les cambres que restaven buides en la casa de l'àvia: vestits, calcetins, sabates, adreços... no cal enumerar la quantitat de coses que usem per a vestir-nos de falleres, fins i tot records de quan havíem sigut Falleres Majors.

Al nostre pis de la capital, no ens cabia ni la meitat del que la iaia reunia a sa casa, i com que nosaltres érem falleres del seu

poble, quan arribava la setmana josefina agafàvem estris i féiem el trasllat, no el de Setmana Santa, però semblant. I allí, a la casa de l'avinguda de la Rambleta, féiem el desembarcament el 15 de març. Ella estava desvanida de veure'ns arribar cada any i preparava les dos habitacions que tenia lliures als meus pares i a nosaltres dos. Mai havia pertangut a cap comissió fallera, però li agradava eixe món i havia après a pentinar-nos i a vestir-nos des que érem ben menudes, ja que tenia més gràcia fent-ho que la meua mare. Sempre deia el mateix:

- Maria, no busques cap perruqueria que jo els el faré!

I ni un xicotet cabell guaitava solt al nostre pentinat, era molt artista i ho és encara, però enguany no estem per a fixadors ni laques. Quan ens vestíem de valencianes sempre li solcava una llagrimeta a les galtes i ens cridava:

-Sou les més boniques!

I durant les cercaviles sempre deia a les seues amigues:

-Mireu les meues xiques que bé saben dur els vestits! Són molt lluïdores!- coses que solen dir les iaies que ens veuen amb bons ulls.

Un dels dies, mentre netejàvem, vam haver d'alçar l'armari ro-

ber que estava cul per amunt enmig de l'habitació. Estava tancat amb pany i clau, el vidre de l'espill desaparegut, i amb una palanca poguérem obrir-lo. Una olor d'humitat i de fang ens va pegar una bona bocinada. Al seu interior, tots els nostres vestits de valenciana des de la nostra infantesa fins a hores d'ara. Tragàrem saliva tots els presents, no podíem emetre cap so ni menys encara cap paraula. Eixes teles precioses ara tintades de marró ens aproparen al pensament tants i tants moments passats al llarg d'una vida vivint les festes josefines amb la intensitat que caracteritza la meua família, fallers de soca-rel.

L'àvia també hi era present, ens va mirar a la meua germana i a mi i, esclatà en un plor que cap de les abraçades que li donàrem va poder detindre. Les paraules d'ànim que li proferíem no li alleugerien el seu pesar. Un nus a la gola no em deixava respirar, no perquè ja no podríem recuperar res del que a dins es trobava, tota la nostra història fallera que ara era plena de fang i brutícia, sinó per veure la meua iaia tan desconsolada. Tal com poguérem l'anemàrem amb paraules d'amor i tendresa. Era un cúmulo de situacions

que al llarg de les setmanes es feia més costera amunt cada dia.

Però enmig de la foscor sempre podem trobar una espurna de llum que ens done un minúscul fil d'esperança. Era impossible tornar-los al seu estat original, però no tot s'havia perdut. En tal moment vaig recordar allò que feia uns dies havia vist a l'Instagram, una publicació d'una xica que havia sigut també fallera major de la seua falla i que com nosaltres, ho havia perdut tot en la riada. D'ella vaig agafar la idea de tallar un trosset de tela de cadascun dels nostres vestits, netejar-los tan bé com poguérem i posar-los a uns quadres que més tard decorarien el menjador de casa de l'àvia Encarna. La idea va sorprendre a tothom, tallar uns vestits que tant havíem estimat i que ens recordaven un capítol rellevant de la nostra vida fallera. No hi havia mans per a la seua total recuperació, els anàvem a llançar al fem, consegüentment aquesta era una bona manera de conservar-ne una ínfima part. I així ho vaig fer, amb tota l'angoixa del meu cor mentre utilitzava les tisores i un degoteig de llàgrimes queia a terra. Quan va estar tot enllestí, vaig muntar els dos qua-

dres com si es tractara d'un puzzle, provava diferents col·locacions de les distintes peces fins que vaig acabar dissenyant la meua obra d'art amb els trossos de tela de seda i fils de colors.

Les restes d'eixos preuats tresors lluiran a la paret acabada de pintar del menjador de la iaia, desitge que es mantinguen immòbils allí per sempre, pregaré sobretot perquè cap persona torne a sofrir una desgràcia d'esta magnitud mai més.

«Les coses materials ens poden fer la vida un poc més agradable, però si no comptes amb la família o les amistats, malauradament la felicitat no serà completa».

ENTRE JOVES TRESORS

ENTRE JOVES TRESORS

SI ET PARLE DEL MEU TRESOR

AINARA MAFÉ MIFSUD

Si et parle del meu tresor,
et diria que està ple d'il·lusió,
i que no penses amb or,
sinó amb alguna emoció.

Si et parle del meu tresor,
et parlaria d'una festa,
on tots disfrutem d'esta.

Si et parle del meu tresor,
et diria ser una gran fallera,
i disfrutar d'este sentiment de tota manera.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

190

Si et parle del meu tresor,
et diria que és estar al casal faller,
on comencen tots els passacarrers.

Si et parle del meu tresor,
et diria que gaudir amb la meua gent,
on no importa el temps.

Si et parle del meu tresor,
et diria escriure esta poesia,
representant la meua festa amb alegria.

Si et parle del meu tresor,
et diria ser Fallera Major algun dia
i, qui et diria que es compliria?

Si et parle del meu tresor,
et diria que representar la meua falla,
i lluitar amb tots cada batalla.

ENTRE JOVES TRESORS

EL TRESOR DE LES RIMES

BATISTE GARCIA GRAU

En un barri humil, Beatei somiava amb trobar el seu lloc al món. Un dia, explorant un vell magatzem, va trobar una capsa plena de cintes antigues amb bases de rap i drill. Quan en va posar una, va sentir com les rimes i els ritmes li encenien l'ànima.

Inspirat, va començar a escriure lletres sobre la seua vida, els reptes del barri i els somnis per complir. Les seues paraules van ressonar entre els joves, que es van unir per crear música junts.

Amb el temps, Beatei va entendre que el seu vertader tresor no eren les cintes ni les cançons, sinó la connexió amb la seua gent i el poder de transformar les dificultats en art.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

192

Jose Gil / Shutterstock.com

ENTRE JOVES TRESORS

NO EM LLEVES EL MEU TRESOR!

CARME CARBÓ GRAU

Vaig nàixer a Tavernes de la Valldigna, fa dèss-et anys, i ara volen llevar-me el tresor més valuós que els meus pares m'han ensenyat, la meua llengua: el valencià.

Totes les persones aprenem a parlar en l'idioma dels nostres pares o el que es parla a la nostra ciutat i, d'aquesta manera, convertim eixe idioma en la nostra llengua. El fet de poder parlar valencià és un tresor gegant, ja que tots i totes les persones no tenen l'oportunitat de saber escriure'l, parlar-lo i entendre'l.

Per això pense que la nostra llengua no ens la poden llevar, la llengua que els nostres avantpassats ens han transmés de generació en generació i, que nosaltres que som el present i serem el futur hi transmetrem als més menuts de les nostres famílies.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

194

Normalment, li donem el nom de «valencià». El valencià, al llarg de la nostra història, ha estat considerat sempre com a llengua; no com una simple varietat lingüística de cap altra llengua veïna o bessona.

El fet que els nostres governants, simplement per ser-ho o perquè desenvolupen tasques d'interés a la Generalitat, vulguen acabar en la nostra llengua, no és suficient i tampoc és suficient que ells puguen dir que són valencians, simplement per viure a la nostra terreta, però no saben que és tindre el tresor de poder parlar en valencià, ni tampoc tenen la intenció d'aprendre aquesta llengua i mai es podran sentir com nosaltres, uns vertaders valencians de soca-rel.

Per a la gent jove, considere i reitere que el valencià és un gran tresor, és la llengua en la qual ens comuniquem, en què estudiem, la utilitzem al nostre dia a dia, és la llengua que ens meravella amb les seues cançons. Ser valenciana i tindre el privilegi de saber expressar-me en aquesta llengua és una cosa que cap persona em pot llevar i, que per molt poderosos que puguen ser, mai haurien d'aconseguir tocar la nos-

tra llengua valenciana. Nosaltres els valencians i les valencianes hem de reivindicar els nostres drets, fer que ens respecten i, per això, els més joves us demanem que es respecte la nostra llengua i que sempre tot el que fem sume i que mai reste.

Una vegada a l'escola em van dir que el tresor més gran que tenim és la nostra llengua i, que ningú té dret a imposar-nos com hem de parlar, això significaria esborrar la nostra llibertat.

I vull fer-los memòria a tots els que volen aniquilar-la d'una estrofa del nostre himne regional:

*«Valencians, en peu alcem-se.
Que nostra veu
la llum salude, d'un sol novel!».*

ENTRE JOVES TRESORS

EL MEU TRESOR

IRENE ESTRUCH ALBACETE

El meu major tresor és la meua família. Diuen que els tresors brillen. La meua família brilla i dona llum, per això, sempre que tinc un problema que fa el camí fosc, m'il·luminen i m'ajuden per trobar la solució.

Un tresor ens pot fer sentir emocions intenses. Amb la meua família puc ser jo en el meu estat pur i expressar les emocions més sinceres com la por, l'alegria, la tristesa, la ràbia... i m'ajuden a resoldre els meus maldecaps.

Un tresor és allò que estimem. Per a mi són un tresor perquè m'estimen incondicionalment i jo els estime. Estic segura que passe el que passe i faça el que faça em recolzaran en les meues decisions i continuaran estimant-me.

Un tresor sempre ens sorprén i viure amb la meua família és rebre xicotets detalls en el dia a dia que em sorprenen positivament. Des d'una noteta

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

196

en l'esmorzar o dinar el meu menjar preferit, fins a una abraçada del meu germà o despertar-me amb un somriure.

Un tresor és una cosa amb molt de valor i jo valore a la meua família, perquè sé que és el millor que tinc en la meua vida.

Un tresor és aprendre a treballar en equip i en la meua família cadascú té un rol, perquè som diferents entre nosaltres, però sabem conviure i ens entenem a la perfecció.

Hi ha moltes famílies, i amb elles, molts tresors, i jo em sent afortunada perquè la meua família és el més bonic de la meua vida i el millor regal que tinc.

ENTRE JOVES TRESORS

JOIES AMIGUES

JOANA TALENS I MAFÉ

«**Q**ui té un amic, té un tresor». Quantes vegades hem escoltat aquesta frase? I quanta raó amaga, no importa el pas del temps, sempre i en qualsevol context és una veritat com un temple.

Les amistats poden ser carícies diàries al teu cor, però també poden ser estaques clavades fins al fons de mala manera. És per això que em permetreu dir que aquestes darreres no són amistats, sinó persones que han ocupat algun capítol que, potser en eixe moment de la teua vida ha sigut important per a tu, però ara sols són persones que viuen al mateix planeta que tu i no tenen cap més importància.

Per tant, em dedicaré als AMICS en majúscules, a les AMIGUES en majúscules que per a mi fan que una amistat siga un vertader tresor pirata que cal enterrar al fons d'una illa deserta per tal que ningú no el pugui furtar.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

198

Una AMIGA és:

Tindre suport emocional,
una persona que et donarà mocadors per a secar-te les llàgrimes,
una excel·lent companya de rialles i de moments meravellosos,
una confident sense igual,
una medicina, millor que qualsevol aspirina,
la millor vitamina, que pugues trobar,
la FAMÍLIA escollida.

Un bon tros d'alegria,
una joia sense preu,
un tresor de valor incalculable,
un somni etern,
un regal desitjat, meravellós i necessari per a gaudir la vida plenament.

ENTRE JOVES TRESORS

L'ART DE LA FESTA FALLERA

PAU TARÍN SIFRES

La màxima representació de l'art a la festa fallera i el major tresor és el nostre monument.

Aquell monument que presideix el nostre carrer durant la setmana fallera i el nostre casal.

Casal, que és la nostra llar, llar d'una varietat immensa de fallers que som família fallera.

A més, el nostre monument és una explosió de creativitat on es plasma la cultura de la nostra festa i que cada any aconsegueix captivar els cors dels qui participem en ella.

Però, a banda del monument, l'art a les falles està per tot arreu.

Es fa present a les exaltacions dels nostres representants, als seus discursos on transmeten les seues emocions envoltades de felicitat i sentiment que, fins i tot, ens fan saltar alguna llagrimeta.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

200

Aquelles exaltacions tenen un gran art darrere de tot el que nosaltres vegem, una feina que tots nosaltres gaudim, la posada en escena de les Falleres Majors envoltades per la Cort d'Honor, playbacks amb balls, teatres, molta feina de fallers i falleres que fan un gran treball per tal que l'espectacle siga millor, si cap, any rere any.

La música, bandes i xarangues a les cercaviles que omplin d'energia un poble en falles fan que la tradició de la festa fallera mai acabe.

L'olor de pólvora d'un castell de focs d'artifici ple de llums i colors i envoltat de trons que ens fan vibrar fins al més profund del nostre cos.

La indumentària valenciana és art en estat pur, que reque-

reix i comporta d'un gran treball de la manera més artesanal per fer lluir als fallers i falleres amb la seua millor vestimenta.

Aquest és el meu tresor i, és per això que, per a mi és un orgull representar l'art a les falles en aquest 2025.

ENTRE JOVES TRESORS

ISRAEL ATACA DOS HOSPITALS EN GAZA I MOR EL 4T BEBÉ PER HIPOTÈRMIA

ONA BOSCH BONONAD

Després de llegir aquest titular, tinc una cosa clara: un tresor és poder eixir al carrer sense por a la mort, un tresor és haver nascut en aquest país, UN TRESOR ÉS LA PAU.

Moltes persones, quan parlen d'un tresor, pensaran en un cofre ple de diners o algun objecte de valor però, des del meu punt de vista, el que importa en aquesta vida és poder viure sense por i sense preocupacions, poder experimentar la felicitat gaudint al màxim amb els éssers més estimats. Alguns pensaran que això ho té tot el món però, per desgràcia, hi ha molta gent que no té una casa on poder habitar amb els seus familiars o simplement no té la seua família prop o han faltat per causa de la guerra. També hi ha joves que no tenen una escola per a aprendre o un parc per a jugar o eixir amb els amics. Diria que

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

202

hi ha persones que, fins i tot, no tenen roba per a vestir-se o diners per a menjar i beure. Però, el pitjor de tot, és que el món està ple d'hòmens lluitant per causes que els donen igual i que sols pensen en poder sobreviure un dia més.

Per això i per molts motius més, pense que un gran tresor és poder tindre pau al teu país i gaudir del que et fa feliç sense haver de fugir de la teua casa o sense haver d'amagar les teues opinions per por que la persona del costat no pense el mateix que tu. És una riquesa poder expressar-se lliurement.

Hi ha moltes situacions a la nostra vida quotidiana que donem per fetes, perquè sempre les hem tingut iensem que

mai ens faltaran, però no sabem si ens tocarà viure una situació com la que molts països estan vivint ara mateix. Per això, hem d'agrair cada dia poder VIURE EN PAU.

ENTRE JOVES TRESORS

EL TRESOR DE GAL·LA

GALLA BLASCO ESCRIHUELA

Una vesprada caminant per l'enorme bosc que travessava tots els matins per retornar a casa després d'eixir de l'escola em vaig trobar una preciosa caixa on gravat en lletres d'or deia: **El tresor de Gal·la, FMI 2024**. Em vaig atrevir a obrir-lo i em vaig trobar un llibret de falla al costat d'un banderí amb un número 1, una banda molt bonica, un munt de fotos boniques i divertides, un espantaocells i cendres. Tot feia olor de pólvora i al fons de la caixa vaig veure una carta que deia així:

El meu nom és Gal·la i ací guardo un inoblidable any al qual anomenaré el meu tresor i us preguntareu per què s'anomena així quan sembla que el tresor va unit a monedes i pirates? Doncs perquè per a mi és el més preuat que vaig trobar durant el meu regnat. Durant aquest any un grapat d'emocions

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

204

i sentiments són els que he viscut i amb tu les vull compartir:

- **L'alegria** de cada acte i cada moment que he viscut.
- **L'amor** incondicional de les persones que he tingut al costat sempre pendent que estiguera tot enllestit per a disfrutar al màxim.
- **Complicitat**, la que he compartit amb els meus companys d'aquesta aventura, amb la meua fallera major i els meus dos presidents.
- **La tristesa** per veure convertir-se en cendres la meua falleta tan boniqueta i conscient que aquelles cendres significaven l'acabament el meu exercici faller i l'inici del proper, inclòs vaig sentir la ràbia quan em van dir que el dia 18 de març el nostre llibret de falla, premiat com el millor llibret de falla de la nostra Comunitat, del qual m'he sentit molt orgullosa, no se li rendiria cap reconeixement davant la gent del meu poble.
- **L'honor** de poder representar aquella falleta d'on forme part des de ben menuda i **l'orgull** de complir aquest somni tan especial.

Encara, tanque els ulls i puc sentir la poesia, l'art, la festa i el foc que han estat tan presents en aquesta aventura.

Moltes són les coses i moments que continuaria compartint amb tu però me'ls reserve al meu cor, ja que aquest tresor conviurà amb mi tota la meua vida.

ENTRE JOVES TRESORS

EL TRESOR DE LA SOLIDARITAT

RAQUEL BARBER DONET

Moltes vegades he escoltat ma mare i mon pare queixar-se del meninfotisme que hi ha ací a la nostra terra i jo no sabia de què parlaven, fins que em van explicar que es tracta de la mostra de desinterés, d'indiferència.

Polítics corruptes, retallades contínues en sanitat i en educació, menyspreu per la nostra llengua... ens queixem bona cosa, però no fem res, i s'hauria de parar el món per a plantar cara als nostres interessos, a la nostra salut i a l'educació dels qui en un futur han de tirar el país avant -diuen empipats.

Però observant la catastròfica situació que ens ha deixat la DANA, pense que queda totalment demostrat que els valencians i les valencianes plantem cara a aquest desinterés quan de solidaritat es tracta, no mostrem eixa indiferèn-

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

206

cia quan ens toquen el coret. Hem vist com pobles veïns han perdut la seua vivenda, vehicles, treball i, fins i tot, la vida, i això no es toca. Tenim empatia i voluntat, i ara sí, hem demostrat que no som titelles dels governants. Hem eixit al carrer i hem ajudat sense importar-nos les possibles restriccions perquè «Només el poble salva al poble». Tal com diu la cançó «els herois van arribar i ningú els va cridar» i és que, per desgràcia, ens hem convertit en herois improvisats.

Tant de bo aquesta fora sempre l'actitud davant les injustícies i no només quan apareixen aquests tipus de desgràcies.

Enllaç Facebook cançó:

<https://www.facebook.com/share/v/15bvaC21JP/>

ENTRE JOVES TRESORS

EL CASTELL DELS SOMNIS I ELS DRETS DELS INFANTS

YASMINA ROMERO CHAVELI

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Entre joves tresors

208

EL TRESOR DE LA FALLA

RECORDATORI DELS REPRESENTANTS DE L'ANY 2024

MARTA, GAL·LA, ARTURO I FERRAN

Diuem que els tresors són molt més que objectes de valor material i així ho podem demostrar nosaltres quatre: Gal·la, Ferran, Marta i Arturo.

Els tresors són moments, records, relacions o experiències que enriqueixen la nostra vida. Nosaltres diem que un tresor pot ser un somriure compartit, un viatge inoblidable o un llibre que ens transforma. I, sabeu què? Tot ben relacionat, és el que en poques paraules definiria el nostre any de regnat, un any que, hui en dia, el podem anomenar l'any de les nostres vides.

La connexió que es crea al voltant d'una falla, la unió de les diverses famílies, on cadascú de nosaltres aporta allò que té, es transforma en llaços de valor incalculable i aquests llaços foren els que ens van unir ja en aquell primer

tesor a descobrir-se. La connexió de les nostres quatre famílies va nàixer aquell **13 de maig, el dia de les dos telefonades** vam passar a ser una mateixa família preparada per a començar a viure un mateix somni compartit, el casal estava de bat a bat i l'emoció i l'entusiasme d'aquell dia no ens va deixar ni sopar. **El 19 de maig** ampliàvem la nostra família i coneixíem les que anaven a ser les nostres Regines majors i infantils i els seus acompanyants. Ara sí, érem un equip de fantàstiques persones que teníem les piles carregades per donar inici al nostre any.

El 17 de juny celebrarem la tradicional festa de cloenda al nostre casal, gaudint d'una torrada i una revetlla al carrer Major del nostre poble. Així, donàvem per començada la temporada d'estiu i donàvem pas a mesos de preparatius, visitant les tendes d'indumentària per escollir els nous abillaments, una il·lusió inexplicable que es va unir també als preparatius de la nostra proclamació.

Si alguna cosa especial té la nostra falla, és l'ambient familiar que uneix a totes les persones que en formem part. **La celebració de Sant Joan** a la nostra platja és un exemple de l'estima que tenim

per celebrar les coses importants junts. Allí estàvem tots els representants vestits de blanc i emocionats en els nostres primers actes junts.

Aprofitarem l'estiu també per a fer les visites als tallers dels nostres artistes fallers i **el 23 d'agost** es va convertir també de manera inesperada en un dia especial, ja que, junt amb els representants més menuts, visitarem el que anava a convertir-se en el tresor més preuat de les nostres falles, els nostres monuments, i ho celebrarem dinant tots junts.

Arribà l'esperat **30 de setembre**, on gaudírem d'un acte molt especial a la vegada que emotiu, el dia de la **proclamació** ajuntàvem als nostres familiars i als nostres amics. El «Saló la Font» estava ple de la gent que més estimem i sens dubte, veure'ls a tots des del lloc privilegiat com a representants, era un dels millors tresors que guardarem del nostre regnat.

Als nostres infantils els encanta el que preparen les delegades per Tots Sants. La vesprada del 27 d'octubre ens veiérem tots disfressats per fer una volta al poble i recollir les esperades llepolies que caracteritzen la festa de **Halloween**. Ens vam disfressar del joc

de taula de la Fallera Calavera i gaudirem molt amb els més menuts de la nostra falla.

Els actes i les festes no paraven i l'endemà vam poder disfrutar d'un dels majors tresors del nostre poble, la germanor entre les falles de Tavernes. Aquell dia celebrarem el **mig any faller**. Un dia de molta música amb les xarangues, de molta emoció recollint la nostra Fallera Major de Tavernes, benvolguda fallera de la nostra falla, i gaudirem d'unes paelles i revetlla tots junts. Va ser un dia fantàstic!

Com us hem dit, aquest any teníem emoció doble, la nostra màxima representant del poble de Tavernes de la Valldigna era la nostra fallera, Gemma Altur i Alonso, des de sempre hem mantingut una fantàstica relació amb ella cadascú de nosaltres quatre, però enguany hem convertit la nostra amistat en un altre veritable tresor. Creiem que el destí de vegades és molt savi, en aquest cas, va posar en el camí faller del 2024 a cinc persones que connectàvem a la perfecció per complir un somni de tradició i cultura. El 4 de novembre fou la seua exaltació i junt amb tota la nostra comissió acudirem per veure-la brillar a la Casa de la Cultura.

Seguíem amb els pèls de punta, però no podíem parar, en set dies teníem la nostra exaltació. Van ser dies de molta feina per a la nostra comissió, dies de moltes sorpreses per part dels nostres familiars i amics i, per descomptat, de molts nervis i preparatius per part de nosaltres quatre, però tot valia la pena. Aquell esperat cap de setmana coneguèrem la protecció del Bushido que va guiar el nostre any de regnat, ens delectàrem del fantàstic decorat inspirat en el Japó i allucinàrem en els playbacks que ens van preparar. Ens sentírem les persones més afortunades del món i sols podíem donar gràcies a tots els qui ho feren possible.

A partir d'aquesta setmana ja no vam parar, vam visitar totes les falles de la nostra població, dissabtes i diumenges a la Casa de la Cultura mentre també gaudíem els divendres dels jocs amb els infantils i de la fantàstica gastronomia que tenim cada diumenge al casal.

El 10 de febrer se celebrà al nostre poble la Crida que donava inici a les nostres esperades falles. Ningú de nosaltres quatre s'esperava aquell dia el que vam viure. Per primera vegada es va fer un espectacle a l'Ajuntament ple

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

218

de llum i colors i, per a nosaltres, va ser més especial si cabia, perquè la que lluïa al balcó de l'ajuntament era la nostra FMT, Gemma. Va ser un dia molt emotiu que va culminar amb les nostres quatre firmes al llibre de l'Ajuntament.

Els actes més assenyalats ja no tenien cap tipus de pausa, el dia de la **Cavalcada del Ninot** va ser una jornada màgica que quedarà per sempre en els nostres cors. Tots ens vam disfressar amb il·lusió, inspirant-nos en la bellesa i la cultura del Japó. Els colors, els somriures i l'alegria inundaven cada racó, mentre desfilàvem. La nostra carrossa, decorada amb tots els detalls del meravellós Japó, era simplement espectacular, una autèntica obra d'art que ens feia sentir orgullosos. Aquell dia també vam crear records inoblidables, compartint moments plens d'emoció amb totes les persones que ens van acompanyar. Va ser, sens dubte, un dels dies més bonics del nostre regnat.

S'acostaven cada volta més les falles de 2024 i amb elles les recompenses per tot l'esforç que es fa a les diferents comissions. Per a nosaltres, els premis simbolitzen l'esforç col·lectiu i els objectius aconseguits, mentre que la cultura i les tradicions enforteixen eixos

llaços, dotant-los de sentit de pertinència i significat, i això es transforma en un tresor compartit que enriqueix l'experiència de tots i totes les que formem part de la nostra falla. La raó és que nosaltres també hem gaudit d'un llibre que ens ha transformat i que ens ha dut a ser la falla número 1, la falla amb el millor llibret de tota València. No us podeu imaginar l'orgull, l'emoció i el sentiment d'alegria que aquell 2 de març sentíem, no recollíem sols un premi, recollíem el reconeixement del gran treball que meticulosament queda enllestit per un gran grup de persones que s'esforcen any rere any. Qui ens ho haguera dit aquell **9 de febrer** quan el presentàrem amb tanta estima al nostre casal? **Un fet històric a les falles de 2024.**

La recollida del premi fou a València i, en tornar, el nostre carrer estava de gom a gom, la carpa estava muntada perquè s'estava celebrant el ja famós concurs de paelles a la nostra falla. La gent ens va esperar fent passadís i amb la cançó *We are the Champions*. Nosaltres botàvem de felicitat, alçàvem el banderí el més alt que podíem i abraçàvem tota la gent que se sentia emocionada i orgullosa de la seua falla, una falla que ha-

via aconseguït un premi històric a la nostra població.

El cap de setmana de després el vam anomenar «el cap de setmana de prova». Van ser tres dies intensos per a preparar el cos i l'energia per als tres dies més màgics de l'any. Va començar amb el divendres que celebràvem les albades al nostre poble i el dissabte al matí, gaudírem d'una classe de *zumba* i la visita dels personatges de *Star Wars*, tot amb un fi solidari. Per dinar teníem el tradicional arròs a banda i una fantàstica revetlla a la nostra carpa. El cap de setmana seguia i el diumenge gaudírem de la XV Matinal de motos i cotxes clàssics, el tradicional putxero i l'entrega de recompenses. Per acabar, a la vesprada, donàrem pas a l'acte dels Fallers d'Honor, probablement un dels actes més emotius a la nostra comissió.

Si alguna cosa li agrada a un faller o fallera són les mascletades a la ciutat de València. Aquest any ens sentírem afortunats de poder veure-les diferents dies i des de diferents llocs. Un dels més bonics va ser quan compartírem balcó privilegiat amb la gent gran de la nostra comissió i acabàrem els quatre fent un recorregut pels millors monuments de la ciutat.

I seguint amb els monuments, **el 14 de març** tocava posar a lluir al carrer Major el nostre Bushido, va ser un dia molt bonic perquè res hi ha millor que veure a una falla unida treballar per un mateix fi. El dia es va fer fosc i mentre sonava una revetlla a la nostra falla, el nostre monument anava brillant al nostre carrer.

L'endemà ens tornàrem a vestir amb la indumentària tradicional per a dinar l'arròs al forn, necessitàvem energia perquè començava la plantà infantil i tots els seus xicotets i encantadors detalls. Va ser una vesprada de pintura on es van poder conèixer els futurs artistes que té la nostra comissió. En caure la nit *El Mago d'Oz* ja lluïa al nostre carrer.

I ara sí, primera despertada, pensàvem que mai arribaria eixe dia, però al mateix temps dèiem: «Com ha pogut passar tot tan ràpid?». Ja estàvem en els millors tres dies de l'any, preparàvem xocolatades, bunyols, es repartiren coets per als més menuts i majors de la falla. Les hores ja no les féiem a casa, volíem espremer cada segon de les falles 2024 i així ho férem al berenar infantil, a la «mojitada» i al campionat de truc fins que començà la tradicional cer-

cavila del cava, una vegada més, amb moltes sorpreses.

El 17 de març és un dia especial perquè recollim a l'Ajuntament del nostre poble els diversos premis que obtenim com a falla i els premis als nostres monuments. Va ser una vesprada fantàstica, amb diverses emocions i la satisfacció de veure una comissió unida i compromesa per fer d'aquell dia un dia màgic.

El 18 de març, l'ofrena. Este és per a molts fallers i falleres l'acte més emotiu de tots i no podeu imaginar el grau d'emoció i d'alegria que sentirem en entrar a la plaça com a màxims representants de la nostra falla per a ofrenar la nostra Maredeueta... La Plaça Major plena, de gom a gom, la banda de música tocant al nostre pas, l'estendard de la nostra estimada falla obrint-nos el pas i les persones més importants al fons de la plaça disfrutant d'eixe moment tan màgic. No es pot expressar en paraules, les llàgrimes van ser, sens dubte, les protagonistes d'un dia que sempre recordarem.

El 19 de març va arribar amb la grandesa i la solemnitat que sempre l'acompanyen. Per a nosaltres quatre, com a representants, va ser un dia carregat de senti-

ments enfrontats: l'alegria de viure l'esperat dia Sant Josep i, alhora, la tristesa de saber que posem fi al nostre regnat. Durant tot el dia agraïrem a totes les persones que ens havien acompanyat en aquest camí que era immens i quan la crema dels nostres monuments va il·luminar la nit, no podíem evitar fer un recorregut mental per tot el viscut. Ens emocionàrem com mai, sentint-nos les persones més afortunades del món. Aquella nit no només posava fi a una etapa meravellosa, sinó que també obria la porta a un nou any faller, ple de promeses i il·lusions renovades.

Els actes seguien, però per a nosaltres, aquest viatge arriba al seu final. Ha sigut un any ple de moments màgics, de riures compartits, de somnis complits i d'emocions que mai oblidarem. No podríem haver-ho fet sense la nostra meravellosa comissió, les nostres famílies, i eixos amics que sempre han estat al nostre costat, fent que cada instant siga especial. A tots vosaltres, gràcies de cor per ajudar-nos a escriure el capítol més bonic de les nostres vides. Sempre portarem aquest any al nostre cor, com un record que mai s'apagarà, com la flama viva d'una falla eterna.

EL TRESOR DE LA FALLA

SALUTACIÓ

CARLOS TORRES

Regidor de Festes i Falles de Tavernes de la Valldigna

Estimats fallers i falleres.

Un any més tinc el plaer de dirigir-me a totes i a tots vosaltres a través d'aquest llibre faller, un símbol que no sols recull la memòria i l'esforç de tot un any, sinó també l'esperit viu d'una festa que ens identifica i ens uneix com a poble. Vull començar felicitant a totes les falleres i a tots els fallers per la vostra dedicació incansable, pel vostre esforç diari i per la passió que poseu en cada detall. Les falles són molt més que una celebració, són cultura, tradició i, sobretot, un reflex de germanor.

Aquest any el sentiment de germanor i solidaritat dels fallers i falleres de Tavernes ha adquirit encara més força, especialment amb aquells que han patit les conseqüències de la DANA. Els pobles, les comissions i els artis-

tes fallers afectats són un exemple de coratge i resistència davant les adversitats. Des d'ací, vull enviar un missatge d'esperança a totes les persones que han vist com la força de la natura impactava a les seues vides, així com vull reconèixer l'esforç incansable dels nostres veïns i veïnes al' hora de donar suport a totes eixes famílies.

En poc de temps, les falles ompliran de festa els carrers de la nostra ciutat i és per això que demane responsabilitat i respecte cap als nostres veïns i veïnes. Nosaltres seguirem compromesos a treballar braç a braç amb les comissions i amb totes i tots els que fan possibles les Falles de Tavernes. El nostre objectiu és preservar aquesta tradició i, al mateix temps, projectar-la cap al futur perquè continue sent un referent cultural i festiu.

Sols em queda dir que gaudiu, que participeu de la festa i que la flama de les falles continue il·luminant les nostres vides.

Visquen les Falles!

EL TRESOR DE LA FALLA

SALUTACIÓ

ENCAR MIFSUD

Regidora de Cultura

Un any més tenim a les mans un magnífic llibret de falla i no ens retrobem entre estes línies per simplement fullejar les seues pàgines. Perquè en obrir aquest llibret de falla no estem únicament llegint uns elaborats textos, unes acurades crítiques, descobrint els esbossos de les falles que ompliran el carrer Major de Tavernes o mirant unes boniques fotos que ens recorden molts moments viscuts i d'altres que ens permeten conèixer un poc més els nostres representants. No sols estem llegint i jugant en un racó infantil treballat de manera minuciosa, despertant l'entusiasme i l'interés dels més menuts i menudes. No estem solament animant els i les més joves a endinsar-se en l'estima per la lectura i l'escriptura, sent partícips destacats de l'elaboració del mateix.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

228

Quan tenim el llibret de la Falla Portal de Valldigna a les mans és com obrir un cofre ple de tresors que enriqueixen no sols el nostre coneixement sinó també la nostra ànima.

En cada racó dels seus textos, versos, il·lustracions,... trobem una manifestació viva de la nostra tradició, del nostre entorn, de la nostra llengua, de la nostra cultura, reflectida amb molt d'orgull i estima per tot allò que ens representa. Les seues pàgines estan impregnades de la sàtira mordaç que ens desafia a analitzar-nos com a societat i de la literatura que enalteix les nostres arrels. Cada paraula, escrita amb l'ànima i el cor, és un homenatge a la riquesa de la nostra llengua, que ressona com si fora la música de les nostres històries i les nostres emocions.

Aquest llibret estic convençuda que es convertirà en un valuós recordatori de qui som i de l'herència cultural que hem de preservar per a les generacions futures i ens convidarà a reflexionar, riure, emocionar-nos i a recordar.

Ara bé, per tal que aquest llibret siga un vertader tresor literari, darrere ha d'haver-hi un esforç descomunal que és mereixedor

de ser reconegut. Totes les persones que treballen incansablement en la creació d'aquest llibret de falla són els vertaders guardians d'aquest llegat tan preuat. Amb la seua dedicació i talent, aconsegueixen transformar idees, sentiments, emocions,... en una obra tangible que ens arriba cada any a les nostres mans per fascinar-nos, ensenyar-nos i connectar-nos amb la nostra identitat col·lectiva com a poble. En cada rima, en cada assaig, en cada conte, en cada crítica, en cada imatge,... trobem un motiu per sentir-nos agraïts per tots els tresors que ens envolten i que hem de posar en valor i, es converteix en una crida a seguir creant la nostra cultura, en especial, ara més que mai, la nostra llengua i les nostres tradicions.

Per això, en obrir aquest llibret de falla estem participant en una celebració viva de tot allò que som, volem i estimem; un diàleg entre el passat, present i futur que ens connecta entre totes les persones que han format, formen i formaran part de la nostra família fallera.

Per tot açò i molt més, vull agrair a totes i tots aquells que fan possible aquesta meravella literà-

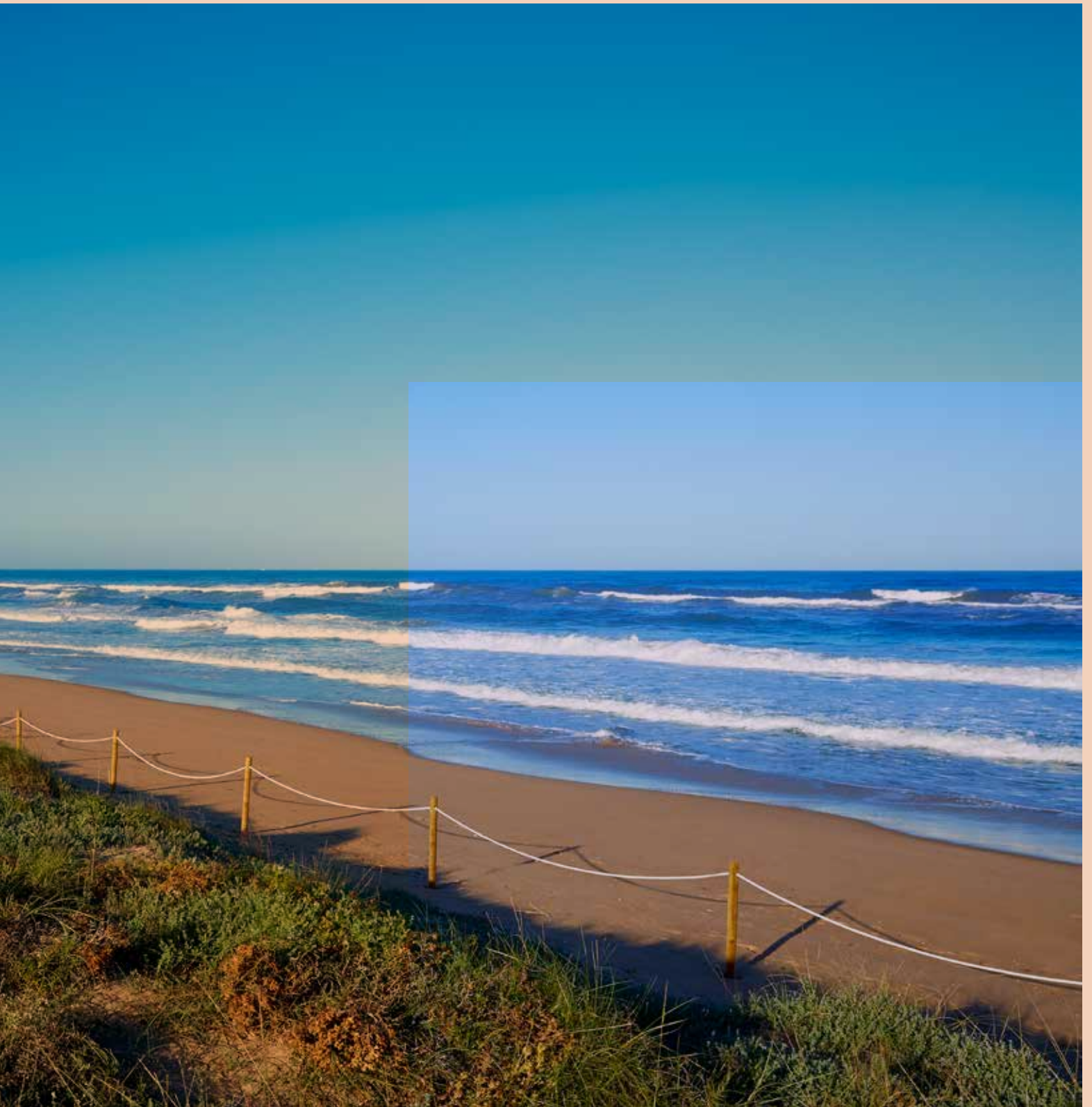
ria i cultural, perquè el vostre esforç, a més d'enriquir les nostres festes, enriqueix també les nostres vides. Amb cada llibret de falla que arriba a les nostres mans, el de la Falla Portal de Valldigna en particular i el de la resta de comissions falleres de la nostra localitat en general, ens recordeu que la vertadera riquesa no està en allò material, sinó en els lligams que teixim a través de l'art, la llengua, la cultura i la tradició que compartim.

Moltes gràcies per emocionar-nos tant i per ser instrument creixent que fomenta l'amor per tot el que som com a poble i ens inspira a ser millors.

Arribant a la fi d'aquestes línies, sols em resta desitjar-vos que aquesta riquesa literària siga un viatge enriquidor per a totes i tots. Que la lectura d'estes pàgines us faça viure moments especials i que dibuixe un gran somriure al vostre rostre per tot allò que ja hem viscut i pel que ens queda per compartir totes i tots junts.

Bona lectura i bones falles per a totes i tots.

EL TRESOR DE LA FALLA

FALLERA MAJOR DE TAVERNES DE LA VALLDIGNA

LA TEUA FAMÍLIA DEL PORTAL

Des dels anys de la infantesa
ja mostraves devoció
quan et vesties de fallera
amb cara de satisfacció.

Disfrutes de cada moment,
vols que tot isca perfecte
la falla sempre en la ment
preparada per qualsevol acte.

Ha arribat el que tant esperaves,
el que sempre havies somiat,
ser representant unes falles
del teu poble tan estimat.

«Maria, desperta, aixeca't d'un cop,
no t'atures ni un sol moment»,
estigues latent en cada lloc
perquè aquest és el teu present.

Viu amb passió i intensitat
cada acte i cercavila
estarem al teu costat,
junt amb l'estrela que més brilla.

SALUTACIÓ

ARTURO ALARIO VIDAL

President AC Falla Portal de Valldigna

Benvolguts fallers i falleres, aprofite l'opunitat que em brinden les pàgines del nostre llibret per a dirigir-me i expressar a tots i totes vosaltres la immensa satisfacció i alegria que sent per poder representar la nostra falla com a President per segon any consecutiu.

En primer lloc, m'agradaria enviar una forta abraçada i molts ànims a totes i tots els afectats pel temporal DANA, especialment, a les famílies de les víctimes. Des de la Falla Portal de Valldigna, hem intentat aportar i ajudar en tot allò que hem pogut gràcies a la col·laboració dels nostres fallers i falleres, simpatitzants i veïnat.

També voldria donar les gràcies a tots el membres de la comissió, així com als encarregats i encarregades de cadascuna de les diferents tasques, sou el motor de la Falla Portal.

Però si algú es mereix ser reconegut de manera especial, no podria ser altre que el nostre Equip de Llibret Faller, que, si any rere any se superaven, al 2024 ens van donar la major de les alegries que una falla pot somiar. Sí! A la fi va arribar eixe guardó, el Primer Premi a la Promoció de l'Ús del Valencià en un Llibret de Falla de la Comunitat Valenciana. Enhorabona de nou a totes i tots els que

formeu este immillorable equip. Som conscients que seguïu treballant amb més ganes que mai i que enguany també comptarem amb un gran llibret.

Aquest 2025 no podria estar millor acompanyat: Sheila i Ainara, com a Falleres Majors i, Marc, com a President Infantil. Junts formem un gran equip, estic convençut que, recolzats per les nostres famílies i tot l'equip de Regines i acompanyants, representarem la Falla Portal com es mereix.

Agrair també, com no, a tots el nostres col·laboradors, patrocinadors i al nostre veïnat, sou part de la Falla Portal i estarem molt contents de rebre-vos quan s'acosteu pel casal.

Als nostres artistes fallers, Jose Sanchis i Víctor H. Giner, teniu tot el recolzament de la comissió, estem plenament convençuts que en aquest 2025 lluiran dos grans monuments al carrer Major.

Per acabar, vull desitjar als més de 700 fallers i falleres que formen aquesta gran família que és la Falla Portal de Valldigna, que passeu unes bones falles, que participeu en cada activitat que la Falla organitza i que gaudiu al màxim de cada acte.

Rebeu una forta abraçada del vostre President!

EL TRESOR DE LA FALLA

VIDA DEL PRESIDENT

Aquest any quan em van dir que havia d'escriure sobre tu al llibret em vaig posar a pensar que podria dir de nou. Després de pensar-ho molt detingudament vaig decidir que estaria bé que altres persones donaren la seua visió personal de qui eres tu al cor de la nostra falla. I ho he tingut fàcil, perquè quan els ho vaig demanar ningú d'ells va posar cap entrebanc en fer-ho. Així que, Arturo, els teus benvolguts i estimats vicepresidents seran els encarregats d'escriure i contar a tothom qui i com eres. Ells que estan dia a dia amb tu, treballant colze a colze per la falla Portal sé que ho faran d'allò més bé. Així que sols em queda des d'ací donar-los les gràcies de tot cor per col·laborar.

CRISTINA

Tresors

Portal de Vallidigna
2025

El Tresor de la Falla

Preparar aquestes paraules per al nostre president Arturo és un repte per a mi.

Arturo, començaré expressant el meu més sincer agraïment i reconeixement pel treball, la dedicació incansable, la teua paciència, i l'amor que poses dia a dia per la falla Portal. Eres un gran referent i un exemple a seguir ja que el teu esforç demostra la passió que tens per la teua falla. Ser president no és només un càrrec, és una responsabilitat que requereix sacrifici i una gran capacitat de lideratge, i tu ho estàs fent com els millors presidents que ha tingut la falla Portal, fent que ens oblidem de presidents anteriors que deien que: «Amb Ell» la falla havia arribat al més alt. També voldria donar-te les gràcies per haver-me escollit com a vicepresident 1r per aquest exercici faller, em sent molt afortunat de poder estar al teu costat, la qual cosa em permetrà aprendre molt, portar el meu càrrec el millor possible i gaudir de les falles com ho saps fer tu. I si alguna vegada arribe al càrrec de President, espere poder seguir les teues passes, i no dubtes, que més d'un consell et demanaré. Finalment, vull que sàpies que, com a vicepresident, comptes sempre amb tot el meu suport i el suport de la resta de vicepresidents, ja que tots junts hem format un equip excepcional recolzant-te i que, junt a la comissió, treballem per fer realitat les nostres il·lusions falleres i demostrem que la falla Portal és un exemple d'unitat.

JUANBA SERRA (VICEPRESIDENT 1R)

Descriure a Arturo és dir que és una persona voluntariosa i vàlida per a tot. Sempre ha estat a la rereguarda, ajudant amb tot allò que fera falta. Dir cuina o menjar a la falla, és dir Arturo, igual et prepara un plat d'espaguetis que un «micuit» d'ànec a la taronja, és un *Arguiñano* en potència. Quan Cristina va ser FM, ja li diguérem que fora president, però ell, amb la vergonya que el caracteritza, sempre deia que no, això era massa bou per a ell. Quan el nostre Cadenet va agafar el timó, va pensar en Arturo com a Vice i van ser 4 anys de bon aprenentatge.

Arturo, ara que eres el nostre president, dir-te que la gent està molt contenta de tindre't i que per a mi és un orgull estar al teu costat. Sols et falta eixir als play-backs i soltar-te en el ball, perquè parlar, ja parles pels colzes. Enhorabona amic, «*se le quiere*».

EMILIO FELIPE

Una de les primeres responsabilitats que assumires a la falla, fou al front de la cuina en la setmana fallera, no era tasca fàcil, però des del primer moment demostrares una gran capacitat d'organització, amb les coses molt clares i una gran serietat; puc donar fe, doncs vaig ser un dels damnificats de la targeta roja i expulsió.

Bromes a banda, gràcies a eixe saber fer, uns anys després i en una falla que no para de créixer, podem fer més de 600 racions i que aquestes siguen servides en menys d'una hora, i tot amb un gran ambient a la cuina i un gran control de l'eixida de calders que resulta quan menys curios de veure i como no, un gran privilegi poder-ne formar part.

Amb aquest precedent era d'esperar que com a President no et quedaries enrere i, amb tanta gent com som és normal tindre diferències entre nosaltres, tot i això has sabut sempre mirar pel bé conjunt i prendre les decisions, que si no les més fàcils, si han sigut les més encertades pel bé comú de la falla, sabent també delegar responsabilitats, deixar fer i com no acollint a tanta gent nova amb moltes ganes d'aportar per seguir fent gran la nostra falla.

Arturo, un plaer haver estat al teu costat al grup de vices i dins de la meua llavor gràcies per haver controlat les despeses, sols em resta dir que has sigut un gran president i millor persona i el més important: has fet bo a Cadeno.

MIGUEL VERCHER BORRÁS

Qui anava a dir-nos fa sis anys, que hui estaria dedicant-te unes paraules al llibret. I és que són moltes les experiències viscudes i molts els «tinglaos» en què ens hem clavats. Qui anava a dir-me fa sis anys que hui series president en la por que li tenies als discursos i ara quan agafes el micròfon, et desenvolupes millor que *Matías Prats*. No fa falta que et diga que el camí serà dur i agraït a la vegada, tindràs moltes alegries i algú que inesperadament et decebrà. Però quan açò acabe i espere que ho faces llarg, estic segur que diràs que ha valgut la pena i allò de:serà bonic això!

President, per a mi va ser un orgull tindre't com a vice i més orgull haver sigut el teu vicepresident. Ara sí que puc dir que ho he aconseguit i també amb orgull que amb tu la falla està en les millors mans. Saps que ahí estarem pel que ens necessites. Enhorabona, President!

CADENO

Qui t'ha vist i qui et veu, Arturo! D'aquell cuiner que remenava l'olla a hui, presidint la nostra falla per segon any consecutiu. Encara recordem quan deies que mai faries discursos... i ara, mítings impecables! Això sí, des que eres President, la paella l'has deixada per als altres. Però no passa res, perquè aprofites les hores per a preparar els entrenes de *crossfit* i mantindre't en forma per a portar el càrrec com un autèntic campió. Qui ens ho havia de dir? Raó tenien els teus amics quan preguntaven: xe, i els nostre amic Arturo, encara no és President? De cuiner a cap de cuina, després a Vicepresident i ara President durant dos anys. Eres el nostre «Money» número u!

JUANJO

Arturo volia que sàpigues que:

Tinc l'enorme plaer de tindre't com a President de la nostra falla. M'has ensenyat cada dia:

- El que vols i aprecies a la falla.
- Que treballes per fer que aquesta siga cada vegada millor i que totes les persones que la formem ens puguem sentir orgullosos de pertànyer a ella.
- Eres una persona de valors i de paraula.
- Lluites per a fer que tant la nostra falla com el món faller a Tavernes tinga el que ens mereixem.
- Tu millor que ningú sabràs el que et va costar decidir-te per a ser President de la nostra falla, però fora com fora, aquell dia vas prendre la millor decisió.
- I per a finalitzar volia donar-te les gràcies per fer-me vore des d'altre punt de vista com estimar la falla, enhorabona i gaudeix de la vida.

Una abraçada.

CANDI

Estimat Arturo, entre foguers i rialles començà aquesta bona amistat. I mira per on, l'any passat canviaves els primers per la Presidència, tu, el gran mestre dels arrossos, qui haguera dit que canviaries la paleta d'or per ser President? La vida pega més voltes que una rodà de foc! Després d'este temps ja saps que la Presidència és com eixa paella a llenya que tant t'agrada: requereix paciència i dedicació. I encara que els discursos no són el teu fort (tots sabem que prefereixes estar a la cuina), has sabut dirigir esta comissió amb el mateix amor amb què remenes les paelles. Per això, un any més ací estic, amb la resta de vices més fidels que l'all i oli en una bona torrà. I encara que prompte tornes als foguers (que sabem que ho estàs desitjant), sempre seràs el nostre President. Una forta abraçada amic.

A. JAVIER

EL TRESOR DE LA FALLA

A LA FALLERA MAJOR

SHEILA ROMERO CHAVELI

Sheila, pura xiqueta de foc i de llum,
amb un any ella trobà en la Portal el seu destí,
amb el cor encés en flames que desprén fum.
Les Falles són part de tu, un etern camí.

ELS TEUS PARES

Sheila, germana, t'estime amb tot el meu cor.
Amb tu com a Fallera Major, la Portal s'ompli de color.
Seràs Fallera Major aquest 2025,
i jo, orgullosa, sempre t'admiraré amb fervor.

LA TEUA GERMANA

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

246

VIDA DE LA FALLERA MAJOR

Estimadíssima Sheila,
No existeixen ara mateix paraules per expressar-te l'enorme orgull que els teus pares sentim per tu, sense deixar a banda l'eufòria que ens ompli en veure la passió que tens per aquesta festivitat: Les Falles. Des de ben menudeta i amb tan sols un anyet, et vas apuntar a la Falla Portal. Nosaltres hem sigut testimoni de com brillaven els teus ulls amb cada flama que s'encenia, com el teu gran somriure s'obria d'orella a orella en sentir cada mascletada i, sobretot, com el teu cor es va obrir des de ben prompte per rebre l'essència d'aquesta festa que tant significa per a nosaltres i per a la nostra terra.

En 2008, vas ser Regina de la Poesia i dos anys després, en 2010, Fallera Major Infantil de la Falla Portal. Amb huit anyets i després amb deu, ens vas demostrar que les Falles no eren solament una simple tradició, sinó que es convertiren en una part fonamental del teu ésser, com una flama que a poc a poc anava brillant i creixent.

En 2018, vam veure dos flames precioses brillar: tu Regina del Foc acompanyada de la teua germaneta, Yasmina, com a Regina de la Festa. En aquell any, ens adonàrem que sou dos germanes ben unides: Sheila, la més gran, liderant

amb passió i Yasmina, la més xicoteta, seguint-la amb devoció. Dos germanes que compartien la mateixa flama; ambdues trobàreu l'anhel i una especial passió que mai morirà.

Ara, en aquest any 2025, ens emociona plenament veure't participar amb tant d'entusiasme. A banda de créixer amb nosaltres, has crescut amb les Falles i elles han crescut amb tu. Les Falles i tu heu teixit un vincle permanent. Com a pares, ens has fet sentir que estem participant d'una tradició viva. Volem que sàpigues que sempre estarem al teu costat, recolzant-te en cada pas que faces en aquest llarg camí faller que t'anima a continuar endavant.

No podem estar més agraïts i orgullosos de la nostra filla major. Després de tants plors, has pogut arribar a aconseguir el que tant desitjaves i amb tanta il·lusió anhelaves: representar una vegada més la teua falla, la Falla Portal.

Eres la llumeta que mai s'apaga, el far que guiarà enguany la Falla Portal, la nostra fallereta de caps a peus. Tavernes de la Valldigna s'encendrà amb la teua llum immortal.

Amb tot el nostre amor,

LUCRE I BLAS

Benvolguda germaneta,
A la meua ment ara mateixa es creuen moltíssims records; però abans de tot, et diré el més important: T'estime amb tot el meu cor. Ser la teua germana xicoteta és un dels regals més grans que la vida m'ha pogut oferir. Cap dia passa sense que em senta molt desvanida de tindre't per a sempre al meu costat.

Has sigut, eres i seràs la meua font d'inspiració. Quan jo tenia tan sols 6 anyets, en 2012, ja em vas il·luminar per primera vegada amb el món de les Falles. Vas ser Fallera Major Infantil de Tavernes de la Valldigna representant la teua falla. Aquest va ser el moment on vaig veure una germana que clarament sabia estimar alguna cosa amb vertadera passió.

És increïble com cada any et submergeixes en aquest món, dedicant esforç en cada detall, en cada festa i preparatiu, mostrant que les Falles no són una simple festa per a tu. Sempre m'ha encantat quan parles de la Falla i quan em contes les teues idees; eixe entusiasme és el que em contagia.

Més tard, en 2018, sempre recordaré quan la flama de les Falles ens va connectar: tu com a Regina del Foc i jo, amb 12 anys, Regina de la Festa. Aquell any la nostra germanor no es va unir pel simple fet de ser germanes, sinó que es va formar un enllaç permanent per compartir juntes una passió: les meravelloses Falles. Durant aquells moments juntes, vaig comprendre que les Falles eren vida i tradició i, a més, un sentiment que ha crescut i portem molt endins com a família.

Ara, aquest 2025, és el teu any per a tornar a brillar més encara. Personalment, sé que després de molts plors, volies aconseguir-ho i ho has fet. Amb totes les ganes, il·lusió i perseverança que mostres en aquesta festivitat, representaràs una vegada més la teua estimada Falla Portal, la nostra segona casa. I dic «segona casa» perquè has construït una família, una per a la qual sempre estaràs al peu del canó. Mai faltes a cap despertada, a cap mascletada o cercavila; acudeixes a les ofrenes, a la Missa de Sant Josep i, sens dubte, a la festa: revetles, cavalcades, berenars... Sempre preparada per a tot però també a disfrutar amb la teua Falla!

M'ompli el cor veure't amb la teua banda, amb el teu vestit i sobretot, veure't gaudir. Juntes farem que cada setmana fallera siga inoblidable, ja que no existeix cap cosa més bonica que compartir aquests moments amb la persona que més estime: la meua Fallereta Major Sheila.

Aquest 2025 seràs llum de la nostra Falla, germaneta estimada, i amb orgull et veuré com la reina d'esta meravellosa i inesborrable setmana.

SALUTACIÓ

MARC GRAU PONS

President Infantil AC Falla Portal de Valldigna

Estimats amics i fallers,

Com a President Infantil de la nostra estimada Falla Portal de Valldigna, em pareix un autèntic privilegi poder representar-vos durant les falles de 2025. Volia donar-vos les gràcies principalment per estar ahí un any més i gaudir de les falles al nostre casal, aquest any serà inoblidable amb la vostra companyia. És un honor per a mi ser part d'aquesta gran família fallera.

Vull agrair profundament a totes i tots els membres de la comissió per organitzar-ho tot amb tanta cura i pel vostre compromís i dedicació, treballant de manera desinteressada per fer realitat tot allò que somiem, recolzant-nos i ajudant-nos en tot allò que fem. També voldria agrair a la comissió infantil, els «reginos» i regines per l'afecte i el suport que m'han donat, sempre al meu costat en cada moment. Compartir aquest any amb Sheila, Ainara i Arturo és una experiència que mai oblidaré. Estic segur que, amb ell i elles tots els records seran bons.

Us convida a vindre al nostre casal, on sempre sereu ben rebuts. Ens veiem els divendres per sopar, els diumenges per dinar i, per descomptat, durant la setmana fallera, quan podreu gaudir i viure al màxim la nostra festa.

Visca les Falles i visca la Falla Portal!

VIDA DEL PRESIDENT INFANTIL

Això diu que era farà uns 14 anys, que va nàixer un president infantil de la Falla Portal, ell encara no ho sabia, però tot indicava que arribat el moment, es convertiria en el màxim representant infantil de la seua falla. I és que Marc, es va esdevenir en faller pràcticament abans de nàixer, ja que ho feia en el si d'una gran família fallera on des de sempre s'havien viscut les falles amb màxima intensitat.

Els primers passos de Marc a la Falla van ser, com no podria ser d'altra manera, en plena setmana fallera, ja que va voler avançar la seua vinguda al món, per poder disfrutar les falles i, es va presentar en família un 19 de febrer algunes setmanes abans dels habituals 9 mesos... justet 30 dies abans de Sant Josep. I és que ni de nadó volia perdre's unes falles!

Ja en aquells moments estava clar que portava sang fallera a les venes, ja que el soroll dels coets i dels xiquets cridaners al carrer, més que espantar-lo, el relaxaven, clarament un preludi d'en què es convertiria Marc uns anys després... un coeter experimentat!, o no tant, ja que alguna vegada ha vingut a casa amb les celles cremades i amb la brusa tota plena de forats.

Els anys anaren passant i cada vegada la seua relació amb la Falla augmentava, també amb línia amb la devoció dels seus pares i germanes..., perquè per tot faller nostre és sabut, que inclòs al casal menut, teníem un aparcament per a carros de xiquets, i els posàvem un al costat de l'altre, i allà descansaven d'allò més bé els nostres xiquets... i, com no Marc, que dormia plàcidament malgrat el soroll d'un casal de vora cent metres quadrats on ens clavàvem més de 120 fallers, sense comptar els carros.

I és que la vida d'un faller, ve marcada molt pel seu voltant. Moltes vegades ens hem preguntat si un faller naix o es fa... i llarga seria la discussió, però jo crec que un faller naix, sense saber que ho és i es fa al llarg de la vida per les circumstàncies que l'envolten. En resum, el sentiment faller és una cosa que, a part que és molt difícil d'explicar, apareix en un moment de la teua vida, per diverses raons, gràcies a la teua família, a la teua parella, als teus fills, etc. i a partir d'aquell moment, si t'ha enganxat de veritat, és res que mai et deixarà i que mai sabràs explicar. A la fi i al cap, falla és família, són amistats, són moments i és un cúmul de tantes coses, que sense adonar-te formen part de la teua vida i arriba un moment que no la concebem sense falla.

Per això la majoria de fallerets i falleretes tenen eixa il·lusió, eixes ganes que arribe eixe moment a la seua vida, on seran els qui, amb molt d'orgull, representen la seua falla, tant de bo com reginetes, reginets o president i fallera major... fins i tot a la nostra falla hi ha baralles per veure qui porta l'estendard... i qui va al costat del qui porta l'estendard. Jo sempre he pensat que els xiquets de la nostra falla estan fets d'altra pasta... tal vegada, pasta de cartó de ninot de falla.

Marc ha passat pràcticament per totes les fases d'un falleret: des de falleret que no vol desfilat, coeter-gamberro, faller només de brusa, portador d'estendard, reginet suplent, reginet titular, fins a arribar enguany on finalment s'ha convertit en el president infantil de la nostra falla. I no només això, ha tingut l'oportunitat de ser reginet amb la seua germana Paula, vicepresident amb una gran amiga de la família com és Gal·la i, sobretot, president amb la seua gran amiga, Ainara...

i esperem de tot cor que després de falles continuen sent amics, ja que sabem de bona tinta que un any de falles porta molta tensió i posa a prova a moltes parelles, siga quina siga la seua edat.

A la falla Marc no només ha trobat grans amics i amigues, no només ha construït moments i records inoblidables, no només ha viscut experiències enriquidores, no només ha passat grans moments de la seua vida, sinó que a la Falla ha trobat aquell lloc on amb independència de cultura, religió, vessant política, edat, equip de futbol preferit, etc. tots som família, de vegades «més que família» i enguany, junt amb Ainara, Arturo i Sheila, Marc serà el representant d'eixa gran família que és la Falla Portal, i de la que tan orgullós està de ser part d'ella, des que un 19 de febrer de 2010 va arribar al món.

EL TRESOR DE LA FALLA

A LA FALLERA MAJOR INFANTIL

AINARA MAFÉ MIFSUD

Amor i ànima és el que lliures
a tot aquell que es creua al teu camí.

Il·lusió és l'ingredient secret que
afiges en cada pas de la teua vida.

Natural és el teu somriure quan
t'engalanes amb la indumentària fallera.

Afortunada et sents de ser part de la
història de la teua benvolguda falla.

Real és ja el somni de ser fallera major infantil,
que des de ben xicoteta s'ha anat forjant al teu interior.

Admirable és la teua manera de ser,
admirable eres tu, no canvies mai.

VIDA DE LA FALLERA MAJOR INFANTIL

Has crescut fins al punt que ja no podem sostindre't en els nostres braços, i la llum que desprén el teu somriure contagiós ens encén el cor en flama.

Has crescut fins al punt que ja no podem sostindre't en els nostres braços com la primera vegada que creuares la passarella.

Aquell dia eres una xiqueta fràgil i la llum que desprenia el teu somriure en nàixer es veia reflectida en la nostra cara de felicitat en creuar la passarella en tu al braç, al mateix temps que ressonava el teu nom.

Una preciosa llum que aviat il·luminarà el teu somriure, quan sentes que eres Fallera Major Infantil de la teua estimada falla; fent realitat aquelles presentacions improvisades al casal en què us proclamàveu entre amigues com a falleres majors.

Sacrifici, compromís i estima per la teua falla són els sentiments que creixen dia a dia en tu, sentiments que has absorbit al teu casal faller i que han fet que hui tingues una gran i estimada colla fallera.

Si d'alguna cosa estem segurs, veient el temps i la il·lusió que dediques en tots els actes fallers, és que el dia de demà, seràs una gran fallera i que treballaràs amb dedicació i estima per ella, per la teua benvolguda falla.

Eres el nostre més preuat tresor, objecte dels nostres «t'estime». La teua dolçor i el teu immens cor t'han convertit en una preciosa xiqueta disposada sempre a ajudar els altres, sempre a l'aguait per a qualsevol acte de la falla.

Estem orgullosos de la personeta en què t'has convertit, però, sobretot, volem que sigues tu. Orgullosos del camí que vas llaurant i que, amb tanta admiració, observa el teu germà per a seguir les teues petjades.

Ainara, eres simplement i senzillament, tu. Una fallera, de cap a peus, amb tots els seus matisos i bemolls.

T'estimem.

EL TRESOR DE LA FALLA

REGINES, ACOMPANYANTS I VICEPRESIDENTS

REGINA DEL FOC

Alba Gomis Margalejo

REGINA DE LA POESIA

Yasmina Romero Chaveli

REGINA DE L'ART

Neus Gomis Margalejo

REGINA DE LA FESTA

Dalina Torres Vercher

VICEPRESIDENT 1R

Juanba Serra Gascó

VICEPRESIDENTS

Juanjo Felis Grau

Emilio Felipe Pons Meló

Juan Bautista Mafé Escrivà

Miguel Vercher Borràs

VICEPRESIDENT

Migue Vercher Talens

REGINA DEL FOC INFANTIL

Raquel Barber Donet

Acompanyant

Borja González Blasco

REGINA DE LA POESIA INFANTIL

Ona Bosch Bononad

Acompanyant

Vicent Gascón Almiñana

REGINA DE L'ART INFANTIL

Pau Tarín Sifres

Acompanyant

Borja Pareja Martínez

REGINA DE LA FESTA INFANTIL

Martina González Tarcons

Acompanyant

Íker Serra Rentero

COMISSIÓ MAJOR

PRESIDENT

Arturo Alario Vidal

Alberola Estruch, Natalia

Almiñana Palomares, Mª José

Altur Alonso, Gemma

Altur Grau, Pepe

Altur Sánchez, Antonio Javier

Altur Sánchez, Virginia

Altur Vercher, Antonio

Andrés Garcia, Lidia

Andrés Garcia, Sylvie

Armengol Sala, Jose

Blasco Magraner, Núria

Bononad Plancha, Imma

Bordes Palomares, Carol

Borràs Chofre, Sílvia

Camarena Colomar, Mario

Carbó Climent, Salvador

Carbó Grau, Andrea

Carbó Grau, Carme

Cremades Juan, Vicent

Díaz Escrihuela, Lucía

Durà Bono, Carles

Enguix Arlandis, Mario

Enguix Sales, Mario

Enguix Torres, Vicent

Estruch Crespo, Ximo

Felis Alberola, Ximo

Felis Grau, Adrian

Felis Grau, Gema

Felis Grau, Juan José

Felis Grau, Júlia

Felis Ortega, Ximo

Felis Sancho, Juan

Felis Talens, Aitana

Ferrer Vila, Lidia

Fonseca Grau, Gerard

Fonseca Martí, José

Gascó I Borràs, Jordina

Gimeno Clar, Antonio

Gimeno Franco, Enrique

Gimeno Pardo, Vicent

Gómez Palomares, Sara

González Moreno, Javier

Grau Ábalos, Marta

Grau Estruch, Marisa

Grau Hernández, Pura

Grau Pedraza, Maite

Grau Pons, Carla	Palomares Solanes, Carla
Grau Pons, Emilio David	Peiró Climent, Jose
Grau Pons, M ^a José	Peiró Cuñat, Christian
Grau Pons, Noelia	Peiró Cuñat, Josep Lluís
Grau Vercher, Anna	Peiró Garcia, Pep
Hidalgo Fernández, Olga	Pelegrí Serra, Javier
Jiménez Mompó, Cándido	Pellicer Merenciano, Ana Maria
Llácer Sansaloni, Sergi	Peris Sala, Ximo
Lozano Caralero, Sergio	Pons Barber, Alejandra
Mafé Escrivà, Juan Bautista	Pons Meló, Emilio Felipe
Mafé Vidal, Juan	Saiz Blasco, Jose
Magraner Enríquez, Esther	Sapiña Clar, Sofi
Magraner Escrihuela, Luis	Serra Gascó, Juan Bautista
Mifsud Estruch, Encar	Serra Gascó, M ^a Carmen
Mifsud Palomares, Tere	Sifres Camarena, Raquel
Mifsud Tormo, Lluïsa	Solanes Andrés, Paula
Muñoz Alberola, Laura	Solanes Felis, Andrés
Ortega Gascón, Alejandro	Talens Artigues, Mariam
Ortiz Vercher, Neus	Talens Artigues, Pilar
Pachés Balaguer, Javier	Talens Marrades, Ximo
Pachés Serra, Carme	Tarcons Albert, Pep
Pachés Serra, Neus	Tarín Giner, Cristina
Pallàs Martínez, Marta	Torres Vercher, Dalina
Palomares Grau, Salva	Vercher Borràs, Miguel

EL TRESOR DE LA FALLA

COMISSIÓ INFANTIL

PRESIDENT INFANTIL

Marc Grau Pons

Alario Tarín, Mireia

Altur Mateos-Aparicio, Paula

Armengol Saiz, Belén

Barber Donet, Raquel

Blasco Escrihuela, Gala

Bononad Bordes, Yago

Bosch Martí, Martina

Bosch Martí, Valeria

Camarena Saiz, Anna

Camarena Saiz, Guillem

Castelló Montáñez, Paula

Castelló Montáñez, Héctor

Company Escrivà, Gea

Estruch Albacete, Ximo

Estruch Albacete, Irene

Felis Talens, Martina

Felis Talens, Aitana

Galera Biendicho, Clàudia

Galera Biendicho, Mario

García Company, Ariadna

García Company, Pau

Gascón Almiñana, Elena

Gascón Almiñana, Marta

Gascón Almiñana, Vicent

Gascón Corts, Ximo

Gascón Corts, Martina

Gascón Grau, Gala

Gómez Felis, Lluna

Gómez Felis, Dídac

González Magraner, Elsa

González Magraner, Júlia

Grau Pons, Paula

Hernández Bononad, Elia

Jiménez Escrivà, Axel

Mafé Mifsud, Eugeni

Mafé Mifsud, Ainara

Martín Grau, Marc

Mifsud Hidalgo, Alan

Mifsud Hidalgo, Carla

Ortega Muñoz, Alejandro

Palomares Altur, Mía

Palomares Altur, Aria

Palomares Díaz, Llum

Pérez Almiñana, Alaia

Peris Grau, Pau

Peris Grau, Gala

Peris Grau, Joel
Picon Enguix, Álvaro
Rodrigo Bordes, Leo
Rodrigo Bordes, Daniela
Sastre Pla, Joan
Serra Rentero, Iker
Talens Ibáñez, Flavia
Tarín Sifres, Pau
Teruel Almiñana, Elena
Teruel Almiñana, Marta
Vercher Andrés, Ander
Vercher Andrés, Amaia
Vercher Talens, Eric
Vercher Talens, Migue

FALLERS I FALLERES

Natàlia Al Saghir Mora

Arturo Alario Vidal

Amparo Albacete Cremades

Natalia Alberola Estruch

Mª Ángeles Alberola González

Maria Isabel Alberola Marrades

Vicente Alegre Bono

Paula Alexandre Plancha

Juan Almiñana Armengol

Laura Almiñana Palomares

Mª José Almiñana Palomares

Maria José Almiñana Romero

Noelia Almiñana Pablo

Ivan Almiñana Sansaloni

Bela Altur Alonso

Gemma Altur Alonso

José Altur Grau

Virginia Altur Sánchez

Sergio Altur Sánchez

Antonio Javier Altur Sánchez

Ariadna Altur Sotoca

Antonio Altur Vercher

Eva Álvarez Cano

Lidia Andrés Garcia

Sylvie Andrés Garcia

Valeria Andrés Palop

Francesc Anguita Escrihuela

José Luís Aparicio Peñarrubia

Jonathan Arcos Fernández

Emilio Arlandis Estruch

Mª José Arlandis Galera

Maria Armengol Saiz

José Francisco Armengol Sala

Mario Armengol Sierra

Mila Arnal Salinas

Mª Amparo Artigues Talens

Cecilia Arnau Toran

Celia Ausina Garcia

Rufo Miguel Ballester Miñana

Alejandro Barber Pons

Pepi Barber Pons

Mila Barres Fabado

Alberto Beloso Aranda

Celeste Berbel Iglesias

Pepa Biendicho Mifsud

Rubén Blanco Anreus

Anna Blasco Calatayud

Júlia Blasco Calatayud

Gal·la Blasco Escrihuela

Vicent Blasco Escrihuela

Núria Blasco Magraner

Salvador Blasco Magraner

Marina Blasco Peiró
 Mª Isabel Bolinches Martínez
 Maria Piedad Bonilla Goicoechea
 Gema Bononad Climent
 José Emilio Bononad Climent
 Ivan Bononad Escrihuela
 Lorena Bononad Escrihuela
 Jaume Bononad Ferrer
 Carla Bononad Ferrer
 Jorge Bononad Ferreres
 Jaume Bononad Hernández
 Imma Bononad Plancha
 Santiago Bononad Plancha
 Immaculada Bononad Xaixo
 Carlota Bononat Pellicer
 Mª Dolores Bordes Palomares
 Carolina Bordes Palomares
 Víctor Borràs Chofre
 Sílvia Borràs Chofre
 Pau Bosch Bononad
 Juan Bosch Mifsud
 Olga Bosch Peyró
 Juan Sixto Bosch Pons
 Ana Bosch Rivera
 Marc Bosch Talens
 Vicent Bosch Talens
 Toni Brines Almiñana
 Marta Brines Martínez
 Melinda Brito Juan
 Gema Burgos Mancha
 Óscar Burgos Mancha
 Paco Burgos Quirós
 Aitana Camarena Anduig
 Antoni Camarena Colomar
 Mario Camarena Colomar

Estela Camarena Delgado
 Mar Camús Bono
 Amparo Canet Ciscar
 Carme Canet Mollà
 Batiste Cantus Enguix
 Sandra Carbó Barres
 Vicente Carbó Barres
 Salvador Carbó Climent
 Carme Carbó Grau
 Andrea Carbó Grau
 Ignacio Cardona Cañiz
 Carla Cascales Escija
 Ignacio Castelló García
 Lucrecia Chaveli Serra
 Núria Chofre Espinós
 Lorena Cholvi Sansaloni
 Mónica Chover Alemany
 Fernando Cid Escrihuela
 Míriam Clemente Donet
 Jordi Clemente Grau
 Júlia Climent Tarcons
 Sandra Company Enríquez
 Josefa Company González
 Raquel Company Villora
 Juan Bautista Corella Vercher
 Àngela Cors Mejias
 Inma Corts Palomares
 Diana Corts Raimundo
 Tessa Coyle Grau
 Júlia Cremades Corts
 Vicent Cremades Juan
 Francisco Cruza Abel
 Pau Cuéllar Escrihuela
 Marc Cuéllar Escrihuela
 Ana Maria Cuñat Chofre

Aïda Cuñat González
Laura Cuñat Martínez
Núria Cuñat Martínez
Lucia Díaz Escrihuela
Míriam Donet Climent
Raquel Donet Climent
Àngels Donet Folguerà
Carles Durà Serra
Juan Carlos Durà Bono
Santiago Durà Langañ
Vicent Enguix Alberola
Mar Enguix Arlandis
Mario Enguix Arlandis
Noelia Enguix Egea
Mª Amparo Enguix Egea
Salvador Enguix Grau
Mario Enguix Sales
Vicente Enguix Torres
Mª Dolores Enríquez Escrihuela
Marian Escrihuela Bono
Amparo Escrihuela Bononad
Vanessa Escrihuela Castelló
Amparo Escrihuela Català
Mª Dolores Escrihuela Català
Salvador Escrihuela Durà
Maria Vicenta Escrihuela Gascón
Susana Escrihuela Giner
Maria Victoria Escrihuela Grande
Paula Escrihuela Grau
Anabel Escrihuela Llopis
Eduardo Escrihuela Palomares
Carol Escrihuela Toledo
Maria Escrihuela Vidal
Concepción Escrivà Benavent
Elena Escrivà Chover

Ana Escrivà Company
Judit Espí Selfa
Déborah Espí Selfa
Ferran Estruch Bononad
Ximo Estruch Crespo
Noelia Expósito Palomares
Montserrat Fabra Sala
Ximo Felis Alberola
Àlex Felis Candela
Júlia Felis Grau
Adrián Felis Grau
Ana Felis Grau
Gema Felis Grau
Juan José Felis Grau
Ximo Felis Ortega
Juan Bautista Felis Sancho
Aitana Felis Talens
Alba Fernández Bolinches
Sara Ferrairó Ferrer
Enric Ferrando Almiñana
Sergi Ferrando Polache
Carla Ferrando Talens
Lidia Ferrer Vila
Alan Folguerà Soler
Cristina Fons Palomares
Tania Fons Sala
Jacob Fons Sancho
Iris Fons Vercher
Guillem Fons Vercher
Xavier Fonseca Grau
Gerard Fonseca Grau
José Fonseca Martí
Anna Fonseca Sifres
Paco Galera Taberner
Neus Garcia Company

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

278

Maria Garcia Galan
 José Garcia Gascon
 Maria José Garcia Gascon
 Lluís Garcia Grau
 Ana Garcia Mafé
 Luis Garcia Mansanet
 Jesús Gascó Clar
 Nieves Gascó Franco
 Arnau Gascó I Borràs
 Jordina Gascó I Borràs
 Joaquin Blas Gascon Bononad
 Carlos Gil Grau
 Joaquin Antonio Gimeno Clar
 Enrique Gimeno Franco
 Aitana Gimeno López
 Diego Gimeno López
 Vicente Gimeno Pardo
 Laura Gimeno Peig
 Maria Giner Albiach
 Guillermina Giner Mas
 Helena Girbés Beltran
 Paco Gómez Blasco
 Sara Gómez Palomares
 Débora Gómez Palomares
 Marc Gómez Sabate
 Neus Gomis Margalejo
 Alba Gomis Margalejo
 Raúl González Bellver
 Adriana González Blasco
 Borja González Blasco
 Salud González Borràs
 Maite González Castelló
 Rocio Soledad González González
 Francisco Javier González Moreno
 Marta Grau Abalos

Isabel Grau Bofí
 Paco Grau Corts
 Mariano Grau Estruch
 Joanfer Grau Estruch
 Marisa Grau Estruch
 Néstor Grau Fabra
 Xavi Grau Garcia
 Víctor Grau Grau
 Pura Grau Hernández
 Maria Grau Pardo
 Maite Grau Pedraza
 Jose Grau Plana
 Eduardo Grau Plana
 Emilio David Grau Pons
 Carla Grau Pons
 Mª José Grau Pons
 Marc Grau Pons
 Noelia Grau Pons
 Paula Grau Pons
 Nadia Grau Rodríguez
 Carolina Grau Salom
 Herminia Grau Sánchez
 Lia Grau Sifres
 Iker Grau Vercher
 Anna Grau Vercher
 Maria José Grau Vila
 Maria Salud Grau Vila
 Neus Guijarro Martí
 Luis Guijarro Navarro
 Vicent Gumilla De Haros
 Verónica Hernández Alemany
 Marc Hernández Bononad
 Laura Hernández Gimeno
 Miguel Ángel Hernández López
 Carles Hernández Luz

Santiago Hernández Sansaloni
Olga Hidalgo Fernández
Rebeca Ibáñez García
Cándido Jiménez Mompó
Miguel Juan San Roque
Mari Carmen Lena Rubio
Vero Limón Expósito
Miguel Ángel Llàcer Espí
Sergi Llàcer Sansaloni
Maite López Rodríguez
Sergio Lozano Carralero
Feli Mafé Durà
Inma Mafé Escrivà
Juan Bautista Mafé Escrivà
Ruth Mafé Escrivà
Juan Bautista Mafé Vidal
Esther Magraner Enríquez
Luis Magraner Escrihuela
Clara Magraner Grau
Salvador Magraner Grau
Josefa Magraner Lledó
Rosa Magraner Lledó
Lluís Magraner Mifsud
Salvador Magraner Mifsud
Àngela Magraner Mifsud
Vicent Magraner Peris
Carlos Magraner Plana
Ivan Mancha Escrivà
Carlos Mancha Escrivà
Mari Lola Mancha Pons
Isabel Maria Manclús Egea
Elena Manclús Gimeno
Inma Marco Castelló
Núria Marco Magraner
Maria Inmaculada Margalejo Zaragoza

Lorena Martí Chover
Adrià Martí Mafé
Maria Del Mar Martí Manclús
Salvador Martín Félix
Tony Martínez Adrià
Ana Martínez Giner
Lara Martínez Peris
Paula Martínez Plancha
Henrika Masiulyte
Rosalia Mateos-Aparicio Garcia
Pilar Mayans Roca
José Antonio Melis Borrull
Mar Meló Climent
Mercé Merí Roig
Neus Merí Roig
Juanjo Merí Sancho
Salvador Mestre Boscà
Esher Mestre Fèlix
Clara Mestre Gascon
Hugo Mifsud Escrihuela
Encar Mifsud Estruch
Juan Mifsud Palomares
Teresa Mifsud Palomares
Salvador Mifsud Tormo
Luisa Mifsud Tormo
Mª Amparo Mifsud Tormo
Carlos Mínguez Magraner
Victoria Mínguez Magraner
Antonio José Miñana Grau
Zulema Miñana Grau
Antonio José Miñana Hernández
Belén Molina Bonilla
Juan Luis Montoya Giner
Irene Monzó Talens
Paula Morales Vercher

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

280

Carmen Morant Femenia
 Rafael Motilla Piera
 Laura Muñoz Alberola
 Arantxa Muñoz Alberola
 Ester Muñoz Corts
 José Manuel Muñoz García
 Ana Muñoz Llorens
 Eva Muñoz Llorens
 Marina Desireé Muñoz Oliver
 Vicent Ordiñana Sancho
 Alejandro Ortega Gascón
 Paula Ortega I Muñoz
 Joana Ortellano Talens
 Aitana Ortiz Armengol
 Josep Ortiz Armengol
 Elisa Ortiz Tormo
 Neus Ortiz Vercher
 Josep Ortiz Vercher
 Dolores Ortolà Fermín
 Javier Pachés Balaguer
 Carme Pachés Serra
 Neus Pachés Serra
 Rosa Ana Pallàs Magraner
 Júlia Pallàs Martínez
 Marta Pallàs Martínez
 Maria Del Carmen Palomares Armengol
 Pilar Palomares Asuncion
 Paula Palomares Díaz
 José Salvador Palomares Grau
 Ana Palomares Hernández
 Beatriz Palomares Lloret
 José Palomares Palomares
 Ximo Palomares Pérez
 Carla Palomares Solanes
 Pedro Pareja Parra

Fernando Pastor Castelló
 Lluís Pastor Laparra
 David Peiró Balaguer
 José Salvador Peiró Climent
 Josep Lluís Peiró Cuñat
 Christian Peiró Cuñat
 Josep Peiró Garcia
 Baptista Pelegrí Mifsud
 Roberto Pelegrí Mifsud
 Javier Pelegrí Palomares
 Javier Pelegrí Serra
 Àlex Pellicer Altur
 Héctor Pellicer Sifres
 Ana Maria Pellicer Merenciano
 Olimpia Penalva Penalva
 Manuel Antonio Peña López
 Martina Peña Tur
 Marta Pérez Arlandis
 Paula Pérez Escrihuela
 Núria Pérez Estruch
 Andreu Pérez Tur
 Ximo Peris Sala
 Marta Pesquera Plaza
 Miguel Picón Núñez
 Jonatan Plana Ferrando
 Alejandra Pons Barber
 Ferran Planes Tur
 Ferran Pons Barber
 Irina Pons Brito
 Manolo Pons Espí
 Arancha Pons Fuster
 Athenea Pons Meló
 Emilio Felipe Pons Meló
 Anto Pons Meló
 Valeria Pons Pons

Andreu Pons Selfa
Marc Pons Selfa
Clàudia Pons Villanueva
Elisa Pulgarín Sanfèlix
Fernando Ramos Muñoz
Marian Rentero Martínez
Sonia Requena Garcia
Carla Requena Gregori
Maria José Ripoll Clemente
Juan Ripoll Menent
Nerea Rivera Estruch
Jordi Rivera Margalejo
Ximo Rivera Margalejo
Ana Rivera San Martín
Jose Pedro Rivera San Martín
Epifanio Rivera Navarro
Raquel Rives Escrihuela
Carles Roda Villar
Daniela Rodrigo Bordes
Antonio Rodríguez Bascon
Carles Rodríguez Bataller
Alejandro Rodríguez García
Carlos Rodríguez Magraner
Antonio Joaquín Rodríguez Martínez
Noèlia Roig Álvarez
Yasmina Romero Chaveli
Sheila Romero Chaveli
José Andrés Romero Mazarrota
Blas Romero Romero
José Vicente Saiz Blasco
Laura Saiz Blasco
Verònica Saiz Blasco
Alberto Saiz Malmagro
Daniel Sala Calafat
Sonia Sala Climent

Salva Sala Garcia
Alejandro Sala Roqueta
Josep Sala Talens
Ana Salom Estruch
Carla San Antonio Masó
José San Martín Mollà
Juan Sánchez Casas
Paula San Antonio Masó
Àlex Sánchez Pons
Markel Sánchez Murillo
Eva Sanchis Sifres
Mª José Sancho Delfa
Andrea Sancho Gil
Judit Sancho Gil
Asun Sancho Martínez
Isabel San Martín Mollà
Vicente Sansaloni Escrihuela
Ana Sansaloni Ferrando
Neus Sansaloni Ferrando
Rebeca Sansaloni Guillem
Vicent Sansaloni Tormos
Vera Sansaloni Tormos
Noelia Santabàrbara Caravaca
Javier Antonio Santacatalina Martí
Sofia Sapiña Clar
Pau Sapiña Clar
Àngela Sellens Pérez
Carla Serra Alberola
Mª Carmen Serra Gascó
Juan Bautista Serra Gascó
Salvador Serra Ivars
Mª Pilar Serra Magraner
Àngela Serra Manclús
Sílvia Serra Martínez
Batiste Serra Rentero

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

282

Laura Sierra Lledó
 Mª José Sifres Camarena
 Raquel Sifres Camarena
 Lara Sifres Camarena
 Carla Sifres Pelegero
 Neus Sifres Pelegero
 Guillem Solanes Andrés
 Paula Solanes Andrés
 Marcos Solanes Armengol
 Andrés Solanes Felis
 Mª José Solanes Felis
 Ignasi Soler Canet
 Mª Del Carme Soler Canet
 Jordi Soler Palomares
 Laura Sotoca Jérez
 Carmen Talens Almiñana
 Andrea Talens Altur
 Mireia Talens Altur
 Javier Talens Artigues
 Jose Talens Artigues
 Pilar Talens Artigues
 Mariam Talens Artigues
 Juan Bautista Talens Felis
 David Talens Giner
 Jose Antonio Talens Giner
 Anna Talens Mafé
 Joaquin Talens Marrades
 Jaume Talens Rodríguez
 Natalia Talens Sala
 Alberto Talora Giménez
 José Tarcons Albert
 Desireé Tarcons Serra
 Leo Tarín Gil
 Cristina Tarín Giner
 Àlex Tarín Giner

José Nicolàs Teruel Alcaide
 Mariola Tormos Chover
 Dalina Torres Vercher
 Rafael Toscano Pérez
 Joan Tur Palomares
 Miguel Vercher Borràs
 Miguel Angel Vercher Duato
 Desireé Vercher Grau
 Ferran Vercher Magraner
 Encar Vercher Palomares
 Victoria Vercher Sansaloni
 Martina Vidal Bonilla
 Lúdia Vidal Mogort
 Carlota Vidal Vidal
 Jordi Vitoria Tarrazona
 Lidia Vitoria Tarrazona

FALLERETES I FALLERETS

Victoria Alario Escrihuela

Jose Alario Escrihuela

Gloria Alario Escrihuela

Mireia Alario Tarín

Lina Alberola Rachid

Vega Almiñana Cholvi

Lia Almiñana Cholvi

Valeria Altur Mateos-Aparicio

Paula Altur Mateos-Aparicio

Hugo Altur Sotoca

Nadia Andrés Palop

Pablo Aparicio Garcia

Hugo Arcos Camarena

Abril Arcos Camarena

Belén Armengol Saiz

Olímpia Arnau Enguix

Eduard Arnau Toran

Alba Ballester Pesquera

Raquel Barber Donet

Àlex Barber Donet

Lucia Beloso Sancho

Hugo Beloso Sancho

Noa Benavent Armengol

Rubén Blanco Almiñana

Mia Blanco Almiñana

Martin Bo Plana

Yago Bononad Bordes

Hugo Bononad Torres

Martina Borque Altur

Paula Borque Altur

Victòria Borràs I Garcia

Ona Bosch Bononad

Cayetano Bosch Navarro

Candela Bosch Candel

Martina Bosch Martí

Valeria Bosch Martí

Marc Burgos Abellán

Guillem Camarena Saiz

Anna Camarena Saiz

Leo Cañamares Sansaloni

Nahia Carbó Escrihuela

Paula Castelló Montañez

Héctor Castelló Montañez

Sara Català Arlandis

Jordi Clemente Donet

Roser Climent Tarcons

Gea Company Escrivà

Naira Cors Plana

Victoria Coyle Grau

Chloe Duart Talens

Julia Durà Serra

Unai Escrihuela Català

Vega Escrihuela Gil
 Maria Escrihuela Morales
 Irene Estruch Albacete
 Ximo Estruch Albacete
 Núria Estruch Bononat
 Marc Felis Hernández
 Carles Felis Hernández
 Aitana Felis Hernández
 Martina Felis Talens
 Maria Fernández Escrivà
 Almudena Ferrando Grau
 Gràcia Fons Ferrando
 Clàudia Galera Biendicho
 Mario Galera Biendicho
 Aurora Garcia Altur
 Fran Garcia Altur
 Celia García Biendicho
 Aitana García Biendicho
 Laia Garcia Bononat
 Aina Garcia Bononat
 Ariadna Garcia Company
 Pau Garcia Company
 Miquel Garcia Escrihuela
 Vicent Gascón Almiñana
 Marta Gascón Almiñana
 Elena Gascón Almiñana
 Martina Gascón Corts
 Ximo Gascón Corts
 Gala Gascón Grau
 Adriana Gimeno Collado
 Macarena Gimeno Giménez
 Noah Gómez Báez
 Mika Gómez Báez
 Dídac Gómez Felis
 Lluna Gómez Felis

Júlia González Magraner
 Elsa González Magraner
 Martina González Tarcons
 Laia González Tarcons
 David Grau Bofí
 Isabel Grau Bofí
 Eric Grau Boluda
 Àlex Grau Boluda
 Asier Grau Brines
 Sira Grau Brines
 Robert Grau Fabra
 Leo Grau Muñoz
 Dídac Grau Muñoz
 Juanqui Grau Palomares
 Concha Grau Palomares
 Carme Grau Talens
 Neus Grau Talens
 Marina Grau Tarcons
 Valeria Gumilla Garcia
 Juan Vicente Hernández Berrutti
 Marc Hernández Bononat
 Elia Hernández Bononat
 Andreu Jiménez Escrivà
 Axel Jiménez Escrivà
 Athacayte Laguna Hernández
 Laura Llumpo Biernacka
 Santiago Llumpo Biernacka
 Daniela Lozano Serra
 Ainara Mafé Mifsud
 Eugeni Mafé Mifsud
 Vicent Magraner Hernández
 Aimar Magraner Hernández
 Luigi Magraner Montero
 Gerard Mancha Calatayud
 Júlia Mancha Calatayud

Ariadna Manclús Expósito
Marc Martí Mafé
Marc Martin Grau
Natalia Martínez Talens
Míriam Melis Bononad
Lara Melis Bononad
Emma Mifsud Alberola
Enzo Mifsud Alberola
Mercedes Mifsud Cuéllar
Paola Mifsud Escrihuela
Carla Mifsud Hidalgo
Alan Mifsud Hidalgo
Marco Miñana Sendra
Pablo Miñana Sendra
Clàudia Miquel Sansaloni
Joan Montoya Muñoz
Alexia Montoya Muñoz
Martina Motilla Masiulyte
Ona Motilla Masiulyte
Diana Muñoz Alario
Sara Muñoz Alario
Chloe Nieto Girbes
Alejandra Nieto Girbes
Marc Nieto Quintana
Paula Nieto Quintana
Elsa Oltra Toran
Alejandro Ortega Muñoz
Albert Pacheco Ortiz
Aria Palomares Altur
Mia Palomares Altur
Llum Palomares Díaz
Jordi Palomares Rives
Julia Palomares Rives
Daniel Paredes Vrsecka
Borja Pareja Martínez

Ferran Pareja Martínez
Àlex Pelegrí Palomares
Sienna Pellicer Gómez
Alvaro Peña Vargas
Daniela Peña Vargas
Alaia Pérez Almiñana
Gala Peris Grau
Joel Peris Grau
Pau Peris Grau
Marc Perona Palomares
Álvaro Picon Enguix
Mara Pons Brito
Guido Puig Al Saghir
Yago Poves Mollà
Mia Poves Mollà
Alexia Ripoll Pérez
Eric Ripoll Pérez
Derek Rivera Pérez
Valèria Roca Espí
Zoe Roca Palomares
Leo Rodrigo Bordes
Jorge Rodríguez Pons
Pablo Rodríguez Pons
Eda Romero Garcia
Lúa Romero García
Alberto Saiz Muñoz
Theo Saiz Muñoz
Aleix Sala Chover
Ona Sala Chover
Martí Sánchez Sansaloni
Naima Sansaloni Moreno
Mar Sapiña Ferrairó
Joan Sastre Pla
Andrea Serra Alberola
Iker Serra Rentero

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

286

Tresors

Aina Serra Soler
Pau Serra Soler
Flavia Talens Ibáñez
Joana Talens Mafé
Adrià Talens Mafé
Arnau Talens Mayans
Ferran Talens San Martín
Jose Talens San Martín
Xavi Talens San Martín
Pau Tarín Sifres
Elena Teruel Almiñana
Marta Teruel Almiñana
Álvaro Toscano Ripoll
Martina Toscano Ripoll
Amaia Vercher Andrés
Ander Vercher Andrés
Ferran Vercher Magraner
Migue Vercher Talens
Eric Vercher Talens
Júlia Zimprich Sancho

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

287

EL TRESOR DE LA FALLA

NOUS NADONS

Derek Rivera Pérez

Luigi Magraner

RECOMPENSES

RECOMPENSES MAJORS 2025

Àlex Tarín Giner
 Ana Isabel Escrihuela Llopis
 Àngela Magraner Mifsud
 Arturo Alario Vidal
 Beatriz Palomares Lloret
 Carolina Bordes Palomares
 Gema Bononad Climent
 José Salvador Palomares Grau
 Jose Talens Artigues
 Juan Bautista Mafé Escrivà
 Juan Bautista Mafé Vidal
 Lluís Magraner Mifsud
 Mar Enguix Arlandis
 Maria Giner Albiach
 Mario Enguix Arlandis
 Miguel Àngel Vercher Duato
 Neus Guijarro Martí
 Raquel Company Villora
 Rufo Miguel Ballester Miñana
 Salvador Magraner Mifsud
 Sergio Lozano Carralero
 Sheila Romero Chaveli
 Tere Mifsud Palomares
 Vicent Blasco Escrihuela

RECOMPENSES INFANTILS 2025

Alaia Pérez Almiñana
 Ariadna García Company
 Aurora Garcia Altur
 Daniela Lozano Serra
 Dídac Gómez Felis
 Elena Teruel Almiñana
 Eric Vercher Talens
 Eugeni Mafé Mifsud
 Juanqui Grau Palomares
 Júlia González Magraner
 Marc Martin Grau
 Marta Teruel Almiñana
 Mía Palomares Altur
 Paola Mifsud Escrihuela
 Paula Altur Mateos-Aparicio
 Victoria Alario Escrihuela
 Yago Bononad Bordes

PROGRAMACIÓ SETMANA FALLERA

DISSABTE, 8 DE FEBRER

18.00 h Exaltació Fallera Major 2025.

DIUMENGE, 9 DE FEBRER

16.30 h Exaltació Fallera Major
Infanti 2025.

DISSABTE, 15 DE FEBRER

Cavalcada del ninot.

DIVENDRES, 21 DE FEBRER

21.00 h Nit d'albades.

DISSABTE, 22 DE FEBRER

20.00 h Crida.

Sopar de germanor.

DIUMENGE, 23 DE FEBRER

18.00 h Presentació llibret faller.

DISSABTE, 1 DE MARÇ

11.00 h Jocs per als menuts.

13.00 h Concurs de paelles.

17.00 h Revetlla amb l'orquestra
«LA TRIBU».

DISSABTE, 8 DE MARÇ

10.00 h Zumba solidària.

14.00 h Dinar: Arròs a banda.

17:00 h Ball amb el grup «LOS BORDI-
LLOS».

DIUMENGE, 9 DE MARÇ

9.00 h Exposició de motos i cotxes
clàssics.

14.00 h Dinar: putxero.

16.00 h Lliurament de recompenses.

16.30 h Homenatge als majors.

19.00 h Fallers d'honor.

DIVENDRES, 14 DE MARÇ

Plantada falla gran.

DISSABTE, 15 DE MARÇ

14.00 h Dinar: Cassoles d'arròs al forn.

23.00 h Revetlla amb l'orquestra
«LA FIESTA».

DIUMENGE, 16 DE MARÇ

- 8.30 h** Despertà i xocolatada.
- 10.00 h** Esmorzar.
- 14.00 h** Dinar: Fideuada de peix.
- 16.00 h** Campionat de truc.
- 16.30 h** «Mojità».
- 17.30 h** Xocolatada infantil.
- 19.00 h** Cercavila del Cava.
- 21.00 h** Sopar.
- 23.00 h** Nit de DJs.

DILLUNS, 17 DE MARÇ

- 8.30 h** Despertà i xocolatada.
- 10.00 h** Esmorzar.
- 11.00 h** Jocs per als menuts.
- 14.00 h** Dinar: Paella.
- 16.00 h** Final del campionat de truc.
- 19.00 h** Lliurament de premis i cercavila.
- 21.00 h** Sopar.
- 00.00 h** Revetlla amb l'orquestra «MONACO PARTY».

DIMARTS 18 DE MARÇ

- 8:30** Despertà i xocolatada.
- 10:00** Esmorzar.
- 11:00** Jocs per als menuts.
- 14:00** Dinar: Fideuada de carn.
- 17:00** Ofrena de flors.
- 21:00** Sopar.
- 00:00** Revetlla amb l'orquestra «MITO».

DIMECRES, 19 DE MARÇ

- 8.30 h** Despertà i xocolatada.
- 10.00 h** Esmorzar.
- 11.30 h** Missa en honor a Sant Josep.
- 14.00 h** Dinar de gala.
- 18.30 h** Última cercavila.
- 20.30 h** Cremada de la Falla Infantil.
- 21.00 h** Sopar.
- 00.00 h** Cremada de la Falla Gran.

EL TRESOR DE LA FALLA

FALLA GRAN

Lema

TRESORS

Artista

JOSÉ SANCHIS IZQUIERDO

Versos

LES ROMANCERES DEL PORTAL

En la Valldigna arriba la pirata,
amb somnis d'or i glòria dibuixats,
però un maleït, d'ànima ingrata,
ha furtat tresors que són ben estimats.

Les taronges ploren, l'horta lamenta,
els camps erms són l'empremta del seu pas,
la pirata jura, amb veu violenta,
recuperar el botí i fer just el cas.

Tresors

Portal de Valldigna
2025

El Tresor de la Falla

292

ELS POLÍTICS SÓN UN TRESOR?

El poble cansat, sense fe ni guia,
de polítics que mai fan el que cal,
promeses buides com fum, cada dia,
els incompetents són el mal més gran.

Però alça el sabre la pirata valenta,
un far d'esperança en la nit més obscura,
clama justícia, la veu és potent i atenta,
ve a salvar el poble d'una sort injusta.

Mazón promet i mai troba mesura,
perd rumb i nord en cada decisió,
el poble espera, però no suporta,
és el capità d'un vaixell de confusió.

Lara Lloro és la reina de la façana,
amb plomes lluentes i mirada presumida,
cotorreja sempre amb llengua profana,
per a les xarxes és tota una erudita.

De fotos i filtres mai no se separa,
posa amb espases i mapes de tresors,
però d'aventures no en sap ni una clara,
només vol *likes* i aplaudiments a mil colors.

EL TRESOR DE LA LENGUA

El falleret llig, amb cara de tristesa,
la llei colpeja la llengua amb crueltat,
la fallereta plora, veu la desfeta,
el valencià perd força, perd dignitat.

«Si perdem mots, perdem la identitat»,
diu ell, amb mirada plena de temença,
«Sense valencià, què ens queda de veritat?»,
respon ella, sentint la greu sentència.

El falleret sosté el llibret premiat,
un tresor d'històries i llengua encertada,
la fallereta, amb un gest desolat,
mira el silenci d'una festa ignorada.

«Primer premi, i al poble no han fet cas,
ni una veu, ni un acte de celebració?»,
diu ell, amb pena, mentre el temps se'n va,
«Com es pot ignorar tanta dedicació?»

EL TRESOR DE LA NATURA

El pirata i el bucaner, amb mapa en mà,
miren Tavernes, tresor de natura i bellesa,
«La Llei Europea vol tot restaurat,
salvar paisatges, donar-los puresa.»

Però el Consell Valencià, amb mà de ciment,
aprova hotels, destrossa la platja,
«La norma és justa, però ací, quin turment!»,
diu el bucaner, mentre la mar brama.

El pirata i el bucaner, amb ull atent,
miren el mapa ple de punts brillants,
«Tavernes és tresor, d'est a ponent,
muntanyes verdes, valls i mars llampants.»

L'horta dibuixa un tapís de colors,
el vent porta aromes de tarongers,
però a la platja, entre xalets destructors,
l'arena es perd i el futur és incert.

«Cap polític ve a posar solució,
els ciments guanyen, la natura plora,
on hi havia vida, ara sols destrucció,
el poble espera, però ja no hi ha hora.»

EL TRESOR DE LA CULTURA

La bucanera, espavilada i mentidera,
domina amb gràcia l'art de manipular,
amb el poder, es fa la carnissera,
omplint les arqueus dels seus sense tremolar.

Organitza festes, com Som de la Terreta,
quatre milions per a un somni fingit,
però cap veu en valencià sona en la meta,
ni un sol artista amb arrel, ni esperit.

Mentrestant, la cultura s'apaga lentament,
i el poble calla, sense veu ni esperança,
ella reparteix beneficis al seu corrent,
mentre la terreta perd la seua confiança.

EL TRESOR DE LA RESPONSABILITAT

El pirata vell narra, amb to de dolença,
com Mazón, mentre la DANA colpia amb fúria,
ignorava la tragèdia, amb indiferència,
i a Vilaplana donava llocs amb mà obscura.

La pluja arrasava vides i esperances,
morts i desapareguts, un poble ferit,
però Mazón, mentre dinava i festejava,
menysprea el dolor amb un gest envilit.

La xiqueta escolta, amb mirada brillant,
«Pot comptar amb mi, som la generació de cristall,
lluitarem junts, el poble està avançant,
i canviarem el present que hem vingut a lliurar.»

Conta el pirata, amb veu de memòria,
com l'aigua arribava amb fúria desfermada,
mentre Tavernes quedava atrapada en la història,
i l'escola seguia oberta, la xicalla alarmada.

La xiqueta replica, amb fermesa en parlar,
«Els joves escriguérem, mostrant el desengany,
mentre ella, contenta, volia tranquil·litzar,
però el poble li exigeix: que no torne a fer mai més tard.»

El pirata vell conta, amb to divertit,
com l'alcaldesa, amb cara mig adormida,
posava el despertador a un temps malferit,
per gravar al canal la tragèdia viscuda.

Amb un gran plumífer i un gest somnolent,
volia ser la primera en la informació,
oblit del poble, d'ajuda o sentiment,
però amb *likes* i vistes trobava la solució.

«Quan deixes el càrrec,» diu ell amb sarcasme,
«si no vols la docència, té una gran sortida,
ser *influencer* d'aigua, pluja i dramatisme,
amb un perfil viral de fama compartida.»

Eva mira de reüll, se sent preocupada,
l'intrusisme professional de l'alcaldeessa
li està produint una gran desgana,
el PP desapareix sense èxit ni riquesa.

EL TRESOR DEL TREBALL

El pirata llança el sedal a la mar,
no busca peixos, sinó títols lluents,
«B2 per a qui raspe, que no cal brillar,
i un C1, si la teua nota és més d'un set.»

A la barca, els certificats s'apilen,
pesca fàcil, sense esforç ni rigor,
mentre la llengua, a poc a poc, vacil·la,
devalua el saber, perdent el seu valor.

El pirata llança el sedal amb ambició,
vol pescar entrades per a cultura i art,
però la mar només dona, amb traïció,
passes daurats per als bous, el nou bastard.

Amb cada llançada, la xarxa és buida,
l'escena, el teatre, tot ha desaparegut,
«Però mira aquest seient, quina meravella lluïda!»,
riu el pirata, i el poble queda vençut.

El pirata pesca a la platja de Tavernes,
no busca peixos, sinó llocs ben pagats,
llocs de treball que semblen eterns,
però sols els donen a cercles ben tancats.

«Seràs funcionari? Doncs has d'encertar,
pertany a la falla que cal agradar!»
Ell llança el sedal amb falsa esperança,
però sense padrins, no hi ha confiança.

ELS POLÍTICS SÓN UN TRESOR? AH, NO, VOLEN EL TRESOR

En el cofre d'or, tres figures es veuen,
dos miren al davant, seguint la direcció,
l'alcaldessa mana, i els regidors obeïxen,
sense contradir, sense cap opinió.

Però el pirata, reiet, mira cap al sud,
repta el poder amb paraula clara i forta,
i per la contrària, amb gest abrupte i rústic,
l'han fet fora del joc, li han tancat la porta.

En el cofre d'or, tres figures hi ha,
dos miren al davant, sense mai qüestionar,
Pedro Sánchez, amb veu ferma i clara,
i Montero al seu costat, fent-lo aclamar.

Sempre d'acord, sense dubtes ni esquerdes,
repeteixen consignes, segueixen el guió,
fins i tot quan el vent fa girar les varetes,
ells mantenen la ruta, sense discussió.

Però Ábalos, que no es deixa doblegar,
se'n va del govern amb l'honor com bandera,
i així, la transparència volen disfressar,
mentre amaguen la brutícia rere la trinxera.

**Volem dedicar aquesta crítica
a qui durant molts anys va ser l'encarregat d'escriure-la:**

Amb la ploma com a eina,
creaves un univers,
on la brisa dels versos ballaven
com un ballet divers.
Els teus mots, com flors,
adornaven el monument,
amb el teu talent,
creaves un món diferent.
Després d'haver marxat,
la teua essència no és un buit,
com un silenci que ressona,
com una pàgina en blanc
sense tinta ni fruit.
Però els teus versos atresoraran per sempre,
com un testimoni de la teua passió,
el teu llegat etern.
En cada rima, en cada estrofa,
en cada llibret et trobarem present.
Descansa en pau, faller de cor i de ploma lleugera,
que el teu llegat continuarà brillant
com un estel a la nit fosca de la primavera.

EL TRESOR DE LA FALLA

LA VIDA, EL NOSTRE TRESOR

FALLA PORTAL DE VALLDIGNA

Sona el telèfon i la veu no és com la de cada dia... la maleïda paraula que mai volia haver escoltat havia entrat a casa seua.

Incertesa, feblesa, tristor, pesar i una gran barreja d'emocions li recorregueren el cos. Va encetar un camí de fosc, però cada dia era una lluita on cada petjada el feia apropar-se al gran tresor: la vida.

Aquella malaltia li ho volia furtar tot, però no va ser així, li va regalar força, ànims, alegria per arribar a tindre una nova oportunitat. L'oportunitat de continuar endavant, el tresor no era la curació, era la intensitat de viure i apreciar cada instant del dia a dia.

Malauradament hui ja no estàs entre nosaltres, però la teua força, la teua lluita i les teues ganes romandran entre nosaltres. Sempre seràs la persona que dedicava les últimes paraules a les nostres falleres majors abans d'eixir a l'escenari.

A totes les persones que lluiten cada dia i que veuen la vida com un tresor.
Que la terra et siga lleu!

EL TRESOR DE LA FALLA

FALLA INFANTIL

Lema

EL FANTÀSTIC PAÍS DE LA DOLÇOR

Artista

VÍCTOR HUGO GINER BLASCO

Versos

ROSA MAGRANER GRAU

Tots els xiquets i xiquetes
d'aquesta Falla Portal
demanem coses dolcetes
per falles, Pasqua, Nadal
o en un dia normal.

Xocolate, canyamel,
caramels i piruletes,
roses amb gustet de mel,
gominoles i galetes,
torrons, massapà, pastetes...
Que ens sentim com en el cel
quan mengem llepolietes.

Per això vam acordar
que la falleta d'enguany,
encara que sembla estrany,
done gust al paladar
per recordar-la tot l'any.

WILLYWONKA L'INVENTOR

Willy Wonka hem convidat,
fabricant de llepolies,
que és ben feliç tots els dies
tastant el que ell ha inventat.

Uns donyets treballadors
sempre l'estan ajudant.
Fan bastons de molts sabors
i caramels de colors
mentre s'animen cantant.

LA FADA PASTISSERA

També ha vingut una fada,
que fa pastes i pastissos
i el dolç que a tots ens agrada,
la mallorquina ensaïmada
o rotllets ben bons d'anissos.

Últimament ha innovat
fent plum cakes i magdalenes,
dònuts, muffins per dotzenes,
coques fines i gelat.

LA PRINCESA FALLERA

I qui és aquesta princesa
coronada i amb vareta?
És reina de la dolcesa,
la Major de la falleta!

Al país de la dolçor
per tot un any té poders,
que és la Fallera Major
i ben feliç ha de ser.

EL DRAC GOLAFRE

Ací hi ha un drac panxudet
que, de menjar tots els dies
un excés de llepolies,
s'ha fet gros i redonet.

I és que cal anar amb cura,
també amb les coses dolçetes,
que hem de tastar amb mesura
per tindre bé les dentetes.

LA BRUIXETA FETILLERA

En aquest màgic viatge
també hi ha una vella bruixa
que té mirada salvatge
i xupa-xups de maduixa.

Amb mots d'un estrany llenguatge
fa encanteris misteriosos
perquè li isca bé un beuratge
per curar mals amorosos.

FRANKENSTEIN

De Frankenstein disfressat
tenim ací aquest xiquet
que, envoltat d'un món dolcet,
vol ser ninot indultat.

...pomes caramel·litzades,
carabassat, massapans,
o l'arrop i talladetes,
que ensucrava vells i infants...

Per Halloween, a la nit,
pel poble ix a demanar
peladilles, bon confit
i caramels de xuplar.

...i, de coses saladetes:
tramussos, cacau pelat,
pipes, quicos, ametletes,
bufes de dacsà, torrat,
castanyes i avellanetes.

Sabeu quines llepolies
hi havia fa seixanta anys,
quan els iaïos o les ties
jugaven amb els companys?

Ara, com en el passat,
grans i infants volem conviure
en un món ben ensucrat
i amb més bondat poder riure
en pau i solidaritat.

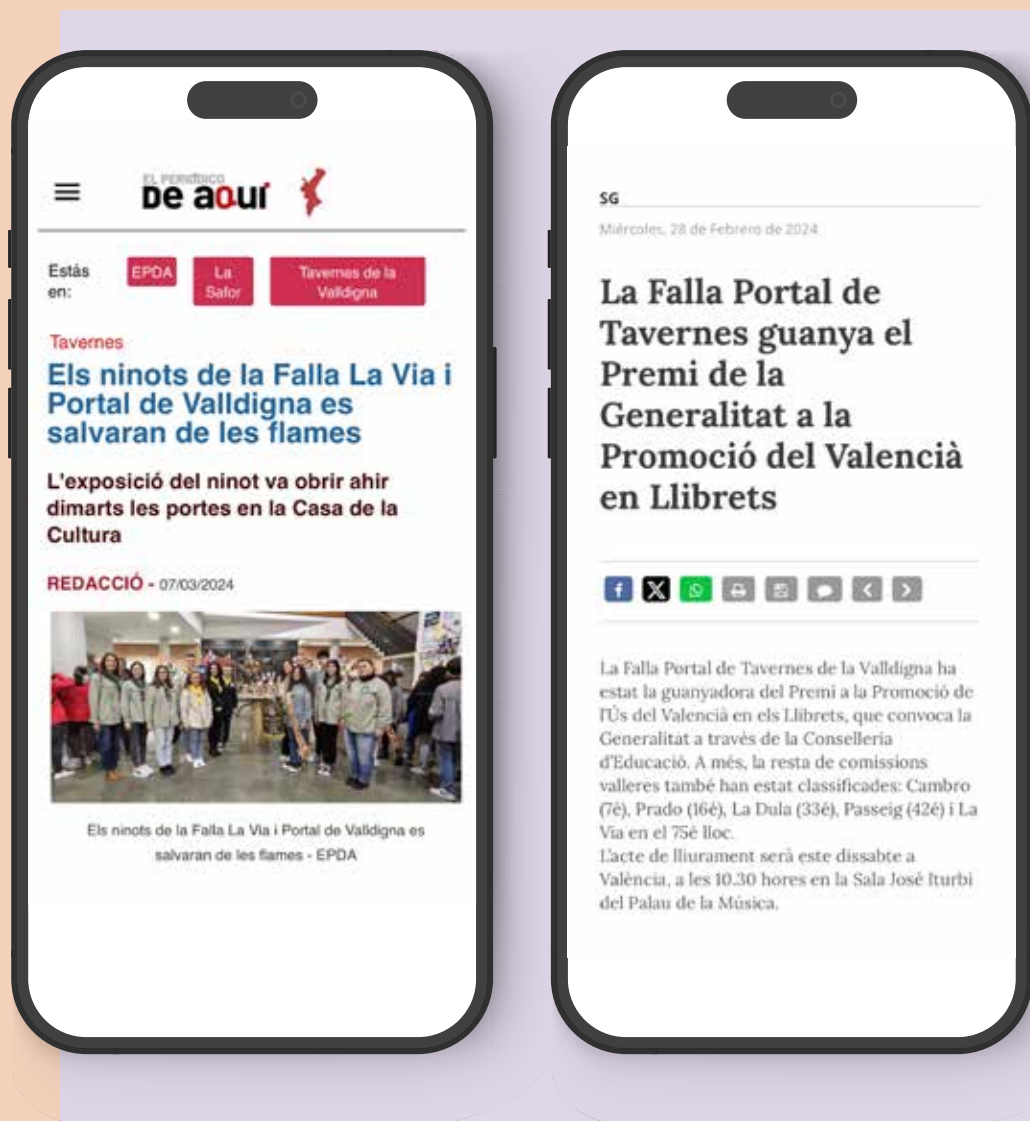
Eren coses molt senzilles,
o uns dolços casolans:
regalèssia, peladilles,
margallons, dàtils elxans...

SOM NOTÍCIA

EL TRESOR DE LA FALLA

XVIII MOSTRA DE LLIBRETS A GANDIA

L'EQUIP DE LLIBRET

Un any més, participem de la XVIII Mostra de Llibrets de la Comunitat Valenciana al Museu Faller de Gandia, que en aquesta ocasió comptava amb el debat en una taula redona sobre l'ús de la Intel·ligència Artificial en els llibrets de falla.

La nostra comissió ha estat convidada per ser la falla guardonada amb el Primer Premi a la Promoció de l'Ús del Valencià en un Llibret de Falla de la Comunitat Valenciana. El primer premi és un reconeixement extern a molts anys de feina d'equip.

La mostra és un fantàstic espai reservat a l'intercanvi d'opinions i experiències i enguany ens ha permés explicar la importància que li donem al nostre llibret.

Hem posat en valor el treball incansable de l'Equip del Llibret, la confiança de la comissió, l'agraïment als col·laboradors literaris, però sobretot hem

defensat la coherència temàtica al voltant del treball que fem al llarg de tot l'any i que tenim l'oportunitat de plasmar al llibret, sobretot a la part infantil i en favor de la sostenibilitat i cura del medi ambient.

Ens enorgullem de l'equip multidisciplinar amb què comptem: des de la part lingüística, del disseny, de la part creativa, de difusió, de photocall, de la importància de les publicitats i cases col·laboradores, posant atenció a la part de les noves tecnologies, imprescindible també la part administrativa i burocràtica, la part protocolària.

El llibret és un aposta literària, cultural que arreplega les inquietuds i l'actualitat de la societat durant l'any en curs, enguany hem convidat a participar a un grup d'escriptores i escriptors novells, els quals han respost d'una manera magnífica.

Sense deixar de banda la defensa de la tradició de la mà de la innovació, amb una cura exquisida de la llengua, seguint les normes de l'AVL. I tenint en compte una societat cada vegada més inclusiva, on la nostra contribució l'hem tinguda creant un full web per fer el nostre llibret més inclusiu.

Hem pogut explicar la dificultat que trobem inicialment per tro-

bar la temàtica i crear el fil conductor i la satisfacció del resultat final, la autocrítica i l'afany per millorar ens fa estar sempre alerta a les novetats. I malgrat que aquest equip té llibertat de creació, mai es decideix res sense el vist-i-plau de la comissió.

Tenim ben clar que apostem per la qualitat front a la quantitat, trobem la prova palpable a qualsevol de les edicions dels llibrets que hem publicat amb anterioritat.

En un ambient distés al voltant d'una taula i acompanyada de Manuel Muñoz, un ferm enamorat de la cultura literària llibretera, la nostra companya, Sílvia Borràs, va poder explicar tot allò dit amb anterioritat, acabant amb una menció a la temàtica del llibret de 2024, on la tradició ens venia marcada per un samurai i pel Japó feudal i ho vam lligar a la intel·ligència artificial. Com vam escriure a la nostra introducció, «en un món de dualitats temporals, dos mons aparentment separats estan intrínsecament connectats per un llaç ocult, en el passat, en un Japó feudal, i en el present, una dualitat completament distanciats en el temps, però que domina la humanitat viu sota el control implacable

d'una Intel·ligència Artificial omnipotent que governa amb fredor tecnològic. SER o SERF, era el títol que ens convidava a pensar i meditar cap a quina posició volem estar. Ser en essència o serf d'altres que disposen de la nostra voluntat a la seua mercé.»

La temàtica de la Mostra versava sobre la intel·ligència artificial i tinguérem l'oportunitat d'escoltar opinions confrontades envers la utilitat de la IA dins del món faller.

Ha estat un plaer poder compartir un any més inquietuds i esperances al voltant de la cultura que envolta el llibret faller.

DE LA VALL AL POSTIGUET

Iniciàrem el viatge cap a Alacant carregades amb una pamela de platja, un ventall i una bossa penjada al coll guardant el tresor més preuat.

Ens havien convidat a conèixer la seua cultura, a participar de la seua festa i anàvem a ser convidades d'excepció. Entre la incertesa de no saber què ens trobaríem i la il·lusió de mostrar la nostra joia més valuosa ens endinsarem pels carrers d'Alacant, tancats molts d'ells per les seues majestuosos Fogueres i racons muntats per a les seues festes més internacionals.

Poguèrem estacionar ben a prop d'on passaríem la nit, havíem tingut molta sort, pensàrem, i això ens feia presagiar un bon començament.

Passejàrem entre música, color i festa, ens feia recordar contínuament les nostres enyorades falles, però no ho eren, ens va costar fer-nos a la idea, però eren FOGUERES.

Arribàrem al Port on ens esperava Ona, la primera sirena, que amb la seua atenta i tendra mirada ens convidava a gaudir de les bondats i els tresors que oferia la mar. Nosaltres d'aixó en sabem molt, doncs vivim al costat de la Mediterrània, així que amb molta facilitat poguérem compartir experiències.

Deixàrem Ona guardant els vaixells i ens meravellàrem amb l'Efecte Papallona que obria les portes de la Foguera Port d'Alacant i del Passeig del Port, l'any que la Foguera tornava a lluitar pels primers premis de la categoria especial.

Ara ja ens coneixíem, fou una visita ràpida però necessària, aquella nit tornariem...

Era un bon moment per endinsar-nos en la festa alacantina, gaudir de les seues tradicions, per què no? també comparar-les amb les nostres i extraure les nostres pròpies conclusions, cercaviles, xarangues, visites als monuments, mascletada, bona taula amb bon beure i menjar... A la fi, valencians i alacantins som cosins germans, tenim la mateixa sang.

Abans del sopar, i ja de camí al port, ara si carregades amb el nostre tresor més valuós, ben

custodiat per totes nosaltres, visitarem fogueres, contemplarem desfilades, hi havia molta gent i molt bon ambient, una calor sufocant que el ventall no era capaç d'apagar, tot i estar al costat de la mar.

Sopàrem envoltats de la gent de la Foguera que ens acollí com a companys i compartírem taula amb altres dues Falles de València Capital, que enguany per alguna u altra raó destacaren en el seu saber fer. I arriba el moment del parlament, escoltàrem amb curiositat tot allò que s'hi estava comentant, havíem pogut parlar mentrestant sopàvem de la nostra comissió i havíem comentat algunes curiositats alhora que havíem enaltit la bondat dels seus fallers i falleres i de l'orgull que sentíem de pertànyer a la FALLA PORTAL DE VALLDIGNA.

EL PREMI VELER DE LES LLETRES FALLERES fou el reconeixement que la Foguera Port d'Alacant li va donar al 1r Premi a la Promoció i Ús del valencià en un llibret de falla atorgat per la Generalitat Valenciana, que no fou altre que el nostre llibret faller 2024: Ser o Serf.

De la veu de Fran, qui fou l'amfitrió de l'event escoltariem unes paraules molt sentides i emotives a la trajectòria de la nostra falla

i al nostre llibret faller en particular, cosa que ens va omplir d'orgull i satisfacció, les delegades de llibret allí presents no podíem estar més satisfetes, perquè saber que som un referent a tot arreu del territori valencià és una gesta a l'abast de ben pocs, i nosaltres ho som. En rebre el premi era el moment de poder compartir el nostre llegat i férem lliurament del tresor que la resta amb ànsia anhelava i que nosaltres teníem a bon recapte, sens dubte ara era el moment de compartir-lo: SER O SERF, el nostre llibret faller.

Des d'aquestes línies volem novament donar les gràcies a la foguera Port d'Alacant, per la seua hospitalitat, per la seua tasca i pel reconeixement al treball ben fet, diuen que ningú és profeta en la seua terra; i nosaltres hem hagut de vindre fins el Postiguet per a fer-nos saber que érem, som i serem un referent a tot arreu del País Valencià.

PREMI PORTAL DE VALLDIGNA

Un any més, la nostra falla i dins de la Federació de Lletres Falleres, atorga el Premi Portal de Valldigna a la millor poesia lírica escrita a un llibret de falla. Aquest premi està patrocinat per Mandriladora Alpessa i l'Ajuntament de Tavernes de la Valldigna. Aquest 2024, el poema guanyador fou **Mirades de Foc** de l'autora **Alba Fluixà Pelufo** de la **Falla Beniopa de Gandia**.

MIRADES DE FOC

Mirades que es creuen sobre el foc
d'una festa que mor i renaix
entre una cendra sempre canviant.

Mirades que encenen espurnes
quan les mans es toquen
i els llavis somriuen amb un goig
exaltat per la música i el ball.

Mirades que contemplen bel·leses
efímeres i eternament gravades
en milers de retines que exploraren
amb fam de vida els carrers.

Mirades cansades però plenes
que guien tendrament,
mirades d'ulls grans i joves,
fetes de llum i de futur.

Mirades d'una festa que viu
amb el foc sempre al cor
i una flama en les pupil·les.

Fernando Navarro

CADA FESTA, UNA CAUSA

Com cada any i des de 2018, quan la nostra falla va encetar un projecte per a demostrar que les falles també són solidàries, hem pogut comprovar que la Falla Portal té un gran nivell de conscienciació en ajudar als qui més ho necessiten. Enguany ja són set els anys que portem al capdavant d'aquesta iniciativa i, aquest any, ho hem demostrat més si cap.

Com bé diu el nom del nostre projecte, intentem organitzar a cada festa que la nostra falla du a terme una causa solidària i, aquest darrer any faller, n'hem organitzat tres. Però ens hem centrat en una causa molt necessària, ajudar amb els recursos que la falla tenia a les poblacions afectades per la DANA.

La nostra primera causa va ser a la setmana fallera. Vam fer una sessió de Zumba solidària i els diners que es recolliren anaren de manera íntegra

a dos associacions: Artogriposis Múltiple Congènita i Fundació Alpe Acondroplasia. Dos associacions en les quals el poble està molt bolcat, ja que hi ha dos xiquetes afectades i una d'elles pertany a la nostra falla. Així que seguirem col·laborant amb tot el que a la falla li siga possible. Estem molt contents amb els fallers, les falleres i tota la gent que va col·laborar amb la recaptació dels dorsals per al Zumba, que cal dir que va ser de la mà d'Adriana Grau i de Rototrains de manera gratuïta, i amb la venda de detalls i complements aportats per les associacions. També tinguérem un espectacle solidari amb els personatges d'Star Wars. Amb l'exhibició del robot A2-D2 i un gran photocall benè-

fic. Ens omplim d'orgull els resultats obtinguts i seguirem col·laborant.

La nostra segona causa va ser a la festa de cloenda, i com ja és tradició fou per a la Creu Roja de Tavernes de la Valldigna i recollírem material escolar per tal que la xicalla començara el curs amb tot el necessari.

Càritas Interparroquial de Tavernes va ser l'associació on anàvem a destinar la recaptació de la Festa de Benvinguda de la nostra Falla. La campanya del quilo va ser la protagonista i les persones que volgueren col·laborar ho feren amb aliments no peribles i amb xicotetes aportacions econòmiques.

Ens arribà el fatídic 29 d'octubre, on la devastadora DANA

va fer que milers de persones ho perderen tot. Els fallers i les falleres de la Falla Portal de Valldigna no es podien quedar de mans plegades i ens posàrem a cuinar per poder apropar als nostres pobles veïns plats de menjar calent. Ens unírem a «Los chefs de la DANA», que s'encarregaren de transportar tot el menjar a les poblacions necessitades. Hem rebut moltes col·laboracions econòmiques de fallers i falleres per poder comprar els aliments. A més de comerços com Congelats Pascual, Més que carn, Alpessa... Gràcies a tots i a totes, ja que aconseguírem fer al voltant de 2000 plats calents.

Ha estat molt satisfactori per a nosaltres, vore com amb xicotetes accions hem pogut acompanyar i alegrar un poc la vida dels damnificats. I des d'ací, donar les gràcies a tots els fallers i falleres pel seu granet de solidaritat.

Al llarg de l'any realitzem moltes festes i causes a les quals intentem donar la nostra ajuda i col·laboració. Així que la nostra falla seguirà amb diverses causes. Érem, Som i Serem una Falla Solidària.

8K FALLA PORTAL DE VALLDIGNA

Torna la 8k a Tavernes de la mà de tot el voluntariat de la nostra falla, Falla Portal de Valldigna. El primer esdeveniment de l'any faller que uneix de nou a tota la comissió en un acte de germanor, on la implicació del voluntariat juga un paper molt important perquè isca tot com esperem: muntatge, so, dorsals, eixida, recorregut, avituallament, ambulància, meta, trofeus, sopar... tot controlat al mil·límetre perquè siga un dia d'èxit, de satisfaccions, de comboi i sobretot, de festa.

Els participants s'uneixen a la festa, així com el públic assistent, tots són imprescindibles per crear un ambient saludable, un ambient faller.

L'entusiasme i la germanor s'agafen de la mà i es transformen en els protagonistes. L'esperit faller se sent en cada moment d'aquest esdeveniment, abans, durant, en meta i en finalitzar, en el sopar i en la vetlada, on els comentaris, les rialles i les anècdotes flueixen com l'aigua, millor dit, com la pólvora, que som fallers.

GUANYADORS CONCURSOS

Portal de Valldigna
2025

Postals Nadalenques
Categoria 6-8 anys
Amaia Vercher Andrés

El Tresor de la Falla

Postals Nadalenques
Categoria 12-14 anys
Irene Estruch Albacete

Postals Nadalenques
Categoria 9-11 anys
Yago Bononad Bordes

La promesa fallera

Quantes vegades ho hem somiat?

Pot ser que el meu armari ocupen més els trages de fallera que els jerséis, o que el meu somni siga representar la meua falla i no un gran noje.

També que aquest es complira després d'una llarga espera.

Un 19 de març, el dia més important per a tots els fallers, vaig fer una promesa sense saber el que estava per passar.

La falla es cremava, i les llàgrimes de tots els representants recorrien les seues cares. I jo amb un sentiment indresquitable, pensant quan seria jo un d'ells.

- El dia que siga fallera major infantil, em promets que seràs el meu president? Li deia jo al meu millor amic.

- Et promet que junts gaudirem del regnat que en un anys disfrutarem, i també complir aquest i tots els somnis que ens queden al teu costat.

Amb una abraçada, un somriure, i unes quantes rialles, ens esparava el millor any de les nostres vides.

Tot va començar un dissabte, 11 de maig, a les huit de la vesprada, seria quan anàvem a rebre la "eleccionada" que ens marcaria un ontes i un després.

"Vols ser el nostre president infantil per l'exercici 2025?", "Vols ser la modio fallera major infantil per l'exercici 2025?". Eixes frases que vam rebre amb una acumulació de sentiments, ens van unir al casal, junt els que serien els nostres representants majors.

Des de eixe moment vam crear una amistad que ens duraria per sempre.

Va ser una nit màgica, però tot sol feia que començar.
Després de proclamacions, exaltacions i centenars de dies
que marcarien la nostra vida fallera, arribà el dia la plantà.

Un dia llarg, i esgotador.

-Es hora de dormir fallereta, demà comencen les falles que amb tant
entusiasme esperaves. Hem deia la mare.

Hola la roó tenia.

El 17ere van donar dos primers premis, el 18 vaig veure a la Mare de Déu, que
tant anhelaia amb la meua banda de fallera major. Però el millor dia, estava
per passar.

El 19 de març, després d'un llarg pasacarrer, una missa, i muntó de balls amb
la xaranga, arribà la vesprada.

Veia a la gent posar tragues i ga saltina al monument, del que com a
record tenia un bonic ninot, i sobretot un preciós a la meua ment.

Tu i la persona la qual vaig decidir comprometre'm a aquesta aventura,
encenim la troca que tancaria la nostra promesa.

Un any màgic, sempre arribà a la fi.

Em vaig girar a la meua esquerra, on estava el meu president i li vaig dir:

- Em promets que quan siga fallera major seràs el meu president?

- Et vaig prometre que compliríem tots els somnis junts. Em deia el meu amic
amb rialles en el seu rostre.

Però una veu a la meua dreta intentava dir-me algo.

- Em promets que quan represente al nostre poble, seràs fallera major?

Em deia la meua fallera major.

- T'ho prometé.

3e CAT 2010

5

TRESORS DELS MENUTS

TRESORS DELS MENUTS

LLIBRET INFANTIL

ÀNGELA MAGRANER MIFSUD

MARTA PALLÀS MARTÍNEZ

Il·lustradora

PAULA SOLANES ANDRÉS

«Els tresors no tenen per què ser materials, els tresors són aquells xicotets fragments de la infància que es poden quedar guardats en el cor pel significat que li donem».

Tresors

Portal de Valldigna
2025

Tresors dels menuts

330

TRESOR 1: LES EMOCIONS

Les emocions són un tresor fonamental de la infància, ja que són el motor que ens ajuda a comprendre i connectar amb el món que ens envolta. Tant les emocions positives com les negatives són essencials per al creixement personal, perquè ens ensenyen a identificar el que ens fa feliços, el que ens fa por i el que ens provoca tristesa o ràbia. A través de les emocions, els més menuts aprenen a expressar-se, a relacionar-se amb els altres i a construir la seua pròpia identitat. Cada sentiment viscut, siga un somriure d'alegria o una llàgrima de frustració, és una oportunitat d'aprenentatge i una part essencial de la seua evolució emocional. Així, les emocions es converteixen en un veritable tresor que acompanya els xiquets i les xiquetes a mesura que descobreixen el món i a ells mateixos.

A continuació, us presentem sis emocions representades a través de sis ninots del nostre monument infantil d'este any. Llig o escolta els microrelats que acompanyen a cadascuna d'estes emocions i pinta-les amb els colors que estes et transmeten. Després, et convidem al fet que explores la teua creativitat i escrigues un microrelat alternatiu per a cada emoció amb l'ajuda del dau que pots trobar més endavant (pàgs. 332-333).

Ansietat observava el pot de bombons amb el cor accelerat i un buit a l'estómac. Cada caramel brillant semblava xiuxiuejar-li, prometenent felicitat instantània. Incapaç de pensar en res més, caminava amunt i avall, atrapat per l'ansietat del desig. Va acabar al parc, arrossegat per l'energia d'altres xiquets. Sense adonar-se'n, es va trobar corrent, saltant i rient. Quan el sol començava a pondre's, el pot de bombons va tornar a la seua ment, però ja no semblava tan gran ni tan important. La dolçor que buscava havia arribat d'una altra manera.

Tristesa s'assegué al marge del camí, abraçant les cames mentre el sol es ponía. Havia estat tot el dia esperant algú que no arribaria. El vent jugava amb una fulla seca, i ella la va observar amb un sospir profund. «Potser m'he oblidat de com somriure», pensà. Però, de sobte, una flor petita va aparéixer entre les pedres del camí. Tristesa va acariciar els seus pètals suaus, i per un moment, va sentir que el món no era tan gris.

Alegria dansava pel poble amb un caramel a la mà, repartint somriures a tothom que passava. «Un caramel per a tu i una rialla per al teu cor!», exclamava amb entusiasme. Els més menuts l'esperaven cada vesprada, perquè sabien que, a més dels caramels, sempre portava històries màgiques sobre estrelles que brillaven en pots de vidre. Quan el sol es ponía, Alegria es fonia amb el vent, deixant un rastre de sucre i felicitat.

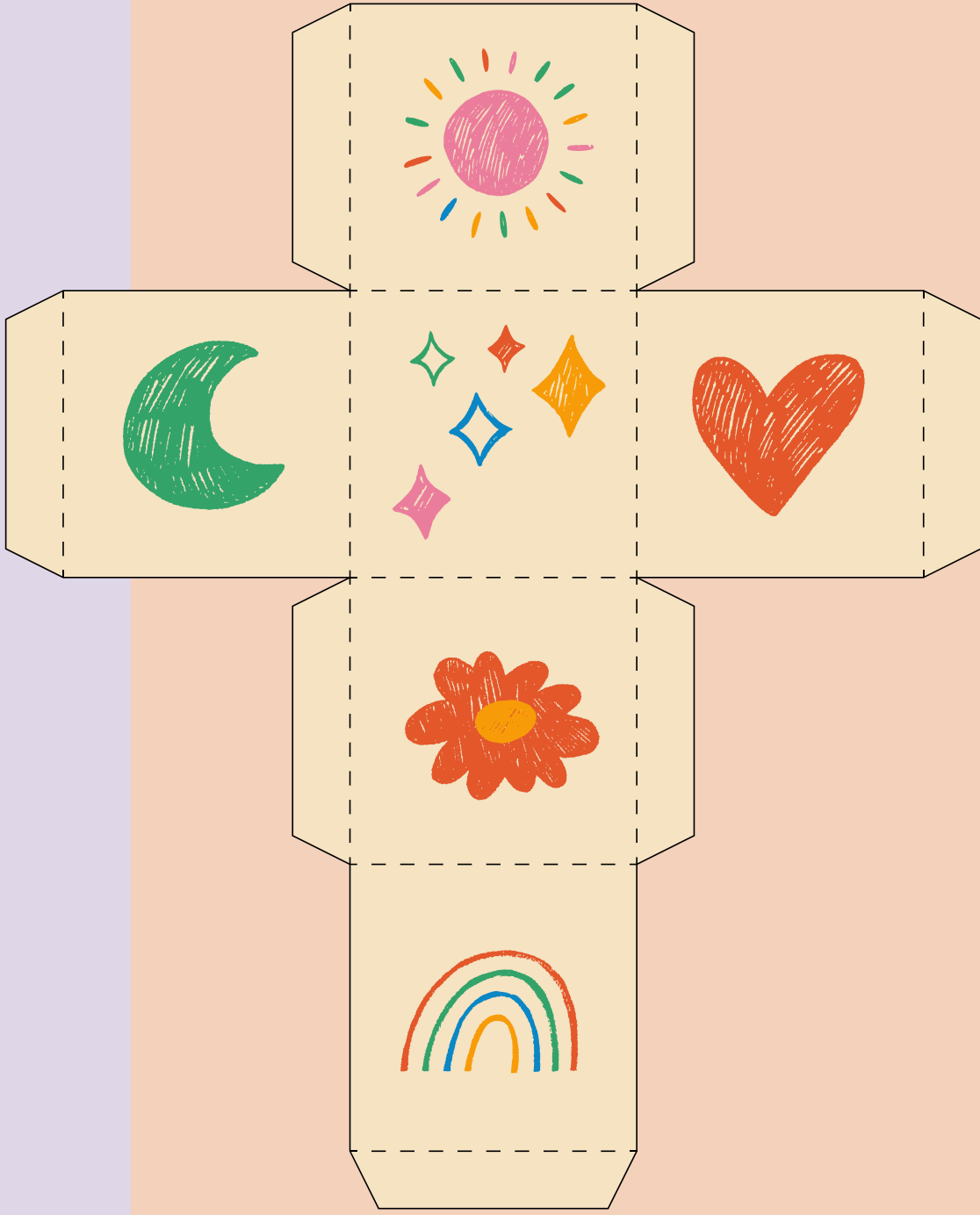
Ràbia alçava el seu bastó amb força, amb el caramel al capdamunt trontollant, mentre vigilava el regne de sucre. «Com gosen tocar el meu regne sense permís!» grunyia, enfurismat. Aquell matí, havia descobert una mossegada en una de les seues precioses torres de xocolata. Va jurar trobar el culpable i, bastó en mà, escorcollava cada racó. Però, quan va trobar un xiquet petit amagat, amb les mans plenes de xocolata i llàgrimes als ulls, la seua ràbia es va fondre com un caramel al sol. «La pròxima vegada, només demana-ho», va dir amb un sospir, oferint-li un caramel del seu bastó màgic.

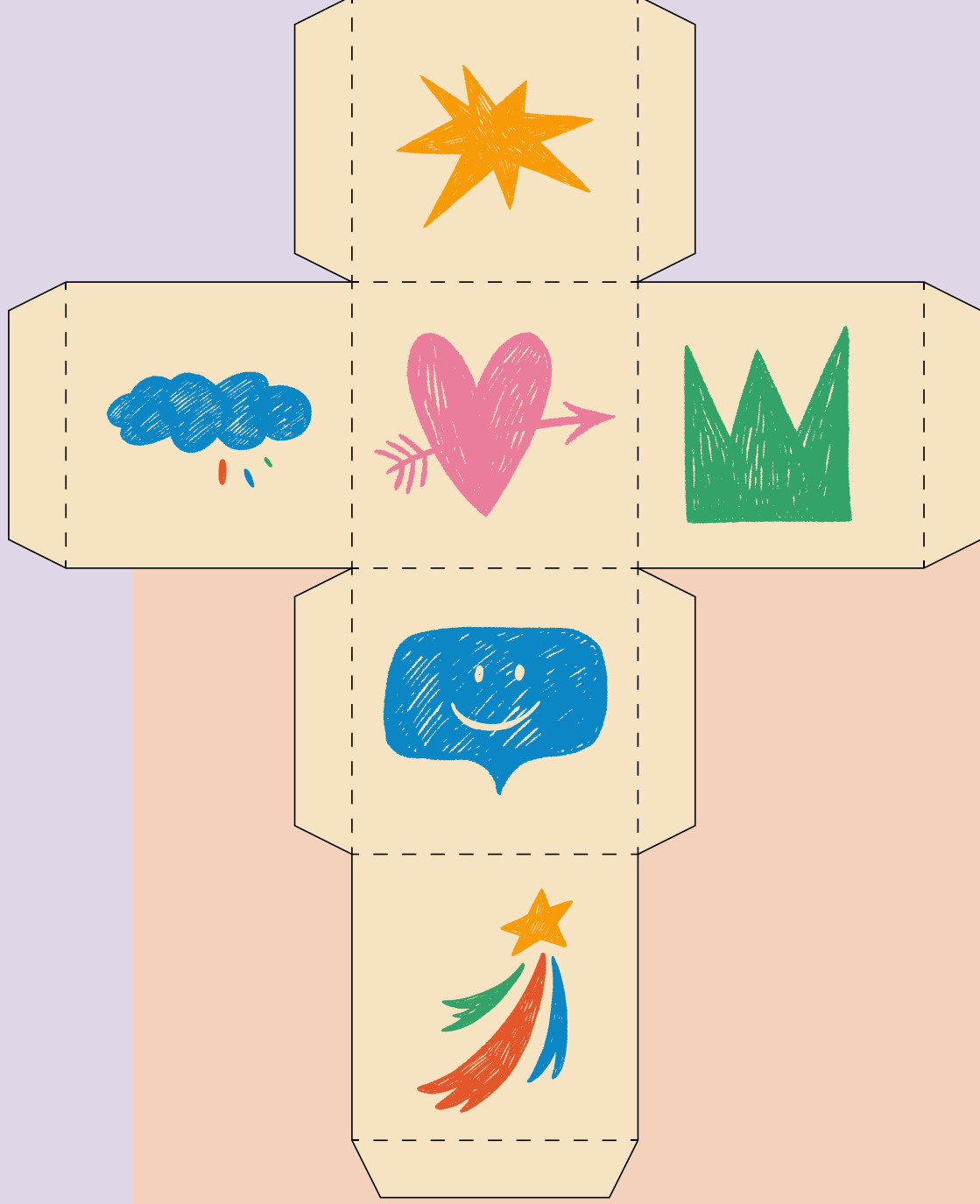

Orgull sostenia el seu pastís amb delicadesa, com si fora una joia. Amb el somriure al rostre, caminava per la plaça mentre les mirades l'acompanyaven. Per a ella, no hi havia plaer més gran que veure l'admiració en els ulls dels altres. Aquell pastís no era només un dolç: era la prova del seu talent insuperable.

Quan la gran DANA va arrasar València, deixant pluja, fang i tristesa, la bruixa **Empatia** va sentir com si cada gota d'aigua li haguera caigut directament al cor. Des del seu cau va observar la devastació i va decidir que aquella vegada no es quedaria al marge. Va reunir tot el que tenia: arrels per curar malalties, espelmes màgiques per il·luminar nits fosques, i un vell pergamí amb l'encanteri més poderós del seu llibre. «No puc desfer la tempesta,» va pensar, «però puc ajudar a curar les ferides que ha deixat». Amb un gest decidit, va remoure el calder i va pronunciar les paraules màgiques. Una boira suau es va elevar al cel i es va escampar per tota València, portant calor a qui havia perdut la llar, consol a qui plorava, i força a qui estava cansat.

TRESOR 2: ELS IAIOS

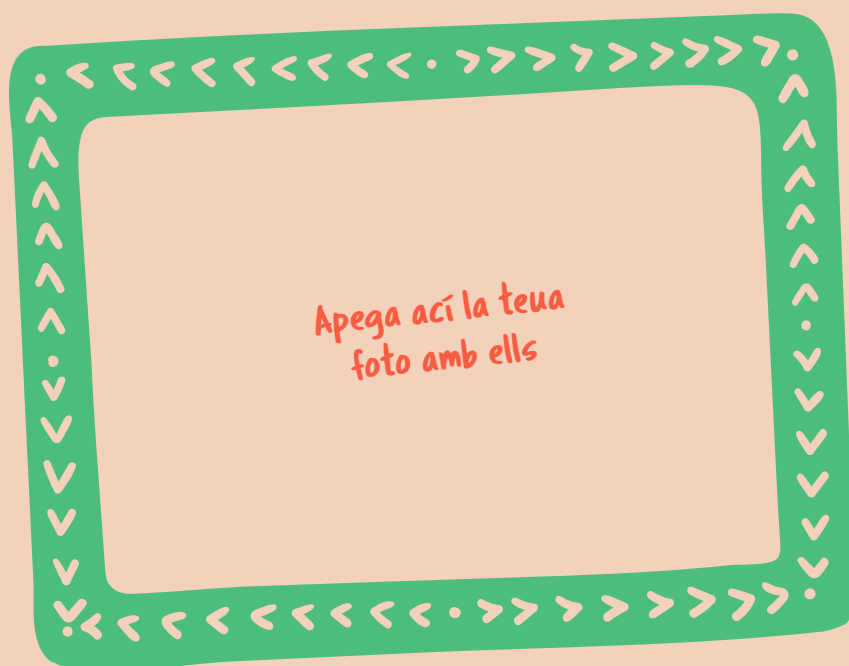
Els iaïos són un veritable tresor de la infància. Amb la seua experiència, saviesa i afecte, ens connecten amb les nostres arrels i ens ensenyen a valorar els xicotets moments. Són els guardians de les històries familiars i ens ofereixen un espai segur on sentir-nos estimats. En un món que corre, ens ensenyen a frenar, escoltar i gaudir de la companyia. Són una font de suport emocional i una presència essencial en el nostre creixement. En definitiva, els iaïos són un tresor per als més menuts, un far d'amor i saviesa que ens acompanya en els primers passos de la vida.

A continuació us animem al fet que, seguint l'exemple d'Aurora i Pep, ens conteu què és el que més us agrada de passar temps amb els vostres iaïos i iaïes, és a dir, que ens expliqueu per què ells són per a vosaltres un tresor. Podeu dir-nos quines històries us han contat des de menuts, quins menjars heu après a fer amb ells, quins jocs de taula o jocs en general practiqueu junts, quines aficions us han transmès, quines rutes heu descobert amb ells, etc.

En este codi QR Fran ens conta com el seu iaïo Pep li ha transmès l'amor per la pirotècnia i ens explica tot el que li ha ensenyat i què és el que més estima de compartir temps amb ell.

PD: Si et ve de gust a gravar-te amb els teus iaïos, envia'ns el teu reel al nostre Instagram @fallaportal, ens encisaria compartir-lo.

D'entre totes les coses que faig amb els meus
iaios, el que més estime és...

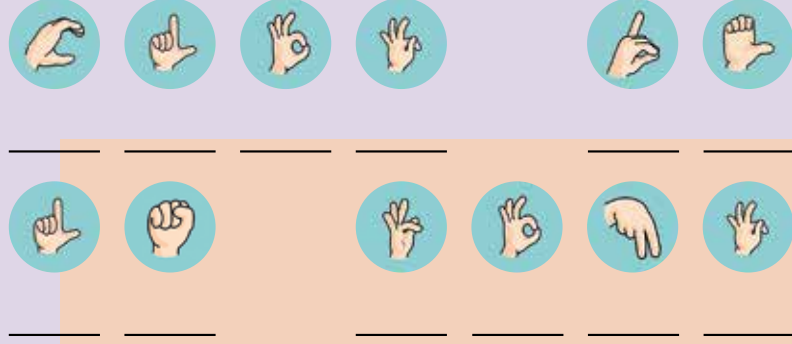
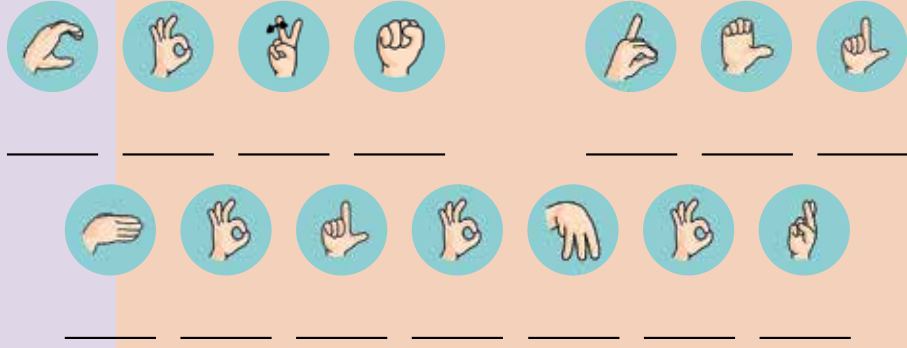
TRESOR 3 : EL NOSTRE ENTORN

La Valldigna és més que un lloc, és el bressol dels nostres somnis i aventures. Els seus paisatges únics, amb les muntanyes imponents que semblen abraçar-nos i les platges d'arena fina que es perden en l'horitzó, ens regalen una connexió especial amb la natura. Els camps verds de tarongers, els rierols que recorren valls tranquil·les i els senders amagats entre la vegetació ens conviden a explorar, a respirar profundament i a sentir-nos part d'aquest entorn privilegiat. A la Valldigna, la infància es converteix en una aventura sense fi, plena de colors, olors i sensacions que es quedaran amb nosaltres per sempre. Per això, el nostre entorn és un dels tresors més valuosos que tenim.

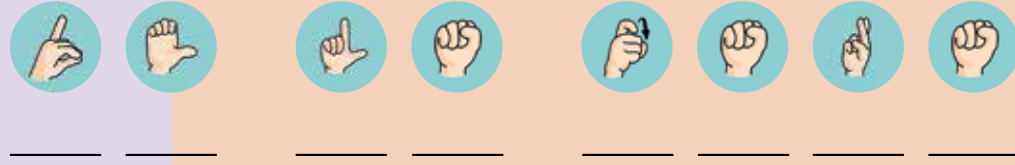
A continuació us presentem els principals tresors de la Valldigna. Al costat de cada imatge teniu el nom de cada tresor escrit en llenguatge de signes. Seguint la llegenda que teniu baix, desxifreu els noms i escriviu-los.

a	b	c	ch	d
e	f	g	h	i
j	k	l	ll	m
n	ñ	o	p	q
r	rr	s	t	u
v	w	x	y	z

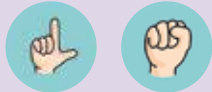
Tresors dels menuts

Tresors

Tresors dels menuts

Portal de Valldigna
2025

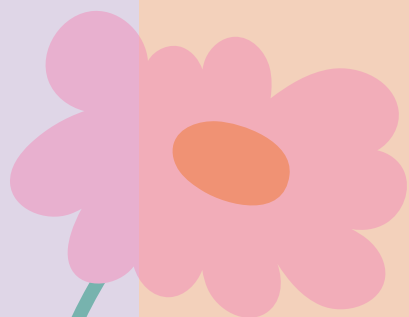
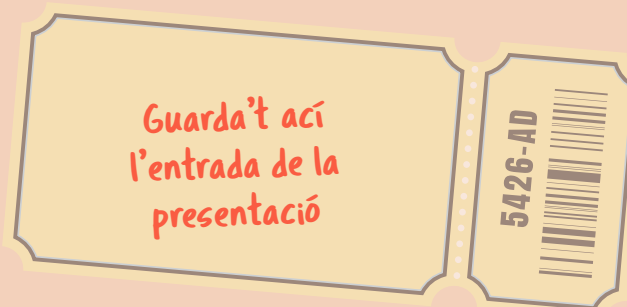
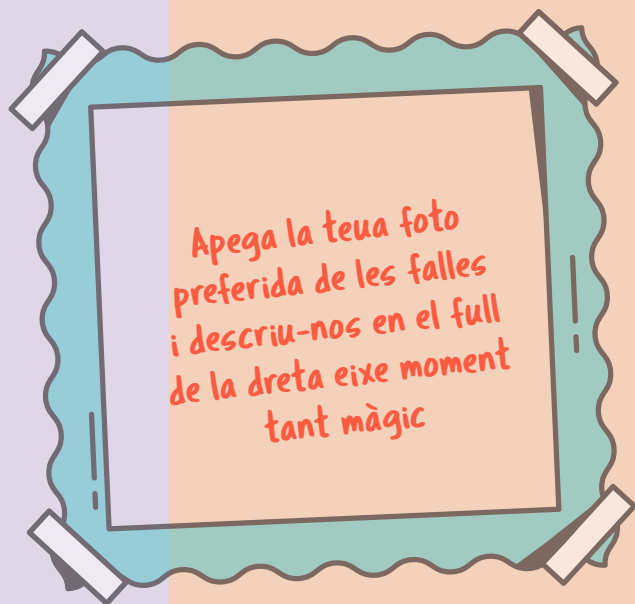
Tresors

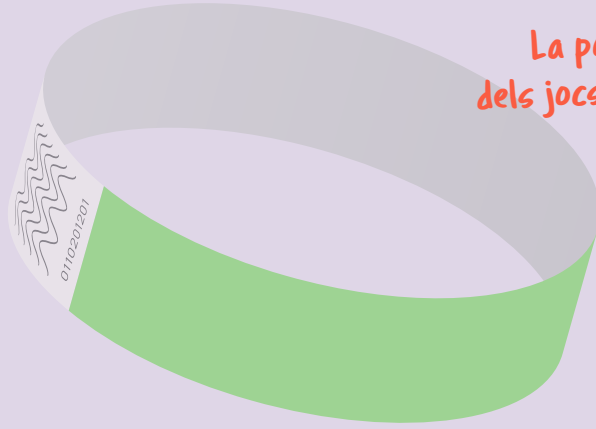
TRESOR 4: ELS RECORDS

Àlbum de retalls de les falles 2025.

«Un record és un fil invisible que cus els moments del passat al teixit de l'ànima, creant històries que perduren més enllà del temps».

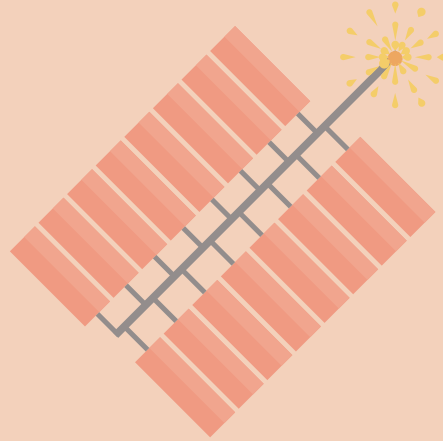

Una de les flors de l'ofrena

La polsera
dels jocs infantils

El coet que més
has tirat estes falles

Deixa en este espai altres records importants que
simbolitzen i definen les teues falles 2025

TRESOR 5: LA LITERATURA

La literatura és un pont cap a la imaginació, el coneixement i l'emoció. Amb aquest apartat, volem apropar als infants a històries que els facen somiar, descobrir i créixer. Per això, hem seleccionat un conjunt d'obres literàries adaptades a diferents edats, pensades per a estimular la creativitat, fomentar valors i gaudir de moments inoblidables en família o a soles amb un bon llibre. Esperem que aquestes recomanacions esdevinguin una finestra oberta al món meravellós de la lectura i que conviden els més menuts a enamorar-se dels llibres.

Violí, d'Antonio Rubio i Óscar Villán, és un llibre de cartó considerat un tresor per als més menuts de casa, els infants de 0 a 3 anys. Amb rimes musicals i il·lustracions senzilles, estimula el llenguatge i la sensibilitat auditiva dels més petits. Part de la col·lecció *Del bressol a la lluna*, és ideal per compartir moments de joc i complicitat.

Un clàssic imprescindible!

Repte: Us convidem acompanyar la lectura del llibre cantat amb una activitat creativa i sensorial. Poseu música que reflectisca els ritmes del llibre i animeu als infants a explorar els sons pintant en un paper gran al ritme de la música. Els ajudarà a connectar amb la història a través del moviment, el color i la música. Si desitgeu fer un vídeo mentre gaudiu de l'activitat, estariem encantats de veure'l en el nostre perfil d'Instagram (@fallaportal).

Leotolda, d'**Olga de Dios**, és un àlbum il·lustrat que convida els infants a explorar la seua creativitat i imaginació. La història segueix tres amics —Tito, Catalina i Kasper— en la recerca de la seua amiga Leotolda, trobant personatges diversos com dinosaures i sirenes al llarg del camí. El llibre destaca per les seues il·lustracions vibrants, creades amb només tres colors, que captiven l'atenció dels més petits. A més, el final obert anima els lectors a dibuixar la seua pròpia versió de Leotolda, fomentant així la participació activa i la creativitat. Una obra recomanada per a nens a partir de 3 anys que promou valors com l'amistat, la diversitat i la imaginació.

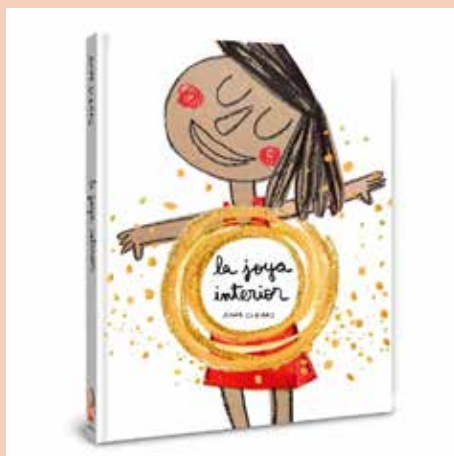

Repte: Després de llegir el conte de *Leotolda*, és hora de fer volar la teua imaginació! Dibuixa com t'imagines que és Leotolda, segueix les pistes i els colors brillants del llibre, els tons fosforescents! I si vols que siga encara més màgic, demana que encenguen una llum negra mentre dibuixes... Els teus colors brillaran com mai, i serà fascinant! Si et fan un vídeo o una foto del teu dibuix estariem encantats de veure'l en el nostre perfil d'Instagram (@fallaportal).

La joia interior, de l'autora **Anna Llenas**, és molt més que un llibre: és un viatge emocional que convida els més menuts a mirar dins d'ells mateixos per a descobrir tot allò que els fa únics i especials. Amb il·lustracions captivadores i un missatge profund, aquest conte ens ensenya que, malgrat les adversitats, sempre podem trobar una llum que brilla dins nostre.

Aquest llibre és una eina meravellosa per treballar l'autoestima, la resiliència i els valors personals d'una manera propera i emocionant.

Una lectura imprescindible que arribarà al cor de xiquets/es i adults.

Repte: Després de llegir *La joia interior* d'Anna Llenas, reflexiona sobre quin és la teua pròpia joia interior. És potser la teua amabilitat, la teua capacitat per ajudar els altres, ser un bon amic o amiga, o la teua empatia? Escriu-ho en paraules o dibuixa la teua joia tal com te l'imagines. Què et fa únic o única i especial? Envia'ns el que prepares al nostre perfil d'Instagram (@fallaportal), estem desitjant descobrir la teua joia.

Josep Franco ens regala en aquest llibre un tresor de la nostra tradició oral, un compendi d'històries que han passat de generació en generació i que formen part de l'ànima del poble valencià. Amb un estil captivador, **Llegendes valencianes** ens transporta a un món ple de misteri, màgia i saviesa popular, on descobrim personatges i llocs que donen vida a la nostra cultura.

Aquest llibre és ideal per apropar els més joves a la riquesa del nostre patrimoni literari, alhora que ens convida a valorar i estimar la nostra història i arrels. Una lectura plena de màgia que no deixarà indiferent a ningú.

Repte: Repte: Tria una de les llegendes i reescriu-la situant-la en l'època actual, mantenint-ne l'essència però adaptant-ne els personatges al context i conflictes. Ens la pots enviar a l'Instagram de la falla (@fallaportal) perquè de segur serà un plaer llegir-la.

TRESOR 6: LA MÚSICA

La música és el llenguatge universal que acompanya els moments més especials de la nostra vida, i en la infància, esdevé un tresor inoblidable. Les cançons que cantem junts a cada acte ens uneixen com a grup i es converteixen en una banda sonora plena d'emocions i records. Amb les seues melodies i lletres, la música ens anima a somiar, a expressar-nos i a compartir moments de felicitat.

EL CANÇONER DE LA FALLA PORTAL DE VALLDIGNA

Aquest cançoner és un homenatge a totes eixes cançons que els més menuts i més menudes de la falla han creat i que canten amb entusiasme. Cada nota i cada paraula representen l'energia i la creativitat de la nostra infància, perquè la música ens uneix, ens fa vibrar i ens recorda que els tresors més preuats de la vida són aquells que compartim.

DONA 'M UNA P

Solista : S Cor: C

T: Donam una P V: P (pe!!!)

T: Dona'm una O () V:O (O!!!)

T: Dona'm una R V:R (erre!!!)

T: Dona'm una T V:T (te!!!)

T: Donam una A V: A (a!!!)

T: Dona'm una L

V.L (ele!!!)

TOTS: POOORTAAL!!!

SOM LA FALLA DEL PORTAL

*Som la Falla del Portaal i ningú ens parararà.... viatjarem per tot el món orgullosos del nostre nom
El Portal és el nostre campió!!!*

SI HAGUERA DE SER D'UNA FALLA

Si haguera de ser

d'una falla, si d'una

falla haguera de ser,

si haguera de ser

d'una falla... De la

Portal hauria de ser

Visca la falla,

(Pla, pla, pla)

Falla Portal,

(Pla, pla, pla)

Visca la falla, la

meua falla, Falla

Portal.

Visca la falla, la

meua falla, Falla

Portal.

HIMNE DE LA FALLA PORTAL

*És al Portal
on regna l'alegria-ia-ia,
és al Portal on regna el bon humor.
No canviarem de caràcter ningun
dia-ia-ia. És el Portal, el Portal,
el millor, oé !!!*

CAMPANERA (VERSIÓ FALLA PORTAL)

*Ara que ja estem en falles, ara
que sonen xarangues, tenim la
brusa posada
i ja comencen les mascletades.*

*Els monuments al carrer, ja
van gaudint per tot arreu
vine, vine al Portal,
que la gent jove ja no para de ballar.*

*I que la música sone, per a
cantar, per a ballar, per a
passar-ho bé.*

*Que en estes festes josefines,
no pot faltar l'olor a pólvora en els carrers.
Ai Mare Deueta!
Cuida que no ens falte festa.*

*Perquè és la millor de les maneres
de passar-ho bé
aquestes falles.*

**CANÇÓ QUÉDATE QUEVEDO
(versió Falla Portal)**

*Al Portal hi ha molta festa,
tots junts enguany
ho passarem molt bé,
sempre hi ha ambient
i diversió al casal, i a
la Falla del Portal
no es parará mai.*

*Portalers des de sempre
i per a sempre, fallerets
i falleretes vingau a conéixer
el gran equip de futbet
que tots junts formem.*

*Portalers des de sempre
i per a sempre, fallerets
i falleretes vingau a conéixer
el gran equip de futbet
que tots junts formem.*

EL TESOR DE LA PUBLICITAT

ORQUESTAS -ESPECTÁCULOS-MACROFIESTAS-TRIBUTOS

Y mucho más ...

EN EVENTIME CREEMOS Y CREAMOS

Organización de eventos de principio a fin.

Todo lo necesario para llevar a cabo el evento que deseas. Más información en nuestra web.

Llámanos y cuéntanos tu idea.

Teléfono: 962246494
Información:
www.eventime.es
info@eventime.es

Trona el cel i vibra la terra,
la mascletà el cor ens aferra.
Pólvora i crit, tradició i ardor,
València esclata en un clam d'amor.

**L'equip d'Alpesa us desitja unes bones Falles.
A gaudir de la nostra festa!**

ALPESA
alpesa.com

 @factoriadideescreacions
 Factoria d'idees i Creacions Coop.V

SOM COOPERATIVA
FACTORIA D'IDEES I CREACIONS COOP.V
CARRER EN PROJECTE 3 PPI2, 7 - ALGINET
600264723 (TONI) - 600241784 (ENRIC)
WWW.FACTORIADIDEESICREACIONS.ES
ADMIN@FACTORIADIDEESICREACIONS.ES

FOC I LLUM

Perque les Falles iluminen el cor,
en Alverlamp vos desitgem unes festes
plenes de llum, color i diversió.

Que el calor de les *masclètes*
i la bellesa dels monuments facen
que el vostre foc mai s'apague.

Bones Falles a totes i a tots!

alverlamp

www.alverlamp.es

POUS
RIEGOS POUS
Tel. 96 289 00 31

**SOLUCIONES AVANZADAS
PARA UNA AGRICULTURA
MÁS EFICIENTE**

Distribuidor:
caprari
pumping power

Distribuidor:
Regaber
marketing group

- Riegos Pous distribuidor y SAT de Bombas Caprari zona Levante. Reparación y montaje de todo tipo de bombes.
- Bombas Caprari, desde 1945 fabricando bombas para todo el ciclo integral del agua.
- Bombas sumergidas de alta resistencia al desgaste entre 100 g/m³ y 450 m³/h de limos en suspensión.
- Bombas sumergidas provistas del "defender" para alta resistencia a la corrosión.
- Bombas Caprari es líder en bombeo solar, simple, a presión constante, múltiples bombas funcionando en paralelo o combinadas entre ellas.

www.bombascaprari.es www.regaber.com www.riegospous.com

Cenas y comidas de empresa
Celebraciones de aniversarios
con castillos hinchables
Despedidas de solteros
Fiestas privadas con música,
karaoke, conciertos

- Almuerzos populares
- Menú casero a diario
- Todos los sábados:
Rabo de Toro, Suc d'anguila,
Pollo y conejo al ajillo
- Carnes a la brasa por encargo

Pol. Ind. Xeraco - Avda. Hort Mandarí 17
(Frente estación del Tren) 46770 XERACO

 625361200

miguel angel llacer espi

**TAXI
EL FLARE**

servicios puertos
aeropuertos .

 610746962

www.espectaculoslatribu.com

Tel. 96 200 87 25

SALÓ LA FONT

Es fan bodes Civils

Ctra. Tavernes - platja, s/n · Tavernes de la Vallidigna · Mòbil: 656 909 722
Atenció al públic. Reserves al Tel. 96 282 01 32 de 16 a 21 h. a la mateixa sala.

Tresors

Portal de Vallidigna
2025

Publicitat

368

M
MIFSUD,S.L.

Cereals i Subproductes

Partida del Pla s/n - Tel: 962 820 062 , 962 820 063
mifsud@micro-area.com
46760 TAVERNES DE LA VALLDIGNA (Valencia)
SPAIN

VIRGINIAALTUR

clínica dental

Cuidem del teu somriure

Passeig Pais
Valencià N°20
(Tavernes de la Valldigna)

629059329

@clinicadentalvirginiaaltur

Mercat
MUNICIPAL
PUESTOS N° 27, 28

Expertos en limpieza **PEGASUS**

mercat@pegasussoluciones.com
613 694 019

CADENA
HIPER CONGEL
ESPECIALITATS CONGELADES

616 87 59 79
Gloria

CARRER MAJOR, 25

Tresors

Portal de Vallidigna
2025

Publicitat

372

HORNO - BOLLERIA PASTELERIA

TORAN

C/. Mayor, 57 • Tel. 96 283 65 09
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
C/. San Blas, 21 • Tel. 96 256 05 37
LLAURI

ESPECIALISTAS en CRUCEROS

Info ☎ y reservas en 962824021

Tresors

Portal de Valldigna
2025

3.SOLAIRUA
LLOGUERS TURÍSTICS

621660663

contacte@solairua.com

www.3solairua.com

Publicitat

374

sentit comú

- Serveis de manufactura
- Serveis de neteja
- Assistència a domicili per a majors
- Consergeria
- Suministres
- ... Pregunta'ns!!

“Ens necessitem...”

MULTISERVEIS

CEE0285
Pepe Ferrer Pellicer
625 68 77 82
pepe@kenet.es
Plaça dels Furs, 2 Bajo
46760 Tavernes de la Valldigna

TARIN

CERAMICA

TAVERNES

TORRERO MARBRES

Tresors

Portal de Valldigna
2025

"DECORACIÓ, PARQUETS Y PAVIMENTS TÈCNICS"

**BENIZAEI
PARQUETS**

Passeig País Valencià, 26
46760 Tavernes de la Valldigna

Telèf.: 96 283 75 66
Mòbil 673 62 00 92 – 686 47 78 46

Segueix-nos en

Publicitat

376

Tallers Auta

- Mecànica
- Electricitat
- Xapa
- Pintura.
- Aire condicionat
- Pneumàtics...

La Costera, 16
46760 TAVERNES DE LA VALLDIGNA
Taller: 96 282 21 46 - Vendes: 96 282 20 66
Mòvil: 687 704 772 - mail: talleresauta@gmail.com

T. 962 811 068 / T. 676 916 567
j.enguix.sancho@gmail.com
C/ Teodoro Llorente, 19 / Benifairó de la Vallidigna

**Ferreteria
DECOFER
Suministres Industrials**

Tresors

Portal de Vallidigna
2025

www.grupoasepyme.com

a sepyme
advocats - economistes

VICENTE GRAU ALBEROLA <i>Ferretista - Auditor</i>	JULIO GINER CREMADES <i>Advocat - Economista</i>	ANDREU SERRA ESTEVE <i>Advocat - Gestió Social</i>
---	--	--

G.V. Germanias, 52-Ent.
46760 Tavernes de la Vallidigna Valencia
Telf.: 96 282 17 61

Avd. Franceç Macia, 23-local 2
08624 Olesa de Montserrat Barcelona
Telf.: 93 775 79 06
asepyme@grupoasepyme.com

Publicitat

378

V I C E N T G A R A L I

CLÍNICA D E N T A L

@banoorbezo

Som Falles!, Som...

30

Enguera: 96 222 53 43
Pícanya: 96 120 43 93

BAÑÓ DESDE
1995
ORBEZO
DISTRIBUCIONES

DISFRUTA DE UN CONSUMO RESPONSABLE

FUNERARIA JUANI MARTÍNEZ

Serveis funeraris i tanatori

jose armengol
ENGINYER TÈCNIC INDUSTRIAL

PROJECTES

Tràmits ajuntament: comunicacions i llicències ambientals, plànols i certificats.

Tràmits edifici prop: línies altatensió, transformadors, d'incendis, d'aigua i de baixa tensió; de pública concurrència, d'indústries, vivendes, etc.

T. 655 842 452 · jfarmengol@yahoo.es

C/ Costera, nº 8
Tavernes de la Vallidigna
Tlf. 960 457 710

HORARIO
de Lunes a Viernes
de 8:30 a 20:00

Sábados
de 8:30 a 14:00

Click & Collect
669 774 889

CARNISSERIA *Agustín Blasco*

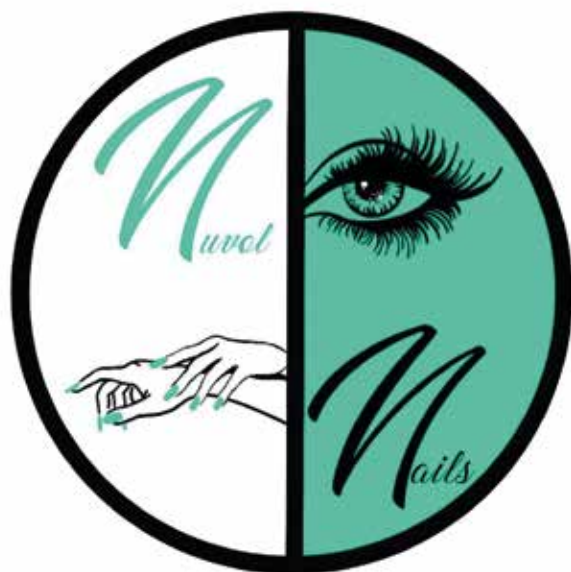
Especialitat en embotits

Parada 30 mercat municipal
c/Verge dels Desemparats, 24
Telèfons 962821578 i 629627739

Tavernes de la Vallidigna

Creixem junts, fent poble. Centre Esportiu Canvi

CANVI
CROSSFIT

638 754 080

NOVdental

CLÍNICA DENTAL

Dra. NEUS ORTIZ VERCHER

📍 Carrer Lluís Vives 6 Baix
Tavernes de la Vallidigna

☎ 722468096

Clean Energy®
systems

ESPECIALISTES EN EFICIÈNCIA ENERGÈTICA

 722 110 426

✓ **INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES** ✓ **INSTAL·LACIONS FOTOVOLTAIQUES** ✓ **PUNT DE RECÀRREGA VEHICLES ELÈCTRICS**

 València
Tavernes de la Vallidigna

 sol@cleanenergy.es

 www.cleanenergy.es

herreros

Herreros y Sendra | [Servicios Hosteleros](#)

 96 283 53 38 herrerosysendra.com

Hidráulicas Gasal
SUMINISTROS E INSTALACIONES

HIDRÁULICAS GASAL, S.L.
C.I.F. : B-40.656.019
C/. La Dula 33 - 46760 Tavernes de la Valldigna
(VALENCIA)
Tel. 85 568 59 45 hidraulicas@gasal.es

M.G.M.
Asistencia
S.L

Ctra.Nac.332, km.239
Tavernes de la Valldigna
46760-Valencia
www.gruasmgm.com
gestion@gruasmgm.com

Servicio de gruas y remolcadores de pequeño y gran tonelaje
Asistencia en carretera de motocicletas, turismos, furgones,
camiones de pequeño y gran tonelaje, y autocares.
Transportes en góndola
Alquiler de maquinaria

Tlfno.24h 962836777
Whatsapp 649875630

**ADMON. DE LOTERIA N°4
GANDIA**

Avda. Marqués de Campo n°2

loteria4gandia@gmail.com

Tel. 96 287 38 68

Fax 96 295 13 57

Seleccionem la Millor Tecnologia per als teus cultius

Benifairó de la Valldigna - Alzira - Pedralba - Anna - La Pobla de Vallbona

Puertas & Automatismos

Ctra. Tavernes-Platja, 46760
Tavernes de la Valldigna (València)
Teléfono 96 282 00 50

 696 47 83 27

e-mail: info@puertassavi.com

www.puertassavi.com

BOTIGA

PIROGRESPO

venda al públic

vijoca
CARPINTERIA

DISEÑO 3D • PUERTAS • ARMARIOS
COCINAS • MUEBLES DE BAÑO
CARPINTERIA EN GENERAL

T. 659 52 56 76 • info@vijocastil.com • TAVERNES DE LA VALLDIGNA

Logo: **madersan**

logipalm
DISTRIBUCIÓN PERIDAPS

Estrella Galicia
Estrella Galicia 00
CABREIROA
CERVEZA ARTESANA

Bones Festes!!!!

Carer Benetxiké 9
46714 PALMERA (València)

FISIOCLÍNIC ZEUS GRAU

HORARI
DILLUNS A DIVENDRES

9:00 - 14:00
15:00 - 20:00

Disposem d'un ampli horari per adaptar-nos a les teves necessitats

SOM EL TEU REFERENT EN SALUT I BENESTAR

CITA ON LINE!

664 69 55 14
info@fisiocliniczeusgrau.com
Carrer La Barca 131, 46760, Tavernes de la Valldigna

fisiocliniczeusgrau.com

GIRBES JOYAS

Carrer del Metge Grau, 22
46760 Tavernes de la Valldigna,
Valencia - 962 82 12 02

Maria

@girbesjoyas
www.girbesjoyas.com

RESTAURANT CLUB DE TENNIS

"VALLDIGNA"

Josep Ortiz

més que carn

Carnisseria Martínez Adrià

PRODUCTES DE GRAN QUALITAT

Especialistes en carn de pollastre

Embotits d'elaboració pròpia

Menjars casolans per emportar

C/Ramon y Cajal nº 11
Tavernes de la Valldigna
València

600 351 450

Restaurant
medi
•terrani

C/Vadell, 4 Playa Tavernes de la Vallidigna
teléfono de atención: 962 885 999
reservas on-line: elmedi.es

1910
HTL
MAJOR 107
Tavernes de la Vallidigna

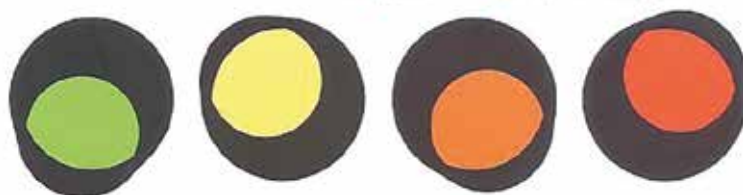
BAR HOSTAL
685 485 733

CORTINAIGES DEC - HOGAR

Articles de llar i decoració

Avda. La Valldigna, 10
Tavernes de la Valldigna
Tel. 96 282 10 93

CA SA GRET

B A R - R E S T A U R A N T

C/ Carnisseria, 24 - Tel./fax. 96 283 71 85 - Mòbil. 639 147 644
46760 Tavernes de la Valldigna (València)

CRISTINA MARTÍ MARTINEZ

Agent exclusiu

Tel. 722 718 678

C/Levant, 1.Entlo. 1

JUANJO MARTÍ MARTINEZ

Agent exclusiu

Tel. 625 106 458

C/Levant, 1.Entlo. 1

Reportatge social
Fotografia corporativa
Fotografia d'events
Fotografia fallera
Fotografia de mascotes
Retallats fotogràfics
Fotos DNI, currículum

KE FOTO
STUDI

FOTOGRAFIA
WWW.KEFOTOSTUDI.COM

☎ 629 90 67 18

C/ La barca 131, baix
46760
Tavernes de la Vallidigna

GENIVA **PÉREZ** | INTERIORS

San Agustí, 8. Tavernes de la Vallidigna.
962821449
info@perezinteriors.com

PAOLA SALÓ DE BELLESA

 Passeig país Valencia 12
Tavernes de la Vallidigna

  961037431

  paolasalodebellesa

Tresors

JOGUETERIA EL BAZAR

C/. Ramón i Cajal, 3 - Telf. 962837935 - 633438116
Correu electrònic: elbazar.joguets@gmail.com
Tavernes de la Vallidigna

Portal de Vallidigna
2025

Bar - Restaurant - Menjars
Casa Murciano

659 092 375

Publicitat

394

PERRUQUERIA D' HÒMEPS

— *Juan Canet* —

C/. Rafols, 43
TAVERNES DE LA VALLDIGNA

FORN DE LENYA

PIZZERIA

TAVERNES DE LA VALLDIGNA

PIZZAS ARTESANAS ELABORADAS EN HORNO DE LEÑA
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
C/ Major, 68. 96 282 23 36 - 647 00 12 42

- Realització de rams de disseny
- Rams per a novia
- Decoració d'interiors (bodes, batejos, comunions)

Av.Germanies, 77 Telf. 962823593
46760 Tavernes de la Valldigna
(València)

www.florsiris.com - florsiris@florsiris.com

Bar - Restaurante

Aires del Sur

Aires del Sur

C/ Major 92
46.760 Tavernes de la Vallidigna (Valencia)
Teléfonos: 679 579 573 - 638 028 379

Tresors

MERCAT MUNICIPAL DE TAVERNES

Apicultura

Mel, xocolates fallers i més.

679 000 527

Portal de Vallidigna
2025

LLEVANTINA, S.L.

FERROS, ALUMINIS I CRISTALLS

C/ La Costera, 14
Tel: 962 820 643 · Fax: 962 824 305
llevantina@yahoo.es
46760 TAVERNES DE LA VALLDIGNA

Publicitat

396

MANTENIMIENTO DE FINCAS - LIMPIEZA - PINTURA - FONTANERÍA - REFORMAS

C/ Cervantes, 48 - 1º - 1ª / 46760 Tavernes de la Valldigna / T. 626 619 238

GOALS

Centre d'entrenament

Sorolls · Medi Ambient · Dret Administratiu · Propietat Intelectual

Valencia
Santo Cáliz, nº 7-7ª
Tel: 963 921 206

Tavernes de la Valldigna
Av. de la Valldigna, nº 7- entlo.
Tel: 962 820 391

seronda-juridico.com
seronda@seronda-juridico.com
seronda juridico f | t

Tresors

Portal de Vallidigna
2025

Colors

- Pintures interiors i exteriors
- Pintures decoratives
- Esmalts multisuperfícies
- Productes per a la fusta i ferro
- Papers pintats y fotomurals
- Restauració de mobles
- Papers decoupage y stencils

C/ Sant Pere, 32
 46702 Gandia (València)

96 009 76 60
 685 54 51 95

info@colorspinturas.com
 www.colorspinturas.com
 @colors_gandia
 Colors

**Especialistes en pintura
 ECOLÒGICA**

Publicitat

398

Vicent Enquix

 PINTORS

Les teues idees el nostre disseny
regals personalitzats en valencià
www.dissenydidees.com
Mercat Municipal parada nº2
46760 Tavernes de la Valldigna (València)

Forn de Pa i Dolços
Fons-Meló
Forn de Juanvi

Pans artesans, pa integral 100% ecològic.
Galletes caseres, rollets d'anís, pastissets de moniato
i d'atmenló, coques cristines i tot tipus de dolços típics.
Coques salades, pizzas... i moltes coses més!

 655718150 Forn Fons Melo
 962820791 C/ Empedrat, 7

Tresors

**Gràcies a tots els anunciants
per la seua col·laboració**

Portal de Valldigna
2025

LLODAN
SEGURIDAD

TU SEGURIDAD, NUESTRO COMPROMISO

www.llodan.com 960 035 501

C/ Vernissa, 2, 46701, Gandia (Valencia)

Publicitat

400

cuidar

les nostres tradicions
ens posa en peu.

 **caixa
popular**

Cuidem les persones.

#ÉREMSOMISEREM